

testimonii & cuncta vasa ejus, & quidquid ad ceremonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum & omnia utensilia ejus: & erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur.

51 Cum proficiscendum fuerit, deponent Levitæ tabernaculum: cum castrametandum, erigent, quisquis externorum accesserit, occidetur.

52 Metabuntur autem castra filii Israël unusquisque per turmas & cuneos atque exercitum suum.

53 Porro Levitæ per gyrum tabernaculi figent tentoria, ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israël, & excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii.

54 Fecerunt ergo filii Israël juxta omnia quæ præceperat Dominus Moyfi.

C A P V T I I

Quæ tribus circa tabernaculum in 4. acies ad quamvis mundi plagam ordinentur, recensitis familiarum principibus.

1 **L**ocusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 Singuli per turmas, signa atque vexilla, & domos cognationum suarum, castrametabuntur filii Israël per gyrum tabernaculi foederis.

3 Ad orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus sui: erique princeps filiorum eius Nahasson filius Aminadab.

4 Et omnis de stirpe ejus summa pugnantium septuaginta quatuor millia sexcenti.

5 Juxta eum castrametati sunt de tribu Issachar, quorum princeps fuit Nathanael filius Suar.

6 Et omnis numerus pugnatorum ejus, quinquaginta quatuor millia quadringenti.

7 In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon.

8 Omnis de stirpe ejus exercitus pugnatorum, quinquaginta septem millia quadringenti.

9 Universi qui in castris Iudæ annumerati sunt, fuerunt centum octoginta sex millia quadringenti: & per turmas suas primi egredientur:

10 In castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Sedeur:

11 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta sex millia quingenti.

12 Juxta eum castrametati sunt de tribu Simeon: quorum princeps fuit Salamiel filius Surisaddai:

13 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quinquaginta novem millia recenti.

14 In tribu Gad princeps fuit Eliasaph filius Ducl.

15 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta.

16 Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, centum quinquaginta millia & mille quadringenti quinquaginta per turmas suas: in secundo loco proficiscuntur.

17 Levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum & turmas eorum, quomodo erigetur, ita & deponetur. Sin-

guli per loca & ordines suos proficiscuntur.

18 Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim, quorum princeps fuit Elisama filius Ammiud.

19 Cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, quadraginta millia quingenti.

20 Et cum eis tribus filiorum Manasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius Phadassur,

21 Cunctusque exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, triginta duo millia ducenti.

22 In tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis.

23 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui recensiti sunt, triginta quinque millia quadringenti.

24 Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, centum octo millia centum per turmas suas: tertii proficiscuntur.

25 Ad aquilonis partem castrametati sunt filii Dan: quorum princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai.

26 Cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, sexaginta duo millia septingenti.

27 Juxta eum fixere tentoria de tribu Aser: quorum princeps fuit Phegiel filius Ochran.

28 Cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta millia & mille quingenti.

29 De tribu filiorum Nephtali princeps fuit Ahira filius Enan.

30 Cunctus exercitus pugnatorum ejus, quinquaginta tria millia quadringenti.

31 Omnes qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centum quinquaginta septem millia sexcenti: & novissimi proficiscuntur.

32 Hic numerus filiorum Israël, per domos cognationum suarum & turmas divisi exercitus, sexcenta tria millia quingenti quinquaginta.

33 Levitæ autem non sunt numerati inter filios Israël: sic enim præceperat Dominus Moyfi.

34 Feceruntque filii Israël juxta omnia quæ mandaverat Dominus. Castrametati sunt per turmas suas & profecti per familias ac domos patrum suorum.

C A P V T I I I

Levita in tabernaculi ministerium assumpti numerantur cum suis principibus ac ministeriis, ex loco primogenitorum Israël suscipiuntur, reliqua primogenita numerum Levitarum excedentia pretio redimuntur.

1 **H**æ sunt generationes Aaron & † Exod. 6. 23. Moyfi, in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai.

2 † Et hæc nomina filiorum Aaron: primogenitus ejus Nadab, deinde Abiu, & † Levit. 10. 2. Eleazar & Ithamar.

3 Hæc nomina filiorum Aaron sacerdotum qui uncti sunt, & quorum repleta & consecrata manus ut sacerdotio fungerentur. 1. Paral. 24. 2.

4 † Mortui sunt enim Nadab & abiu, cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai, absque liberis: functique sunt sacerdotio Eleazar & Ithamar coram Aaron patre suo.

5 Locu

5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens.

6 Applica tribum Levi, & fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei, & excubent.

7 Et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii.

8 Et custodiant vasa tabernaculi, servientes in ministerio ejus.

9 Dabisque dono Levitas,

10 Aaron & filiis ejus, quibus traditi sunt à filiis Israël. Aaron autem & filios ejus constitues super cultum sacerdotii. Externus, qui ad ministrandum accesserit, morietur.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12 Ego tuli Levitas à filiis Israël pro omni primogenito, qui aperit vulvam in filiis Israël, eruntque Levitæ mei.

† Exod. 13. 2. 13 † Meum est enim omne primogenitum: ex quo percussit primogenitos in terra Ægypti: sanctificavi mihi quidquid primum nascitur in Israël ab homine usque ad pecus, mei sunt: Ego Domine.

14 Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, dicens:

15 Numeram filios Levi per domos patrum suorum & familias, omnem masculum ab uno mense & supra.

16 Numeravit Moyses, ut præceperat Dominus.

† Exod. 6. 16. 17 Et inventi sunt filii Levi per nomina sua, Gerson & Caath & Merari.

18 Filii Gerson: Lebni & Semei.

19 Filii Caath: Amram & Iesaa, Hebron & Oziel.

20 Filii Merari: Moholi & Musi.

21 De Gerson fuere familiæ duæ, Lebnetica, & Semeitica:

22 Quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense & supra, septem millia quingenti.

23 Hi post tabernaculum metabuntur ad occidentem,

24 Sub principe Eliafaph filio Lael.

25 Et habebunt excubias in tabernaculo foederis.

26 Ipsum tabernaculum & operimentum, ejus, tentorium quod trahitur ante fores recti foederis, & cortinas atrii: tentorium quoque quod appeditur in introitu atrii tabernaculi, & quidquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi & omnia utensilia ejus.

27 Cognatio Caath habebit populos Amramitas & Iesaa, Hebronitas & Ozielitas. Hæ sunt familiæ Caathitarum recensitæ per nomina sua.

28 Omnes generis masculini ab uno mense & supra, octo millia sexcenti habebunt excubias Sanctuarii,

29 Et Castrametabuntur ad meridianam plagam.

30 Princepsque eorum erit Eliafaph filius Oziel:

31 Et custodient arcam, mensamque & candelabrum, altaria & vasa Sanctuarii, in quibus ministratur, & velum, cunctamque hujusmodi suppellectilem.

32 Princeps autem principum Levitarum

Eleazar filius Aaron sacerdotis, erit super excubitores custodiæ Sanctuarii,

33 At vero de Merari erunt populi Moholitz & Musitz recensiti per nomina sua:

34 Omnes generis masculini ab uno mense & supra, sex millia ducenti.

35 Princeps eorum Suriel filius Abihaiel: in plaga septentrionali castrametabuntur.

36 Erunt sub custodia eorum tabulæ tabernaculi & vestes, & columnæ ac bases earum, & omnia quæ ad cultum hujusmodi pertinent:

37 Columnæque atrii per circuitum cum basibus suis, & paxilli cum funibus.

38 Castrametabuntur ante tabernaculum foederis, id est, ad orientalem plagam, Moyses & Aaron cum filiis suis, habentes custodiam Sanctuarii in medio filiorum Israël: quisquis alienus accesserit, morietur.

39 Omnes Levitæ, quos numeraverunt Moyses & Aaron, juxta præceptum Dñi per familias suas in genere masculino à mense uno & supra, fuerunt viginti duo millia.

40 Et ait Dominus ad Moysen: Numeram primogenitos sexus masculini de filiis Israël ab uno mense & supra, & habebis summam eorum.

41 Tollesque Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israël, ego sum Dominus: & pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israël.

42 Recensuit Moyses, sicut præceperat Dominus, primogenitos filiorum Israël.

43 Et fuerunt masculi per nomina sua, à mense uno & supra viginti duo millia ducenti septuaginta tres.

44 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

45 Tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israël, & pecora Levitarum pro pecoribus eorum, eruntque Levitæ mei, ego sum Dominus.

46 In pretio autem ducentorum septuaginta trium, qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israël,

47 Accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram Sanctuarii. † Siclus habet viginti obolos.

48 Dabisque pecuniam Aaron & filiis ejus, premium eorum qui supra sunt.

49 Tulit igitur Moyses pecuniam eorum qui fuerant amplius, & quos redemerant à Levitis.

50 Pro primogenitis filiorum Israël, mille trecentorum sexagintaquinque siclorum juxta pondus Sanctuarii,

51 Et dedit eam Aaron & filiis ejus juxta verbum quod præceperat sibi Dominus.

C A P V T IV.

Ritus & officia Levitarum, juxta cujusque familiam distribuuntur.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 † Tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos & familias suas,

3 A trigésimo anno & supra usque ad quinquagesimum annum, omnium qui ingrediuntur ut stent & ministrent in tabernaculo foederis.

4 Hic est cultus filiorum Caath: Tabernaculum foederis, & Sanctum sanctorum.

† Exod. 30. 13.

Levit.

27. 23.

Exech.

45. 12.

5 Ingredientur Aaron & filii ejus, quando movenda sunt castra, & deponent velum quod pendet ante fores, involventque eo arcam testimonii.

6 Et operient rursus velamine ianthinarum pellium extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, & inducent veſtes.

7 Mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio, & ponent cum ea thuribula & mortariola, cyathos & crateras ad liba fundenda: panes semper in ea erunt:

8 Extendentque desuper pallium coccineum, quod rursus operient velamento ianthinarum pellium, & inducent veſtes.

9 Sument & palliū hyacinthinū quo operient candelabrum cum lucernis & forcipibus suis & emunctoriis & cunctis vasis olei, quæ ad concinnandas lucernas necessaria sunt:

10 Et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium, & inducent veſtes.

11 Nec non & altare aureum involvent hyacinthino vestimento, & extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque veſtes.

12 Omnia vasa, quibus ministratur in Sanctuario, involvent hyacinthino pallio, & extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque veſtes.

13 Sed & altare mundabunt cinere, & involvent illud purpureo vestimento,

14 Ponentque cum eo omnia vasa, quibus in ministerio ejus utuntur, id est, ignium receptacula, fuscinulas ac tridentes, uncinos & batilla. Cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pellium, & inducent veſtes.

15 Cumque involverint Aaron & filii ejus Sanctuarium & omnia vasa ejus in commotione castrorum, tunc intrabunt filii Caath ut portent involuta: & non tangent vasa Sanctuarii, ne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo foederis:

16 Super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdos, ad cuius curam pertinet oleum ad concinnandas lucernas, & compositionis incensum, & sacrificium, quod semper offertur, & oleum unctionis, & quidquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniumque vasorum quæ in Sanctuario sunt.

17 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

18 Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum:

19 Sed hoc facite eis ut vivant, & non moriantur, si tetigerint Sancta sanctorum. Aaron & filii ejus intrabunt, ipsique disponent opera singulorum, & dividunt quid portare quis debeat.

20 Alii nulla curiositate videant quæ sunt in Sanctuario priusquam involvantur, alioquin morientur.

21 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

22 Tolle summam etiam filiorum Gerson, per domos ac familias & cognationes suas,

23 A triginta annis & supra, usque ad annos quinquaginta. Numera omnes qui ingrediuntur & ministrant in tabernaculo foederis,

24 Hoc est officium familie Gersonitarum.

25 Ut portent cortinas tabernaculi & tentum foederis operimentum aliud, & super

omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pedit in introitu tabernaculi foederis.

26 Cortinas atrii, & velum in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia quæ ad altare pertinent, funiculos, & vasa ministerii,

27 Jubente Aaron & filiis ejus, portabunt filii Gerson: & scient singuli cui debeant oneri mancipari.

28 Hic est cultus familie Gersonitarum in tabernaculo foederis, eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

29 Filios quoque Merari per familias & domos patrum suorum recensabis,

30 A triginta annis & supra, usque ad annos quinquaginta, omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui & cultum foederis testimonii.

31 Hæc sunt onera eorum: Portabunt tabulas tabernaculi & veſtes ejus, columnas ac bases earum,

32 Columnas quoque atrii per circuitum cum basibus & paxillis & funibus suis. Omnia vasa & supellectilem ad numerum accipient, sicque portabunt.

33 Hoc est officium familie Meraritarum & ministerium in tabernaculo foederis: eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

34 Recensuerunt igitur Moyses & Aaron & principes synagogæ filios Caath per cognationes & domos patrum suorum,

35 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis:

36 Et inventi sunt duo millia septingenti quinquaginta.

37 Hic est numerus populi Caath qui intrant tabernaculum foederis: hos numeravit Moyses & Aaron juxta sermonem Domini per manum Moyſi.

38 Numerati sunt & filii Gerson per cognationes & domos patrum suorum,

39 A triginta annis & supra usque ad quinquagesimum annum, omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo foederis:

40 Et inventi sunt duo millia sexcenti triginta.

41 Hic est populus Gersonitarum quos numeraverunt Moyses & Aaron juxta verbum Domini.

42 Numerati sunt & filii Merari per cognationes & domos patrum suorum,

43 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi foederis:

44 Et inventi sunt tria millia ducenti.

45 Hic est numerus filiorum Merari, quos recensuerunt Moyses & Aaron juxta imperium Domini per manum Moyſi.

46 Omnes qui recensiti sunt de Levitis, & quos recenseri fecit ad nomen Moyses, & Aaron, & principes Israël, per cognationes & domos patrum suorum,

47 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum ingredienti ad ministerium tabernaculi, & onera portanda,

48 Fuerunt simul octo millia quingenti octoginta,

49 Juxta verbum Domini recensit eos Moyses, unumquemque juxta officium & onera sua, sicut præceperat ei Dominus.

CAP.

C A P V T V.

Qui immundi à castris arceant: satisfactio transgressiois per negligentiam: de primitiis ac oblationibus, & lege zelotypiæ.

Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Præcipe filiis Israël, ut ejiciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollutusque est super mortuo:

3 Tam masculum quam feminam ejicite de castris, ne contaminent ea cum habitaverim vobiscum.

4 Feceruntque ita filii Israël, & ejece-
runt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moysi.

5 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

6 Loquere ad filios Israël: Vir, sive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint,

7 Confitebuntur peccatum suum, & reddent ipsum caput, quinamque partem desuper, ei in quem peccaverint.

8 Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino, & erit sacerdotis, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, ut sit placabilis hostia.

9 Omnes quoque primitiæ, quas offerunt filii Israël, ad sacerdotem pertinent:

10 Et quidquid in Sanctuarium offertur à singulis, & traditur manibus sacerdotis, ipsius erit.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12 Loquere ad filios Israël, & dices ad eos: Vir, cujus uxor erraverit, maritumque contemnens,

13 Dormierit cum altero viro, & hoc maritus deprehendere non quiverit, sed latet adulterium, & testibus argui non potest, quia non est inventa in stupro:

14 Si spiritus zelotypiæ concitaverit virum contra uxorem suam, quæ vel polluta est, vel falsa suspitione appetitur,

15 Adducet eam ad sacerdotem, & offeret oblationem pro illa decimam partem sati farinæ hordeaceæ: non fundet super eam oleum, nec imponet thus: quia sacrificium zelotypiæ est, & oblatio investigans adulterium.

16 Offeret igitur eam sacerdos, & statuet coram Domino,

17 Assumetque aquam sanctam in vase fictili, & pauxillum terræ de pavimento tabernaculi mittet in eam.

18 Cumque steterit mulier in conspectu Domini, discooperiet caput ejus, & ponet super manus illius sacrificium recordationis, & oblationem zelotypiæ: ipse autem tenebit aquas amarissimas, in quibus cum execratione maledicta congeffit.

19 Adjurabitque eam, & dicens: Si non dormivit vir alienus tecum: & si non polluta es deserto mariti thoro, non te nocebunt aque istæ amarissimæ, in quas maledicta cōgeffi.

20 Sin autem declinasti à viro tuo, atque polluta es, & concubisti cum altero viro:

21 His maledictionibus subjacebis. Det te Dñs in maledictionem, exemplumque cunctorum in populo suo: putrescere faciat femur

tuum, & tumens uterus tuus disrumpatur.

22 Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuum, & utero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier, Amen, amen.

23 Scribetque sacerdos in libello ista maledicta, & delebit ea aquis amarissimis, in quas maledicta congeffit,

24 Et dabit ei bibere. Quas cū exhausserit,

25 Toller sacerdos de manu ejus sacrificium zelotypiæ, & elevabit illud coram Domino, imponeque illud super altare: ita dumtaxat ut prius,

26 Pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur, & incendat super altare: & sic potum det mulieri aquas amarissimas.

27 Quas cum biberit, si polluta est & cōtempo viro adulterii rea, pertransibit eam aquæ maledictionis, & inflato ventre computrescet femur: erit mulier in maledictionem, & in exemplum omni populo.

28 Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, & faciet liberos.

29 Ista est lex zelotypiæ. Si declinaverit mulier à viro suo, & si polluta fuerit,

30 Maritusque zelotypiæ spiritu cōcitratus adduxerit eam in conspectu Dñi, & fecerit ei sacerdos juxta omnia quæ scripta sunt:

31 Maritus absque culpa erit, & illa recipiet iniquitatem suam.

C A P V T VI.

Nazaræorum consecratio & oblatio: quibusque verbis sacerdotes populo benedicant, præscribitur.

Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere ad filios Israël, & dices ad eos: Vir sive mulier, cum fecerint votum ut sanctificentur, & se voluerint Dño consecrare:

3 A vino, & omni quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, & ex qualibet alia potione, & quidquid de una exprimitur, non bibent: uvas recentes siccasque non comedent.

4 Cunctis diebus quibus ex voto Dño cōsecrantur: quidquid ex vinea esse potest, ab uva passa usque ad acinum non comedent.

5 Omni tempore separationis suæ ^{† Indic.} novacula non transibit per caput ejus, usque ad ^{13. 3.} completum diem quo Domino consecratur. Sanctus erit, crescente cæsarie capitis ejus.

6 Omni tempore consecrationis suæ super mortuum non ingredietur,

7 Nec super patris quidem & matris & fratris sororisque funere contaminabitur, quia consecratio Dei sui super caput ejus est.

8 Omnibus diebus separationis suæ sanctus erit Domino.

9 Sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput consecrationis ejus: quod radet illico in eadem die purgationis suæ, & rursus septima.

10 In octava autem die offeret duos turtures, vel duos pullos columbæ sacerdoti in introitu fœderis testimonii.

11 Facietque sacerdos unum pro peccato, & alterum in holocaustum, & deprecabitur pro eo, quia peccavit super mortuo: sanctificabitque caput ejus in die illo:

12 Et consecrabit Domino dies separationis illius, offerens agnum anniculum pro peccato: ita tamen ut dies priores irriti

fiat, quoniam polluta est sanctificatio ejus.
13 Ista est lex consecrationis. Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur: adducet eum ad ostium tabernaculi foederis.

14 Et offeret oblationem ejus Domino, agnum anniculum immaculatum in holocaustum, & ovem anniculam immacularam pro peccato, & arietem immaculatum hostiam pacificam.

15 Canistrum quoque panum azymorum qui conspersi sint oleo, & lagana absque fermento uncta oleo, ac libamina singulorum.

16 Quæ offeret sacerdos coram Domino, & faciet ram pro peccato, quæ in holocaustum.

17 Arietem vero immolabit hostiam pacificam Domino, offerens simul canistrum azymorum, & libamenta quæ ex more debentur.

† *Ab.* 18 † Tunc radetur Nazaræus ante ostium tabernaculi, foederis cæsarie consecrationis suæ: tolletque capillos ejus, & ponet super ignem, qui est suppositus sacrificio pacificorum.

19 Et arum coctum arietis, tortamque absque fermento unam de canistro, & lagnum azymum unum, & tradet in manus Nazaræi, postquam rasum fuerit caput ejus.

20 Susceptaque rursum ab eo, elevabit in conspectu Domini: & sanctificata sacerdotis erunt, sicut pectusculum, quod separari jussum est, & femur, post hæc potest bibere Nazaræus vinum.

21 Ista est lex Nazaræi, cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis suæ, exceptis his quæ invenerit manus ejus, juxta quod mente devoverat, ita faciet ad perfectionem sanctificationis suæ.

22 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

23 Loquere Aaron & filiis ejus: Sic benedicetis filiis Israël, & diceris eis:

† *Ecclesi.* 24 † Benedicat tibi Dominus, & custodiat te.
36.19.

25 Ostendat Dominus faciem suam tibi, & misereatur tui.

26 Convertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem.

27 Invocabuntque nomen meum super filios Israël, & ego benedicam eis.

CAPITULUM VII.

Oblationes principum duodecim tribuum in dedicationem tabernaculi & altaris: Dominus Moysi sanctuarium ingressus loquitur de propitiatorio.

† *Exod.* 1 **F**actum est autem in die qua complevit Moyses tabernaculum, & erexit illud: unxitque & sanctificavit cum omnibus vasis suis, altare similiter & omnia vasa ejus.

2 Obtulerunt principes Israël & capita familiarum, qui erant per singulas tribus, præfectique eorum qui numerati fuerant,

3 Munera coram Domino sex plaustra recta cum duodecim bobus. Unum plaustrum obtulere duo duces, & unum bovem singuli, obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi.

4 Ait autem Dominus ad Moysen:

5 Suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi, & trades ea Levitis juxta ordinem ministerii sui.

6 Itaque cum suscepisset Moyses plaustra & boves, tradidit eos Levitis,

7 Duo plaustra & quatuor boves dedit filiis Gerson, juxta id quod habebant necessarium.

8 Quatuor alia plaustra & octo boves de-

dit filiis Merari, secundum officia & cultum suum, sub manu Ithamar filii Aarō sacerdotis.

9 Filiis autem Caath non dedit plaustra & boves quia in Sanctuario serviunt, & onera propriis portant humeris.

10 Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua unctum est, oblationem suam ante altare.

11 Dixitque Dominus ad Moysen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris.

12 Primo die obtulit oblationem suam Nahasson filius Aminadab de tribu Juda:

13 Fueruntque in ea, acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, phiala argentea habent septuaginta siclos, juxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

14 Mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso:

15 Bovem de armento & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

16 Hircumque pro peccato:

17 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc est oblatio Nahasson filii Aminadab.

18 Secundo die obtulit Nathanaël filius Suar, dux de tribu Issachar,

19 Acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, juxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

20 Mortariolum aureum habens decem siclos, plenum incenso:

21 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

22 Hircumque pro peccato,

23 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Nathanael filii Suar.

24 Tertio die princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon,

25 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

26 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

27 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

28 Hircumque pro peccato:

29 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc est oblatio Eliab filii Helon.

30 Die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sedeur.

31 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

32 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

33 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

34 Hircumque pro peccato:

35 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Eliur filii Sedeur.

36 Die quinto princeps filiorum Simeon, Salamiel filius Surisaddai,

37 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

38 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

39 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

40 Hircumque pro peccato:

41 Et in hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Salamiel filii Surisaddai.

42 Die sexto princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Ducl.

43 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

44 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso.

45 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

46 Hircumque pro peccato:

47 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Eliasaph filii Ducl.

48 Die septimo princeps filiorum Ephraim, Elisama filius Ammiud.

49 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, Phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

50 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

51 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

52 Hircumque pro peccato:

53 Et in hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Elisama filii Ammiud.

54 Die octavo princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadaffur.

55 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

56 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

57 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

58 Hircumque pro peccato:

59 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Gamaliel filii Phadaffur.

60 Die nono princeps filiorum Benjamin, Abidan filius Gedeonis,

61 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

62 Et mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

63 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

64 Hircumque pro peccato:

65 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Abidan filii Gedeonis.

66 Die decimo princeps filiorum Dan, Abiezer filius Ammisaddai,

67 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, Phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

68 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

69 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

70 Hircumque pro peccato:

71 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Abiezer filii Ammisaddai.

72 Die undecimo princeps filiorum Aser, Phegiel filius Ochram,

73 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

74 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

75 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

76 Hircumque pro peccato:

77 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Phegiel filii Ochram.

78 Die duodecimo princeps filiorum Nephthali, Ahira filius Enan,

79 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila oleo conspersa in sacrificium:

80 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

81 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

82 Hircumque pro peccato:

83 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Ahira filii Enan.

84 Hæc in dedicatione altaris oblata sunt à principibus Israël in die qua consecratum est, acetabula argentea duodecim, phialæ argenteæ duodecim, mortariolia aurea duodecim:

85 Ita ut centum triginta siclos argenti haberet unum acetabulum, & septuaginta siclos haberet una phiala: id est, in commune vasorum omnium ex argento fidei duo millia quadringenti, pondere Sanctuarii.

86 Mor

86 Mortariola aurea duodecim plena incenso, denos fideles appendere pōdere Sanctuarii, id est, simul auri fidei centū viginti :

87 Boves de armento in holocaustum duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & libamenta eorum : hirci duodecim pro peccato.

88 In hostias pacificorum, boves viginti quatuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta : agni anniculi sexaginta. Hæc oblata sunt in dedicatione altaris, quando unctum est.

89 Cumque ingrederetur Moyses tabernaculum fœderis, ut consuleret oraculum, audiebat vocē loquentis ad se de propitiatorio quod erat super arcā testimonii inter duos Cherubim, unde & loquebatur ei,

C A P V T V I I I.

Candelabri & lucernarum locus situs, materia, ac forma : atque & consecratio Levitarum.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens :

2 Loquere Aaron, & dices ad eum : Cum posueris septem lucernas, candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur præcipe ut lucernæ contra boream & regione respiciant ad mensam panum propositionis, contra eam partem, quam candelabrum respicit, lucere debebunt.

3 Fecitque Aaron, & imposuit lucernas super candelabrum, ut præceperat Dñs Moysi.

4 Hæc autem erat factura candelabri, ex auro ductili, tam medius stipes, quam cuncta quæ ex utroque calamorum latere nascebantur : juxta exemplum quod ostendit Dñs Moysi, ita operatus est candelabrum.

5 Et locutus est Dñs ad Moysen, dicens :

6 Tolle Levitas de medio filiorum Israël, & purificabis eos.

7 Juxta hunc ritum : Aspergantur aqua lustrationis, & radant omnes pilos carnis suæ. Cumque laverint vestimenta sua, & mundati fuerint,

8 Tollent bovem de armentis, & libamentum ejus similam oleo conspersam : bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato :

9 Et applicabis Levitas coram tabernaculo fœderis, convocata omni multitudine filiorum Israël.

10 Cumque Levitæ fuerint coram Dño, ponent filii Israël manus suas super eos.

11 Et offeret Aaron Levitas, munus in conspectu Domini à filiis Israël, ut serviant in ministerio ejus,

12 Levitæ quoque ponent manus suas super capita boum, & quibus unum facies pro peccato, & alterum in holocaustum Domini, ut deprecetur pro eis.

13 Statuesque Levitas in cōspectu Aaron & filiorum ejus, & consecrabis oblatos Dño.

14 Ac separabis de medio filiorum Israël, ut sint mei.

15 Et postea ingredientur tabernaculum fœderis, ut serviant mihi. Sicque purificabis & consecrabis eos in oblationem Dñi :

quoniam dono donati sunt mihi à filiis Israël.

16 Pro primogenitis quæ aperiant omnem vulvam in Israël, accipi eos.

17 Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israël, tam ex hominibus quam ex

jumentis. Ex die quo percussi omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificavi eos mihi :

18 Et tui Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israël :

19 Tradidique eos dono Aaron & filiis ejus de medio populi, ut serviant mihi pro Israël in tabernaculo fœderis, & orent pro eis, ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad Sanctuarium.

20 Feceruntque Moyses & Aaron & omnis multitudo filiorum Israël super Levitis quæ præceperat Dominus Moysi :

21 Purificatique sunt, & laverunt vestimenta sua. Elevavitque eos Aaron in conspectu Domini, & oravit pro eis.

22 Ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum fœderis coram Aaron & filiis ejus. Sicut præceperat Dominus Moysi de levitis, ita factum est.

23 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens :

24 Hæc est lex Levitarum. A viginti quinque annis & supra, ingredientur ut ministrent in tabernaculo fœderis.

25 Cumque quinquagesimum annum ætatis impleverint, servire cessabunt :

26 Eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi fuerint commendata, opera autem ipsa non faciāt. Sic dispones Levitis in custodiis suis.

C A P V T I X.

Quo tempore debeant mundi Phase celebrare, & quo immundi : nubes tabernaculum operiens per diem columna nubis, per noctem ut species ignis ducit exercitum totis 40. annis.

1 Locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, anno secundo postquam egressi sunt de terra Ægypti mense primo, dicens :

2 Faciāt filii Israël Phase in tēpore suo,

3 Quarta decima die mensis hujus ad vespēram, juxta omnes ceremonias & justificationes ejus.

4 Præcepitque Moyses filiis Israël ut facerent Phase.

5 Qui fecerunt tempore suo : quattodecima die mensis ad vespēram, in monte Sinai. Juxta omnia quæ mandaverat Dominus Moysi, fecerunt filii Israël.

6 Ecce autem quidā immundi super anima hominis, qui non poterant facere Phase in die illo, accedentes ad Moysen & Aaron.

7 Dixerunt eis : immundi sumus super anima hominis, quare fraudamur ut non valeamus oblationem offerre Domino in tempore suo inter filios Israël ?

8 Quibus respondit Moyses : State ut consulam quid præcipiat Dominus de vobis.

9 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens :

10 Loquere filiis Israël : Homo qui fuerit immundus super anima, sive in via procul in gente vestra, faciat Phase Domino.

11 In mense secundo, quarta-decima die mensis ad vespēram : cum azymis & laticis agrestibus comedent illud :

12 Non relinquent ex eo quippiam usque mane, & os ejus non contringat, omnem ritum Phase observabunt.

13 Si quis autem & mundus est, & in itinere non fuit, & tamen non fecit Phase, exterminabitur.

† Exod. 12.3.

† Exod. 12.46. 16. 19.36.

† Supr. 3.13. Exod. 13.2. Luc. 2. 23.

exterminabitur anima illa de populis suis, quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo: peccatum suum ipse portabit.

14 Peregrinus quoque & advena si fuerint apud vos, facient Phase Dño juxta ceremonias & justificationes ejus. Præceptum idē erit apud vos rā adventæ quā indigenæ.

† Exod. 40. 32. 15 † Igitur die qua erectum est tabernaculum, operuit illud nubes. A vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane.

16 Sic fiebat jugiter: per diem operiebat illud nubes, & per noctē quasi species ignis.

17 Cumque ablata fuisset nubes, quæ tabernaculum prolegebat, tunc proficiscebantur filii Israël: in loco ubi steterat nubes, ibi castrametabantur.

18 Ad imperiū Domini proficiscebantur, & ad imperiū illius figebant tabernaculum.

† 1. Cor. 10. 1. † Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum, manebant in eodem loco:

19 Et si evenisset ut multo tempore maneret super illud, erant filii Israël in excubiis Domini, & non proficiscebantur,

20 Quot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium Domini erigebant tentoria; & ad imperium illius deponebant.

21 Si fuisset nubes à vespere usque mane, & statim diluculo tabernaculum reliquisset, proficiscebantur: & si post diem & noctem recessisset, dissipabant tentoria:

22 Si vero biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum, manebant filii Israël in eodem loco, & non proficiscebantur: statim autem ut recessisset, movebant castra.

23 Per verbum Domini figebant tentoria, & per verbum illius proficiscebantur: erantque in excubiis Domini juxta imperium ejus per manum Moyfi.

C A P V T X.

Tubæ Deus fieri duas tubas argenteas, docetque earum usum: quo ordine mota sint castra de deserto Sinai: oras Moyses cognatum Hobab us cum ipso proficiscatur: & verba qua loquebatur Moyses cum elevaretur vel deponeretur arca.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra.

3 Cumque increpueris tubis, congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi fœderis.

4 Si semel clangueris, venient ad te principes, & capita multitudinis Israël.

5 Si autem prolixior atque concisus clangor increpuerit, movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam.

6 In secundo autem sonitu & pari ululatu tubæ, levabunt tentoria qui habitant ad meridiem, & juxta hunc modum reliqui facient, ululantibus tubis in processione.

7 Quando autem congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit, & non concise ululabunt.

8 Filii autem Aaron sacerdotes clangent tubis: eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris.

9 Si exieritis ad bellum de terra vestra

contra hostes qui dimicant adversum vos, clangetis ululantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut eruantini de manib⁹ inimicorum vestrorū.

10 Si quando habebitis epulum, & dies festos, & calendas, canetis tubis super holocaustis, & pacificis victimis, ut sint vobis in recordationem Dei vestri, ego Dominus Deus vester.

11 Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis, elevata est nubes de tabernaculo fœderis:

12 Profectique sunt filii Israël per turmas suas de deserto Sinai, & recubuit nubes in solitudine Pharan.

13 Moveruntque castra primi juxta imperium Domini in manu Moyfi.

14 † Filii Iuda per turmas suas: quorum princeps erat Nahasson filius Aminadab

† Supra 1. 7.

15 In tribu filiorum Issachar fuit princeps Nathanaël filius Suar.

16 In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon.

17 Depositumque est tabernaculum, quod portantes egressi sunt filii Gerson & Merari.

18 Profectique sunt & filii Ruben, per turmas & ordinem suum: quorum princeps erat Helisur filius Seduc.

19 In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Surisaddai.

20 Porro in tribu Gad erat princeps Eliasaph filius Duel.

21 Profectique sunt & Caathitæ portantes Sanctuarium. Tandiu tabernaculū portabatur, donec venirent ad erectionis locum.

22 Moverunt castra & filii Ephraim per turmas suas, in quorum exercitu princeps erat Elisama filius Ammiud.

23 In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadassur.

24 Et in tribu Benjamin erat dux Abidan filius Gedeonis.

25 Novissimi castrorū omniū profecti sūt filii Dan per turmas suas, in quorū exercitu princeps fuit Ahiezor filius Ammisaddai.

26 In tribu autem filiorum Aser erat princeps Phieguel filius Ochran.

27 Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan.

28 Hæc sunt castra, & processiones filiorum Israël per turmas suas quando egrediebantur.

29 Dixitque Moyses Hobab filio Raguel Madianitæ, cognato suo: Proficiscimur ad locum, quem Dominus daturus est nobis: veni nobiscum, ut bene faciamus tibi; quia Dominus bona promisit Israël.

30 Cui ille respondit: Non vadam tecum, sed revertar in terram meam, in qua natus sum.

31 Et ille: Noli, inquit, nos relinquere: tu enim nosti in quib⁹ locis per desertū castra ponere debeamus, & eris ductor noster.

32 Cumque nobiscum veneris, quidquid optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus est Dominus, dabimus tibi.

33 Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum, arcaque fœderis Domini precedebat eos per dies tres providens castrorum locum.

34 Nubes

34 Nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent.

35 Cumque elevaretur arca, dicebat Moyses: † Surge Domine, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt te, & faciet tua.

36 Cum autem deponeretur, aiebat: Revertere Domine ad multitudinem exercitus Israël.

CAPUT XI.

Murmurant Hebraei primum ex defigatione dein petunt carnes, cepas, ollas Aegyptiorumque Moysi spiritum, Deus illius onus in septuaginta seniores partitur, qui omnes prophetant: denique coturnices, panis quoque populus propter carnum concupiscentiam.

† Psal. 77. 19. † Psal. 77. 21. 1 Nitea ortum est † murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum. Quod cum audisset Dominus, iratus est. Et † accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem.

2 Cumque clamasset populus ad Moysen, oravit Moyses ad Dominum, & absorptus est ignis.

3 Vocavitque nomen loci illius, Incensio: eo quod incensus fuisset contra eos ignis Domini.

4 Vulgus quippe promiscuum, quod ascenderat cum eis, flagravat desiderio, sedens & stans, iunctis sibi pariter filiis Israël, & ait:

† 1. Cor. 10. 3. † Quis dabit nobis ad vescendum carnes?

5 Recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porrique & cepe, & allia.

6 Anima nostra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man.

† Exod. 16. 14. 7 † Erat autem Man quasi semen coriandri, coloris bdellii.

Sap. 16. 20. 8 Circuibatque populus, & colligent illud, frangebant mola, sive terbat in mortario, coquens in olla, & faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati.

Psal. 77. 24. 9 Cumque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter & Man.

Joan. 6. 31. 10 Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde: sed & Moysi intoleranda res visa est.

11 Et ait ad Dominum: Cur afflixisti servum tuum: quare non invenio gratiam coram te? & cur imposuisti pondus universi populi huius super me?

12 Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, & defer in terram, pro qua iurasti patribus eorum?

13 Unde mihi carnes ut dem tantae multitudini? flent contra me, dicentes: Da nobis carnes ut comedamus.

14 Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia gravis est mihi.

15 Sin alter tibi videretur, obsecro ut interficias me, & inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis.

16 Et dixit Dñs ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israël, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri: & duces eos ad ostium taberna-

culi scederis, faciesque ibi stare tecum,

17 Ut descendā & loquar tibi: & auferam de spiritu tuo, & adamasque is, in sustentem tecum onus populi, & non tu solus graveris.

18 Populo quoque dices: Sanctificamini: cras comedetis carnes: ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnum? bene nobis erat in Aegypto. Ut det vobis Dominus carnes, & comedatis:

19 Non uno die, nec duobus, vel quinque aut decem, nec viginti quidem,

20 Sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, & vertatur in nauseam, eo quod repuleritis Dñm, qui in medio vestri est, & fleveritis coram eo, dicentes: Quare egressi sumus ex Aegypto?

21 Et ait Moyses: Sexcenta millia pedum huius populi sunt, & tu dicis: Dabo eis escam carnum mense integro?

22 † Numquid ovium & boum multitudo cadetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient?

23 Cui respondit Dominus: † Numquid manus Dñi invalida est? Iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur.

24 Venit igitur Moyses, & narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senibus Israël, quos stare fecit circa tabernaculum.

25 Descenditque Dominus per nubem, & locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse, & dans septuaginta viris. Cumque requievissent in eis Spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt.

26 Remanserant autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Eldad, & alter Medad, super quos requievit Spiritus, nam & ipsi descripti fuerant, & non exierant ad tabernaculum.

27 Cumque prophetarent in castris, occurrit puer, & nuntiavit Moyse dicens: Eldad & Medad prophetant in castris.

28 Statim Iosue filius Nun, minister Moyse & electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses prohibe eos.

29 At ille: Quid, inquit, amularis pro me? quis tribuat ut omnis populus prophetet, & det eis Dominus Spiritum suum?

30 Reversusque est Moyses, & majores natu Israël in castra.

31 † Venit autem egrediens à Domino, arreptans trans mare coturnices detulit, & dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aëre duobus cubitis altitudine super terram.

32 Surgens ergo populus toto die illo, & nocte, ac die altero, congregavit coturnicum, qui parum, decem coros: & sicaverunt eas per gyrum castrorum.

33 † Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiusmodi cibum: & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis.

34 Vocatusque est ille locus, Sepulchra concupiscentiae: ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat. Egressi autem de sepulchris concupiscentiae, venerunt in Haferoth, & manserunt ibi.

† Ioan. 6. 10.

† Isai. 59. 1.

† Psal. 77. 26.

† Psal. 77. 30.

CAPVT XII.

Aaron & Maria in mississimum Moysen murmurant, apud quem Deus Moysen laudat & famulari se erga Dominum. Maria lepra percussa & septem diebus à populo separata, sanitati restituitur, orante pro ea Moysen.

1 Omnisque est Maria & Aaron contra Moysen propter uxorem ejus Æthiopissam,

2 Et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dñs,

3 (Erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra.)

4 Statim locutus est ad eum, & ad Aaron & Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculū fœderis. Cumq; fuisset egressi,

5 Descendit Dominus in Columna nubis, & stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron & Mariam. Qui cum issent,

6 Dixit ad eos: Audite sermones meos: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum.

† Hebr. 7 An non talis servus meus Moyses,

† Exod. 8 † qui in omni domo mea fidelissimus est:

† 33.11. & non per anigmata & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere servo meo Moyse?

9 Iratusque contra eos, abiit:

10 Nubes quoque recessit, quæ erat super tabernaculum: & ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumq; respexisset eam Aaron, & vidisset perfusam lepra,

11 Ait ad Moysen: Obsecro domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum, quod stulte commisimus,

12 Ne fiat hæc quasi mortua, & ut abortivum quod projicitur de vulva matris sue, ecce jam medium carnis ejus devoratum est à lepra.

13 Clamavitque Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obsecro sana eam:

14 Cui respondit Dñs. Si pater ejus spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septē diebus rubore suffundi? Separetur septē diebus extra castra, & postea revocabitur.

15 Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: & populus non est motus de loco illo, donec revocata est Maria.

CAPVT XIII.

Missi à Moysen 12. exploratores ad considerandam terram promissionis, palmitem cum botro aliisque fructibus in fertilitatis signum post 40. dies referunt, qui tamen universi, prater Caleb & Josue, murmur in populo concitant.

1 Profectusq; est populus de Haseroth, fixis tentoriis in deserto Pharan.

2 Ibiq; locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

3 Mitte viros, qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israël, singulos de singulis tribubus, ex principibus.

4 Fecit Moyses quod Dominus imperaverat, de deserto Pharan mittens principes viros, quorum ista sunt nomina.

5 De tribu Ruben, Sammua filiū Zechur.

6 De tribu Simeon, Saphat filium Huri.

7 De tribu Iuda, Caleb filium Iephone.

8 De tribu Issachar, Igal filium Joseph.

9 De tribu Ephraim, Osee filium Nun.

10 De tribu Benjamin, Phalei filiū Raphu.

11 De tribu Zabulon, Geddiel filiū Sodi.

12 De tribu Joseph, Sceptri Manasse, Gaddi filium Sufi.

13 De tribu Dan, Ammiel filiū Gemalli.

14 De tribu Aser, Schur filium Michæel.

15 De tribu Nephthali, Nahabi filium Vapfi.

16 De tribu Gad, Guel filium Machi.

17 Hæc sunt nomina virorum, quos misit Moyses ad considerandam terram, vocavitque Osee filium Nun, Josue.

18 Misit ergo eos Moyses ad considerandam terram Chanaan, & dixit ad eos: Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes,

19 Considerate terram, qualis sit: & populum qui habitator est ejus, utrum fortis sit an infirmus: si pauci numero an plures:

20 Ipsa terra, bona an mala: urbes quales, muratæ an absque muris:

21 Humus, pinguis an sterilis, nemorosa an absq; arborib⁹. Confortamini, & afferte nobis de fructibus terræ. Erat autē tempus quando jam præcoquæ uvæ vesci possunt.

22 Cumque ascendissent, exploraverunt terram à deserto Sin, usque Rohob intrantibus Emath.

23 Ascenderuntq; ad meridiem, & venerūt in Hebron, ubi erant Achiman & Sisai & Tholmai filii Enac, nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Ægypti condita est.

24 † Pergentesque usque ad Torrentem botri, absciderunt palmitem cum uva sua, quæ portaverunt in veste duo viri. De malis quoq; granatis & de ficis loci illius tulerūt:

25 Qui appellatus est Nehelescol, id est, Torrens botri, eo quod botrum portassent inde filii Israël.

26 Reversique exploratores terræ post quadraginta dies, omni regione circuita,

27 Venerunt ad Moysen & Aaron, & ad omnem cœtum filiorum Israël in desertum Pharan, quod est in Cades. Locutiq; eis & omni multitudini ostenderūt fructus terræ:

28 Et narraverunt dicentes: Venimus in terram, ad quam misisti nos, quæ revera fluit lacte & melle, ut ex his fructibus cognosci potest:

29 Sed cultores fortissimos habet, & urbes grandes atque muratas. Stirpem Enac vidimus ibi.

30 Amalec habitat in meridie, Hethæus & Jebusæus & Amorhæus in montanis: Chanaanæus vero moratur juxta mare & circa fluentia Iordanis.

31 Inter hæc Caleb compescens murmur populi, qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus, & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.

32 Alii vero, qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est.

33 Detraxeruntque terræ, quam inspexerant, apud filios Israël, dicentes: Terra, quā lustravimus, devorat habitatores suos: populus, quē aspeximus, procere stature est.

34 Ibi vidimus monstra quædam filio-

rum

† Dent.
2. 24.

23 Amelecites & Chanaanus ante vos fuerunt, quorum pladio corruerunt, eo quod non haberitis acquiescere Domino, nec erit Dominus vobis tecum.

44 At illi contumaciter ascenderunt in verticem montis. Arca autem testamenti Domini & Moyses non recesserunt de castris.

45 Perceciditque Amalecites & Chanaanus, qui habitabat in monte: & percussit eos atque concident, persecutus est eos usque Horma.

CAP V T X V.

Qua libamenta ingressis terram offerenda sunt, ac primitiæ separanda: pena peccati per ignorantiam aut sapientiam commissi: lipidatur qui sub arbo ligni collegit: simbria ac vita ab Hebraeis per quatuor angulos palliorum penenda, quam mement eos legis Dei.

1 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere ad filios Israel, & dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram habitationis vestræ, quam ego dabo vobis.

3 Et feceritis oblationem Domino in holocaustum, aut victimam, vota solventes, vel sponte offerentes munera, aut in sollemnitatibus vestris adolentes odorem suavitatis Domino, de bobus sive de ovibus:

4 Offeret quicumque immolaverit victimam, sacrificium similæ, decimam partem ephi, conspersæ oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin:

5 Et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos singulos

6 Et arietes erit sacrificium similæ duarum decimarum, quæ conspersa sit oleo tertiæ partis hin:

7 Et vinum ad libamentum tertiæ partis ejusdem mensuræ offeret in odorem suavitatis Domino.

8 Quando veto de bobus feceris holocaustum aut hostiam, ut impleas votum vel pacificas victimas,

9 Dabis per singulos boves similæ tres decimas conspersæ oleo, quod habeat medium mensuræ hin:

10 Et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ in oblationem suavissimi odoris Domino.

11 Sic facies.

12 Per singulos boves & arietes & agnos & hæcos.

13 Tam indigenæ quam peregrini.

14 Eodem ritu offerent sacrificia.

15 Unum præceptum erit atque iudicium tam vobis quam advenis terræ.

16 Locutus est Dñs ad Moysen, dicens:

17 Loquere filiis Israel, & dices ad eos:

18 Cum veneritis in terram, quam dabo vobis,

19 Et comederitis de panibus regionis illius, separabitis primitias Domino.

20 De cibis vestris Sicut de areis primitias separabis,

21 Ita & de pulmentis dabis primitiva Domino.

22 Quod si per ignorantiam præterieris quidquam horum: quæ locutus est Dominus ad Moysen,

23 Et mandavit per eum ad vos, à die qua cepit jubere & ultra.

24 Oblaque tuum facere multitudine: offeret vinulum de amento, holocaustum in odorem suavissimum Domino, & sacrificium ejus ac liba, ut ceteris gratæ postulant, hincun que pro peccato:

25 Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israel: & dimittetur eis, quoniam non sponte peccaverunt, nihilominus offerentes incensum Domino pro se & pro peccato atque errore tuo:

26 Et dimittetur universæ plebi filiorum Israel, & advenis qui peregrinantur inter eos: quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam.

27 Quod si anima una nesciens peccaverit, offeret caprâ anniculâ pro peccato suo:

28 Et deprecabitur pro ea sacerdos, quod inscia peccaverit coram Domino: in petra bitque ei veniam, & dimittetur illi.

29 Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes.

30 Anima vero, quæ per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit ille, sive peregrinus, (quoniam adversus Dominum rebellis fuit) peribit de populo suo.

31 Verbum enim Domini contempnit, & præceptum illius fecit irritum: idcirco delebitur, & portabit iniquitatem suam.

32 Factum est autem, cum essent filii Israel in solitudine, & invenissent hominem colligentem ligna in die Sabbati,

33 Obtulerunt eum Moyse & Aaron & universæ multitudini.

34 Qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent.

35 Dixitque Dominus ad Moysen, Mor-te moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra

36 Cumque eduxissent eum foras, obruerunt lapidibus, & mortuus est sicut præceperat Dominus.

37 Dixit quoque Dominus ad Moysen:

38 Loquere filiis Israel, & dices ad eos: ut faciant sibi simbras per angulos palliorum, ponentes in eis v. tas hyacinthinas: 22. 12.

39 Quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec sequantur cogitationes suas & oculos per res varias fornicantes, 23. 5.

40 Sed magis memores præceptorum Domini faciant ea, sicutque sancti Deo suo.

41 Ego Dominus Deus vester, qui educa-vos de terra Egypti, ut essem Deus vester.

CAP V T X V I.

Core, Dathan & Abiron seditionem movens contra Moysen & Aaron, amicumque principatum & sacerdotium, unde eos vivos terra absorbet, & ignis interfecit 250. viros offerentes incensum; 22. alios 14700. murmurantes eos sumpsit incendiis, quod ex ratione fuit Aaron compellens.

1 Ecce autem Core filius Isaac, filius Levi, & Dathan & Abiron filii Eliab, Hori quoque filii Ruben, & Seth de filiis Ruben,

2 Surrexerunt contra Moysen, aliique filiorum Israel ducenti cum quadraginta viris proceres synagoga, & quicunque consilio peragere in vocabantur.

† 7. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. Cumque steterent adversum Moysen & Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia multitudo sanctorum unum est, & in ipso est Dominus: Cur elevamini super populum Domini?

2. Quod cum audisset Moyses, cecidit prostratus in faciem:

3. Locutusque ad Core & ad omnem multitudinem: Mane, inquit, notum fiet Dominus qui ad se pertineant, & sancti applicent sibi: & quos elegerit, appropinquabunt ei.

4. Hoc igitur facite: Tollat unusquisque thimula sua, in Core, & omne concilium tuum:

5. Et hausto cras igne, ponite desuper thymiana coram Domino: & quemcumque elegerit, ipse erit sanctus, multum erigimini fili Levi.

6. Dixitque rursam ad Core: Audite filii Levi:

7. Num parum volis est, quod separavit vos Deus Israel ab omni populo, & iunxit tibi, ut serviretis ei in cultu tabernaculi, & staretis coram frequentia populi, & ministraretis ei?

8. Idcirco ad se fecit accedere te & omnes fratres tuos filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vindicaretis,

9. Et omnis gregibus tuis stet contra Dominum? quid est enim Aaron ut murmuretis contra eum?

10. Militergo Moyses ut vocaret Dathan & Abiron filios Eliab. Qui responderunt: Non venimus.

11. Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra, quae lacte & melle manabat, ut occideres in deserto, nisi & dominatus fueris nostri?

12. R. vera induxisti nos in terram, quae fluit vis lactis & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum & vinearum, an & oculos nostros vis erere? non venimus.

13. Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum: Ne respicias sacrificia eorum: & scis quod ne aliquid quidemquam acceperim ab eis, nec affixerim quempiam eorum.

14. Dixitque ad Core: Tu, & omnis congregatio tua stete scortum coram Domino, & Aaron die cristino separatim.

15. Tollite singuli thuribula vestra, & ponite super ea incensum, offerentes Domino ducentia quinquaginta thuribula: Aaron quoque teneat thuribulum suum.

16. Quod cum fecissent stantibus Moysen & Aaron,

17. Et coacerassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria Domini.

18. Locutusque Dominus ad Moysen & Aaron, ait:

19. Separamini de medio congregationis huius, ut cor repente disperdam.

20. Qui ceciderunt proni in faciem, atque dixerunt: Fortissime Deus spirituum universae carnis, cum uno peccante, contra omnes iram tua deflexit.

21. Locut Dominus ad Moysen:

22. Praecepit universo populo ut separarentur a tabernaculo Core, & Dathan & Abiron.

23. Surrexitque Moyses, & alii ad Dathan & Abiron: & sequentibus cum senioribus Israel,

24. Dixit ad turbam: Recedite a tabernaculis hominum in primum, & nolite tangere quae ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis eorum.

25. Cumque recitassent a tentoriis eorum per circuitum Dathan & Abiron, transfugerant in rotam papilionem tuorum, cum uxoribus & liberis, & omni frequentia.

26. Locut Moyses: In hoc scitis, quod Dominus ostendit ut faceret universa quae cernimus, & non ex proprio ea corde proventum:

27. Si confiteri hominum morte mererint, & visitaverit eos plagae, quae & ceteri visitari solent, non nili sunt Dominus:

28. Sin autem novam rem fecerit Dominus, ut aperens terra os suum deglutiat eos & omnia quae ad illos pertinent, descenderintque viventes in infernum, scitis quod blasphemaverint Dominum.

29. Confestim igitur ut cessavit loqui, dirupta est terra sub pedibus eorum:

30. Et aperiens os suum, devoravit illos cum tabernaculis suis & universa substantia eorum,

31. Descenderuntque vivi in infernum operi humo, & perierant de medio multitudinis.

32. At vero omnis Israel, qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereundium, dicens: Ne forte & nos terra deglutiat.

33. Sed & ignis egressus a Domino, interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incensum.

34. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

35. Praecepit Eleazaro filio Aaron sacerdoti ut tollat thuribula quae jacent in incendio, & ignem huc illucque dispergat: quoniam sanctificata sunt.

36. In mortibus peccatorum: producatque ea in laminae, & affigat altari, eo quod oblatum sit in eis incensum Domino, & sanctificata sint, ut cernant ea pro signo & monumento filii Israel.

37. Tulit ergo Eleazar sacerdos thuribula aenea, in quibus obtulerant hi quos incendium devoravit, & produxit ea in laminae, affigens altari:

38. Ut haberent postea filii Israel, quibus commonerentur, ne quis accedat alienigena, & qui non est de semine Aaron, ad offerendum incensum Domino ne patatur sicut passus est Core, & omnis congregatio ejus, loquente Domino ad Moysen.

39. Murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israel sequenti die contra Moysen & Aaron, dicens: Vos interfecistis populum Domini,

40. Cumque oriretur seditio, & tumultus increveret,

41. Moyses & Aaron fugerunt ad tabernaculum sanctum. Quod, postquam ingressi sunt operuit nubes, & apparuit gloria Domini.

42. Locutusque Dominus ad Moysen:

43. Recede de medio hominum, & delebo eos. Cumque jacerent in terra,

44. Dixit Moyses ad Aaron: Tolle thuribulum, & hausto igne de altari, & offer

† 7. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

11. 6.

† 54p. 18.31. sum de super, pergens cito ad populum ut roges pro eis: † jam enim egressa est ira Domini, & plaga deflexit.

47 Quod cum fecisset Aaron, & cucurris-
set ad mediam multitudinem, quam jam
vastabat incendium, obtulit thymiana.

48 Et stans inter mortuos ac viuentes, pro
populo deprecatus est, & plaga cessavit.

49 Fecerunt autem qui percussi sunt, qua-
tuordecim millia hominum & septingenti,
absque his qui perierant in seditione Core.

50 Reversusque est Aaron ad Moysen ad
ostium tabernaculi fœderis postquam
quieuit interitus.

C A P V T X V I I.

*Sumptis 12. virgis à duodecim tribuum princi-
pibus, sola Aaronis virga floruit, ac fructum pro-
duxit; hoc miraculo & indicio Sacerdotium illi à
Deo confirmatur; servataque est in tabernaculo
testimoni.*

1 ET locutus est Dominus ad Moysen,
Edicens:

2 Loquere ad filios Israël, & accipe ab
eis virgas singulas per cognationes suas, à
cunctis principibus tribuum, virgas duo-
decim, & uniuscujusque nomen super scri-
bes virgæ suæ.

3 Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, &
una virga cunctas seorsum familias continebit:

4 Ponesque eas in tabernaculo fœderis
coram testimonio, ubi loquar ad te.

5 Quem ex his elegero, germinabit virga
ejus: & cohibebo à me querimonias filio-
rum Israël, quibus contra vos murmurant.

6 Locutusque est Moyses ad filios Israël:
& dederunt ei omnes principes virgas per
singulas tribus: fueruntque virgæ duode-
cim absque virga Aaron.

7 Quas cum posuisset Moyses coram Do-
mino in tabernaculo testimonii:

8 Sequenti die regressus invenit germinas-
se virgam Aaron in domo Levi: & turgentibus
geminis eruperant flores, qui, foliis di-
latatis, in amygdalas deformati sunt.

9 Protulit ergo Moyses omnes virgas de
conspectu Domini ad cunctos filios Israël:
videruntque & receperunt singuli virgas suas.

† Hibr. 9.4. 10 Dixitque Dominus ad Moysen: Refer
virgam Aaron in tabernaculum testimonii, †
ut servetur ibi in signum rebellium filio-
rum Israel, & quiescant querelæ eorum à
nunc, ne moriantur.

11 Ecce itaque Moyses sicut præceperat Dñs.

12 Dixerunt autem filii Israël ad Moysen:
Ecce contumpti sumus, omnes perivimus.

13 Qui cumque accedit ad tabernaculum
Domini, moritur, num usque ad interne-
cionem cuncti delendi sumus?

C A P V T X V I I I.

*De omnibus sacerdotum & excubitis Levitarum:
loco sortis hereditaria, primitiæ & oblationes
ac sacrificia sacerdotibus, decime autem Levitis
offeruntur, qui eorum decimam rursum dabant
Aaron.*

1 UT itaque Dominus ad Aaron. Tu &
filii tui, & domus patris tui tecum,
per altaris iugum tatem Sanctuarii: & tu &
filii tui in uero sustinebitis peccata sacerdotum
vostri.

2 Sed & fratres tuos de tribu Levi, & sce-

perum patris tui sume tecum, præstolque
sint, & ministrent tibi: tu autem & filii tui
ministrabis in tabernaculo testimonii.

3 Excubabuntque Levitæ ad præcepta tua,
& ad cuncta opera tabernaculi: ita duntaxat,
ut ad vasa Sanctuarii & ad altare non
accedant, ne & illi moriantur, & vos pe-
reatis simul.

4 Sint autem tecum, & excubent in custo-
diis tabernaculi, & in omnibus ceremoniis
ejus. Alienigena non miscebitur vobis.

5 Excubate in custodia Sanctuarii, & in
ministerio altaris: ne oriatur indignatio
super filios Israël.

6 Ego dedi vobis fratres vestros Levitas
de medio filiorum Israël, & tradidi do-
num Domino, ut serviant in ministeriis
tabernaculi ejus.

7 Tu autem & filii tui custodite sacerdo-
tium vestrum: & omnia quæ ad cultum al-
taris pertinent, & intra velum sunt, per
sacerdotes administrabuntur, si quis exter-
nus accesserit, occidetur.

8 Locutusque est Dominus ad Aaron:
Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mea-
rum. Omnia quæ sanctificentur à filiis Is-
raël, tradidi tibi & filiis tuis pro officio
sacerdotali legitima sempiterna.

9 Hæc ergo accipies de his, quæ sancti-
ficantur & oblata sunt Domino. Omnis
oblato, & sacrificium, & quidquid pro
peccato atque delicto redditur mihi, &
cedit in Sancta sanctorum tuum erit, & fi-
liorum tuorum.

10 In Sanctuario comedes illud: marer
tantum edent ex eo, quia consecratum est
tibi.

11 Primitias autem, quas voverint &
obtulert filii Israël, tibi dedi, & filiis tuis,
ac filiabus tuis, jure perpetuo, qui mun-
dus est in domo tua, vescetur eis.

12 Omnem medullam olei, & vini, ac
frumenti, quidquid offerunt primatiarum
Domino, tibi dedi.

13 Univerfa frugum initia, quas gignit
humus, & Domino deportantur, cedent
in usus tuos: qui mundus est in domo tua,
vescetur eis.

14 Omne quod ex voto reddiderint filii
Israël, unum erit.

15 Quidquid primum erumpit è vulva
cunctæ carnis, quam offerunt Domino, sive ex
hominibus, sive de pecoribus fuerit, tu jus
erit: ita duntaxat, ut pro hominis primo-
genito pretium accipias, & omne animal
quod immundum est, red mi facias,

16 Cuius redemptio erit post unum men-
sem, siclis argenti quinque pondere San-
ctuarii. Siclis viginti obolos habet.

17 Primogenitam autem bovis, & ovis &
capræ non facies redimere, quia sanctificata
sunt Domino, sanguinem tantum eorum
fundes super altare, & adipem adolebis in
suavissimum odoratum Domino.

18 Carnes vero in unum tuum cedent, si-
cut peccusculum consecratum, & annus dex-
ter, tua erunt.

19 Omnes primitias Sanctuarii, quas ob-
ferunt filii Israel Domino, tibi dedi & fi-
liis ac filiabus tuis, jure perpetuo; Pacium

† 54p. 2.42.
Exod. 30.13.
Levit. 27.25.
Exod. 35.46.

salus est sempiternum coram Domino, tibi ac filijs tuis.

20 Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: ego pars & hereditas tua in medio filiorum Israël.

21 Filii autem Levi dedi omnes decimas Israël in possessionem, pro ministerio quo servant mihi in tabernaculo foderis:

22 Ut non accedant ultra filii Israël ad tabernaculum, nec committant peccatum mortiferum,

23 Solis filiis Levi mihi in tabernaculo servantibus, & portantibus peccata populi, legitimum sempiternum erit in generationibus vestris: Nihil aliud possidebunt,

† *Deut.*
12.1. 24 Decimarum oblatione contenti, quas in usus eorum & necessaria separavi.

25 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

26 Præcipe Levitis, atque denuntia: Cum acceperitis à filiis Israël decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerre Domino, id est, decimam partem decimæ,

27 Ut reputetur vobis in oblationem primitivorum, tam de areis, quam de torcularibus:

28 Et universis quorum accipitis primitias, offerre Domino, & date Aaron sacerdoti.

29 Omnia que offeretis ex decimis, & in donata Domini separabitis, optima & electa erunt.

30 Dicitque ad eos: Si præclara & meliora quæque obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quasi de area & torculari dederitis primitias:

31 Et comedetis eas in omnibus locis vestris, tam vos quam familia vestra: quia precium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii.

32 Et non peccabitis super hoc, egregia vobis & proguia reservantes, ne pollutis oblationes filiorum Israël, & moriamini.

C A P V T XIX.

Quædam paranda aquam lustrationis traditur, ex cinere vacca rufa fiebat aqua expiationis, quæ varia immunditia abluerantur: de moriente in tabernaculo & vase non habente operculum, ac tangente cadaver hominis.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 Iste est religio victiæ quam constituit Dominus. Præcipe filiis Israël, ut adducant ad te vaccam rufam ætatis integræ, in qua nulla firmacula, nec portaverit iugum:

† *Deut.*
22.11. 3 Tradetisque eam Eleazar sacerdoti, qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium:

4 Latuens digitum in sanguine ejus, asperget contra fores tabernaculi septem vicibus,

5 Comburetque eam unctis viventibus, tam pelle & caribus ejus, quam sanguine & feno flammæ traditis.

6 Legnum quoque cedrinum, & hyssopum, cocumque his unctum sacerdos noster in fluvium, quæ vacca n vocat.

7 Tertia deum, lous vestibus & corporibus, ingrediatur in castra, commaculatusque erit usque ad vespertum.

8 Sed & ille qui combufferit eam, lav. bis vestimenta sua & corpus, immundus erit usque ad vespertum.

9 Colliget autem vir mundus cineres vacca, & effundet eos extra castra in loco purissimo, ut sint multitudini filiorum Israël in custodiam, & in aquam aspersionis: quia pro peccato vacca comestusta est.

10 Cumque laverit, qui vacca portaverat cineres, vestimenta sua, immundus erit usque ad vespertum. Habebunt hoc filii Israël, & advenæ qui habitant inter eos, sanctum jure perpetuo.

11 Qui tetigerit cadaver hominis, & propter hoc septem diebus fuerit immundus:

12 Aspergetur ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit, septimo non poterit emundari.

13 Omnis qui tetigerit humanæ animæ morticinum, & aspersus hac commissione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, & peribit ex Israël: quia aqua expiationis non est aspersus, immundus erit, & manebit spurcitia ejus super eum.

14 Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo: Omnes qui ingrediuntur tentorium illius, & universa vasa quæ ibi sunt, polluta erunt septem diebus.

15 Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit.

16 Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, aut per se mortui, sive os illius, vel sepulchrum, immundus erit septem diebus.

17 Tollenque de cineribus combustionis atque peccati & mittent aquas vivas super eos in vas.

18 In quibus cum homo mundus tinxerit hyssopum, asperget ex eo omne tentorium, & cunctam supellectilem, & homines hujusmodi contagione pollutos:

19 Atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio & septimo die, expiatusque die septimo, lavabit & se & vestimenta sua, & immundus erit usque ad vespertum.

20 Si quis hoc ritum non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio Ecclesiæ: quia sanctuarium Domini polluit, & non est aqua lustrationis aspersus.

21 Erit hoc præceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque qui aspergit aquas, lavabit vestimenta sua: Omnis qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit usque ad vespertum.

22 Quodquid tetigerit immundus, immundum faciet: & anima, quæ horum quæpiam tetigerit, immunda erit usque ad vespertum.

C A P V T XX.

Matia moritur: murmuranti populo aqua & petra fuit: Moyses & Aaron offendant Deum ad aquas contradiendum: ideo terram iniquæ & terra promissæ, utramque petram transiit. Tunc descendunt ad montem Hor, ubi contrariis in conspectum sacerdotem & Eleazar, moritur, & Eleazar ipse.

1 Veniuntque filii Israël, & omnis multitudo in desertum Sin, & ecce primo: & nunti populus in Cades. Murmuratque est ibi Matia, & sepulta in castris.

2 Cuiusque

3 Cumque in ligeret aqua populus, con-
venerunt aduersum Moysem & Aaron:

4 Et verum in seditionem, dixerunt: Vri-
nam perissemus inter fratres nostros co-
ram Domino,

† Exod. 17. 3. 4 † Cur eduxistis Ecclesiam Domini in
solitudinem, ut & nos & nostra iumenta
moriatur?

5 Quare nos fecistis ascendere de Ægy-
pto, & adduxistis in locum istum pesti-
mum, qui feri non potest, qui nec ficum
gignit, nec vineas, nec malogruata, insu-
per & aquam non habet ad bibendum?

6 Ingressusque Moyse & Aaron, dimissa
multitudine, tabernaculum feceris, con-
ruerunt prout in terram, clamaveruntque
ad Dominum, atque dixerunt: Domine
Deus audi clamorem huius populi, & aperi
eis thesaurum tuum fontem aquæ vivæ,
ut satiati, cesset murmuratio eorum. Et
apparuit gloria Domini super eos.

7 Locutusque est Dominus ad Moysem,
dicens:

8 Tolle virgam, & congrega populum,
tu & Aaron frater tuus, & loquimini ad
petram coram eis, & illa dabit aquas.
Cumque eduxeris aquam de petra, bibet
omnis multitudo & iumenta ejus.

† Exod. 17. 5. 6. 10. 4. Sap. 11. 4. † Tulit igitur Moyse virgam, quæ erat
in conspectu Domini sicut præceperat ei,

10 Congregata multitudine ante petram,
dixitque eis; Audite rebelles & increduli:
† Psal. 77. 15. 1. Cor. 10. 4. † Numde petra hac vobis aquam poteri-
mus eicere?

11 Cumque eleuasset Moyse manum, per-
cutiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ
largissimæ, ut populus biberet & iumenta.

† Deut. 1. 37. 12 Dixitque Dominus ad Moysem & Aa-
ron: † Quia non credidistis mihi, ut sancti-
ficaretis me coram filiis Israël, non introduce-
tis hos populos in terram, quam dabo eis.

13 Hæc est aqua contradictionis, ubi iur-
gati sunt filii Israël contra Dominum, &
sanctificatus est nomen eius.

14 Misit interea nuncios Moyse de Ca-
des ad regem Edon, qui dicerent: Hæc
mandat frater tuus Israël: Nosti omnem
laborem qui apprehendit nos,

15 Quo modo descenderint patres nostri
in Ægyptum, & habitaverimus ibi multo
tempore, afflixeruntque nos Ægyptii, &
patres nostros:

16 Et quo modo clamaverimus ad Dñm,
& exaudivit nos: miserque angelus, qui
eduxerit nos de Ægypto, Ecce in urbe Ca-
des, quæ est in extremis finibus tuis, positi.

17 Oculi vestri ut nobis transire liceat
per terram tuam. Non ibimus per agros,
nec per vineas, non biberimus aquas de pu-
teis tuis, sed gradiemur via publica, nec
ad dextram nec ad sinistram declinantes,
domine transita cum terminis tuis.

18 Cur respondit Edon: Non transibis
per me, neque loquar aures meas contra te.

19 Dixitque filius Israël: Per terram
gradiemur viam: & si biberimus aquas
de foveis & periculis nostris, dabisque quod
iustum est: nulla erit in portu difficultas,
domine transita cum terminis tuis.

20 Ac illi respondit: Non transibis. Scia-

tinque percussus est ab eis, cum infirma
multitudo, & manus forti,

21 Nec voluit acquiescere deprecanti, ut
concederet transitum per fines ejus, quam
ob rem divertit ab eo Israël.

22 Cumque castra novissent de Cades,
venierunt in montem Hor, qui est in fini-
busterræ Idom:

23 Vbi locutus est Dominus ad Moysem:

24 Pergat, inquit, Aaron ad populos
suos: non enim intrabit terram, quam de-
di filiis Israël, eo quod incredulus fuerit
ori eo, ad aquas contradictionis.

25 † Tolle Aaron & filium ejus cum eo,
& duces eos in montem Hor,

26 Cumque nudaveris patrem veste sua,
indues ea Eleazarum filium ejus: Aaron
colligetur, & morietur ibi.

27 Fecit Moyse ut præceperat Dominus:
& ascenderunt in montem Hor coram omni
multitudine.

28 Cumque Aaron spoliasset vestibus suis,
induit eis Eleazarum filium ejus.

29 Illo mortuo in montis supercilio, des-
cendit cum Eleazaro.

30 Omnis autem multitudo videns occu-
buisse Aaron, flevit super eo triginta diebus
per cunctas familias suas.

C A P V T X X I

Vincitur ab Israël rex Chananeus: serpenteria
populum ob itineris aduersionem, aqua penuriam, man-
na nauseam murmurantem, immutantur; quorum
moribus erectus serpens aeneus medetur: Scio &
Oz reges vincuntur

1 Quid cum audisset Chananeus rex
Arad, qui habet ab oriente ad meridiem,
venisse scilicet Israël per exploratorum
viam, pugnavit contra illum, & victor
existens, duxit ex eo prædant.

2 At Israël voto se domino obligans ait:
Si tradideris populum istum in manus meas,
delebo urbes ejus.

3 Exaudivitque Dominus preces Israël, &
tradidit Chananeum, quem ille interfecit
subversis urbibus ejus, & vocavit nomen
loci illius Horma, id est, anathema.

4 Profecti sunt autem & de monte Hor,
per viam quæ ducit ad mare rubrum, ut
circumirent terram Edom. Et exardere co-
pit populum itineris ac laboris:

5 Locutusque contra Dominum & Moysem,
ait: Cur eduxisti nos de Ægypto, ut in
deserto moreremur in solitudine? Nec panis, non
sunt aquæ: anima nostra jumenta deesse
perhibet isto levissimo.

6 † Quamobrem misit Dominus in pe-
dum ignis serpentes, ad quorum plagas
gas & mors perire coepit,

7 Veniunt autem Moyse & Aaron ad con-
gregandum populum, & dixerunt: Peccavimus,
quia locum sanctum & sanctum & sanctum
minimus & te: ora ut tollas a nobis serpentes
res. Oravitque Moyse pro populo.

8 Tunc locutus est Dominus ad Moysen, &
serpentes recum, & ponentur pro signo:
qui percussus ab eis non morietur.

9 Tunc locutus est Dominus ad Moysen, &
ait: Tolle serpentem aeneum, & ponentur
pro signo: qui percussus ab eo non morietur.

10 Ponetque illi Israel castra sua
sicut in Oreb.

11 Unde egressi fixere tentoria in Iababim, in solitudine, quæ respicit Moab contra orientalem plagam.

12 Et inde noventes, venerunt ad torrentem Zared.

† Iudic.
11.18.

13 Quam relinquentes castrametati sunt contra Arnon, quæ est in deserto, & prominet in finibus Amorrhæi, † siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitæ & Amorrhæos.

14 Unde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in mari rubro, sic faciet in torrentibus Arnon.

15 Scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Ar, & recumberent in finibus Moabitarum.

16 Ex eo loco apparuit puteus, super quo locutus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, & dabo ei aquam.

17 Tunc cecinit Israël carmen istud: Ascendat puteus. Continebant:

18 Puteus, quem foderunt principes, & paraverunt duces multitudinis in datore legis, & in baculis suis. De solitudine, Matthana.

19 De Matthana in Nahaliel: de Nahaliel in Bamoth.

20 De Bamoth, vallis est in regione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum.

† Deut.
2.26.

Iudic.

11.19.

21 † Misit autem Israël nuntios ad Sehon regem Amorrhæorum, dicens:

22 Obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam non declinabimus in agros & vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec transcamus terminos tuos.

23 Qui concedere noluit ut transiret Israël per fines suos: quin potius exercitu congregato, egressus est obviam in desertum, & venit in Iasa, pugnavitque contra eum.

† Amos
2.9.

Psalm

114.

10.

24 † A quo percussus est in ore gladii, & possessa est terra ejus ab Arnon usque Ieboc, & filios Ammon: quia forti praesidio tenebantur termini Ammonitarum.

25 Tulit ergo Israël omnes civitates ejus, & habitavit in urbibus Amorrhæi, in Hesebon scilicet, & viculis ejus.

26 Urbs Hesebon fuit Sehon regis Amorrhæi, qui pugnavit contra regem Moab: & tulit omnem terram, quæ ditionis illius fuerat usque Arnon.

27 Idecirco dicitur in proverbio, Venite in Hesebon, & discitur, & construatur civitas Sehon.

28 Ignis egressus est de Hesebon, flamma de oppido Sehon, & devoravit Ar Moabitarum, & habitatores excellorum Arnon.

† Iudic.
11.24.

3 Reg.

11.7.

29 † Vati tibi Moab, peristi popule Chanaan. Dedit filios ejus in fugam, & filias in captivitatem, regi Amorrhæorum Sehon.

30 Iugum ipsorum disperiit ab Hesebon usque Dibon, lassii pervenerunt in Nophe, & usque Medaba.

31 Habitavit itaque Israël in terra Amorrhæi.

32 Misi que Moyses qui explorarent Iazet: unus cepit viculos, & possederunt habitatores.

† Gen.
1.3.

29.7.

33 Veneruntque se, & ascenderunt per viam Basan, & occurrerunt ei rex Basan cum omni populo suo, pugnaturus in Edrai.

34 Dixitque Dominus, ad Moysen & Aaron, quia in manu mea tradidi illum, & omnem populum, ac terram ejus: faciteque illi sicut fecisti Sehon regi Amorrhæorum habitatori Hesebon.

35 Percusserunt igitur & hunc cum filiis suis, universumque populum ejus usque ad internecionem, & possederunt terram illius.

C A P V T XXII.

Bis vocatur Balaam ariolus à Betac rege Moab, qui Israëlitis malediceret; quem Angelus asinus loquente corripit.

1 Profectique castrametati sunt in campestribus Moab, ubi trans Iordanem Jericho sita est:

2 Videns autem Balac filius Sephor omnia quæ fecerat Israël Amorrhæo,

3 Et quod pertinuerant cum Moabitæ, & impetum ejus ferre non possent,

4 Dixit ad Majores natu Madian: Ita debet hic populus omnes, qui in nostris finibus commorantur, quo modo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab.

5 Misit ergo nuncios ad Balaam filium Beor Ariolum, qui habitabat super flumen terræ filiorum Ammon, ut vocarent eum, & dicerent: Ecce egressus est populus ex Ægypto, qui operuit superficiem terræ, sedens contra me.

† 1.15.

24. 2.

6 Veni igitur, & maledic populo huic, quia fortior me est: si quo modo possim percutere & ejicere eum de terra mea: novi enim quod benedictus sit cui benedixeris, & maledictus in quem maledicta congesti sis.

7 Perrexeruntque seniores Moab, & majores natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus. Cumque venissent ad Balaam, & narraissent ei omnia verba Balac:

8 Ille respondit: Manete hic nocte, & respondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus: & ait ad eum:

9 Quid sibi volunt homines isti apud te? 10 Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum misit ad me,

11 Dicens: Ecce populus qui egressus est de Ægypto, operuit superficiem terræ: veni, & maledic ei, si quo modo possim pugnans abigere eum.

12 Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus est.

13 Qui mane confurgens dixit ad principes: Ire in terram vestram, quia prohibuit me Dominus venire vobiscum.

14 Reversii principes dixerunt ad Balac: noluit Balaam venire nobiscum.

15 Rursum ille multo plures & nobiliores quam ante miserat, misit.

16 Qui cum venissent ab Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cuncteris venire ad me:

17 Paratus sum honorare te, & quidquid volueris dabo tibi: veni, & maledic populo isti.

18 Respondit Balaam: † Si dederit mihi Balac plenam donum suam argenti & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar.

† 1.15.

24.13.

19 Obse

C A P V T XXIII.

10 Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte, & scire quæcum quid mihi iuratum sit per Dominum.

11 Venit ergo Deus ad Balaam nocte, & ait ei: Stabate te venerunt homines isti, ferge, & vade cum eis: Ita dumtaxat, ut quod tibi præcepero, facias.

12 Surrexit Balaam mane, & strata asina sua processit cum eis.

† 2. 22 † Et ita est Deus. Stetitque angelus Domini in via contra Balaam, qui infidebat.

2. 15. asina, & duos pueros habebat secum:

23 Cernens asina angelum stantem in via, evaginato gladio, avertit se de itinere, & ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam, & veller ad temeritatem reducere,

24 Stetit angelus in Angustis duarum mæcristarum, quibus vineæ cingebantur.

25 Quem videns asina, junxit se parietis, & attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat eam:

26 Et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, ubi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deviare, obvius stetit.

27 Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis; qui iratus, vehementius cædebat fuste latera eius.

28 Aperuitque Dominus os asinae, & locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me? ecce jam tertio?

29 Respondit Balaam: Quia commercium habui tibi, & illusisti mihi: utinam haberem gladium ut te percuterem.

30 Dixit asina: Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consuevisti usque in presentem diem? dic quid simile unquam fecerim tibi. At ille ait: Nu. quam.

31 Proinus aperuit Dominus oculos Balaam, & vidit angelum stantem in via evaginato gladio, adoravitque eum pronus in terram.

32 Cui angelus: Cur, inquit, tertio verberas asinam tuam? Ego veni ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihi que contraria:

33 Et nisi asina declinasset de via, dans locum resistenti, te occidisset, & illa viveret.

34 Dixit Balaam: Peccavi, nesciens quod tu stares contra me: & nunc si displicet tibi ut vadam, revertar.

35 Ait Angelus: Vade cum istis, & cave ne aliud quam præcepero tibi loquaris. Ivit igitur cum principibus.

36 Quod cum audisset Balac, egressus est in o. cursum ejus, in oppido Moabitarum, quod situm est in extremis finibus Arnon.

37 Dixitque ad Balaam: Misi nuntios ut vocarent te, cur non statim venisti ad me? an quia mercedem adventui tuo reddere n. queo?

38 Cui ille respondit: Ecce adsum, nunquid loqui poteram aliud, nisi quod Deus posuerit in ore meo?

39 Perrexerunt ergo simul, & venerunt in urbem, quæ in extremis regni ejus finibus erat.

40 Cumque occidisset Balac boves & oves, misit ad Balaam, & principes qui cum eo erant, munera.

41 Misit autem ei dicitur cum ad eos Balac, & intutus est extremam partem populi.

† *Idem, exultis arie parat se ad maledicendum Hebraeis, sed lo. maledictionis & benedictionis de eorum populum Israel, multa de illo & dicuntur.*

† Dixitque Balaam ad Balac: Aedifica mihi hic septem aras, & para totidem vitulos, ejuldenque numeri arietes.

2 Cumque fecisset juxta sermonem Balaam, imposuerunt simul vitulum & arietem super aram.

3 Dixitque Balaam ad Balac: Sta paulisper juxta holocaustum tuum, donec vadam, si forte occurrat mihi Dominus, & quodcumque imperaverit, loquar tibi.

4 Cumque abiisset velociter, occurrit illi Deus Locutusque ad eum Balaam. Septem, inquit, aras erexi, & in polui vitulum & arietem de super.

5 Dominus autem posuit verbum in ore ejus, & ait: Revertere ad Balac, & hæc loqueris.

6 Reversus invenit stantem Balac juxta holocaustum suum, & omnes principes Moabitarum:

7 Assumptaque parabola sua, dixit: De Aram adduxit me Balac rex Moabitarum, de montibus Orientis: Veni, inquit, & maledic Jacob: prospera, & detestare Israël.

8 Quo modo maledicam, cui non maledixit Deus? Qua ratione detester, quem Dominus non detestatur?

9 De summis silicibus videbo eum, & de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit, & inter gentes non reputabitur.

10 Quis dinumerare possit pulverem Jacob, & nosse numerum stirpis Israël? Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant novissima mea horum similia.

11 Dixitque Balac ad Balaam: Quid est hoc quod agis? Ut malediceres inimicis meis vocavi te: & tu è contrario benedixisti eis.

12 Cui ille respondit: Num aliud possum loqui, nisi quod præstiterit Dominus?

13 Dixit ergo Balac: Veni mecum in alterum locum unde partem Israël videas, & totum videre non possis, inde maledicto ei.

14 Cumque duxisset eum in locum sublimem, super verticem montis Phasga, & edificavit Balaam septem aras, & imposuit supra vitulos, & arietes.

15 Dixit ad Balac: Sta hic juxta holocaustum tuum, donec ego ol. v. pergami.

16 Cui cum Dominus occurrisset, posuissetque verbum in ore ejus, ait: Revertere ad Balac, & hæc loqueris ei:

17 Reversus invenit eum stantem juxta holocaustum suum, & principes Moabitarum cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit, locutus est Dominus?

18 At ille assumpta parabola sua, ait: Sta Palac & audita, audi fili Saphor.

19 Non est Deus quasi homo, ut moriatur: nec filius hominis, ut muretur. Dixit ergo, & non fuerit? Locutus est, & non implebitur?

20 Ad benedicendum ad locum tuum, benedixisti, & non prohibet non valeo.

21 Non est solum in Jacob, & non videtur finis tibi in Israël. Quia non cessas eum locutus, & clangor victorie regis in illo.

22 † Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis.

23 Non est augurium in Jacob, nec divinationis in Israël. Temporibus suis dicitur Jacob & Isaac quid operans sit Deus.

24 Ecce populus ut leona conbriget, & quasi leo erigetur non accubabit donec devoret prædam, & occisorum sanguinem bibat.

25 Dixitque Balac ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas.

26 Et ille ait: Nonne dixi tibi, quod quidquid mihi Deus imperaret, hoc facerem?

27 Et ait Balac ad eum. Veni & ducam te ad alium locum: si forte placeat Deo ut inde maledicas eis.

28 Cumque duxisset eum super verticem montis Phogor, qui respicit solitudinem:

29 Dixit ei Balaam: Edifica mihi hic septem aras, & para totidem vitulos, ejusdemque numeri arietes.

30 Fecit Balac ut Balaam dixerat: imposuitque vitulos & arietes per singulas aras.

C A P V T XXIV.

Balaam tertio benedixit, & prospera patinatur de Israël, & de Christo: item de Amalecitis, Caneis, & Romanis vastandis ac perdendis.

1 Cumque vidisset Balaam quod placeret Domino ut benediceret Israël. Inequaquam abiit ut ante perrexerat, ut augurium quaereret: sed dirigens contra desertum vultum suum,

2 Et elevans oculos, vidit Israël intentis oculis commorantem per tribus suas: & irruente in se spiritu Dei,

3 Assumpta parabola ait: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus;

4 Dixit auditor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis intuitus est, qui cecidit, & sic aperitur oculi ejus:

5 Quam pulchra tabernacula tua Jacob, & tentoria tua Israel!

6 Ut valles nemorosæ, ut horti juxta fluvios irrigui, ut tabernacula quæ fixit Dominus, quasi cedri prope aquas.

7 Fluere aqua de sinu ejus, & semen illius erit in aquis multas. Tolle tur propter Agag, rex ejus, & auferetur regnum illius.

† Sep. 24. 22. Deus eduxit illum de Aegypto, † cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius, ossaque eorum confringent, & perforabunt sagittis.

9 Accubans dormivit ut leo, & quasi leona, quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi, erit & ipse benedictus: qui maledixerit, in maledictione reputabitur.

10 Iratusque Balac contra Balaam, complois manibus ait: Ad maledicendum inimicis meis vocavi te, quibus & contrario tertio benedixisti.

11 Reverte te ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te, sed Dominus privavit te honore disposito.

12 Respondit Balaam ad Balac: Nonne unicus quis, quos misisti ad me, dixi:

† 10. 22. 13 † Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non poterit præterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo: sed quicquid Dominus dixerit: hoc loquar?

14 Verumtamen pergens ad populum meum, dabo consilium, quid populus tuus populo huic faciat extremo tuo pote.

15 Assumpta igitur parabola, iuravit ait: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus:

16 Dixit auditor sermonem Dei, qui novit doctrinam Altissimi, & visiones. Omnis potestis videri, qui cadens apertus habet oculos.

17 Vidit eum, sed non modo: intulit orillum, sed non prope. † O R I L T V R

† Man. 22. S T E L L A ex Jacob, & confluet virga de Israël: & percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.

18 Et erit Idumæa possessio ejus: hæreditas Seir cedet inimicis suis: Israël vero fortiter ager.

19 De Jacob erit qui dominetur, & perdat reliquias civitatis.

20 Cumque vidisset Amalec, assumens parabola, ait: Principium gentium Amalec, cuius extrema perdentur.

21 Vidit quoque Cinzum: & assumpta parabola, ait: Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris nidum tuum,

22 Et fueris electus de stirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te.

23 Assumptaque parabola iterum locutus est: Hen, quis victurus est, quando ista faciet Deus?

24 † Venient in trieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntque Hebræos, & ad extremum etiam ipsi peribunt.

25 Surrexitque Balaam, & reversus est in locum suum: Balac quoque via, qua venerat, rediit.

C A P V T XXV.

Ob fornicationem Israël cum Moabitibus & Madianitis jubet Deus principes suspendi, & pereunt e plebe 24. millia: ipsique Phinees dat pro mercede perpetuum sacerdotium, eo quod divino zelo Zambri & Cozbi pugione confodisset.

1 Morabatur autem eo tempore Israël in Setim, & fornicatus est populus cum filiabus Moab.

2 Quæ vocaverunt eos ad sacrificia sua. At illi comederunt & adoraverunt deos earum.

3 † Initiatusque est Israël Beelphegor: & iratus Dominus,

4 Ait ad Moysen: † Tolle cunctos principes populi & suspende eos contra solem in patibulis: ut avertatur furor meus ab Israël.

5 Dixitque Moyses ad Iudices Israël: † Occidat unusquisque proximos suos, qui initiati sunt Beelphegor.

6 Et ecce unus de filiis Israël intravit coram fratribus suis ad scortum Madianitidæ, vidente Moyse, & omni turba filiorum Israël, qui flebant ante fores tabernaculi.

7 † Quod cum vidisset Phinees filius Eleazar filii Aaron sacerdotis, surrexit de medio multitudinis, & arrepto pugione,

8 Ingressus est post virum Israelitem in palan, lupanar, & perdidit ambos simul, virum scilicet & mulierem in locis genitalibus. Cessavitque plaga à filiis Israël.

9 Et occisi sunt viginti quatuor millia hominum.

10 Dixitque Dominus ad Moysen:

11 Phinees

11 Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis, aversit iram meam à filiis Israel: quia zelus meus commotus est contra eos, ut non propter delictum filios Israel in zelo meo.

† Exod. 12. Idcirco loquere ad eum: † Lece do ei
45. 28. pacem in lerusalem.

12. 24. 13. Et erant tam ipsi quam femini ejus pa-
2. 54. ciani sacerdotii tempore, quia zelus erat pro Deo suo: & explevit celus filiorum Israel.

14. Erat autem nomen viri Israëlitarum, qui occisus est cum Madianitide, Zambri filius Saul, dux de cognatione & tribu Simeonis.

15. Porro mulier Madianitis, quæ pariter interfecta est, vocabatur Cozbi, filia Sur principis nobilissimi Madianitarum.

† 1. 16. Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:
3. 2. 17. † Hostes vos sentiant Madianitæ, & percutite eos:

18. Quia & ipsi hostiliter egerunt contra vos, & decipere insidiis per idolum Phogor, & Cozbi filiam ducis Madian sororem suam, quæ percussa est in die plagæ pro sacrilegio Phogor.

C A P V T XXVI.

Numerantur Israelita per singulas tribus, qui bello apert, sunt terram promissionis ingressuri: Et juxta hanc enumerationem jubetur illis terra dividi.

1. **P**ostquam noxierum sanguis effusus est, dixit Dominus ad Moysen & Eleazarum filium Aaron sacerdotem:

† 2. 2. 2. Numerate omnem summam filiorum
1. 2. 3. Israël à viginti annis & supra, per domos & cognationes suas, cunctos qui possunt ad bella procedere.

3. Locuti sunt itaque Moyses & Eleazar sacerdos in campesribus Moab si per Iordanem contra Iericho, ad eos qui erant,

4. A viginti annis & supra sicut Dominus imperaverat, quorum iste est numerus:

† 5. 1. 46. 9. 5. Ruben primogenitus Israël. † Hujus fi-
Exod. 6. 14. lius Henoch, à quo familia Henochitarum:
1. 5. 3. & Phallus, à quo familia Phalluitarum;

6. Et Hefron, à quo familia Hefronitarum: & Charmi, à quo familia Charmitarum,

7. Hæ sunt familiae de stirpe Ruben: quarum numerus inventus est, quadraginta tria millia & septingenti triginta.

8. Filius Phallu, Eliab.

9. Hujus filii, Namuel & Dathan & Abiron, isti sunt Dathan & Abiron principes populi, † qui surrexerant contra Moysen & Aaron in seditione Core, quando adversus Dominum rebellaverunt.

† 10. 2. 16. 1. Et aperiens terra os suum devoravit
16. 1. Core, & orientibus plurimis, quando conluffit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factum est grande miraculum.

11. Ut, Core percunte, filii illius non perirent.

12. Filii Simeon per cognationes suas: Namuel, ab hoc familia Namuelitarum: Ianin, ab hoc familia Ianinitarum: Iachin, ab hoc familia, Iachinitarum.

13. Zare, ab hoc familia Zareitarum: Saul, ab hoc familia Saulitarum.

14. Hæ sunt familiae de stirpe Simeon, quarum omnis numerus fuit, viginti duo millia ducenti.

15. Filii Gad per cognationes suas: Sephon, ab hoc familia Sephonitarum: Aghi, ab hoc familia Aggitarum: Suni, ab hoc familia Sunitarum:

16. Ozai, ab hoc familia Ozaitarum: Her, ab hoc familia Heritarum:

17. Arod, ab hoc familia Aroditarum: Ariel, ab hoc familia Aroditarum.

18. Hæ sunt familiae Gad, quarum omnis numerus fuit, quadraginta novem millia quingenti.

19. † Filii Iuda, Her & Onan, qui ambo mortui sunt in terra Chanaan.

† Gen. 38. 3.

20. Fueruntque filii Iuda, per cognationes suas: Sela, à quo familia Selaitarum: Phares, à quo familia Pharesitarum: Zare, à quo familia Zareitarum.

21. Porro filii Phares: Hefron, à quo familia Hefronitarum: & Hamul, à quo familia Hamulitarum.

22. Hæ sunt familiae Iuda, quarum omnis numerus fuit, septuaginta sex millia quingenti.

23. Filii Issachar per cognationes suas: Thola, à quo familia Tholaitarum: Phua, à quo familia Phuaitarum:

24. Iasub, à quo familia Iasubitarum: Semran, à quo familia Semranitarum.

25. Hæ sunt cognationes Issachar, quarum numerus fuit, sexaginta quatuor millia trecenti.

26. Filii Zabulon per cognationes suas: Sared, à quo familia Sareditarum: Elon, à quo familia Elonitarum, Ialel à quo familia, Ialelitarum.

27. Hæ sunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit, sexaginta millia quingenti.

28. Filii Ioseph per cognationes suas, Manasse & Ephraim.

29. De Manasse ortus est Machir, à quo familia Machiritarum. † Machir genuit Galaad, à quo familia Galaaditarum.

† 1. 17. 1.

30. Galaad habuit filios: Iezer, à quo familia Iezeritarum: & Helec, à quo familia Helecitarum:

31. Et Asiel, à quo familia Asielitarum: & Sechem, à quo familia Sechemitarum:

32. Et Semida, à quo familia Semidaitarum: † & Hephher, à quo familia Hephheritarum.

† 1. 27. 1.

33. Fuit autem Hephher pater Salphaad, qui filios non habebat, sed tantum filias, quarum ista sunt nomina: † Maala, & Noa, & Hegla, & Melcha, & Therfa.

† 1. 27. 1.

34. Hæ sunt familiae Manasse, & numerus earum, quinquaginta duo millia septingenti.

35. Filii autem Ephraim per cognationes suas, fuerunt hi: Sushala, à quo familia Sushalaitarum: Becher, à quo familia Becheritarum: Thehen à quo familia Thehenitarum.

36. Porro filius Sushala fuit Heran, à quo familia Heranitarum.

37. Hæ sunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit, triginta duo millia quingenti.

38. Filii Ioseph per familias suas, Iudith & familia in cognationibus suis: Bela, à quo familia Belaitarum: Asbel, à quo familia Asbelitarum, Ahum, à quo familia Ahumitarum:

39. Suphan, à quo familia Suphanitarum:

Hapham, à quo familia Haphamitarum.

40 Filii Bela: Hered, & Noëman. De Hered, familia Hereditatum: de Noëman, familia Noëmanitarum.

41 Illi sunt filii Benjamin per cognationes suas, quorum numerus fuit quadraginta quinque millia sexcenti.

42 Filii Dan per cognationes suas: Suhnam, à quo familia Suhamitarum; hæ sunt cognationes Dan per familias suas.

43 Omnes fuere Suhamitæ, quorum numerus erat, sexaginta quatuor millia quadringenti.

44 Filii Aser per cognationes suas: Iemna, à quo familia Iemnaitarum: Iessui, à quo familia Iessuitarum: Brie, à quo familia Brieitarum.

45 Filii Brie, Heber, à quo familia Heberitarum: & Melchiel, à quo familia Melchielitarum.

46 Nomen autem filie Aser, fuit Sara

47 Hæ cognationes filiorum Aser, & numerus eorum, quinquaginta tria millia quadringenti,

48 Filii Nephthali per cognationes suas: Iesiel, à quo familia Iesielitarum: Guni, à quo familia Gunitarum.

49 Ieser, à quo familia Ieseritarum: Sellem, à quo familia Sellemitarum.

50 Hæ sunt cognationes filiorum Nephthali per familias suas: quorum numerus, quadraginta quinque millia quadringenti.

51 Ista est summa filiorum Israël, qui recensiti sunt sexcenta millia, & mille septingenti triginta.

52 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

53 Tibi dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in possessiones suas.

54 Pluribus maiorem partem dabis, & paucioribus minorem: singulis, sicut nunc recensiti sunt, tradetur possessio:

55 Ita dumtaxat ut scis terram tribus dividat & familiis.

56 Quidquid sorte contigerit, hoc vel plures accipiant, vel pauciores.

† Exod. 6.16. 57 † Hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas Gerson, à quo familia Gersonitarum: Caath, à quo familia Caathitarum: Merari, à quo familia Meraritarum.

58 Hæ sunt familie Levi: Familia Lobni, familia Hebroni, familia Moholi, familia Mufi, familia Core. At vero Caath genuit Amram:

59 Qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi, quæ nata est ei in Ægypto. Hæc genuit Amram viro suo filios, Aaron & Moysen, & Mariam sororem eorum.

60 De Aaron orti sunt Nadab & Abiu, & Eleazar & Ithamar:

† Supr. 3.4. 61 † Quorum Nadab & Abia mortui sunt, cum obtulissent ignem alienum coram Domino.

10. 1. 1. Par. 24.2. 62 Fueruntque omnes qui numerati sunt, viri tria millia generis masculini, ab uno mense & supra: quia non sunt recensiti inter filios Israël, nec eis cum ceteris data possessio est.

63 Hic est numerus filiorum Israël, qui descripti sunt à Moysen & Eleazaro sacer-

dote, in campis Moab supra Iordanem contra Iericho.

64 † Inter quos, nullus fuit eorum qui ante numerati sunt à Moysen & Aaron in deserto Sinai.

65 † Prædixerat enim Dominus, quod omnes morerentur in solitudine. Nihilque remansit ex eis, nisi Caleb filius Iephone, & Iosue filius Nun.

C A P V T XXVII.

Filia Salphaad, deficiente prole mascula, patri succedunt in hereditatem: dicitque Dominus Moysen mortuum, ubi ex monte Abarim terram promissionis conspexerit, sibi in ducatu populi substituerit Iosue.

1 Accesserunt † autem filie Salphaad, filii Hpher, filii Galaad, filii Machir, filii Manasse, qui fuit filius Iosue: quarum sunt nomina, Miala, & Noa, & Hegla, & Melcha, & Therfa.

2 Steterunt coram Moysen & Eleazaro sacerdote, & cunctis principibus populi, ad ostium tabernaculi foederis, atque dixerunt:

3 Pater noster mortuus est in deserto, nec fuit in seditione, quæ † concitata est contra Dominum sub Core, sed in peccato suo mortuus est: hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen illius de familia sua, quia non habuit filium? Date nobis possessionem inter cognatos patris nostri.

4 Retulitque Moyses causam earum ad iudicium Domini.

5 Qui dixit ad eum:

6 Iustam rem postulant filie Salphaad: da eis possessionem inter cognatos patris sui, & ei in hereditatem succedant.

7 Ad filios autem Israël loqueris hæc:

8 Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam ejus transibit hereditas.

9 Si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos.

10 Quod si & fratres non fuerint, dabitur hereditatem fratribus patris ejus.

11 Sin autem nec patruos habuerit, dabitur hereditas his qui ei proximi sunt: eritque hoc filiis Israël sanctum lege perpetua, sicut præcepit Dominus Moysi.

12 Dixit quoque Dominus ad Moysen: † Ascende in montem istum Abarim, & contemplare inde terram, quam daturus sum filiis Israël.

13 Cumque videris eam, ibis & tu ad populum tuum, sicut iovit frater tuus Aaron:

14 Quia offendistis me in deserto. Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas: hæc sunt aquæ contradictionis in Cadès deserti Sin.

15 Cui respondit Moyses:

16 Provideat Dominus Deus spiritum omnis carnis hominem, qui sit super multitudinem hanc:

17 Et possit exire & intrare ante eos, & educere eos vel introducere: ne sit populus Domini sicut oves absque pastore.

18 Dixitque Dominus ad eum: † Tolle Iosue filium Nun, virum in quo est spiritus, & pone manum tuam super eum.

19 Qui stabit coram Eleazaro sacerdote & omni multitudine:

† 1. Cor. 10. 5. † Supr. 14. 23. 24.

† Supr. 26. 32. 33. Infr. 36. 1. 10. 17. 1.

† Supr. 16. 1.

† Supr. 32. 49. Supr. 20. 13.

Deut. 32. 15.

10 Et dabis ei praecepta cunctis videntibus, & parte populi & rex, ut audiat cum omni tyrogo & fructum Israel.

11 Pro hoc, si quid agendum erit, Eleazar sacerdos contulerit Dñm. Ad verbum eius egredietur & ingredietur ipse, & omnes filii Israel cum eo, & cetera multitudo.

22 Et cum Moyses ut praeceperat Dñs. Cumque tulisset Iolue, statuit eum coram Eleazar sacerdote & omni frequentia populi.

23 Et impositis capiti eius manibus, cuncta replicavit que mandaverat Dominus.

C A P V T XXVIII.

Sacrificia quotidiana, & dies septimi, & calendarum, & de duabus solemnitatibus Azymorum & Hebdomadatum.

1 Dicit quoque Dominus ad Moysen :

2 Praecepte filiis Israel, & dices ad eos: Oblationem meam, & panes, & incensum odoris suavissimi offerre per tempora sua.

3 Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis: Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocaustum sempiternum.

4 Unum offeretis mane, & alterum ad vesperum :

5 Decimam partem ephi similæ, quæ conspersa sit oleo purissimo, & habeat quartam partem hin.

6 Holocaustum iuge est quod obtulistis in monte Sinai in odorem suavissimum incensi Domini.

7 Et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in Sanctuario Domini.

8 Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam, juxta omnem ritum sacrificij matutini, & libamentorum ejus, oblationem suavissimi odoris Domino.

† Matt. 21.5. 9 † Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, & duas de imas similæ oleo conspersæ in sacrificio, & liba

10 Quæ rite funduntur per singula sabbata in holocaustum sempiternum.

11 In calendis autem offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos septem immaculatos,

12 Et tres decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio per singulos vitulos, & duas decimas similæ oleo conspersæ per singulos arietes:

13 Et decimam decimæ similæ ex oleo in sacrificio per agnos singulos, holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino.

14 Libamenta autem vini, quæ per singulas fundenda sunt victimas, ista erunt: media pars hin per singulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum; hoc erit holocaustum per omnes menses, qui sibi anno vertente succedunt.

15 Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis.

† Exod. 12.12. 16 † Mense autem primo quattadecima die mensis Phasce Domini erit,

17 Et quattadecima die solemnitas: septem diebus celebrantur azymis.

18 Quarta dies prima venerabilis & sancta erit: omne opus servile non facietis in ea.

19 Offeretisque incensum holocaustum

Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, & agnos anniculos immaculatos septem:

20 In sacrificio singulorum ex simila quæ conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, & duas decimas per arietem.

21 Et decimam decimæ per agnos singulos: id est, per septem agnos.

22 Et hircum pro peccato unum, ut expietur pro vobis,

23 Præter holocaustum matutinum quod semper offeretis.

24 Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis, & in odorem suavissimum Domino, qui surget de holocausto, & de libationibus singulorum.

25 Dies quoque septimus celeberrimus & sanctus erit vobis: omne opus servile non facietis in eo.

26 Dies etiam primitivorum, quando offeretis novas fruges Domino, expletis hebdomadibus venerabilis & sancta erit: omne opus servile non facietis in ea.

27 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, & agnos anniculos immaculatos septem:

28 Atque in sacrificiis eorum, simila oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos per arietes duas,

29 Per agnos decimam decimæ, qui simul sunt agni septem; hircum quoque,

30 Qui mactatur pro expiatione: præter holocaustum sempiternum & liba ejus.

31 Immaculata offeretis omnia cum libationibus suis.

C A P V T XXIX.

Solemnitates mensis septimi, & quid in eis offerendum sit: nempe solemnitas tubarum, expiationis, tabernaculorum, quæ octo diebus varias habent oblationes.

1 Mensis etiam septimi prima dies venerabilis & sancta erit vobis; omne opus servile non facietis in ea, quia dies clangoris est & tubarum.

2 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, & agnos anniculos immaculatos septem:

3 Et in sacrificiis eorum, simila oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem.

4 Unam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem:

5 Et hircum pro peccato, qui offertur in expiationem populi.

6 Præter holocaustum calendarum cum sacrificiis suis, & holocaustum sempiternum cum libationibus solitis, eisdem ceremoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Dñi.

7 † Decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis, & affligetis animas vestras: omne opus servile non facietis in ea.

8 Offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum, vitulum de armento unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem:

9 Et in sacrificiis eorum, simila oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem.

10 Decimam

† Levit. 16.29. 27.

10 Decimam decimæ per agnos singulos, qui sunt simul agni septem :

11 Et hircum pro peccato, absque his quæ offeruntur pro delicto solent in expiationem, & holocaustum sempiternum, cum sacrificio & libaminibus eorum.

12 quintadecima vero die mensis septimi, quæ vobis sancta erit atque venerabilis, omne opus terrene non facietis in ea, sed celebrabitis sollemnitatem Domino septem diebus.

13 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

14 Et in libamentis eorum, similæ oleo cōspersæ tres decimas per vitulos singulos, qui sunt simul vituli, tredecim & duas decimas arietibus uno, id est, simul arietibus duobus,

15 Et decimam decimæ agnis singulis, qui sunt simul agni quatuordecim :

16 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, & sacrificio, & libamine ejus.

17 In die altero offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

18 Sacrificiaque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

19 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque & libamine ejus.

20 Die tertio offeretis vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

21 Sacrificiaque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

22 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque & libamine ejus.

23 Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

24 Sacrificiaque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

25 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

26 Die quinto offeretis vitulos novem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

27 Sacrificiaque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

28 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

29 Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

30 Sacrificiaque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

31 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

32 Die septimo offeretis vitulos septem & arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

33 Sacrificiaque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

34 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

35 Die octavo, qui est celeberrimus, omne opus terrene non facietis,

36 Offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem :

37 Sacrificiaque & libamina singulorum per

vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis.

38 Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

39 Hæc offeretis Domino in sollemnitatibus vestris : præter vota & oblationes spontaneas in holocausto, in sacrificio, in libamine, & in hostiis pacificis.

C A P V T X X X.

De voto ac juramento virorum, & quæ de puellarum & uxorum vota seu juramenta rite sunt, vel irrita.

1 Narravitque Moyses filiis Israël omnia quæ ei Dominus imperat.

2 Et locutus est ad principes tribuum filiorum Israël : Ille est sermo quem præcepit Dominus.

3 Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit juramento : non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit implebit.

4 Mulier si quippiam voverit, & se constrinxerit juramento, quæ est in domo patris sui, & in ætate adhuc puellari : si cognoverit pater votum quod pollicita est, & juramentum quo obligavit animam suam, & tacuerit, voti rea erit :

5 Quidquid pollicita est & juravit, opere complebit.

6 Sin autem, statim ut audierit, contradixerit pater : & vota & juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater.

7 Si maritum habuerit, & voverit aliqui, & semel de ore ejus verbum egrediens animam ejus obligaverit juramento :

8 Quo die audierit vir, & non contradixerit, voti rea erit, reddetque quodcumque promiserat.

9 Sin autem audiens statim contradixerit, & irritas fecerit pollicitationes ejus, verbaque quibus obstrinxerat animam suam : propitius erit ei Dominus.

10 Vidua & repudiata quidquid voverint, reddent.

11 Vxor in domo viri cum se voto constrinxerit & juramento,

12 Si audierit vir, & tacuerit, nec contradixerit sponsioni, reddet quodcumque promiserat.

13 Sin autem exemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea : quia maritus contradixit, & Dominus ei propitius erit.

14 Si voverit, & juramento se constrinxerit, ut per jejunium, vel cæterarum rerum abstinenciam, affligat animam suam, in arbitrio viri erit ut faciat, siue non faciat.

15 Quod si audiens vir tacuerit, & in alteram diem distulerit sententiam : quidquid voverat atque promiserat, reddet : quia statim ut audivit, tacuit.

16 Sin autem contradixerit postquam rescivit, portabit ipse iniquitatem ejus.

17 Hæc sunt leges, quas constituit Dominus Moysi, inter virum & uxorem inter patrem & filiam, quæ in puellari adhuc ætate est, vel quæ manet in parentis domo.

C A P V T X X X I.

De prædicatione per Levites, & quæ de levitis prædicatione ex quo dividuntur per levites, & plebem, prædicatione sacerdotum & levitarum.

gratia Deo cum donariis offeruntur, quod nullus
debeturum dicitur.

Locutusque est Dominus ad Moysen
hebreos :

2 Viscerete prout filios Israël de Madi-
anitis, & ne colligatis ad populum tuum.

† 3 Statimque Moyses, & Amate, inquit, ex
vobis viros ad pugnam, qui possint ultio-
nem Domini expetere de Madianitis.

4 Mille viri de singulis tribubus eligan-
tur ex Israël qui militaverunt ad bellum.

5 Dederuntque milles de singulis tri-
bubus, id est, duodecim millia expedito-
rum ad pugnam :

6 Quos misit Moyses cum Phinees filio
Eleazari sacerdotis, vasa quoque sancta, &
tubas ad clangendum tradidit ei.

7 Cumque pugnassent contra Madianitas
atque vicerent, omnes viros occiderunt.

† 8 Et reges eorum, Evi, & Recem, & Sur, &
Hur, & Rebe, quinque principes gentis : Ba-
laam quoque filium Beor interfecerunt gladio.

9 Ceperuntque mulieres eorum, & par-
vulos, omniaque pecora, & cunctam supel-
lectilem : quidquid habere potuerant de-
populari sunt :

10 Tam urbes quam viculos & castella
flamma consumpsit.

11 Et tulerunt prædam : & universa quæ ce-
perant tam ex hominibus quàm ex jumentis,

12 Et adduxerunt ad Moysen, & Eleaza-
rum sacerdotem, & ad omnem multitudi-
nem filiorum Israël, ut qua autem utensi-
lia portaverunt ad castra in campetribus
Moab juxta Iordanem contra Iericho.

13 Egressi sunt autem Moyses & Eleazar
sacerdos, & omnes principes sinagogæ,
in occursum eorum extra castra.

14 Invenitque Moyses principibus exerci-
tus, tribunis, & centurionibus qui vene-
rant de bello,

15 Ait : Cur feminas reservastis ?

† 16 Nonne istæ sunt quæ deceperunt fi-
lios Israël ad suggestionem Balaam, & præ-
varicari vos fecerunt in Domino super pec-
cato Phogor, unde & percussus est populus ?

† 17 Ergo cunctos interficite quidquid est
generis masculini, etiam in parvulis, & mulie-
ribus, quæ noverunt viros in comu, & jugulare :

18 Puellas autem & omnes feminas vir-
gines servate vobis :

19 Et manete extra castra septem diebus.
Qui occiderit hominem, vel occisum teti-
gerit, lustrabitur die tertio & septimo.

20 Et de omni præda, sive vestimentum
fuerit, sive vas, & aliquid in utensilia præ-
paratum, de caprarum pellibus, & pilis,
& ligao, expiabitur.

21 Eleazar quoque sacerdos, ad viros
exercitus qui pugnaverant, sic locutus est :
Hoc est præceptum legis, & quod manda-
vit Dominus Moysi.

† 22 Aurum, & argentum, & æs, & ferrum,
& plumbum, & ita cetera,

† 23 Et omne quod potest transire per
flammam, ignem proferat, quidquid autem
ignem non potest sustinere, aqua expiat o-
mnem sanctum locum.

24 Et locabitis vestimenta vestra die ter-
tiano, & purificati postea castra locabitis.

25 Dixit quoque Dominus ad Moysen :

26 Tollite summam eorum quæ capta
sunt, ab homine usque ad pecus, tu &
Eleazar sacerdos principes vultu :

27 Dividetque ex æquo prædam, inter eos
qui pugnaverunt egrediuntur sunt ad bel-
lum, & inter omnem reliquam multitudinem.

28 Et separabis partem Domini ab his
qui pugnaverunt & fuerunt in bello, unam
animam de quingentis, tam ex hominibus
quam ex bobus & asinis & ovibus,

29 Et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia
primitiæ Domini sunt.

30 Ex media quoque parte filiorum Israël
accipies quinquagesimum caput hominum,
& boum, & asinorum, & ovium, cunctorum
animantium, & dabis ea Levitis, qui excu-
bant in custodiis tabernaculi Domini.

31 Feceruntque Moyses & Eleazar, sicut
præceperat Dominus.

32 Fuit autem præda, quam exercitus ce-
perat, ovium sexcenta septuaginta quin-
que millia,

33 Boum septuaginta duo millia,

34 Asinorum sexaginta millia & mille :

35 Animarum hominum sexus feminei, quæ
non cognoverant viros, triginta duo millia.

36 Dataque est media pars his qui in
prælio fuerant, ovium trecenta triginta
septem millia quingentæ :

37 Equibus in partem Domini supputa-
tæ sunt oves sexcentæ septuaginta quinque.

38 Et de bobus triginta sex millibus, bo-
ves septuaginta & duo :

39 De asinis triginta millibus quingen-
tis, asini sexaginta unus :

40 De animabus hominum sedecim mil-
libus, cesserunt in partem Domini triginta
duæ animæ.

41 Tradiditque Moyses numerum prin-
cipiarum Domini Eleazaro sacerdoti, sicut
fuerat ei imperatum.

42 Ex media parte filiorum Israël, quam
separaverat his qui in prælio fuerant.

43 De media vero parte quæ contigerat
reliquæ multitudini, id est, de ovibus tre-
centis triginta septem millibus quingentis,

44 Et de bobus triginta sex millibus,

45 Et de asinis triginta millibus quingentis.

46 Et de hominibus sedecim millibus,

47 Tulit Moyses quinquagesimum caput
& dedit Levitis, qui excubabant in taberna-
culo Domini, sicut præceperat Dominus.

48 Cumque accessissent principes exer-
citus ad Moysen, & tribuni, centuriones-
que, dixerunt :

49 Nos servi tui recensuimus numerum
pugnatorum, quos habuimus sub manu
nostra : & ne unus quidem defuit.

50 Ob hanc causam offerimus in dona-
riis Domini flaguli quod in præda autem
potuimus invenire, periscelides & amul-
las, annulos & dextralia, ac murexulas, ut
depreces pro nobis Dominum.

51 Suscepitque Moyses & Eleazar sa-
cerdos, omne aurum in diversis speciebus.

52 Prædæ sedecim millia, septuaginta quin-
que animas filios, & tribunos & centuriones.

53 Vultuque eam quod in præda ca-
pta est, & summa prædæ.

54 Et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii, in monimentum filiorum Israël coram Domino.

C A P V T XXXII.

Filii Ruben & Gad & dimidia tribu Manasse, quod pectoribus appendunt, pectus datur sicut Jordanem, modo fratres suos in terram promissionis amisi praecedunt.

1 Filii autem Ruben & Gad habebant pecora multa, & erat illis in jumentis infinita substantia. Cumque vidissent Iazer & Galaad aptas animalibus alendis terras,

2 Venerunt ad Moysen, & ad Eleazarum sacerdotem, & princeps multitudinis, atque dixerunt:

3 Ataroth, & Dibon, & Iazer, & Nemra, Hesbon, & Eleale, & Salaa, & Nebo, & Beon,

4 Terra, quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israël, regio uberrima est ad pascuum animalium: & nos servi tui habemus jumenta plurima:

5 Precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos transire Jordanem.

6 Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis?

7 Cur subvertitis mentes filiorum Israël, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus?

8 Nonne ita egerunt patres vestri quando misi de Cadesbarne ad explorandam terram?

† *Supr.*
9 Cumque venissent usque ad vallem botri, lustrata omni regione, subverterunt cor filiorum Israël, ut non intrarent fines, quos eis Dominus dedit.

10 Qui iratus juravit, dicens:

11 Si videbunt homines isti, qui ascenderunt ex Aegypto, à viginti annis & supra, terram, quam sub juramento pollicitus sum Abraham, Isaac, & Jacob: & noluerunt sequi me,

12 Præter Caleb filium Iephone Cenezzeum, & Josue filium Nun: isti impleverunt voluntatem meam.

13 Iratusque Dominus adversum Israël, circumduxit eum per desertum quadraginta annis, donec consumeretur universa generatio, quæ fecerat nolum in conspectu ejus.

14 Et ecce, inquit, vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa & alumni hominum peccatorum, ut augetetis furorem Domini contra Israël.

15 Quod si nolueritis sequi eum, in solitudine populum derelinquet, & vos causa eritis necis omnium.

16 At illi prope accedentes dixerunt Caulas ovium fabricabimus, & stabula jumentorum, parvulis quoque nostris urbes nunas:

17 Nos autem ipsi armati, & accincti pergemus ad prælium ante filios Israël, donec introducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri, & quicquid habere possumus, erunt in urbibus muratis, propter habitatores filias.

18 Non revertentur in domos nostras, utque dum possideant filii Israël hereditatem suam:

19 Nec quidquam quaerem trans Jordanem, quia jam habemus nostram possessionem in orientali ejus plaga.

20 Quod us Moyses ait: † si facitis quod pronuntio, & percuti pignus coram Domino ad pugnam:

21 Et cum vir bellator armatus Jordanem transiet, donec subvertat Dominus inimicos suos.

22 Et subiiciatur ei omnis terra: tunc eritis inculpabiles apud Dominum, & apud Israël, & obtinebitis regiones, quas vultis, coram Domino.

23 Sin autem quod dicitis, non feceritis, nulli dabitum est quin peccetis in Deum: & scote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos.

24 Edificate ergo urbes parvulis vestris, & caulas & stabula ovibus ac jumentis: & quod polliciti estis implete.

† *1. 1.*
25 † Dixeruntque filii Gad & Ruben ad Moysen: Servi tui sumus, faciemus quod jubet dominus noster. † *4. 12.*

26 Parvulos nostros, & mulieres, & pecora, ac jumenta relinquent in urbibus Galaad:

27 Nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum, sicut tu Dñe loqueris.

28 Præcepit ergo Moyses Eleazaro sacerdoti, & Josue filio Nun, & principibus familiarum per tribus Israël, & dixit ad eos:

29 † Si transierint filii Gad & filii Ruben vobiscum Jordanem omnes armati ad bellum coram Domino, & vobis fuerit terra subiecta: date eis Galaad in possessionem.

30 Sin autem noluerint transire armati vobiscum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipiant loca.

31 Responderuntque filii Gad, & filii Ruben: Sicut locutus est Dominus servis suis, ita faciemus:

32 Ipsi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan, & possessionem, quam suscepisse vos confitemur trans Jordanem.

† *1. 1.*
33 † Dedit itaque Moyses filiis Gad & Ruben, & dimidie tribui Manasse filii Joseph, regnum Schon regis Amorrhæi, & regnum Og regis Basan, & terram eorum cum urbibus suis per circuitum. † *22. 4.*

34 Igitur exiierunt filii Gad, Dibon, & Ataroth, & Arzer,

35 Et Eroth, & Sophaa, & Iazer, & Iegbaa,

36 Et Bethnura, & Betharian, urbes munitas, & caulas pecoribus suis.

37 Filii vero Ruben edificaverunt Hesbon, & Eleale, & Cariathaim,

38 Et Nabo, & Baalmeon versis nominibus, Sabama quoque: imponentes vocabula urbibus, quas extruxerant,

39 † Porro filii Machir filii Manasse perrexerunt in Galaad, & vastaverunt eam interfecto Amorrhæo habitatore ejus. † *50. 22.*

40 Pedit ergo Moyses terram Galaad, Machir filio Manasse, qui habitavit in ea.

41 Iair autem filius Manasse abiit & occupavit vicos ejus, quos appellavit Havo h Iair, id est, Villas Iair.

42 Nole quoque perrexit, & apprehendit Chanath cum viculis suis: vocavitque eam ex nomine suo Nole.

C A P V T XXXIII.

Manasse & Ruben percuti pignus coram Domino ad pugnam in de reo rebus, Chanaan & Dan & Jud & Simeon.

Hæ sunt mansiones filiorum Israël, qui egressi sunt de Ægypto per turmas suas in manu Moysi & Aaron.

1 Quas descripsit Moyses juxta castrorum loca quæ Dominus in fine mutabant.

2 Profecti erunt de Ramesse mente primo, quatuordecima die mensis primi, altera die Phasæ, filii Israël in manu excelsa, videntibus cunctis Ægyptiis,

3 Et sepelienibus primogenitos, quos percusserrat Dominus (nam & in die eorum exercuerat ultionem.)

4 Castrametati sunt in Soccoth.

5 Et de Soccoth venerunt in Etham, quæ est in extremis finibus solitudinis.

† Exod. 14. 2. 7 † Inde egressi venerunt contra Phihahiroth, quæ respicit Beelsephon, & castrametati sunt ante Magdalum.

8 Profectique de Phihahiroth, transierunt per medium mare in solitudinem: & ambulantes tribus diebus per desertum Etham, castrametati sunt in Mara.

† Exod. 15. 27. 9 † Profectique de Mara venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum & palmæ septuaginta: ibique castrametati sunt.

10 Sed & inde egressi, fixerunt tentoria super mare rubrum Profectique de mari rubro,

11 Castrametati sunt in deserto Sin.

12 Vnde egressi, venerunt in Daphca.

13 Profectique de Daphca, castrametati sunt in Alus.

† Exod. 17. 1. 14 Egressique de Alus, in Raphidim fixere tentoria, ubi populo defuit aqua ad bibendum.

† Exod. 19. 1. 15 Profectique de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai.

† Supr. 11. 34. 16 Sed & de solitudine Sinai egressi, venerunt ad sepulchra concupiscentiæ.

† Supr. 13. 1. 17 † Profectique de sepulchris concupiscentiæ, castrametati sunt in Haseroth.

18 † Et de Haseroth venerunt in Rethma.

19 Profectique de Rethma, castrametati sunt in Remmonphares.

20 Vnde egressi, venerunt in Leha.

21 De Leha castrametati sunt in Resa.

22 Egressique de Resa venerunt in Ceelatha.

23 Vnde profecti, castrametati sunt in monte Sepher,

24 Egressi de monte Sepher, venerunt in Arada.

25 Inde proficiscentes, castrametati sunt in Maceloth.

26 Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath.

27 De Thahath, castrametati sunt in Thare.

28 Vnde egressi, fixere tentoria in Methca.

29 Et de Methca castrametati sunt in Helmona.

30 Profectique de Helmona, venerunt in Moseroth.

31 Et de Moseroth, castrametati sunt in Benejaca.

Deut. 10. 7. 32 Profectique de Benejaca, venerunt in montem Gadgad.

33 Vnde profecti, castrametati sunt in Ieetha.

34 Et de Ieetha, venerunt in Hebrona.

35 Iste super de Hebrona, castrametati sunt in Alonabab.

† Supr. 20. 1. 36 † Inde profecti, venerunt in desertum Sin, hæc est Cades.

37 Egressique de Cades, castrametati sunt in monte Hor, in extremis finibus terræ Edom.

38 † Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor, jubente Domino: ibi mortuus est anno quinquagesimo egressus filiorum Israël ex Ægypto, mente quatuordecima die mensis.

39 Cum esset annorum centum viginti trium.

40 Audivique Chananzus rex Arad, qui habitabat ad meridiem, in terram Chanaan venisse filios Israël.

41 Et profecti de monte Hor, castrametati sunt in Sa'mona.

42 Vnde egressi, venerunt in Phunon.

43 Profectique de Phunon, castrametati sunt in Oboth,

44 Et de Oboth, venerunt in Ijeabarim, quæ est in finibus Moabitarum.

45 Profectique de Ijeabarim, fixere tentoria in Dibongad.

46 Vnde egressi, castrametati sunt in Helmondeblathum.

47 Egressique de Helmondeblathum, venerunt ad montes Abarim contra Nabo.

48 Profectique de montibus Abarim, transierunt ad campellia Moab, supra Iordanem contra Iericho.

49 Ibi que castrametati sunt de Bethsimoth usque ad Abelsatim in planioribus locis Moabitarum,

50 Vbi locus est Dominus ad Moysen:

51 Præcipe filiis Israël, & dic ad eos: Quando transieritis Iordanem: intrantes

terram Chanaan,

52 Disperdite cunctos habitantes terræ illius: confringite titulos, & statuas comminuite, atque omnia excelsa vastate,

53 Mundantes terram, & habitantes in ea, ego enim dedi vobis illam in possessionem.

54 Quam dividetis vobis sorte. Pluribus dabitur latiore, & paucis angustior. Singulis ut fors occiderit, ita tribuetur hereditas. Per tribus & familias possessio dividetur.

55 Sin autem nolueritis interficere habitantes terræ: qui remanserint, erunt vobis quasi clavi in oculis, & lanceæ in lateribus, & adversabuntur vobis in terra habitationis vestræ:

56 Et quidquid illis cogitaveram facere, vobis faciam.

C A P V T XXXIV.

Terra promissionis situs & limites juxta 4 orbis plagas: et juxta sorte dividenda præcipitur, additis illorum nominibus qui eam dividant.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen, & dicens.

2 Præcipe filiis Israël, & dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram Chanaan, & in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur.

3 † Pars meridiana incipiet à solitudine Sin, quæ est juxta Edom: & habebit terminos contra orientem mare salis innum.

4 Quæ est autem australis plagam per alonabab, Scorpionis, & ut transeat in Sena, & perveniat à meridie usque ad Cadesbaran, inde egredientur confinia ad villam novam ad Arad, & tendent usque ad Alonons.

5 Ibi que per gyrum terminus ab Alonons, usque ad torrentem Ægypti, & maris magni litorale finietur.

6 Pars septentrionalis incipiet à solitudine Sin, quæ est juxta Edom: & habebit terminos contra occidentem mare salis innum.

7 Quæ est autem borealis plagam per alonabab, Scorpionis, & ut transeat in Sena, & perveniat à meridie usque ad Cadesbaran, inde egredientur confinia ad villam novam ad Arad, & tendent usque ad Alonons.

8 Ibi que per gyrum terminus ab Alonons, usque ad torrentem Ægypti, & maris magni litorale finietur.

9 Pars occidentalis incipiet à solitudine Sin, quæ est juxta Edom: & habebit terminos contra occidentem mare salis innum.

10 Quæ est autem borealis plagam per alonabab, Scorpionis, & ut transeat in Sena, & perveniat à meridie usque ad Cadesbaran, inde egredientur confinia ad villam novam ad Arad, & tendent usque ad Alonons.

11 Ibi que per gyrum terminus ab Alonons, usque ad torrentem Ægypti, & maris magni litorale finietur.

12 Pars orientalis incipiet à solitudine Sin, quæ est juxta Edom: & habebit terminos contra orientem mare salis innum.

13 Quæ est autem borealis plagam per alonabab, Scorpionis, & ut transeat in Sena, & perveniat à meridie usque ad Cadesbaran, inde egredientur confinia ad villam novam ad Arad, & tendent usque ad Alonons.

14 Ibi que per gyrum terminus ab Alonons, usque ad torrentem Ægypti, & maris magni litorale finietur.

† Supr. 20. 8. 25. Deut. 32. 50.

† Deut. 7. 5. 10. 1. 2.

† 1. 20. 15. 1.

6 Plaga autem occidentalis, à mari magno incipiet, & ipso sine claudetur.

7 Porro ad septentrionalem plagam à mari magno termini incipient, pervenientes usque ad montem altissimum.

8 A quo venient in Lath usque ad terminos Sedada :

9 Ibuntque confinia usque ad Zephrona, & villam Lnan : hi erunt termini in parte Aquilonis.

10 Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Enà usque Sephama,

11 Et de Sephama descendent termini in Rebla contra fontem Daphnim : inde pervenient contra orientem à mare Cenereth.

12 Et tendent usque ad Iordanem, & ad ultimum salissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu.

13 Præcepitque Moyses filiis Israël dicens : Hæc erit terra, quam possidebitis sorte, & quam iussit Dominus dari novem tribubus, & dimidiæ tribui.

14 Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, & tribus filiorum Gad juxta cognationum numerum, media quoque tribu Manasse,

15 Id est, duæ semis tribus, acceperunt partem suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

16 Et ait Dominus ad Moysen :

† Iosue 14. 2. 17 † Hæc sunt nomina virorum qui terram vobis dividant, Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun :

18 Et singuli principes de tribubus singulis.

19 Quorum ista sunt vocabula : De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.

20 De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud,

21 De tribu Benjamin, Elidad filius Chafelon.

22 De tribu filiorum Dan, Bocci filius Iogli.

23 Filiorum Ioseph de tribu Manasse, Hanniel filius Ephod.

24 De tribu Ephraim, Camuel filius Septhan,

25 De tribu Zabulon, Elisaphan filius Pharnach.

26 De tribu Issachar, dux Phaltiel filius Ozan.

27 De tribu Aser, Ahiud filius Salomi.

28 De tribu Nephthali, Phedael filius Ammiud.

29 Hi sunt, quibus præcepit Dominus ut dividerent filiis Israël terram Chanaan.

C A P V T XXXV.

Assignari iubentur urbes 48 & suburbana Levitis, & ex his urbes 6, refugia pro homicidio non voluntario : lex homicidij voluntarij, & non voluntarij : iunctis testimonio nemo puniendus.

† Hæc quoque locutus est Dominus ad Moysen in campestribus Moab supra Iordanem, contra Iericho :

† Iosue 21. 2. 2 † Præcipe filiis Israël ut dent Levitis de possessionibus suis.

3 Urbes ad habitandū, & suburbana earū per circuitum : ut ipsi in oppidis maneant, & suburbana sint pecoribus ac jumentis :

4 Quæ à muris civitatem forinsecus, per circuitum, mille passuum spatio tendentur.

5 Contra orientem duo millia erunt cubi, & contra meridiem similiter erunt duo

millia : ad mare quoque, quod respicit ad occidentem, eadem mensura erit, & septentrionalis plaga æquali termino finietur, eundemque urbes in medio, & foris suburbana.

6 De ipsis autem oppidis, quæ Levitis dabitur, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderint sanguinem & exceptis his, alia quadraginta duo oppida,

7 Id est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis.

8 Ipsæque urbes, quæ dabuntur de possessionibus filiorum Israël, ab his qui plus habent, plures auterentur : & qui minus, pauciores, singuli juxta mensuram hereditatis suæ dabunt oppida Levitis.

9 Ait Dominus ad Moysen :

10 Loquere filiis Israël, & dices ad eos : † Quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan.

† Deut. 19. 2.

11 Decernite quæ urbes esse debeant in præsidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint :

Deut. 19. 20.

12 In quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, & causa illius judicetur.

13 † De ipsis autem urbibus, quæ ad fugitivorum subsidia separantur,

† Ios. 20. 8.

14 Tres erunt trans Iordanem, & tres in terra Chanaan,

Deut. 4. 41.

15 Tam filiis Israël quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit.

16 Si quis ferro percusserit, & mortuus fuerit, qui percussus est : reus erit homicidij, & ipse morietur.

17 Si lapidem jecerit, & ictus occubuerit : similiter punietur.

18 † Si ligno percussus interierit : percussor sanguine vindicabitur.

† Deut. 19. 11.

19 Propinquus occisi, homicidam interficiet statim ut apprehenderit eum, interficiet :

Iosue 20. 3.

20 Si per odium quis hominem impulerit, vel jecerit quippiam in eum per insidias :

21 Aut cum esset inimicus, manu percusserit, & ille mortuus fuerit : percussor, homicidij reus erit, cognatus occisi statim ut invenerit eum, jugulabit.

22 Quod si fortuito, & absque odio,

23 Et inimicitijs, quidquam horum fecerit,

24 Et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem & propinquum sanguinis quæstio ventilata :

25 Liberabitur innocens de ultoris manu, & reducetur per sententiam in urbem : ad quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur.

26 Si interfector extra fines urbium, quæ exilibus deputatæ sunt,

27 Fuerit inventus, & percussus ab eo qui ultor est sanguinis : absque noxa erit qui eum occiderit.

28 Debuerat enim profugus usque ad portam civitatis in urbe residere, postquam autem ille obierit, homicida revertetur in terram suam.

29 Hæc sunt precepta erunt, & legitima in cunctis habitationibus vestris.

30 Homicida sub testibus punietur : ad unius testimonium nullus condemnabitur.

† Iosue

21 Non accipietis pretium ab eo qui reus est : & si reus, statim & ipse morietur.

22 Iudex & protegitur amentem & Pontificem cui omni modo in urbes suas reverti poterunt.

23 Ne polluas terram habitationis vestre quæ solent in cruore maculari : nec aliter expiari potest, nisi per eius sanguinem, qui alietis sanguinem fuderit.

24 Atque ita emundabitur vestra possessio, me commorante vobiscum, ego enim sum Dominus qui habito inter filios Israël.

C A P V T XXXVI.

Lex fertur ut filia paternam hereditatem advenientes nunc cum tributo suis, ne tribus per confusio misceantur, & possessiones confundantur.

† Supr.
27.1.

1 Accesserunt autem & principes familiarum Galaad filii Machir, filii Manassæ, de stirpe filiorum Joseph: locutiq; sunt Moyse coram principibus Israël, atq; dixerunt:

2 Tibi Domino nostro, præcepit Dominus ut terram sorte divideres filiis Israël, & ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri:

3 Quas si aliterius tribus homines uxores acceperint, sequetur possessio sua, & translata ad aliam tribum, de nostra hereditate minuetur.

4 Atque ita fiet, ut cum jubileus, id est, quinquagesimus annus remissionis adveniat, confundatur sortium distributio, & aliorum possessio ad alios transeat.

5 Respondit Moyse filiis Israël, & Domino præcipiente, ait: Recte tribus filiorum Joseph locuta est.

† Tobia
7.14.

6 Et hæc lex super filiabus Salphaad à Domino pronulgata est: † Nuba, quibus volunt, tantum ut suæ tribus hominibus:

7 Ne commisceatur possessio filiorum Israël de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent uxores de tribu & cognatione sua:

8 Et cunctæ feminae de eadē tribu maritos accipiant hereditas permaneat in familiis.

9 Nec sibi misceantur tribus, sed ita maneant.

10 Ut à Domino separatæ sunt. Feceruntque filia Salphaad, ut fuerat imperatum:

11 Et nupserunt, Maala, & Thersa, & Hegla, & Melcha, & Noa, filiis patris sui.

12 De familia Manassæ, qui fuit filius Joseph: & possessio, quæ illis fuerat attributa, mansit in tribu & familia patris earum.

13 Hæc sunt mandata atque iudicia, quæ mandavit Dominus per manum Moyse ad filios Israël, in campibus Moab supra Jordanem contra Jericho.

LIBER

DEUTERONOMII,

Hebraice

ELLE HADDEBARIM.

C A P V T PRIMVM.

Brevis repetitio eorum quæ Israël in deserto contulerunt; proutque infideli populo insillat vel morti vel peccatorum per 40 annos.

1 Hæc sunt verba, quæ locutus est Moyse ad omnem Israël trans Jordanem in solimane campe. Et, contra mare rubrum, inter Pharan &

Thophel & Laban & Haseoth, ubi autem est plurimum.

2 Undecim diebus de Horeb per viam montis Seir usque ad Cadesbarne.

3 Quadragesimo anno, undecimo mense, prin adie mensis, locutus est Moyse ad filios Israël omnia quæ præceperat illi Dominus, ut diceret illis:

4 † Postquam percussit Schon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon: & Og regem Basan, qui mansit in Adaroth, & in Edrai,

5 Trans Jordanem in terra Moab. Cæpitque Moyse explanare legem, & dicere:

6 Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb, dicens: Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis:

7 Revertimini, & venite ad montem Amorrhæorum, & ad cetera quæ ei proxima sunt campestria atque montana & humilia loca contra meridiem, & juxta litus maris, iterum Chananzorum, & Libani usque ad flumen magnum Euphraten.

8 En, inquit, tradidi vobis, ingredimini & possidete eam, super qua juravit Dñs patribus vestris, Abraham, Isaac, & Jacob, ut daret illam eis & semini eorum post eos.

9 Dixique vobis illo in tempore:

10 † Non possum solus sustinere vos: quia Dominus Deus vester multiplicavit vos, & estis hodie sicut stellæ cæli, plurimæ.

11 (Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa millia, & benedicat vobis sicut locutus est.)

12 Non valeo solus negotia vestra sustinere, & pondus ac jurgia.

13 Date ex vobis viros sapientes & gnaros, & quorū conversatio sit probata in tribus vestris, ut ponam eos vobis principes.

14 Tunc respondistis mihi: Bona res est, quam vis facere.

15 Tulique de tribubus vestris viros sapientes, & nobiles, & cōstitui eos principes, tribunos: & centuriones, & quinquagenarios ac decanos, qui docerent vos singula.

16 Præcepique eis, dicens: Audite illos & † quod iustum est iudicate siue civis sit ille, siue peregrinus.

17 † Nulla erit distantia personarum, ita parvum audietis ut magnum: nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit, referte ad me, & ego audiam.

18 Præcepique omnia quæ facere deberetis.

19 Profecti autem de Horeb, transivimus per eremum terribilem & maximam, quam vidistis, per viam montis Amorrhæi sicut præceperat Dominus Deus noster nobis.

Cumque venissemus in Cadesbarne,

20 Dixi vobis: Venistis ad montem Amorrhæi, quem Dominus Deus noster datus est nobis.

21 Vide terram quam Dominus Deus tuus dat tibi: ascende & posside eam, sicut locutus est Dominus Deus noster patribus tuis: noli timere, nec quidquam pavas.

22 Tracessistis ad nunc omnes, atque dixistis: Mitamus viros qui cōsiderent terram: & renuncient per quod iter debeamus ascendere, & ad quas pergere civitates.

H

† Num.
21.34.

† Num.
18.18.

† Iosue
7.24.

† Infr.
16.19.

Levit.
19.15.

Prov.
24.23.

Eccl.
42.1.

126.2.

† Num.
13.4.

23 Cumque mihi sermo placuisset, mihi ex vobis duodecim viros, singulos de tribu suis.

24 Qui cum perrexissent, & ascendissent in montana, venerunt usque ad vallam bonam & considerata terra.

25 Sumentes de fructibus ejus, ut ostenderent uberem, attulerunt ad nos, atque dixerunt: Bona est terra, quam Dominus Deus noster datus est nobis.

26 Et nolastis ascendere, sed increduli ad sermonem Domini Dei vestri.

27 Murmurastis in tabernaculis vestris, atque dixistis: Odit nos Dominus, & idcirco eduxit nos de terra Ægypti, ut traderet nos in manu Amorrhæi, atque deleret.

28 Quo ascendemus? nuncii terruerunt cor nostrum, dicentes: Maxima multitudo est, & nobis statuta proceræ urbes magnæ, & ad cælum usque; & filios Enacim vidimus ibi.

29 Et dixi vobis: Noli timere, nec timeatis eos.

30 Dominus Deus, qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Ægypto: cuncti videntibus.

31 Et in solitudine (ple vidisti) portavit te Dominus Deus tuus, ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via per quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum.

32 Et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro.

† Exod. 13. 21. Num. 14. 14. 33 † Qui præcessit vos in via, & metatus est locum in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, & die per columnam nubis.

34 Cumque audisset Dominus vocem sermonis vestri, iratus juravit & ait:

† Num. 14. 23. P. clm. 34. 11. 35 † Non videbit quispiam de hominibus generacionis hujus pessimæ terram bonam, quam sub juramento pollicitus sum patribus vestris:

36 Præter Caleb filium Iephone, ipse enim videbit eam, & ipsi dabo terram, quam calcavit, & filiis ejus, quia secutus est Dominum.

37 Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit: Nec ingredietis illuc.

38 Sed Joie filius Num minister tuus, ipse intrabit pro te, hunc exhortare & robora, & ipse sorte terram dividet Israeli.

39 Parvuli vestri, de quibus dixistis quod captivi ducerentur, & filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam, ipsi ingredientur, & ipsis dabo terram, & possidebunt eam.

40 Vos autem revertimini & abite in solitudinem per viam maris rubri.

† Num. 14. 40. 41 † Et respondistis mihi: Peccavimus Domino: ascendemus & pugnabimus, sicut præcepit Dominus Deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in montem,

† Num. 14. 42. 42 Ait mihi Dominus: Dic ad eos: Nolite ascendere, neque pugnatis non enim sum vobiscum: ne cadat coram inimicis vestris.

43 Locutus sum, & non audistis: sed adversantes imperio Domini, & timentes superbia, ascendistis in montem.

44 Itaque egressus Amorrhæus, qui habitabat in montibus, & obviam veniens, persequutus est vos, sicut solent opes persequi: & cecidit de Seir usque ad Moab.

45 Cumque reverti placeretis coram Domino, non audivit vos, nec voci vestre voluit acquiescere.

46 Sed itis cito in Cadesbarne multo tempore.

C A P V T II.

Reversum populo exhibita responsio, per quam contra Moab & Ammon prohibetur, ut in seipsum & terram ipsam excurrant.

1 Præterque inde venimus in solitudinem, quæ ducit ad mare rubrum, sicut mihi dixerat Dominus: & circumvisimus montem Seir longo tempore.

2 Dixitque Dominus ad me:

3 Sufficit vobis circumire montem istum: ite contra aquilonem:

4 Et populo præcipe dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Edom, qui habitant in Seir, & timebunt vos.

5 Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos, neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir.

6 Cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis: aquam emptam haurietis, & bibetis.

7 Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum: novit iter tuum, quomodo transieris solitudinem hanc magnam, per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus, & nihil tibi defuit.

8 Cumque transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitabant in Seir, per viam campestrem de Elath, & de Asiongaber, venimus ad iter, quod ducit in desertum Moab.

9 Dixitque Dominus a me: Non pugnes contra Moabitas, nec ineas adversus eos prælium: non enim dabo tibi quidquam de terra eorum, quia filius Loth tradidi. Ar in possessionem.

10 Enim primi fuerunt habitatores ejus, populus magnus, & validus, & tam excelsus, ut de Enacim stirpe,

11 Quasi gigantes, cederentur, & essent similes filiorum Enacim. Denique Moabitæ appellant eos Emim.

12 In Seir autem prius habitaverunt Horithæi: quibus exultis atque deletis, habitaverunt filii Esau, sicut fecit Israel in terra possessionis suæ, quam dedit illi Dominus.

13 Surgenes ergo ut transiremus torrentem Zared, venimus ad eum.

14 Tempus autem, quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transiendum torrentis Zared, triginta & octo annorum fuit: donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris, sicut juraverat Dominus:

15 Cujus manus sunt adversum eos, ut interirent de castrorum medio.

16 Postquam autem universi ceciderunt pugatores,

17 Locutus est Dominus ad me, dicens: 18 Tu transis hodie terminos Moab, urbem non ine Ar:

19 Et accedens in viciniam filiorum Ammon, cave ne pugnes contra eos, nec movearis ad prelium: non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon, quia filius Loth dedi eam in possessionem.

20 Terra parvulorum reperta est: & in ipsa olim habitaverunt gigantes, quos

Ar. e. g. r.

Ac montes vocant Zon zomim.

21 Populus magnus, & multus, & procer, & fortissimus, sicut Euacim, quos delevit Dñs a facie eorum & fecit illos habitare pro eis.

22 Sicut fecerat filius Elai, qui habitant in Seir, defens Haurhaos, & terram eorum illis tradens, quam possident usque in præsens.

23 Hæxos quoque, qui habitabant in Fracton usque Gazan, Cappadoces expulsi sunt: qui egressi de Cappadocia delevit eos, & habitaverunt pro illis.

24 Surgite, & transite torrentem Arnon: ecce tradidi in manu tua Schon regē Helebon Amorrhæum, & terram ejus incipe possidere, & cum iue adventus cum prælum.

25 Hodie incipiam militare terrorem atque formidinem tuam in populos, qui habitant sub omni cælo: ut audito nomine tuo paveant, & in morem parturientium contremiscant, & dolore teneantur.

† Num. 11.21. 26 † Misi ergo nuncios de solitudine Cademoth ad Schon regem Hesebon verbis pacificis, dicens:

27 Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via: non declinabimus neque ad dexteram, neque ad sinistram.

28 Alimenta pretio vende nobis, ut vescamur: aquam pecunia tribue, & sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transire,

29 Sicut fecerunt filii Esai, qui habitant in Seir, & Moabitæ, qui morantur in Ar: donec veniamus ad Iordanem, & transcamus ad terram, quam Dominus Deus noster daturus est nobis.

30 Noluitque Schon rex Hesebon dare nobis transitum: quia induraverat Dñs Deus tuus spiritum ejus, & obfirmaverat cor illius, ut traderetur in manus tuas, sicut nunc vides.

† 4. mos 2. 2. 31 Dixitque Dominus ad me: † Ecce cœpi tibi tradere Schon, & terram ejus, incipe possidere eam.

32 Egrediasque est Schon obviam nobis cum omni populo suo ad prælium in Iasa.

33 Et tradidit eum Dominus Deus noster nobis: percussimusque eum cum filiis suis & omni populo suo.

34 Cunctasque urbes in tempore illo cepimus, interfecimus habitatores earum, viros ac mulieribus & parvulis, non reliquimus in eis quidquam.

35 Absque jumentis, quæ in partem venere prædantium, & spoliis urbium, quas cepimus.

36 Ab Aroer, quæ est super ripam torrentis Arnon, oppido quod in valle situm est, usque Galaad. Non fuit vius & civitas, quæ nostras effugeret manus: omnes tradidit Deus noster nobis.

37 Absque terra filiorum Ammon, ad quam non accessimus: & cunctis quæ adjacent torrenti Iaboc, & urbibus montanis, universisque locis, à quibus nos prohibuit Dominus Deus noster.

CAPUT III.

† Insa coram me in Iasa, & Iasa est, atque sit deorum urbem & semper eadem est deum: per eam, & Iasa, ut fuit et terram pro-
† Insa coram me in Iasa, & Iasa est, atque sit deorum urbem & semper eadem est deum: per eam, & Iasa, ut fuit et terram pro-

† Insa coram me in Iasa, & Iasa est, atque sit deorum urbem & semper eadem est deum: per eam, & Iasa, ut fuit et terram pro-

san in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Idran.

2 Dixitque Dominus ad me: Ne timeas eum: quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua: faciesque ei † sicut fecisti Schon regi Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon.

3 † Tradidit ergo Dominus Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan, & universum populum ejus: percussimusque eos usque ad interfectionem.

4 Vastantes cunctas civitates illius uno tempore, non fuit oppidum, quod nos effugeret: sexaginta urbes, omnem regionem Argob regni Og in Basan.

5 Cunctæ urbes erant munitæ muris altissimis, portisque & vestibulis, absque oppidis innumeris, quæ non habebant muros.

6 Et delevimus eos, sicut feceramus Schon regi Hesebon, disperdentes omnem civitatem, virosque ac mulieres & parvulos:

7 Jumenta autem & spolia urbium diripimus.

8 Tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regnum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem à torrente Arnon usque ad montem Hermon:

9 Quem Sidonii Sarion vocant, & Amorrhæi Sanir:

10 Omnes civitates, quæ sunt in planitie, & universam terram Galaad & Basan usque ad Selcha & Edrai civitates regni Og in Basan.

11 Solus quippe Og rex Basan restitit de stirpe gigantū. Mōstratur lectus ejus ferreus, qui est in Rabbath filiorū Ammon, novē cubitos habens longitudinis, & quatuor latitudinis ad mensurā cubiti virilis manus.

12 Terramque possedit us tempore illo ab Aroer, quæ est super ripam torrentis Arnon, usque ad mediam partem montis Galaad: & civitates illius † dedi Ruben & Gad.

13 Reliquam autem partem Galaad, & omnem Basan regni Og, tradidi mediæ tribui Manasse, omnem regionem Argob: cunctaque Basan vocatur terra gigantū.

14 Iair filius Manasse possedit omnem regionem Argob usque ad terminos Gesulū & Machati. Vocavitque ex nomine suo Basan, Havorh Iair, id est, Villas Iair, usque in præteritum diem.

15 Machir quoque dedi Galaad.

16 Et tribubus Ruben & Gad dedi de terra Galaad usque ad torrentem Arnon medium torrentis, & consinium usque ad torrentem Iaboc, qui est terminus filiorum Ammon:

17 Et planitiem solitudinis, atque Iordanem, & terminos Cenereth usque ad mare deserti, quod est salissimum, ad radices montis Phasga contra orientem.

18 Præcepitque vobis in tempore illo, dicens, Dñs Deus vester dat vobis terram hanc in hereditatem: expediti præcedite fratres vestros filios Israël omnes viri robusti:

19 Absque uxoribus, & parvulis, atque jumentis. Novi enim quod plura habeatis pecora, & in urbibus remanere debetis, quas tradidi vobis.

20 Donec requiem tribuat Dñs sociis vestris, sicut vobis tribuit: & posside ipsam terram, quam datus est vobis.

duabus tabulis lapideis, quas trahebat mihi,
24 Vos autem postquam audistis vocem
de medio tentationis, & montem ardere vi-
dentis, accedistis ad me omnes principes tri-
buum, & maiores natu, atque discipuli:

25 Ecce ostendit nobis Dominus Deus
noster maiestatem & magnitudinem suam,
vocem eius audivimus de medio ignis, &
probavimus hodie, quod loquente Deo
cum homine, vixerit homo.

26 Cur ergo moriemur, & devorabit nos
ignis hic maximus? Si enim audierimus ul-
tra vocem Domini Dei nostri, moriemur.

27 Quid est omnis caro, ut audiat vocem
Dei viventis, qui de medio ignis loquitur
sicut nos audivimus, & possit vivere?

28 Tu magis accede: & audi cuncta quæ
Dixerit Dominus Deus noster tibi, loqueris-
que ad nos, & nos audientes faciemus ea.

29 Quod cum audisset Dominus, ait ad me: Au-
divi vocem verborum populi huius quæ lo-
cuti sunt tibi: bene omnia sunt locuti.

30 Quis det talem eos habere mentem,
ut timeant me, & custodiant universa man-
data mea in omni tempore, ut bene sit eis,
& filiis eorum in sempiternum?

31 Vade & dic eis: Revertimini in ten-
toria vestra.

32 Tu vero hic sta mecum, & loquar tibi
omnia mandata mea, & ceremonias atque
iudicia: quæ docebis eos, ut faciant ea in
terra, quam dabo illis in possessionem.

33 Custodite igitur & facite quæ præcepit
Dominus Deus vobis: non declinabitis ne-
que ad dexteram, neque ad sinistram:

34 Sed per viam, quam præcepit Domi-
nus Deus vester, ambulabitis, ut vivatis;
& bene sit vobis, & protulerint dies in ter-
ra possessionis vestræ.

CAPITULUM VI.

*Dominus ex isto corde diligendus, ejusdem man-
data sibi servanda, & posteris inculcanda.*

1 **H**æc sunt præcepta & ceremonie at-
que iudicia, quæ mandavit Dominus
Deus vester ut docerem vos, & faciatis ea in
terra, ad quam transgredimini possidendam:

2 Ut timeas Dominum Deum tuum, &
custodias omnia mandata & præcepta ejus,
quæ ego præcipio tibi, & filiis ac nepoti-
bus tuis, cunctis diebus vitæ tuæ, ut pro-
longentur dies tui.

3 Audi Israël, & observa ut facias quæ
præcepit tibi Dominus, & bene sit tibi, &
multipliceris amplius, sicut pollicitus est
Dominus Deus patrum tuorum tibi terram
lactis & melle manantem.

4 Audi Israël, Dominus Deus noster,
Dominus unus est,

5 Diliges Dominum Deum tuum ex
toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex
tota fortitudine tua.

6 Trunquetque verba hæc, quæ ego præcipio
tibi hodie, in corde tuo:

7 Et narrabis ea filiis tuis, & meditaberis
in eis sedens in domo tua, & ambulans in
viis, & dormiens, atque conturgens.

8 Et ligabis ea quasi signum in manu tua,
et in quoque & movebuntur inter oculos tuos.

9 Et scripseris ea in limine domus tue, & ostis do-
mus tue.

10 Cumque introduxerit te Dominus
Deus tuus in terram pro qua juravit patri-
bus tuis, Abraham, Isaac, & Jacob: &
dederit tibi civitates magnas & opulas,
quas non ælificasti,

11 Domos plenas cunctarum opum, quas
non extruxisti, cisternas, quas non rolasti,
vineas & olivæ, quæ non plantasti,

12 Et comederis, & saturatus fueris:

13 Cave diligenter, ne obliviscaris Iesum, qui
eduxit te de terra Ægypti, & de domo servi-
tutis, & Dominum Deum tuum timebis, & i-
fervies, ac per nomen illius jurabis.

14 Non ibitis post deos alienos cuncta-
rum gentium, quæ in circuitu vestro sunt:

15 Quoniam Deus emulatur, Dominus
Deus tuus in medio tui: ne quando irasca-
tur furor Domini Dei tui contra te, & au-
ferat te de superficie terræ.

16 Non tentabis Dominum Deum
tuum, sicut tentasti in loco tentationis.

17 Custodi præcepta Domini Dei tui, ac testi-
monia & ceremonias, quas præcepit tibi:

18 Et fac quod placitum est & bonum in
conspectu Domini, ut bene sit tibi: & in-
gressus possideas terram optimam, de qua
juravit Dominus patribus tuis,

19 Ut deleter omnes inimicos tuos co-
ram te, si ut locutus est.

20 Cumque interrogaverit te filius tuus
cras, dicens: Quid sibi volunt testimo-
nia hæc, & ceremonie, atque iudicia, quæ
præcepit Dominus Deus noster nobis?

21 Dices ei: Servi eramus Pharaonis in
Ægypto, & eduxit nos Dominus de Ægy-
pto in manu forti:

22 Fecitque signa atque prodigia magna &
peffima in Ægypto contra Pharaonem, &
omnem domum illius, in conspectu nostro,

23 Et eduxit nos inde, ut introducti daret
terram, super qua juravit patribus nostris:

24 Præcepitque nobis Dominus, ut facia-
mus omnia legitima hæc, & timeamus Do-
minum Deum nostrum, ut bene sit nobis
cunctis diebus vitæ nostræ, si ut est hodie.

25 Eri que nostri misericors, si custodierim-
us & fecerimus omnia præcepta ejus co-
ram Domino Deo nostro, sicut mandavit nobis.

CAPITULUM VII.

*Nulla cum entibus societas contrahenda, sed
eorum ara, lucra ac simulacra delenda: Memorata
Dei beneficia promittit in omnibus auxilium &
ubertatem, modo ejus præcepta observent.*

1 **C**um introduxerit te Dominus Deus tuus
in terram, quam possideris, ut ingre-
deris, & deleverit gentes multas coram te.

2 Hethæum, & Gergæum, & Amorrhæum,
Chananeum, & Pherezæum, & Hævæum,
& Jebusæam septem gentes multo majores
numeri quam tu es, & robustiores te;

3 Tradideritque eas Dominus Deus tuus
tibi, percuties eas usque ad interuersionem.

4 Non mibes cum eis foedus, nec mutere
foedus earum,

5 Neque sociaberis cum eis coniugio. Fo-
liam tuam non dabis filio ejus, nec filium
illius accipies filio tuo:

6 Quia Idu et filium tuum, ne sequatur
me, & ut magis serventur dicit Dominus, irasce-
turque furor Domini, & delebit te cum.

flam adurent, & scorpio ac diptas, & nullo omnino aqua: qui eduxit vos de terra durissima,

† Exod. 17. 1. 14. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

17 Ne dices in corde tuo: Fortitudo mea, & robur manus meae, haec mihi omnia praestiterunt.

18 Sed recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi praeberit, ut impleat patrum suum, super quo iuravit patribus tuis, sicut praesens indicat dies.

19 Sin autem oblitus Domini Dei tui, secutus fueris deos alienos, coluerisque illos & adoraveris: ecce nunc praedico tibi quod omnino dispercas.

20 Sicut gentes, quas deleuit Dominus in introitu tuo, ita & vos peribitis, si inobedientes fueritis voci Domini Dei vestri.

C A P V T IX.

Reprimuntur elatio, ne futuras victorias sibi sed soli Domino adscribant, reficit Moyses populo suum munita & peccata in deserto, & suam pro populo intercessionem.

1 **A**udi Israël: Tu transgredieris hodie Iordanem, ut possideas nationes maxime & fortiores te, civitates ingentes & ad caelum usque muratas.

2 Populum magnum atque sublimem, filios Enacim, quos ipse vidisti, & audisti, quibus nullus potest ex adverso resistere.

3 Scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te, ignis devorans atque consumens, qui conterat eos & deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter, sicut locutus est tibi.

4 Ne dicas in corde tuo, cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo: Propter iustitiam meam introduxit me Dñs ut terram hanc possiderem, cum propter impietates suas istae deletae sint nationes.

5 Neque enim propter iustitias tuas, & aequitatem cordis tui, ingredieris ut possideas terras earum: sed quia istae egerunt impie, introeunte te deletae sunt: & ut compleret verbum suum Dominus, quod sub juramento pollicitus est patribus tuis, Abraham, Isaac, & Iacob.

6 Scito ergo quod non propter iustitias tuas Dominus Deus tuus dedit tibi terram hanc optimam in possessionem, cum durissimae cervicis sis populus.

7 Memento, & ne obliviscaris, quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine. Ex eo die, quo egressus es ex Aegypto usque ad locum istum, semper adversum Dominum contendisti.

† Exod. 17. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

† Exod. 17. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279.

sicut priores fuerunt, & ascende ad me in monte noster: sicutque aram ligneam,

2 Et scribam in tabulis verba quæ fuerunt in his quas ante contempsisti, poneque eas in arca.

3 Facta igitur arcam de lignis setim, & quinque dolasti in duas tabulas lapideas iuxta priorum, ascendi in montem, habere eas in manibus.

4 Scriptisq; in tabulis, iuxta id quod prius scriperat verba decem quæ locutus est Dñs ad vos in monte de medio ignis, quando populus congregatus est; & dedit eas mihi.

5 Revertensque de monte, descendis, & posui tabulas in arcam, quam feceram, quæ hucusque ibi fuerat, sicut mihi præcepit Dñs.

† Num. 31. 6 Filii autem Israël moverunt castra ex Beroth filiorum Lucan in Mosera, ubi † Aaron mortuus ac sepultus est, pro quo, sacerdos sanctus est Eleazar filius ejus.

7 Inde venerunt in Gadgad: de quo loco profecti, castrametati sunt in Itebatha, in terra aquarum atque torrentium.

8 Eo tempore separavit tribum Levi, ut portaret arcam foederis Domini, & staret corameo in ministerio; ac benediceret in nomine illius usque in præsentem diem.

9 Quam ob rem non habuit Levi partem, neque possessionem cum fratribus suis: quia ipse Dominus possessio ejus est, sicut promisit ei Dominus Deus tuus.

10 Ego autem steti in monte, sicut prius quadraginta diebus ac noctibus: exaudivitque me Dominus etiam hac vice, & te perdere noluit.

11 Dixitque mihi: Vade, & præcede populum, ut ingrediatur, & possideat terram, quam juravi patribus eorum tradere, eis.

12 Et nunc Israël, quid Dominus Deus tuus petat à te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, & diligas eum, ac servias Domino Deo tuo, in toto corde tuo & in tota anima tua:

13 Custodiasque mandata Domini, & ceremonias ejus, quas ego hodie præcipio tibi, ut bene sit tibi?

†. 18. 20. 34. 14 En Domini Dei tui cælum est, & cælum cæli, terra, & omnia quæ in ea sunt:

2. Par. 15 Et tamen patribus tuis congloriatuſ est Dominus, & amavit eos, elegitque semen eorum post eos, id est vos, de cunctis gentibus, sicut hodie comprobatur.

19. 34. 16 Circumdite igitur præputiū cordis vestri, & cervicē vestrā ne induetis amplius:

1. Reli. 17 Quia Dominus Deus vester, ipse est Deus deorum, & Dominus dominantium, Deus magnus & potens, & terribilis, † qui personam non accipit, nec munera.

Gal. 2. 18 Facit iudicium pupillo & viduæ, amat peregrinum, & dat ei victū atque vestitum.

†. 1. 19. 6. 19 Et vos ergo amate peregrinos, quia & ipsi fuistis advenæ in terræ Egypti.

Matth. 23. 10 † nō Deum tuū vinebis, & ei soli servies: pñs adheretis, jurabitq; in nomine illi.

Luc. 4. 21 Ipse est laus tua, & Dominus tuus, qui testatur tibi hac in hora & terrore, quæ

† Gen. videntur oculi tui.

48. 27. 22 † In septuaginta annis ab eis defecit

†. 1. 1. 23. 22. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

†. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

CAPUT XI.

Recensentur varia Dei beneficia, multaque bona promittuntur servantibus ejus præcepta, multa autem non servantibus, hoc est, benedictio & maledictio, super montes Gerizim & Hebal, cetera.

1 Ma itaque Dominum Deum tuum, & observa præcepta ejus & ceremonias, iudicia atque mālata, omni tempore.

2 Cognoscite hodie quæ ignorant filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia ejus & robustum manum, extentumque brachium,

3 Signa & opera quæ fecit in medio Egypti Pharoni regi, & universæ terræ ejus,

4 Omnique exercitui Egyptiorum, & equis ac curribus: quo modo operuerint eos aquæ maris rubri, cum vos persequerentur, & deleverit eos Dominus usque in præsentem diem:

5 Vobisque quæ fecerit in solitudine, donec veniretis ad hunc locum:

6 Et † Nathan atque Abiron filiis Eliab, † Num. qui fuit filius Riben: quos † aperto ore 16. 1. suo terra absorbit, cum domibus & tabernaculis, & universa substantia eorum, quam 16. 32. habebant in medio Israël.

7 Oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna quæ fecit,

8 Ut custodiatis universa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis, & possitis introire, & possidere terram, ad quam ingredimini,

9 Multoq; in ea vivatis tempore: quā sub juramento pollicitus est Dñs patribus vestris, & semini eorum, lacte & melle manantem.

10 Terra enim, ad quam ingredieris possidendam, non est sicut terra Egypti, de qua existi, ubi jacto semine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ:

11 Sed montuosa est & campestris, de cælo expectans pluvias.

12 Quam Dominus Deus tuus semper invisit, & oculi illius in ea sunt à principio anni usque ad finem ejus.

13 † Si ergo obedieritis mandatis meis, † sup. quæ ego hodie præcipio vobis, ut diligatis 10. 12. Dominum Deum vestrum, & serviat ei in toto corde vestro, & in tota anima vestra:

14 Dabit pluviam terræ vestræ temporaneam & serotinam, ut colligatis frumentum, & vinum, & oleum,

15 Fœnumque ex agris ad pascenda jumenta, & ut ipsi comedatis ac saturemini.

16 Cavete ne forte decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino, servatisque diis alienis, & adoretis eos:

17 Iratusque Dominus claudat cælum, & pluviae non descendant, nec terra det germen suum, pereatisque velociter de terra optima, quam Dominus daturus est vobis.

18 † Pon te hæc verba mea in cordibus & in animis vestris, & suspendite ea pro signo in manibus, & inter oculos vestros colloca-

19 Docere filios vestros ut illa nē ediscant, quando sederis in domo tua, & ambulaveris in via, & accubueris atque surrexeris.

20 Scribe ea super postes & januas domus tue:

21 Ut nūq; pñs cœtu dextui, & filiorum tuorum, in terra quam juravit Dominus

paratus tuis, ut daret eis quand u. c. u. n. q. u. b. u. s. b. e. n. e. f. i. c. i. e. r. i. t. v. o. l. u. n. t. e. s. t. e. s. D. n. s. D. e. u. s. G. e. n. t. i. u. m.

22 Si enim c. f. l. o. d. e. r. i. t. i. s. m. a. n. d. a. t. a. q. u. a. e. g. o. p. r. a. e. p. o. v. o. b. i. s. & f. e. c. i. t. u. r. e. a. u. d. i. t. u. r. e. a. s. D. n. s. D. e. u. s. i. n. D. n. u. v. e. s. t. r. u. m. & a. m. b. u. l. a. b. i. t. i. n. o. r. a. b. u. s. v. i. s. e. n. s. a. d. h. a. r. e. n. t. e. s. e. i. s.

23 Disp. idet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, & possideatis eas, quae maiores & fortiores vobis sunt.

† 16. 5. 24 † Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit. A deserto, & a Libano, a flumine magno Euphrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri.

25 Nullus stabit contra vos: terrorem vestrum & formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis, sicut locus est vobis.

26 En propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem.

27 Benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri quae ego hodie praecipio vobis:

28 Maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis, & ambulaveritis post deos alienos, quos ignoratis.

29 Cum vero introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam pergis habitandam, pones benedictionem super montem Gariz in maledictionem super montem Hebal:

30 Qui sunt trans Jordanem, post viam quae vergit ad solis occubitus, in terra Chanane, qui habitat in campesribus contra Gulgalam, quae est iuxta valem tendentem & intrantem procul.

31 Vos enim transibitis Jordanem, ut possideatis terram, quam Dominus Deus vester datus est vobis, ut habeatis & possideatis illam.

32 Videte ergo ut impleatis ceremonias & quae iudicia, quae ego hodie ponam in conspectu vestro.

C A P V T XII.

Præcipit exterminari idola, decimas ac primitias reddere sacrificia, & comedere a sanguine & omni cibo immundo abstinere.

1 **H**ae sunt praecepta atque iudicia, quae facere debetis in terra, quam Dominus Deus patrum tuorum daturus est tibi, ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris.

2 Superbite omnia loca, in quibus conluerunt gentes, quas possideris, deos suos super montes excelsos, & colles, & subter omne lignum frondosum.

† 3. 2. 2. 40. 3 † Dissipare aras eorum, & confringite statuas, lucos igne comburite, & idola commiuite: disperdite nomina eorum de locis illis.

4 Non facietis ita Domino Deo vestro:

5 Sed ad locum, quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris, ut ponat nomen suum ibi, & habitet in eo, veneris:

6 Et offeretis in loco illo holocausta & victimas vestras, decimas & primitias manuum vestrarum, & vota atque donaria, primitias a bouibus & ovibus.

7 Et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri: ac letabimini in cunctis, ad quae mitteris manu vos & domus vestra, in

quibus bene fixerit vobis Dominus Deus vester. Non facies ista quae faciunt gentes hodie, si qui quidam recte viderent.

9 Neque enim utique in pace vestrae venistis ad requiem, & possessionem, quam Dominus Deus vester datus est vobis.

10 Transibitis Jordanem, & habitabitis in terra, quam Dominus Deus vester datus est vobis, ut requiescat in cunctis habitatio per circuitum, & abique ullo timore habitetis.

11 In loco quem elegerit Dominus Deus vester, ut sit nomen eius in conspectu omnia, quae praecipio, confectis, holocausta, & hostias ac decimas, & primitias manuum vestrarum: & quidquid praecipuum est in numeribus, quae vocabitis Domino.

12 Ibi convalescet cora Domino Deo vestro, vos & filii ac filiae vestrae, & famuli & famulae, atque Levites qui in urbibus vestris commorantur, neque enim habet aliam partem & possessionem inter vos.

13 Cave ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris:

14 Sed in eo, quem elegerit Dominus, in una tribu n. tuarum esse hostias, & facies quaecunque praecipio tibi.

15 Sin autem comedere volueris, & esus carnum delectaveris, occide, & comede iuxta benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi in urbibus tuis: si immundum fuerit, hoc est, maculatum & d. bile: si mundum, hoc est, intantum & sine macula, quod offerre licet, sicut capream & cervum, comedes.

16 Abique tunc dumtaxat sanguinis, quem super terram quasi aquam effundes.

17 Non poteris comedere in oppidis tuis decimam fumenti, & vini, & olei tui, primitias armentorum & pecorum, & omnia quae voveris, & sponte offerre volueris, & primitias manuum tuarum:

18 Sed coram Domino Deo tuo comedes ea, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tu & filius tuus, & filia tua, & servus & famula, atque Levites qui manent in urbibus tuis: & letaberis & reficeris coram Domino Deo tuo, in cunctis ad quae extenderis manum tuam.

19 Cave ne derelinquas Levitem in omni tempore quo versaris in terra.

20 † Quado dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, † sicut locus est tibi, & volueris vesci carnibus, quas desiderat anima tua:

21 Locus autem quem elegerit Dominus Deus tuus ut sit nomen eius ibi, si procul fuerit, occides de armentis & pecoribus, quae habueris, sicut praecipio tibi, & comedes in oppidis tuis, ut tibi placeat.

22 Sicut comedit caprea & cervus, ita vesceris eis: & mundas & immundas in commune vescetur.

23 Hoc solum cave, ne sanguinem comedes, sanguis enim in coram pro anima est, & de re non debes animam comedere cum carnibus:

24 Sed super terram tuam quae sit tibi, ut bene sit tibi & filiis tuis post te, cum feceris quod praecipio tibi in conspectu Domini Dei tui.

26 Quae autem sanctificaveris, & voveris

† Gen. 28. 14. † 1. 10. 8. † Ex. 24. 14.

†

Domino, tolles, & venies ad locum quem elegerit Dominus:

27 Et erit recreationes tuas, carnem & carnem super altare Domini Dei tui: tanquam in hostiarum fundes in altari: carnis autem impie vesceris.

28 Oculi & audis omnia quæ ego præcipio tibi, ut bene sit tibi & filiis tuis post te rate paterni, cum feceris quod bonum est & placitum in conspectu Domini Dei tui.

† 29. 1. Quando disprididerit Dominus Deos tuos ante faciem tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, & possideris eas, atque habitaveris in terra earum:

30 Cave ne inmeris eas, postquam te fuerint introeunte subvertæ, & requitas ceremonias earum, dicens: Sicut coluntur gentes istæ deos suos, ita & ego colam.

31 Non facies similiter Domino Deo tuo. Omnes enim abominationes quas avertatur Dominus, fecerunt diis suis, offerentes filios & filias: & comburentes igni.

32 Quod præcipio tibi hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, nec minuas.

CAPVT XIII.

Pseudo, propheta à Deo avertens occidi d. let, quantumvis propinquus sit vel amicus, imo & urbi vastari funditus, cujus habitatores id facere coacti fuerint.

1 Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium vidisse se dicat, & predixerit signum atque portentum,

2 Et venerit quod locutus est, & dixerit tibi: Lanus, & sequamur deos alienos quos ignoras, & serviamus eis:

3 Non audies verba prophete illius aut somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis eum an non, in toto corde, & in tota anima vestra.

4 Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum time, & mandata illius custodite, & audite vocem ejus: ipsi servietis, & ipsi adhaerebitis.

5 Propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur: quia locutus est ut vos averteret à Domino Deo vestro, qui eduxit vos de terra Ægypti, & rediit vos de domo servitutis: ut errare te faceret de via, quam tibi præcepit Dominus Deus tuus: & auferes malum de medio tui.

6 Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus vel filia, uxore tua quæ est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animum tuum, clam dicens: Lanus, & serviamus diis alienis, quos ignoras tu, & patres tui,

7 Constatam in circuitu gentium, quæ iura vel precepta sunt, ab initio usque ad finem seculi,

8 Non acquiescas ei nec aus, neque parat ei oculus tuus ut miserearis & oculos eius.

† 9. 1. Sed statim interficias, & sic per eum manus tua super eum, & postea omnia per ipsum.

10 Lapidibus autem necabitur: quia voluit te abstrahere à Domino Deo tuo, cui cades ante deum Ægypti de domo servitutis:

11 Voces autem filiorum tuorum, & neque quam natus fuerit, & appam, & filii tui.

12 Si audieris in una urbem tuam, quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum, dicentes aliquos:

13 Excessit tunc filii B. lud de medio tui, & avertierunt habitatores urbis. Cre, atque dixerunt: Lanus, & serviamus diis alienis quos ignoras:

14 Quare sollicite & diligenter, rei veritate per speciem, si inveneris certum esse quod dicitur, & abominationem hanc pereperit, &

15 Statim percutes habitatores urbis illius in ore gladii, & delibis eam, & omnia quæ in illa sunt, usque ad perora.

16 Quidquid etiam suppellectilis fuerit, congregabis in medio platearum ejus, & cum ipsa civitate succendes ita ut universa consumas Domino Deo tuo, & sit tuus ulus sempiternus, non ædificabitur amplius,

17 Et non adhaerebit de illo anathemate quidquam in manu tua: ut avertatur Dominus ab ira furoris sui, & misereatur tui, multiplicetque te sicut juravit patribus tuis.

18 Quando audieris vocem Domini Dei tui, custodiens omnia præcepta ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, ut facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui.

CAPVT XIV.

Centum vitus super mortuos fugiendus: animalium mandorum & immundorum discretio: & decimas esse solvendas.

1 Filii estote Domini Dei vestri: non vos incidetis, nec facietis calvitium super mortuo.

2 Quoniam populus sanctus est Dominus Deus tuo & te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus quæ sunt super terram. † Supra. 7. 6.

3 Ne comedatis quæ immunda sunt. † Inf. 26. 18.

4 Hoc est animal quod comedere debetis, Bovem, & ovem, & capram, † Levit. 11. 4.

5 Cervum & capream, bubalum, ragelaphum, pygargum, oryxem, camelopardalum.

6 Omne animal, quod in duas partes findit ungulam, & ruminat, comederis.

7 De his autem quæ ruminant, & ungulam non findunt, comedere non debetis, ut camelum, leporem, chærogryllum: hæc quia ruminant, & non dividant ungulam, in munda eruat vobis.

8 Sus quoque quoniam dividit ungulam, & non ruminat, immunda erit, carnibus eorum non vescemini, & cadavera non tangeris.

9 Hæc comedetis ex omnibus quæ morantur in aquis: Quæ habent pinnulas & squamas, comedite:

10 Quæ absque pinnulis & squamis sunt, ne comedatis, quia immunda sunt.

11 Omnes aves mandata comedite.

12 Immundas ne comedatis: aquilam filicem & gryphem, & haliaetum,

13 Ixionem, & vulturem ac milvum juxta genus suum:

14 Et omne corvini generis,

15 Et struthionem, ac noctuam, & struthionem ac ipitem juxta genus suum:

16 Herodum ac cygnum, & ibidem,

17 Ac murgulum, porphyriionem, & redioacem,

18 Ostrionem, & charadrium, gazda in generis suorum, quos & vespertilio.

19 Et omne quod reptat & pinnulas habet,

bet, immundum erit, & non comedetur.

20 Omne quod mundum est, comedite.

21 Quidquid autem morticinum est, ne vescamini ex eo. Peregrino, qui intra portas tuas est, da ut comedat, aut vende ei, quia tu populus sanctus Domini Dei tui es. † Exod. 22. 19. Non loques hœdum in lacte matris suæ. 34. 26. 22 Decimam partem separabis de cunctis fructibus tuis qui nascuntur in terra per annos singulos.

23 Et comedes in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit ut in eo nomen illius invocetur, decimam frumenti tui, & vini, & olei, & primogenita de armentis & ovibus tuis: ut discas timere Dominum Deum tuum in omni tempore.

24 Cum autem longior fuerit via, & locus quem elegerit Dominus Deus tuus, tibi que benedixerit, nec poteris ad eum hæc cuncta portare,

25 Vendes omnia, & in pretium rediges, portabisque manu tua, & proficisceris ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus:

26 Et erit res ex eadem pecunia quidquid tibi placuerit, sive ex armentis, sive ex ovibus, vinum quoque & fœram, & omne quod desiderat anima tua, & comedes coram Dño Deo tuo, & epulaberis tu & domus tua.

27 Et Levites qui intra portas tuas est: cave ne derelinquas eum, quia non habet aliam partem in possessione tua.

28 Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quæ nascuntur tibi eo tempore: & repones intra januas tuas.

29 Venietque Levites qui aliam non habet partem nec possessionem tecum, & peregrinus ac pupillus & vidua, qui intra portas tuas sunt, & comedent & saturabuntur: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quæ feceris.

C A P V T X V.

Lex remissionis septimi anni in quo exerceatur: de servo Hebræo qui noluerit manumitti: de primogenitis Domino sanctificandis & comedendis.

1 Septimo anno facies remissionem.

2 Quæ hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo: repetere non poterit, quia annus remissionis est Domini.

3 A peregrino & advena exiges: civem & propinquum reperendi nō habebis potestatem.

4 Et omnino indigens & mendicus non erit inter vos: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra, quam traditurus est tibi in possessionem.

5 Si tamen audieris vocem Domini Dei tui, & custodieris universa quæ iussit, & quæ ego hodie præcipio tibi, benedicet tibi, ut pollicitus est.

6 Exerabis gentibus multis, & ipse à nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus plurimis, & tui nemo dominabitur.

7 Si unus de fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis tuæ, in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad pauperiam venerit: non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum.

† Matt. 9. 41. 8 Sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum quo eum indigere perspexeris. Luc 6. 34.

9 Cave ne forte subrepat tibi inopia co-

gnitio, & dicas in corde tuo: Appropinquat septimus annus remissionis: & accito con-
los tuos à paupere fratre tuo, ut dederis quod postulat in munus commodare: ne laetetur contra te ad Dñm, & fiat tibi in peccatum.

10 Sed dabis ei: nec ages quippe an callide in ejus necessitatibus sublevandis: ut benedicat tibi Dñs Deus tuus in omni tempore, & in cunctis ad quæ manum tuam erigat.

† Matt. 23. 11. 11 Non deerunt pauperes in terra habitacionis tuæ: idcirco ego præcipio tibi, ut apertas manum fratri tuo egro & pauperi, qui tecum versatur in terra.

† Exod. 21. 2. 12 Cum tibi venditus fuerit frater tuus Hebræus, aut Hebræa, & sex annis servierit tibi, in septimo anno dimittes eum liberum.

13 Et quem libertate donaveris, nequaquam vacuum abire patieris.

14 Sed dabis viaticum de gregibus, & de area, & torculari tuo, quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi.

15 Memento quod & ipse servieris in terra Ægypti & liberaverit te Dominus Deus tuus, & idcirco ego nunc præcipio tibi.

16 Sin autem dixerit: Nolo egredi: eo quod diligat te, & domum tuam, & bene sibi apud te esse sentiat:

17 Assumes subulam, & perforabis aurem eius in janua domus tuæ: & serviet tibi usque in æternum, ancillæ quoque similiter facies.

18 Non avertas ab eis oculos tuos, quando dimiseris eos liberos: quoniam iuxta mercedem merenarii per sex annos servit tibi: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus quæ agis.

19 De primogenitis, quæ nascuntur in armentis, & in ovibus tuis, quidquid est sexus masculini, sanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis in primogenito bovis, & non tondebis primogenita ovium.

20 In conspectu Domini Dei tui comedes ea per annos singulos, in loco quem elegerit Dominus, tu & domus tua.

† Levit. 22. 20. 21 Sin autem habuerit maculam, vel claudum fuerit, vel cæcum aut in aliqua parte deforme vel debile, non immolabitur Domino Deo tuo. 35. 14.

22 Sed intra portas urbis tuæ comedes illud: tam mundus quam immundum similiter vescuntur eis, quasi caprea & cervo.

23 Hoc solum observabis, ut sanguinem eorum non comedas, sed effundes in terram quasi aquam.

C A P V T X V I.

Tres præcipua anni solemnitates, Azymorum, Hebdomadarum, & Tabernaculorum: de iustis iudiciis constituendis & de cavendo ab occupationibus idololatriæ.

1 **O**bserva mensem novatum frugum, & verni primum temporis, ut facias Phasem Domino Deo tuo: quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.

2 Immolabisque Phasem Domino Deo tuo de ovibus, & de bobus, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habet nomen ejus ibi.

3 Non comedes in eo panem trecentis Septe diebus comedas autem, cum aris, & actionis panem, quoniam in pavore egredieris de

percafferit illam, & mortuus fuerit, fugeritque ad unam de topiad civitatibus.

12 Mittent terrores civitates illius, & arripient eum de loco fugi, tradentque in manu proximi, cujus sanguis effusus est, & in occurr.

13 Non interfeceris ejus, & auferes innoxium sanguinem de Israël, ut bene sit tibi.

14 Non alienabis, & transferes terminos proximi tui, quos fixerunt patres in possessione tua, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in terra, quam acceperis possidendam.

† 15 Non stant testis unus contra alium, quicquid illud peccati & facinoris fuerit: sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum.

† 16 Si steterit testis mendax contra hominem, accensurus eum pravaricationis,

† 17 stabunt ambo quorum causa est, ante Dominum in conspectu sacerdotum & judicum qui fuerint in diebus illis.

† 18 Cumque diligentissime perscrutantes, invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum in iudicium:

19 Reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit, & auferes malum de medio tui:

20 Ut audientes ceteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere.

† 21 Non interfeceris ejus, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

C A P V T X X.

† 1 *Qui tempore pugne suam domum remittendi: jura belis, quomodo servanda: qua arbores cadenda ad machinas instruendas, & qua relinquenda.*

1 Si exieris ad bellum contra hostes tuos, & videris equitatus & currus, & majorem quam tu habearis adversarii exercitus mulitudine, non timebis eos: quia Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te de terra Egypti.

2 Appropinquante autem jam praelio, stabit sacerdos ante aciem, & sic loquetur ad populum.

3 Audi Israël, vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis, non perime scilicet cor vestrum, nolite metueri, nolite cedere, nec torqueretis eos:

4 Quia Dominus Deus vester in medio vestri est, & pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos de periculo.

† 5 Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt: † Quis est homo qui edificavit domum novam, & non dedicavit eam? vadat, & revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, & datus dedit eam.

6 Quis est homo qui plantavit vineam, & necdum fecit eam esse communem de qua veteri omnibus liceat? vadat & revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, & alius homo ejus fungatur officio.

7 Quis est homo qui despondit uxorem, & non duxit eam? vadat, & revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, & alius homo accipiat eam.

† 8 His dicit & addunt reliqua, & loquentur ad populum: Quis est homo timido?

† 9 Quis est homo pavidus? vadat, & revertatur in

domum suam, ne pavere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est.

9 Cumque stiterint duces exercitus, & finem loquendi fecerint, unusquisque suos ad bellandum cunctos preparabit.

10 Si quando accelleris ad expugnandam civitatem, offere primum pacem.

11 Si receperit, & perverit tibi populus, qui in ea est salvabitur, & serviet tibi sub tributo.

12 Sin autem fœdus inire noluerit, & coeperit contra te bellum, expugnabis eam.

13 Cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in manu tua, percuties omne quod in ea generis masculini est, in ore gladii.

14 Absque mulieribus & infantibus, jumentis, & ceteris quæ in civitate sunt. Ganem prædam exercitui divides, & concides de spoliis hostium tuorum, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi.

15 Sic facies cunctis civitatibus, quæ à te procul valde sunt, & non sunt de his urbibus, quas in possessionem accepturus es.

16 De his autem civitatibus, quæ dantur tibi, nullum omnino permittes vivere: sed interficies in ore gladii.

17 Hæc æm videlicet, & Amorrhæum, & Chanæum, Pherezæum, & Hevæum, & Jebusæum, sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus:

18 Ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas ipsi operati sunt diis suis: & peccetis in Dominum Deum vestrum.

19 Quando obideris civitatem multo tempore, & munitionibus circumdederis ut expugnes eam, non succides arbores de quibus vesci potest, nec securibus per circuitum debes vastare regionem: quoniam lignum est, & non homo, nec potest bellantium contra te augere numerum.

20 Si qua autem ligna non sunt pomifera, sed agrestia, & in ceteros apta usus, succide & instrue machinas, donec capias civitatem, quæ contra te dimicat.

C A P V T X X I.

† 1 *Contio super homicidio occiso: muliere in bello capta: de filio odiosa primogenito: filio contumace: & eo qui suspensus est in ligno.*

1 Quando inventum fuerit in terra, quam Dominus Deus tuus datus est tibi, hominis cadaver occisi, & ignorabitur cælis reus.

2 Egrederentur majores natu, & iudices tui, & veniantur à loco cadaveris singulatum per circuitum spatia civitatum:

3 Et quam viciniorem ceteris esse perspexerint, seniores civitatis illius tollent vitulum de armento, quæ non traxit jugum, nec terram scidit vomere,

4 Et ducet eam ad vallem asperam atque saxosam, quæ nunquam arata est, ne fecerit receptum: & cadent in ea cervices vitulæ:

5 Accedentque sacerdotes filii Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus ministris tuis, & benedicant in nomine domini, & ad vestimenta eorum, omne negotium, & quicquid mundum, vel immundum est, judicetur.

6 Egregerint majores natu civitatis illius ad interfectum lavantque manus suas super vitulum, quæ in valle percussa est.

7 Et

7 Et d'cent: Manus nostræ non effuderunt sanguinem huic, nec oculi viderunt.

8 Propitius esto populo tuo Israël, quem redemisti Domine, & ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israël. Et auferetur ab eis reatus sanguinis.

9 Tu autem alienus eris ab innocentis cruce, qui solus est, cum feceris quod præcepit Dominus.

10 Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & tradideris eos Dñs Deus tuus in manu tua, captivosque duxeris,

11 Et videris in numero captivorum mulierem pulchram, & adamiaveris eam, voluerisque habere uxorem.

12 Introduces eam in domum tuam: quæ radet cæsariem, & circumcidet ungues.

13 Et deponet vellem, in qua capta est: sedensque in domo tua, habet patrem & matrem suam uno mense: & postea intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & erit uxor tua.

14 Si autem postea non sederit animo tuo, dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, nec opprimere per potentiam: quia humiliasti eam.

15 Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, & alteram odiosam, genuerintque ex eo liberos, & fuerit filius odiosæ primogenitus,

16 Volueritque substantiam inter filios suos dividere: non poterit filium dilectæ facere primogenitum, & præterre filio odiosæ,

† 1. Pr. 5. 1. 17 Sed filium odiosæ agnoscat primogenitum, dabitque ei de his quæ habuerit cuncta duplicia: iste est enim principium liberorum ejus; & huic debentur primogenita.

18 Si genuerit homo filium contumacem & protervum, qui non audiat patris aut matris imperium, & coërcitus obedire contempserit:

19 Apprehendent eum, & ducent ad seniores civitatis illius, & ad portam iudicii.

20 Dicentque ad eos: Filius noster iste protervus & contumax est, monita nostra audire contemnit, conestationibus vacat, & luxuriæ atque conviviis:

21 Lapidibus eum obruet populus civitatis: & morietur, ut auferat malum de medio vestri, & universus Israël audiens pertimescat.

22 Quando peccaverit homo quod morte plectendum est, & adjudicatus morti appensus fuerit in paribulo,

† Gal. 5. 13. 23 Non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eadem die sepelietur: quia male dictus à Deo est qui pendet in ligno: & nequaquam contaminabis terram tuam, quam Dñs Deus tuus dederit tibi in possessionem.

C A P V T X X I I.

Pietas in proximi exercenda, de veste alterius sexus, de invento nido, de circumdando recte domus, de non commiscendis rebus diversi generis, de furtivis, de furtis virginitatis, de adulterio, de corrupta in urbe vel in agro, de uxore patris non ducenda.

† Exod. 23. 4. 1 **N**OVI videbis bovem fratris tui, aut ovem errantem, & præteribis: sed reducere eum.

2 Si frater tuus est propinquus frater tuus, nec nolle eum ducere in domum tuam, & erunt apud

te quamdiu querat ea frater tuus, & recipiat.

3 Similiter facies de asino, & de vestimento, & de omni re frater tuus, quæ perierit, si inveneris eam, ne negligas quasi alienam.

4 Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via, non despicias, sed releves eum.

5 Non induetur mulier veste virili, nec vir uteretur veste feminea: abominabilis enim apud Deum est qui facit hæc,

6 Si ambulans per viam, in arbore vel in terra nidum avis inveneris, & matrem pallis vel ovis desuper incubantem: non tenebis eam cum filiis.

7 Si d'abire patieris, captos tenens filios: ut bene sit tibi, & longo vivas tempore.

8 Cum ædificaveris domum novam, facies murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis in domo tua, & sis reus labentis alio, & in præceptis ruente.

9 Non seres vineam tuam altero semine: ne & tementis quam sevitisti, & quæ nascuntur ex vinea, pariter sanctificentur.

10 Non arabis in bove simul & asino.

11 Non induetis vestimento, quod ex lana linoque contextum est.

12 † Tuniculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operieris.

13 Si duxerit vir uxorem, & postea odio habuerit eam,

14 Quæsieritque occasiones quibus dimittat eam, obiciens ei nomen pessimum, & dixerit: Uxorem hanc accepi, & ingressus ad eam non inveni virginem:

15 Tollent eam pater & mater ejus, & ferebant secum signa virginis ejus ad seniores urbis qui in porta sunt.

16 Et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxorem: quam quia odit,

17 Imponit ei nomen pessimum, ut dicat: Non inveni filiam meam virginem & ecce hæc sunt signa virginis ejus, expandent vestimentum coram senioribus civitatis:

18 Apprehendentque senes urbis illius virum, & verberabunt illum,

19 Condemnantes insuper centum siclis argenti, quos dabit patri puellæ: quoniam dimisit nomen pessimum super virginem Israël: habebitque eam uxorem, & non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ.

20 Quod si verum est quod obicit, & non est in puella inventa virginitas:

21 Eicient eam extra fores domus patris sui, & lapidibus obruent viri civitatis illius, & morietur: quoniam fecit nefas in Israël, ut fornicaretur in domo patris sui: & auferet malum de medio tui.

22 † Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est, adulter & adultera: & auferes malum de Israël.

23 Si puellam virginem desponderit vir, & invenerit eam aliquis in civitate, & concubuerit cum ea,

24 Educes utrumque ad portam civitatis illius, & lapidibus obruentur: puella, quia non clamavit cum esset in civitate: vir, quia humiliavit uxorem proximi sui, & auferet malum de medio tui.

25 Si autem in agro repeterit vir puellam, quæ desponsata est, & apprehendens concubuerit

† Num. 15. 38.

† Lev. 20. 10.

conculuerit eam, ipse morietur solus:

26 Puella nihil pavetur, nec est rea mortis, quoniam sicut latro con surgit contra fratrem suum, & occidit animum eius, ita & puella perpessa est.

27 Sola erat in agro: clamavit, & nullus affuit, qui liberaret eam.

28 Si invenerit vir puellam virginem, quæ non habet sponsum, & apprehendens concubuit cum illa, & res ad iudicium venerit:

† *Ps. 22. 16.* 29 Dabit qui dormivit cum ea, patri puellæ quinquaginta fideles argenti, & habebit eam uxorem, qui humiliavit illam: non poterit dimittere eam cunctis diebus vitæ suæ.

30 Non accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabit operimentum ejus.

CAPUT XXIII.

De his qui ab ecclesia Dei arcedi sunt vel admittendi: Idumæus & Aegyptius non sunt abjiciendi: de pollutione nocturna, & de loco ad necessaria natura deputando: de servo fugitivo, de mercede prostibuli, fugienda usura erga fratres, de voto, de vinea & segete proximi.

1 Non intrabit eunuchus, arctis vel amputatis testiculis, & abscisso vetetro, ecclesiam Domini.

2 Non ingredietur mamzer, hoc est, de scorto natus, in ecclesiam Domini, usque ad decimam generationem.

† *Neh. 11. 1.* 3 Ammonites & Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini, in æternum:

† *Neh. 22. 5.* 4 Quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via quando egressi estis de Aegypto: & quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriæ, ut malediceret tibi:

5 Et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem ejus in benedictionem tuam, eo quod diligeret te.

6 Nō facies cum eis pacem, nec quaras eis bona cunctis diebus vitæ tuæ in sempiternū.

7 Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus est: nec Aegyptium quia adventa fuisti in terra ejus.

8 Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini.

9 Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala.

10 Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra,

11 Et non revertetur, priusquam ad vesperam lavetur aqua: & post solis occasum regredietur in castra.

12 Habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturæ,

13 Gerens paxillam in balneo, cumque sederis fodies per circumum, & egesta humo operies.

14 Quo relevatus es: (Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te, & tradat tibi inimicos tuos,) & sint castra tua sancta, & nihil in eis appareat seditatis, ne derelinquat te.

15 Non trades servum domui suo, qui ad te con fugerit.

16 Habitabit tecum in loco, qui ei placuerit, & in urbe urbem tuam requiescet: ne committes eum.

17 Non erit meretrix de filiis Israël, nec fornicator de filiis Israël.

18 Non effices mercedem prostibuli, nec precium carnis, in domo Domini Dei tui, quidquid illud est quod voveris: quia ordinatio est tui signi apud Deum tuum.

19 Non foveris fructum tuum ad utrumque pecuniam, nec fruges, nec quolibet aliam rem:

20 Sed alieno. Fructus autem tuo absque usura, id quo indiget, commodabis: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingrederis possidendam.

21 Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requirit illud Dominus Deus tuus: & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.

22 Si nolueris polliceri, absque peccato eris.

23 Quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, & facies sicut promisti Domino Deo tuo, & propria voluntate & ore tuo locutus es.

24 Ingressus vineam proximi tui, comedere uvas quantum tibi placuerit: foras autem ne efferas tecum.

25 Si intraveris in segetem amici tui, franges spicas, & manu conteres: falce autem non metes.

CAPUT XXIV.

Libellus repudii permittitur: misericordia in debitores pauperes: non ne, anda merces: de iudicio adventa & pupilli & reliqua mofit ac vindemia pauperibus relinquenda.

1 Si accepit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam fecditatem: scribet libellum repudii, & dabit in manus illius, & dimittet eam de domo sua.

2 Cumque egressa alterum maritum duxerit,

3 Et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii, & dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit:

4 Non poterit prior maritus recipere eam in uxorem: quia polluta est, & abominabilis facta est coram Domino: ne peccare facias terram tuam, quam Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendam.

5 Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet ad bellum, nec ei quippiam necessitatis injungetur publicæ, sed vacabit absque culpa domui suæ, ut uno anno latetur cum uxore sua.

6 Non accipies loco pignoris inferiorem, & superiorem molam: quia animam suam opposuit tibi.

7 Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israël, & vendito eo acceperit pretium, interficietur, & auferes malum de medio tui.

8 Observa diligenter ne incurras plagam leproæ, sed facies quæcumque docuerint te sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præceperis, & imple sollicite.

9 Mentore quæ fecerit Dominus Deus vester Mariæ in via cum egredere-tis de Aegypto.

10 Cum repes a proximo tuo rem aliquam, quam debet tui, non ingredieris domum ejus ut pignus auferas.

† *Matth. 5. 31.*
† *19. 7.*
† *Matth. 16. 4.*

† *Nom. 12. 10.*

& brachio extento in ingenti pavore, in signis atque portentis:

9 Et introduxit ad locum istum, & tradidit vobis terram lacte & melle manentem.

10 Et edidit tunc offero primitias frugum terræ, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui, & adorato Domino Deo tuo.

11 Et epulaberis in omnibus bonis, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi, & domui tuæ, tu & Levites, & advena qui tecum est.

12 Quando compleveris decimam cumstatum frugum tuarum, anno decimarum tertio, dabis Levitæ, & advenæ, & pupillo & viduæ, ut comedant intra portas tuas, & saturentur:

† *Supr.* 14. 29. 13 Loquerisque in conspectu Dñi Dei tui: Abituli quod sanctificatū est de domo mea, & dedi illud Levitæ & advenæ, & pupillo ac viduæ, sicut iussisti mihi: non præterivi mandata tua, nec sum oblitus in preii tui.

14 Non comedi ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quidquam in re funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, & feci omnia sicut præcepisti mihi.

† *Isa.* 63. 15. *Bar.* 2. 16. 15 Respice de sanctuario tuo, & de excelsis cælorum habitaculo, & benedic populo tuo Israël, & terræ, quam dedisti nobis, sicut iurasti patribus nostris, terræ lacte & melle mananti.

16 Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi ut facias mandata hæc atque iudicia: & custodias & impleas ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

† *Supr.* 7. 6. 17 † Dominum elegisti hodie, ut sit tibi Deus, & ambules in viis ejus, & custodias ceremonias illius, & mandata atque iudicia, & obedias ejus imperio,

18 Et Dominus elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, & custodias omnia præcepta illius:

19 Et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem, & nomen, & gloriam suam: ut sis populus sanctus Domini Dei tui, sicut locutus est.

C A P V T XXVII.

Transito Iordane, altare lapideum erigendum, lexque lapidibus inscribenda: benedictionis piorum, & maledictionis impiorum ritus & formula.

1 † Præcepit autem Moyses & seniores Israël, populo dicentes: Custodite omne mandatū quod præcipio vobis hodie.

2 Cumque transieritis Iordanem in terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, erigite lapides, & calce levigabis eos,

3 Ut possis in eis scribere omnia verba legis hujus, Iordanem transiisse: ut introeas terram quam Dominus Deus tuus dabit tui: terram lacte & melle manantem, sicut iuravit patribus tuis.

† *Exod.* 20. 25. 4 Quando ergo transieritis Iordanem, erigite lapides, quos ego hodie præcipio vobis, in monte Hebal, & levigabis eos calce:

† *Isa.* 8. 31. 5 Et ædificabis illi altare Domino Deo tuo, de lapidibus quos terrum non tenuit,

6 Et de taxis inornatus, & inpolitus: & offeres super eo holocausta Domino Deo tuo,

7 Et immolabis hostias pacificas, comedetque tibi, & epulaberis coram Domino Deo tuo.

8 Et scribes super lapides omnia verba legis hujus plane & lucide.

9 Dixitque Moyses & sacerdos Levi: generis ad omnem Israel: Attende, & audi Israel: hodie factus es populus Domini Dei tui:

10 Audies vocem ejus, & facies mandata atque iustitias, quas ego præcipio tibi.

11 Præcepitque Moyses populo in die illo dicens:

12 Hi stabunt ad benedicendum populo super montem Garizim, Iordanem transiisse: Simeon, Levi, Iudas, Issachar, Ioseph, & Benjamin.

13 Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal: Ruben, Gad, & Aser, & Zabulon, Dan, & Nephthali.

14 † Et pronuntiabunt Levitæ, dicentque ad omnes viros Israël excelsa voce: † *Deut.* 9. 11.

15 Maledictus homo qui facit sculptile & conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificum, ponetque illud in abscondito: & respondebit omnis populus, & dicet: Amen.

16 Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem: & dicet omnis populus: Amen.

17 Maledictus qui transfert terminos proximi sui: & dicet omnis populus: Amen.

18 Maledictus qui errare facit æcum in itinere: & dicet omnis populus: Amen.

19 Maledictus qui pervertit iudicium advenæ, pupilli, & viduæ: & dicet omnis populus: Amen.

20 Maledictus qui dormit cum uxore patris sui, & revelat operimentum lectuli ejus: & dicet omnis populus: Amen.

21 Maledictus qui dormit cum omni jumento: & dicet omnis populus: Amen.

22 Maledictus qui dormit cum sorore sua, filia patris sui vel matris suæ: & dicet omnis populus: Amen.

23 Maledictus qui dormit cum socru sua: & dicet omnis populus: Amen.

24 Maledictus qui clam percusserit proximum suum: & dicet omnis populus: Amen.

25 Maledictus qui accipit munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis: & dicet omnis populus: Amen.

26 Maledictus qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec eos opere perficit: & dicet omnis populus: Amen.

C A P V T XXVIII.

Multiplex promissio observantibus legem benedictio, & transgredientibus maledictio.

1 † Si autem audieris vocem Dñi Dei tui, ut facies atque custodias omnia mandata ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus, quæ versantur in terra.

2 Venientque super te universæ benedictiones istæ, & apprehendent te: si tamen præcepta ejus audieris.

3 Benedictus tu in civitate, & benedictus in agro.

4 Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, fructusque jumentorum tuorum, & regum amicum tuorum, & caute ovium tuarum.

5 Benedicta hortus tua, & benedictæ reliquæ tuæ.

63 Licencia para que pudiese ante te. T.

18 Não te aflijas, fozes vós vir aut mul. r. f. n. l. a. act. trons, coj is cor aver am e f. ho. die a Dño Deo nollro; n' valat & leyrat.

114

dux illarum gentium, & sit inter vos radix
germinans sal & amicitudinem.

19 Cumque audierit verba iuramenti hu-
jus, benedicat tibi in corde suo, dicens:
Pax erit mihi, & ambulabo in pravitatem
cordis mei: & abstineat ebria sitientem,

20 Et Dominus non ignoret ei: sed tunc quam
maxime tuor ejus sumet, & zelus contra ho-
minem illum, & sedeant super eum omnia
maledicta, quæ scripta sunt in hoc volumi-
ne: & deleat Dominus nomen ejus sub cælo,

21 Et consumat eum in perditionem ex
omnibus tribubus Israël, juxta maledictio-
nes, quæ in libro legis hujus ac cæteris
continentur.

22 Dicerque sequens generatio, & filii
qui nascentur deinceps, & peregrini, qui
de longe venerint, videntes plagas terræ
illius, & infirmitates, quibus eam afflixerit
Dominus.

23 Sulphure, & salis ardore comburent, ita
ut ultra non feratur, nec virens quippiam
germinet, in exemplum † subversionis So-
domæ & Gomorrhæ, Adamæ & Seboim,
quas subvertit Dominus in ira & furore suo.

24 Et dicent omnes gentes: † Quare sic
fecit Dominus terræ huic? quæ est hæc ira
furoris ejus immensa?

25 Et respondebunt: quia dereliquerunt
pactum Domini, quod pepigit cum patribus
eorum, quando eduxit eos de terra Ægypti:

26 Et servierunt diis alienis, & adorave-
runt eos, quos nesciebant, & quibus non
fuerant attributi:

27 Idecirco iratus est furor Domini contra ter-
ram istam, ut induceret super eam omnia ma-
ledicta, quæ in hoc volumine scripta sunt:

28 Et eiecit eos de terra sua in ira & in
furore, & in indignatione maxima, pro-
jecitque in terram alienam, sicut hodie
conprobatur.

29 Abscondita, Domino Deo nostro:
quæ manifesta sunt, nobis & filiis nostris
usque in sæpitemum, ut faciamus univer-
sa verba legis hujus.

C A P V T X X X.

*Episcopus hortatur Moysen ad penitentiam; vera
enim penitentia Deum placat: præceptum nobis
datum, non longe à nobis separatur: in ejus im-
pletionem vel neglectu proponitur bonum & malum;
ut ultra bonum elicerentur, vivamus, & non pere-
amus, malo adhaerentes.*

1 CUM ergo venerint super te omnes
sermones isti, benedictio, sive ma-
ledictio, quam proposui in conspectu tuo,
& ductus penitentia cordis tui in universis
gentibus, in quas disperferit te Dominus
Deus tuus,

2 Et reversus fueris ad eum, & obedieris
eius imperiis, sicut ego hodie præcipio ti-
bi, cum filiis tuis, in toto corde tuo, & in
tota anima tua:

3 Reducet Dominus Deus tuus captivita-
tem tuam, ac miserebitur tui, & rursum
congregabit te de cunctis populis, in quos
te ante dispersit.

4 Si ad cardines cæli fueris dissipatus,
inde te reducet Dominus Deus tuus,

5 † Et affamet, atque introducet in ter-
ram, quam possederunt patres tui, & obtine-

bit eam: & benedicent tibi, majoris nume-
ri te esse faciet quam fuerunt patres tui.

6 Circumcidet Dominus Deus tuus cor
tuum, & cor seminis tui, ut diligas Domi-
num Deum tuum in toto corde tuo, & in
tota anima tua, ut possis vivere.

7 Omnes autem maledictiones has con-
vertet super inimicos tuos, & eos qui ode-
runt te & persequuntur.

8 Tu autem revereris, & audies vocem
Domini Dei tui: faciesque universa man-
data quæ ego præcipio tibi hodie,

9 Et abundare te faciet Dominus Deus
tuus in cunctis operibus manuum tuarum,
in sobole uteri tui, & in fructu jumentorum
tuorum, in ubertate terræ tuæ, & in rerum
omnium largitate. Revertetur enim Domi-
nus, ut gaudeat super te in omnibus bonis,
sicut gavisus est in patribus tuis:

10 Si tamen audieris vocem Domini Dei
tui, & custodieris præcepta ejus & cere-
monias, quæ in hac lege conscripta sunt: &
revertaris ad Dominum Deum tuum in toto
corde tuo, & in tota anima tua.

11 Mandatum hoc, quod ego præcipio
tibi hodie, non supra te est, neque procul
positum,

12 Nec in cælo situm, ut possis dicere:
† Quis nostrum valet ad cælum ascendere, ut
deferat illud ad nos, & audiamus atque
opere compleamus?

13 Neque trans mare positum: ut cau-
seris, & dicas: Quis ex nobis poterit trans-
fretare mare, & illud ad nos usque de-
ferre: ut possimus audire & facere quod
præceptum est?

14 Sed juxta te est sermo valde, in ore
tuo, & in corde tuo, ut facias illum.

15 Considera quod hodie proposuerim
in conspectu tuo vitam & bonum, & e
contrario mortem & malum:

16 Ut diligas Dominum Deum tuum, & ambu-
les in viis ejus, & custodias mandata illius
ac ceremonias atque judicia: & vivas, at-
que multiplicet te, benedicatque tibi in ter-
ra, ad quam ingredieris possidendam.

17 Si autem aversum fuerit cor tuum, &
audire nolueris, atque errore deceptus
adoraveris deos alienos, & servieris eis:

18 Prædico tibi hodie quod pereas, & par-
vo tempore moreris in terra, ad quam, Ior-
dane transiisse, ingredieris possidendam.

19 Testes invoco hodie cælum & terram,
quod proposuerim vobis vitam & mortem,
benedictionem & maledictionem. Elige er-
go vitam, ut & tu vivas, & semen tuum:

20 Et diligas Dominum Deum tuum, at-
que obedias voci ejus & illi adhaereas (ipse
est enim vita tua, & longitudo dierum tuo-
rum) ut habites in terra, pro qua juravit
Dominus patribus tuis Abraham, Isaac,
& Jacob, ut daret eam illis.

C A P V T XXXI.

*Moyses testatur sibi sufficit in ducem, Deuterio-
nium scribit, jubetque illud populo prælegi, ut
non remissionis, sed in latere arca adhiberi.*

1 Hic itaque Moyses, & locutus est om-
nia verba hæc ad universum Israël,

2 Et dixit ad eos: Ceterum viagium a mortui
sum hodie, non possum ultra egredi & in-
gredi,

† Rom.
10.6.

† 3. pr. 1. 17. **Nun.** 27. 13. **N =** 21. 24. **† 1. 6. 3. Rg. 2. 2.**

preli, præfessionem cum & Dominus dixerit nobis: † Non transibis Jordanem unum.

3 Dominus ergo Deus tuus transiit ante te: † plebs de Iosue omnes gentes has in conspectu tuo, & pondebis eas: & Iosue ille transibit ante te, sicut locutus est Dominus.

4 Tacetque Dominus eis † sicut fecit Sihar & Og regibus Amorrhæorum, & terra eorum, delebitque eos.

5 Cum ergo & hos tradiderit vobis, similiter facietis eis, sicut præcepi vobis.

† 6 Viriliter agite, & confortamini: nolite timere, nec paveatis ad conspectum eorum: quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus, & non dimittet, nec derelinquet te.

7 Vocavi que Moyses Iosue, & dixit ei coram omni Israël: † Confortare, & esto robustus: tu enim introduces populum istum in terram, quam daturam se patribus eorum iuravit Dominus & tu eam sorte divides.

8 Et Dominus qui ductor est vester, ipse erit tecum: non dimittet: nec derelinquet te: nolite timere, nec paveas.

9 Scripsit itaque Moyses legem hanc, & tradidit eam sacerdotibus filiis Levi, qui portabant arcam foederis Domini, & cunctis senioribus Israël.

10 Præcepitque eis, dicens: Post septem annos, anno remissionis, in solemnitate tabernaculorum,

11 Convenientibus cunctis ex Israël, ut appareant in conspectu Domini Dei tui, in loco quem elegerit Dominus, leges verba legis hujus coram omni Israël, audientibus eis,

12 Et in unum omni populo congregatio, tam viris quam mulieribus, parvulis, & advenis, qui sunt intra portas tuas: ut audientes discant, & timeant Dominum Deum vestrum, & custodiant, impleantque omnes sermones legis hujus.

13 Filii quoque eorum qui nunc ignorant ut audire possint: & timeant Dominum Deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra, ad quam vos, Iordane transmissi, pergitis obtinendam.

14 Erat Dominus ad Moysen: Ecce prope sunt dies mortis tuæ: voca Iosue, & stante in tabernaculo testimonii, ut præcipiam ei. Abierunt ergo Moyses & Iosue, & steterunt in tabernaculo testimonii:

15 Apparuitque Dominus ibi in columna nubis, quæ stetit in introitu tabernaculi,

16 Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iste confutgens fornicabitur post deos alienos in terra, a quam ingredietur ut habitet in ea: ibi derelinquet me, & irritum faciet foedus, quod pepigi cum eo.

17 Et irascetur furor meus contra eum in die illo: & derelinquam eum, & abscondam faciem meam ab eo, & erit in devoracione: invadente enim omnia mala & afflictiones, erunt illi in illo die, Vere quia non est Deus tecum, invadunt enim hæc mala.

18 Ego autem abscondam, & celabo faciem meam in die illo, propter omnia mala quæ fecit, quia tecum non est deus alienus.

19 Nunc itaque loquor vobis cum cum istis, & docete filios Israël: ut memoriter

tenant, & ore decantent, & sit in illi canticum illud pro testimonio, quod nulla debeat oblivio ex ore seniorum vestrorum. Scio enim cogitationes ejus, quæ facturus sit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus sum.

20 Introducam enim eum in terram, pro qua iuravi patribus ejus, lacte & melle manantem. Cunctis concederent, & sancta, crassique factum, acciperetur ad deos alienos, & serviebat eis: detraherentque nobis, & irritum facient pactum meum.

21 Postquam inveniebat eum mala nubia & afflictiones, respondit ei canticum illud pro testimonio, quod nulla debeat oblivio ex ore seniorum vestrorum. Scio enim cogitationes ejus, quæ facturus sit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus sum.

22 Scripsit ergo Moyses canticum, & docuit filios Israël.

23 Præcepitque Dominus Iosue filio Nun & ait: Confortare, & esto robustus: tu enim introduces filios Israël in terram, quam pollicitus sum, & ego ero tecum.

24 Postquam ergo scripsit Moyses verba legis hujus in volumine, atque conplevit;

25 Præcepit Levitis, qui portabant arcam foederis Domini, dicens:

26 Tollite librum istum, & ponite eum in latere arcæ foederis Domini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimonium.

27 Ego enim scio contentionem tuam, & cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me, & ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra Dominum: quanto magis cum mortuus fuero?

28 Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras, atque doctores, & loquar audientibus eis sermones istos, & invocabo contra eos cælum & terram.

29 Novi enim quod post mortem meam iniquè agitis, & declinabitis cito de via: quam præcepi vobis: & occurrent vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irriteris eum per opera manuum vestrarum.

30 Locutus est ergo Moyses, audiente universo cœu Israël, verba carminis hujus, & ad finem usque complevit.

C A P V T XXII.

Canticum Moysi quo Des refert beneficia, populi- que ingratitude sapienter à Domino castigatam: jubetur Moyses montem Abarim ascendere, ut promissam terram contempletur.

1 **A**udite cœli quæ loquor, audiat terra verba oris mei,

2 Concreasca ut pluvia doctrina mea, sicut ut ros eloquium meum, quasi imber super herbam, & quasi stillicidium super gramina.

3 Quia nomen Domini invocabo: daret magnificatiam Deo nostro.

4 Dei perfecta sunt opera, & omnes viæ ejus judicia: Deus fidelis, & absque ulla iniquitate, justus & rectus.

5 Peccaverunt ei, & non filii ejus in fortibus: generatio prava atque perversa.

6 Hæc me reddis Domino popule stulte & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creavit te?

7 † Memoro dierum antiquarum, cogita generationes flocculas: interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: majores tuos, & dicent tibi:

† 1. 6. 3. 2.

LIBER IOSVE,

Hebraice

IEHOSVA.

CAPVT PRIMVM.

Et constituit Iosue à Domino menses populum ut se ad Iordanem transiret præparans in diem tertium ; et ibat autem Reuben , Gad , & dimidium Manasse , ut faceret ad promissam terram armati ex consilio precedenti.

Et factum est post mortem Moyfi iuravi Domini , ut loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun , ministrum Moyfi , & diceret ei :

1. Moyses servus meus mortuus est : surge , & transi Iordanem istum tu , & omnis populus tecum , in terram , quam ego dabo filiis Israël.

† *Deut.* 31. 24. 3. † Omnem locum , quem calcaverit vestrum pedis vestri , vobis tradam , sicut locutus sum Moyfi.

4. A deserto & Libano usque ad fluvium magnum Euphraten , omnis terra Hethzorū usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester.

† *Hebr.* 13. 5. 5. Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ. † sicut fui cum Moyse , i a ero tecum : non dimittam , nec derelinquam te.

† *Deut.* 31. 7. 6. † Confortare , & esto robustus : tu enim forte divides populo huic terram , pro qua iuravi patribus suis , ut traderem eam illis.

† *Reg.* 2. 2. 7. Confortare igitur , & esto robustus valde : ut custodias , & facias omnem legem , quam præcepit tibi Moyses servus meus : ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram ut intelligas cuncta quæ agis.

8. Non recedat volumen legis huius ab ore tuo : sed meditaberis in eo diebus ac noctibus , ut custodias & facias omnia quæ scripta sunt in eo : tunc diriges viam tuam , & intelliges eam.

9. Ecce præcipio tibi , confortare , & esto robustus. Noli metuere , & noli timere : quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcumque perrexeris.

10. Præcepitque Iosue principibus populi , dicens : Transite per medium castrorum , & imperate populo , ac dicite.

11. Præparare vobis cibaria quoniam post diem tertium transibitis Iordanem , & intrabitis ad possidendam terram , quam Dominus Deus vester daturus est vobis.

12. Reubenitis quoque & Gaditis , & dimidiatribui Manasse ait :

13. Memore sermonis , quem præcepit vobis Moyses famulus Domini , dicens : Dominus Deus vester dedit vobis requiem , & omnem terram.

† *Nam.* 12. 20. 14. † Vocas vestros , & filii , ac iumenta vestra in terram , quam tradidit vobis Moyses trans Iordanem : vos autem transite armati contra eos vestros , omnes fortes viri , & pugnate pro eis ,

15. Donec de Dominus requiem fratribus

vestris sicut & vobis dedit , & possideant ipsi partem terram quam Dominus Deus vester daturus est eis : & sit veritas in terra possessionis vestre , & habitabitis in ea , quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Iordanem contra solis ortum.

16. Responditque ad Iosue , atque dixerunt : Omnia quæ præcepisti nobis , faciemus : & quocumque miseris , ibimus.

17. Sicut obediimus in cunctis Moyfi , ita obediemus & tibi : tantum si Dominus Deus tuus tecum , sicut fuit cum Moyse : Qui contradixerit ori tuo , & non obediit cunctis sermonibus quos præceperis ei , morietur , tu tantum confortare , & viriliter age.

CAPVT II.

Missi exploratores in urbem Iericho , à Rahab meretrice occultantur , promissa illi omne illius familia misericorditer , incolumiter redeunt in castra.

1. Misit igitur Iosue filius Nun de Seim duos viros exploratores in abscondito : & dixit eis : Ite , & considerate terram , urbemque Iericho. † Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris netheriticis , nomine Rahab , & quæverunt apud eam.

† *Luc.* 2. 25. *Hebr.* 11. 31.

2. Nunciatumque est regi Iericho , & dictum : Ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israël , ut explorarent terram.

3. Misitque rex Iericho ad Rahab , dicens : Educe viros , qui venerunt ad te , & ingressi sunt domum tuam : exploratores quippe sunt , & omnem terram considerare venerunt.

4. † Tollensque mulier viros , abscondit , & ait : Fateor venerunt ad me , sed nesciebam unde essent :

† *Infr.* 6. 17.

5. Cumque porta clauderetur in tenebris , & illi pariter exierunt , nescio quo abierunt : persequimini cito , & comprehenditis eos.

6. Ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suæ , operuique eos stipulalini , quæ ibi erat :

7. Hi autem qui missi fuerant , secuti sunt eos per viam quæ ducit ad vadum Iordanis : illisque egressis statim porta clausa est.

8. Necdum obdormierant qui latebant , & ecce mulier ascendit ad eos , & ait :

9. Novi quod Dominus tradiderit vobis terram : etenim irrui in nos terror vester , & elanguerunt omnes habitatores terræ.

10. Audivimus quod si caverit Dominus aquas maris rubri ad vestram introitum , quando egressi estis ex Ægypto : † & quæ feceritis duobus Amoræorum regibus , qui erant trans Iordanem , Sehon & Og , quos interfecistis.

† *Exod.* 14. 21. *Nam.* 21. 24.

11. Et hæc audientes perterriti sunt , & elanguit cor nostrum , nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum : Dominus enim Deus vester ipse est Deus in coelo factum , & in terra deorsum.

12. † Nunc ergo iurate nobis per Dominum , ut quomodo ego misericordiam habui vobiscum , ita & vos faciares cum domo patris mei : dmi juravi mihi verum si fuerint ,

† *Infr.* 6. 22.

13. Vel salvetis patrem meum & matrem meam ac totam familiam meam , & omnia quæ præcepit , & servetis animas nostras à morte.

14. Quid

14 Qui responderunt ei : Anima nostra si pro vobis in mortem, & tamen non prodideris nos, cumque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te misericordiam & veritatem.

15 Domini ergo eos per funem de fenestra domus in cuius habebat muro.

16 Dixitque ad eos : Ad montana conseedite, ne forte occurrant vobis revertentes : ibique latitate tribus diebus, donec redeant, & sic ibitis per viam vestram.

17 Qui dixerunt ad eam : Innoxii erimus a iuramento hoc, quo adjurasti nos :

18 Si ingredientibus nobis terram, si quam fuerit funiculus iste coccineus, & ligaveris eum in fenestra, per quam demissisti nos : & patrem tuum ac matrem, fratresque & omnem cognationem tuam, congregaveris in domum tuam.

19 Qui ostium domus tuæ egressus fuerit, sanguis ipsius erit in caput ejus, & nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput nostrum, si eos aliquis tetigerit.

20 Quod si nos prodere volueris, & sermonem istum proferre in medium, erimus tibi ab hoc iuramento, quod adjurasti nos.

21 Et illa respondit : Sicut locuti estis, ita fiat, demittensque eos ut pergerent, appendit funiculum coccineum in fenestra.

22 Illi vero ambulantes pervenerunt ad montana, & manserunt ibi tres dies, donec reverterentur qui fuerant persecuti : quærentes enim per omnem viam, non reppererunt eos.

23 Quibus urbem ingressis, reversi sunt, & descenderunt exploratores de monte : & transmissis Iordane, venerunt ad Iosue filium Nuni, narraveruntque ei omnia quæ acciderant sibi,

24 Atque dixerunt : Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus nostras, & timore prostrati sunt cuncti habitatores ejus.

C A P V T III.

Siccitum Dei miraculo Iordanem, præeunte arca, populus transiit.

1 Igitur Iosue de nocte confurgens movit castra : egredientesque de Serim, venerunt ad Iordanem ipse & omnes filii Israel, & morati sunt ibi tres dies.

2 Quibus evolutis, transferunt præcones per castrorum medium.

3 Et clamare cœperunt : Quando videritis a eam fœderis Domini Dei vestri, & sacerdotes stirpis Leviicæ portantes eam vos quoque confurgite, & sequimini præcedentes.

4 Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duorum millium : ut procul videre possitis, & nosse per quam viam ingrediamini : quia prius non ambulastis per eam : & cavete ne appropinquetis ad arcam.

5 Dixitque Iosue ad populum : Sanctificamini : cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

6 Et ait ad sacerdotes : Tollite arcam fœderis, & præcedite populum. Qui iuxta complures, tulerunt, & ambulaverunt ante eos.

7 Dixitque Dominus ad Iosue : Hodie

incipiam exaltare te coram omni Israël : ut sciant quod sicut cum Moyse fui, ita & tecum sim.

8 Tu autem præcipe sacerdotibus, qui portant arcam fœderis, & dic eis : Cum ingressi fueritis partem aquæ Iordanis, stete in ea.

9 Dixitque Iosue ad filios Israël : Accedite huc, & audite verbum Domini Dei vestri.

10 Et rursum : In hoc, inquit, scietis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est, & disperdet in conspectu vestro Chanaanum & Hethæum, Hivæum & Phereæum, Gergesæum quoque & Jebusæum, & Amorhæum.

11 † Ecce, arca fœderis Domini omnis terræ antecedit vos per Iordanem. † *47. 7.45.*

12 Parate duodecim viros de tribubus Israël, singulos per singulas tribus.

13 Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domini Dei universæ terræ in aquis Iordanis, aquæ quæ inferiores sunt, decurrent atque deficient : quæ autem desuper veniunt, in una mole consistent.

14 Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, ut transiret Iordanem : & sacerdotes, qui portabant arcam fœderis, pergebant ante eum.

15 Ingressisque eis Iordanem, & pedibus eorum in parte aquæ tinctis (Iordanis autem ripas alvei sui tempore † messis impleverat) † *Ecc. 24.36.*

16 Steterunt aquæ descendentes in loco uno, & ad instar montis intumescens appaiebant procul, ab urbe quæ vocatur Adom usque ad locum Sarthan : quæ autem inferiores erant, in mare solitudinis (quod nunc vocatur mortuum) descenderunt, usquequo omnino deficerent.

17 Populus autem incedebat contra Iericho : & sacerdotes, qui portabant arcam fœderis Domini, stabant super siccum humum in medio Iordanis accincti, omnisque populus per arenam alveum transibat.

C A P V T IV.

Duodecim lapides de Iordane siccato ad posteriorem memoriam colliguntur, alique duodecim in ipso Iordane alveo statuuntur.

1 Quibus transgressis, dixit Dominus ad Iosue :

2 Elige duodecim viros singulos per singulas tribus :

3 Et præcipe eis, ut tollant de medio Iordanis alveo, ubi steterunt pedes sacerdotum, duodecim durissimos lapides, quos ponetis in loco castrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria.

4 Vocavitque Iosue duodecim viros quos elegerat de filiis Israël, singulos de singulis tribubus.

5 Et ait ad eos : Ite ante arcam Domini Dei vestri ad Iordanis medium, & portate inde singuli singulos lapides in humeris vestris, juxta numerum filiorum Israël.

6 Ut sit signum inter vos : & quando introverint vos filii vestri cras, dicentes : Quid sibi volumus isti lapides ?

7 Respondentes eis : Detecerunt aquæ Iordanis ante arcam fœderis Domini, cum transiret eam : idcirco positi sunt lapides isti

isti in monumentum filiorum Israël usque in æternum.

8 Fecerunt ergo filii Israël sicut præcepit eis Iosue, portantes de medio Iordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperaret, iuxta numerum filiorum Israël, usque ad locum in quo castrametati sunt, aliqui potuerunt eos.

9 Alios quoque duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes, qui portabant arcam foederis: & sunt ibi usque in præsentem diem.

10 Sacerdotes autem, qui portabant arcam, stabant in Iordanis medio, donec omnia complerentur, quæ Iosue, ut loqueretur ad populum præceperat Dominus, & dixerat ei Moyses. Festinavitque populus, & transiit.

11 Cumque transissent omnes, transivit & arca Domini, sacerdotesque pergebant ante populum.

12 Filii quoque Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manasse, armati præcedebant filios Israël. † sicut eis præceperat Moyses: † Num. 32. 28.

13 Et quadraginta pugnatorum millia per turmas, & cuneos, incedebant per plana atque campestria urbis Iericho.

14 In die illo magnificavit Dominus Iosue coram omni Israël, ut timerent eum, sicut timuerant Moysen, dum adviveret.

15 Dixitque ad eum:

16 Præcipe sacerdotibus, qui portant arcam foederis, ut ascendant de Iordane.

17 Qui præcepit eis, dicens: Ascendite de Iordane.

18 Cumque ascendissent portantes arcam foederis Domini, & siccam humum calcare cœpissent, reversæ sunt aquæ in alveum suum, & fluebant sicut ante consueverant.

19 Populus autem ascendit de Iordane, decimo die mensis primi, & castrametati sunt in Galgalis contra orientalem plagam urbis Iericho.

20 Duodecim quoque lapides, quos de Iordanis alveo sumplerant, posuit Iosue in Galgalis.

21 Et dixit ad filios Israël: Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos, & dixerint eis: Quid sibi volunt lapides isti?

22 Docebitis eos, atque dicetis: Per arenam alveum transiit Israël Iordanem istum.

23 Siccante Domino Deo vestro aquas ejus in conspectu vestro, donec transiretis:

† Exod. 14. 21. Sicut fecerat prius in mari rubro, quod siccavit donec transiremus:

25 Ut discant omnes terrarum populi sortissimam Domini manum, ut & vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore.

C A P V T V.

Terræ Chanani: circumcisio fit in Galgalis, & Phasæ celebratur; deficit manna ubi de fructibus terræ edunt, & Angelus Domini Iosue apparet.

1 Postquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Iordanem ad occidentalem plagam, & cuncti reges Chanani, qui propinqua possidebant magni maris loca, quod siccavit Dominus fluens Iordanis coram filiis Israël donec transirent, dissolutum est

cor eorum, & non remansit in eis spiritus, timoratum introitum filiorum Israël.

2. Et tempore ait Dominus ad Iosue: Fac tibi cultros lapideos, & circumcidet secundo filios Israël.

3 Fecit quod jussit Dominus, & circumcidit filios Israël in colle præputiorum.

4 Hæc autem causa est secundæ circumcisionis. Omnis populus, qui egressus est de Ægypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus.

5 Qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto,

6 Per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis, incircumcisi sunt: donec confunderentur qui non audierant vocem Domini, & quibus ante juraverat ut non ostenderet eis terram lacte & melle manantem.

7 Horum filii in locum successerunt parum, & circumcisi sunt à Iosue: quia sicut nati fuerant, in præputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat.

8 Postquam autem omnes circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec sanarentur.

9 Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie abstuli opprobrium Ægypti à vobis. Vocatumque est nomen loci illius Galgala, usque in præsentem diem.

10 Manseruntque filii Israël in Galgalis, & fecerunt Phasæ, quartadecim a die mensis ad vesperum, in campestribus Iericho:

11 Et comederunt de frugibus terræ die altero, azymos panes, & polentam ejusdem anni.

12 Defecitque manna postquam comederunt de frugibus terræ, nec usi sunt ultra cibo illo filii Israël, sed comederunt de frugibus præsentis anni terræ Chanani.

13 Cum autem esset Iosue in agro urbis Iericho, levavit oculos, & vidit virum stantem contra se, evaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum & ait: Noster es, an adversariorum?

14 Qui respondit: Nequaquam: sed sum princeps exercitus Domini, & nunc venio.

15 Cecidit Iosue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad servum suum?

16 † Solve, inquit, calceamentum tuum † Exod. 3. 5. de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, sanctus est. Fecitque Iosue ut sibi fuerat imperatum. 4. 1. 7. 33.

C A P V T VI.

Post varios septem dierum circuitus cum arca, Iericho capta funditus deletur, sola servata Rahab cum suis; reedificatori urbi in deditur.

1 Iericho autem clausa erat, atque munita, timore filiorum Israël, & nullus egredi audebat aut ingredi.

2 Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce dedi in manu tua Iericho, & regem ejus, omnesque fortes viros.

3 Currete urbem cuncti bellatores semel per diem: sic facietis sex diebus.

4 Septimo autem die sacerdotes tollant septem buccinas, quarum unus est in jubileo, & præcedant arcam foederis: & post

dabunt nos, atque delebunt nomen nostrum de terra: & quid facies magno nomini tuo?

10 Dixitque Dominus ad Iosue, Surge: cui jaces pronus in terra:

11 Peccauit Israël, & prauaricatus est pactum nenum; tuleruntque de anathemate, & iurati sunt atque meriti, & absconderunt inter vasa sua.

12 Nec poterit Israël dare ante hostes suos, eosque fugiet: quia pollutas est anathemate, non ero ultra vobiscum, donec conteratis eum qui hujus sceleris reus est.

13 Surge, sanctifica populum, & de eis: ^{† Supr.} Sanctificamini in crastinum: hæc enim dicit Dominus Deus Israël: Anathema in medio tui est Israël: non poteris stare contra hostibus tuis, donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere.

14 Accedetque mane singuli per tribus vestras: & quamcumque tribum fors inuenit, accedet per cognationes suas, & cognatio per domos, domusque per viros.

15 Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni cum omni substantia sua: quoniam prauaricatus est pactum Domini, & fecit nefas in Israël.

16 Surgens itaque Iosue mane, applicuit Israël per tribus suas, & inuenta est tribus Iuda.

17 Quæ cum juxta familias suas esset oblata, inuenta est familia Zare, illam quoque per domos offerens, reperit Zabdi:

18 Cujus domum in singulos dividens viros, inuenit Achan filium Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda.

19 Et ait Iosue ad Achan: Fili mi, da gloriam Domino Deo Israël, & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abscondas.

20 Responditque Achan Iosue, & dixit ei: Vere ego peccavi Domino Deo Israël, & sic & sic feci.

21 Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, & ducentos siclos argenti, regulamque auream quinquaginta siclorum: & concupiscens abstuli, & abscondi in terra contra medium tabernaculi mei, argentumque fossa humo operui.

22 Misit ergo Iosue ministros: qui currentes ad tabernaculum illius, repperunt cuncta abscondita in eodem loco, & argentum simul.

23 Auferentesque id e tentorio tulerunt ea ad Iosue & ad omnes filios Israël, projeceruntque ante Dominum.

24 ^{† 2. Reg. 18. 17.} Tollens itaque Iosue Achan filium Zare, argentumque & pallium & auream regulam, filios quoque & filias ejus, boves & asinos, & oves, iptumque tabernaculum, & cunctam suppellectilem: (& omnis Israël cum eo) duxerunt eos ad Vallem Achor:

25 Vbi dixit Iosue, Quia turbasti nos, exultabit Dominus in die hac. Lapidauitque eum omnis Israël: & cuncta quæ illius erant, igne consumpta sunt.

26 Congregaueruntque super eum a eruum magnum lapidum, qui permanet utque in præsentem diem. Et auersus est terror Domini ab eis. Vocaturque est nomen loci illius, Vallis Achor, usque hodie.

*Expugnata Heli rex ejus suspenditur, nec al-
tari lapides: Deuteronomium super lapides for-
tium, & populo benedictor.*

1 Dixit autem Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque formides. tolli te cum omni multitudine pugnatorum, & confurgens ascende in oppidum Hai, ecce tradidi in manu tua regem ejus, & populum, urbemque & terram.

2 Faciesque urbi Hai, & regi ejus, ^{† 2. Reg. 6. 24.} sicut fecisti Iericho, & regi illius: prædam vero, & omnia animantia diripietis vobis: pone insidias urbi post eam.

3 Surrexitque Iosue, & omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai: & electa triginta millia virorum fortium misit nocte,

4 Præcepitque eis, dicens: Ponite insidias post civitatem: nec longius recedatis: & eritis omnes parati.

5 Ego autem, & reliqua multitudo ^{† Supr. 7. 4.} quæ mecum est, accedemus ex aduerso contra urbem. Cumque exierint contra nos, sicut ante fecimus, fugiemus, & terga vertentur us:

6 Donec persequentes ab urbe longius protrahantur: putabunt enim nos fugere sicut prius.

7 Nobis ergo fugientibus, & illis persequentibus, confurgetis de insidiis, & vallabitis civitatem: tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras.

8 Cumque ceperitis, succendite eam, & sic omnia facietis, ut jussi.

9 Dimisitque eos, & perrexerunt ad locum insidiarum, sederuntque inter Bethel & Hai, ad occidentalem plagam urbis Hai: Iosue autem nocte illa in medio mansit populi.

10 Surgensque diluculo recensuit socios, & ascendit cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio pugnatorum.

11 Cumque venissent & ascendissent ex aduerso civitatis, steterunt ad septentrionalem urbis plagam inter quam & eos erat vallis media.

12 Quinque autem millia viros elegerat, & poluerat in insidiis inter Bethel & Hai, ex occidentali parte ejusdem civitatis:

13 Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut novissimi illius multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Iosue nocte illa, & stetit in vallis medio.

14 Quod cum vidisset rex Hai, testinavit mane, & egressus est cum omni exercitu civitatis, direxitque aciem contra desertum, ignorans quod post tergum laterent insidiae.

15 Iosue vero & omnis Israël cesserunt loco, simulantes metum, & fugientes per solitudinis viam.

16 At illi vociterantes pariter, & se mutuo cohortantes, persequuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate.

17 Et ne unus quidem in urbe Hai & Bethel remansisset qui non periret, & ceteri Israel (sicut creperant aperta oppida) con-
sequentes.

18 Dixit Dominus ad Iosue : Leva clypeum, qui in manu tua est, contra urbem Hai, quoniam tradidam eam.

19 Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, insidiæque latabant, surrexerunt contra eum : & pergentes ad civitatem, ceperunt, & succenderunt eam.

20 Viri autem civitatis, qui persequerentur Iosue, respicientes & videntes turrim urbis ad cæsum usque conscendere, non potuerunt ultra huc illucque dissipare : præsertim cum hi qui simulaverant fugam, & tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissime resistissent.

21 Videntesque Iosue & omnis Israël quod capta esset civitas, & fumus urbis ascenderet, reversus percussit viros Hai.

22 Siquidem & illi qui ceperant & succenderant civitatem, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire coeperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii caderentur, ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur,

23 Regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem, & obtulerunt Iosue.

24 Igitar omnibus interfectis, qui Israël ad desertum tendentem fuerant persecuti, & in eodem loco gladio corruentibus, reversi filii Israël perusserunt civitatem.

25 Erant autem qui in eodem die conciderant à viro usque ad mulierem, duodecim millia hominum, omnes urbis Hai.

26 Iosue vero non contraxit manum, quam in sublimine porrexerat, tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Hai.

27 Inventa autem & prædam civitatis dividerunt sibi filii Israël, sicut præceperat Dominus Iosue.

28 Qui succendit urbem, & fecit eam tumulum usque in præteritum :

29 Regem quoque ejus suspendit in patibulo usque ad vespem & solis occasum. Præcepitque Iosue, & deposcerunt cadaver ejus de cruce : projeceruntque in ipso introitu civitatis, congesto super eum magno acervo lapidum, qui permanet usque in præteritum diem.

30 Tunc edificavit Iosue altare Domino Deo Israël in monte Hebal :

† Exod. 26. 25. Domini filii Israël, & scriptum est in volumine legis Moyli : Altare vero de lapidibus impositis, quos ferrum non tetigit : & obtulit super eo holocausta Domino, immolavitque pacificas victimas.

32 Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moyli, quod ille digesserat cum filiis Israël.

33 Omnis autem populus, & maiores rationis, ducesque ac iudices stabant ex utraque parte aræ, in conspectu sacerdotum qui portabant arcam foederis Domini, ut advenirent & indigenti. Media pars eorum iuxta montem Garzim, & media iuxta montem Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et præterea quidem benedixit populo Israël.

34 Post hæc locuti omnia verba foederis Domini, & non eorum, & cunctaque que scripta erant in libro legis voluminis.

35 Nichil ex his quæ Moyses jussit, reliquit intactum, sed universa repaavit coram omni multitudine Israël, mulieribus ac parvulis & advenis, qui inter eos morabantur.

CAPUT IX.

Gabaonita simulatione largi iudicis impetrat Iosue & principibus Israëlitarum, interfectis iumentis salvantur, infecto tamen munere, perperam simulatio asstringitur.

1 **Q**uibus auditis, cuncti reges trans Jordanem, qui versabantur in montanis & campis, maritimis ac hitorum magni maris, hi quoque qui habitabant iuxta Libanum, Herthæus, Anethæus, Chananeus, Pherezeus, & Hevæus, & Jebuseus,

2 Congregati sunt pariter ut pugnarent contra Iosue & Israël uno animo, eademque sententia.

3 At hi qui habitabant in Galaon, audientes cuncta quæ fecerat Iosue, Jericho & Hai :

4 Et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria, facos veteres asinis imponentes, & utres vinarios scissos atque confutos,

5 Calceamenta quoque perantiqua quæ ad iudicium vetustatis pittacis confuta erant, indui veteribus vestimentis : panes quoque, quos portabant ob viaticum, duræ erant, & in frustra comminuti :

6 Perrexeruntque ad Iosue, qui tunc morabatur in castris Galgalæ, & dixerunt ei, atque simul omni Israël : De terra longinqua venimus pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israël ad eos, atque dixerunt :

7 Ne forte in terra, quæ nobis sorte deberur, habitetis, & non possimus fœdus inire vobiscum.

8 At illi ad Iosue, Servi, inquirunt, tui sumus. Quibus Iosue ait : Quinam estis vos? & unde venistis?

9 Responderunt : De terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine Domini Deitui. Audivimus enim famam potentie ejus, cuncta quæ fecit in Ægypto,

10 Et duobus regibus Amorrhæorum qui fuerunt trans Jordanem, Sehon regi Helebom, & Og regi Basan qui erat in Astaro habitatione.

11 Dixeruntque nobis seniores, & omnes habitatores terræ nostræ : Tollite in manibus cibaria ob longissimam viam, & occurrere eis, & dicite : Servi vestri sumus, fœdus in te nobiscum.

12 Et, panes quando egressi sumus de domibus nostris, ut veniremus ad vos, calidos semper habuimus, nunc siccæ facti sunt, & veritate nimia comminuti.

13 Vires vini novos implevimus, nunc rupti sunt & soluti, vestes & calceamenta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus, ob longitudinem longioris viæ tria sunt, & pene consumptæ.

14 Sacerdos autem interrogavit de cibariis eorum, & eos non interrogaverunt.

15 Et aitque Iosue cum eis pacem, & introiit in castris eorum, quod non erat in conspectu principum quoque multi viri.

15 Post

16 Post dies autem tres in tibi foederis, audierunt quod in vicino habitarent, & inter eos tuti essent.

17 Moveruntque castra filii Israël, & venerunt in civitates eorum de tertio, quarum hæc vocabala sunt, Gabaon, & Caphira, & Bethoh, & Carnathiarim.

18 Et non percusserunt eos, eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israël. Mnumaravit itaque omne vulgus contra principes.

19 Qui responderunt eis: Iuravimus illis in nomine Domini Dei Israël, & ideo non possumus eos contingere.

20 Sed hoc faciemus eis: Reserventur quidem ut vivant, nec contra nos ira Domini conueretur, si pejeravimus:

21 Sed sic vivant, ut in usus universæ multitudinis ligna cedant, aquasque comportent. Quibus hæc loquentibus:

22 Vocavit Gabaonitas Iosue, & dixit eis: Cur nos decipere fraude voluistis, ut diceretis: Procul valde habitamus à vobis, cum in medio nostri sis?

23 Itaque sub maledictione eritis, non deficiet de stirpe vestra ligna cedens, aquasque comportans in Domum Dei mei.

24 Qui responderunt: Nunciarum est nobis tervis tuis, quod ptem sisset Dominus Deus tuus Moyli servo suo, ut traderet vobis omnem terram & disperderet cunctos habitantes ejus. Timuimus igitur valde, & providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, & hoc consilium iniuvimus.

25 Nunc autem in manu tua sumus: quod tibi bonum & rectum videtur, fac nobis.

26 Fecit ego Iosue ut dixerat, & liberauit eos de manu filiorum Israël, ut non occiderentur.

27 Decreuitque in illo die eos esse in ministerio cuncti populi, & altaris Domini, cedentes ligna, & aquas comportantes, usque in præsens tempus, in loco quem Dominus elegisset.

C A P V T X.

Quinque reges oppugnantes urbem Gabaon, immoto sole unius diei spatio, vincuntur; & ex spelunca extracti suspendantur, pluresque alii reges & civitates exciduntur.

1 Quæ cum audisset Adonisedec rex Ierusalem, quod scilicet cepisset Iosue Hai, & subvertisset eam (sicut enim fecerat & Iericho & regi ejus, sic fecit Hai & regi illius) & quod transgissent Gabaonem ad Israël, & essent foederati eorum,

2 Timuit valde. Urbs enim magna erat Gabaon, & una civitatum regaliū, & maior oppido Hai, omnesque bellatores ejus ibi erant.

3 Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Ohiam regem Hebron, & ad Pharam regem Ierimoth, ad Iaphia quoque regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon, dicens:

4 Ad me accendite, & ferite præsidium, ut expugnem Gabaon, quare transgessit ad Iosue, & ad filios Israël.

5 Congregati igitur accenderunt quinque reges Amorrhæorum, rex Ierusalem, rex Hebron, rex Ierimoth, rex Lachis, rex

Eglon, simul cum exercitibus suis, & castrametati sunt circa Gabaon, oppugnantes eam.

6 Habitatores autem Gabaon tibi obsecrantes niterunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio feruorem in armis accende cito, & libera nos, ferque præsidium: conveniunt enim advenit nos omnes reges Amorrhæorum, qui habitant in montibus.

7 Accendi quoque Iosue de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi.

8 Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi resistere poterit.

9 Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis:

10 Et conturbavit eos Dominus à facie Israël: contrivitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Beth-horon, & percussit usque Azeca & Maceda.

11 Cumque fugerent filios Israël, & essent in descensu Beth-horon, Dominus misit super eos lapides magnos de cælo usque ad Azeca: & mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percussissent filii Israël.

12 Tunc locutus est Iosue Domino, in die qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israël, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra vallem Ajalon.

13 Steteruntque Sol & Luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in libro justorum? Stetit itaque Sol in medio cæli, & non festinavit occumbere spatio unius diei. *† Isai. 28. 11. Eccli. 46. 5.*

14 Non fuit antea nec postea tam longa dies, obediens Domino voci hominis, & pugnante pro Israël.

15 Reversusque est Iosue cum omni Israël in castra Galgalæ.

16 Fugerant enim quinque reges, & se absconderant in spelunca urbis Maceda.

17 Nunciavitque est Iosue, quod iaventi essent qui, que reges latentes in spelunca urbis Maceda.

18 Qui præcepit sociis, & ait: Volvite saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros industrios qui clausos custodiant.

19 Vos autem nolite stare, sed persequimini hostes, & extremos quosque fugientium cedite: nec dimittatis eos urbium suarum intrare per præsidia, quos tradidit Dominus Deus in manus vestras.

20 Cæcis ergo advertariis plaga magna, & usque ad internecionem pene consumptis, hi qui Israël est gere potuerunt, ingressi sunt civitates munitas.

21 Reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Maceda, ubi tunc erant castra, sani & integro numero: nullusque contra filios Israël nutie ausus est:

22 Præcepitque Iosue, dicens: Aperite os speluncæ, & producite ad me quicunque reges, qui in ea latant.

23 Exieruntque misisti ut tibi fuerat imperatum: & eduxerunt ad eum quicunque reges de spelunca, regem Ierusalem.

18. 11.

regem Hebron, regem Iericho, regem Lachis, regem Eglon.

24 Cumque educti essent ad eum, vocavit omnes viros Israel, & ait ad principes exercitus qui tecum erant: Ite, & ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perierunt, & subiectionum colla pedibus calcarent.

25 Rursum ait ad eos: Nolite timere, nec paveatis, confortamini & estote robusti: sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris, adversum quos dimicatis.

26 Percussitque Iosue, & interfecit eos, atque suspendit super quinque stipites: fueruntque suspensi usque ad vesperum.

† Deut. 21. 23. 27. † Cumque occumberet sol, præcepit sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos projecerunt in speluncam, in qua latuerant, & posuerunt super os ejus saxa ingentia, quæ permanent usque in præsens.

28 Eodem quoque die Macedam cepit Iosue, & percussit eam in ore gladii, regemque illius interfecit, & omnes habitatores ejus: non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Fecitque regi Maceda, sicut fecerat regi Iericho.

29 Transivit autem cum omni Israël de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam.

30 Quæ tradidit Dominus cum rege suo in manus Israël: percusseruntque urbem in ore gladii, & omnes habitatores ejus: non dimiserunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi Lebna, † sicut fecerant regi Iericho. † Deut. 6. 2.

31 De Lebna transivit in Lachis cum omni Israël: & exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam.

32 Tradiditque Dominus Lachis in manus Israël, & cepit eam die altero, atque percussit in ore gladii, omnemque animam quæ fuerat in ea, sicut fecerat Lebna.

33 Eo tempore ascendit Horam rex Gazæ, ut auxiliaretur Lachis: quem percussit Iosue cum omni populo ejus usque ad interuersionem.

34 Transivitque de Lachis in Eglon, & circumdedit.

35 A quæ expugnavit eam eadem die: percussitque in ore gladii omnes animas quæ erant in ea, juxta omnia quæ fecerat Lachis.

36 Ascendit quoque cum omni Israël de Eglon in Hebron, & pugnavit contra eam.

37 Cepit eam, & percussit in ore gladii, regem quoque ejus, & omnia oppida regionis illius, universaque annas quæ in ea fuerant commixtæ: non reliquit in ea nullas reliquias sicut fecerat Eglon, sic fecit & Hebron, cunctasque in ea reperit confusas gladiis.

38 Inde reversus in Dabir,

39 Cepit eam atque vassavit: regem quoque ejus atque omnia per circuitum cepit, & percussit in ore gladii: non dimisit in ea ullas reliquias sicut fecerat Hebron & Lebna, & cunctas eam, sicut fecit Lachis & Eglon.

40 Percham autem, & Iosue occupavit eam, & vassavit eam, & cunctas eam, atque campum

istum, & Asdod, cum regibus suis: non dimisit in ea ullas reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit, sicut præceperat ei Dominus Deus Israël.

41 A Cadesbarne usque Gazam. Omnem terram Gaden usque Gabaon.

42 Univerſasque reges, & regiones eorum, uno impetu cepit atque vassavit: Dominus enim Deus Israël pugnabat pro eo.

43 Reversusque est cum omni Israele ad locum castrorum in Galgala.

C A P V T XI.

Expugnat Iosue regem Iabin cum aliis plurimis regibus ac populis, omnia servans quæ Dominus dixisset præceperat.

1 QVæ cum audisset Iabin rex Asor, misit ad Iobab regem Madon, & ad regem Semeron, atque ad regem Achiph:

2 Ad reges quoque aquilonis, qui habitabant in montanis & in planitie contra meridiem Cenceroth, in campetribus quoque & in regionibus Dor juxta mare.

3 Chananeum quoque ab oriente, & occidente, & Amorrhæum atque Heethæum ac Pherezæum & Jebuzæum in montanis: Hevæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Maspha.

4 Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus nultus nimis sicut arena quæ est in littore maris, equi quoque & currus immense multitudinis.

5 Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Israël.

6 Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israël: equos eorum subnervabis, & currus igne combures.

7 Venitque Iosue, & omnis exercitus cum eo, adversus illos ad aquas Merom subito, & invenerunt super eos.

8 Tradiditque illos Dominus in manus Israël. Qui percusserunt eos, & persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, & Aquas Maselephoth campumque Masphe, qui est ad orientalem illius partem. Itaque percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias.

9 Fecitque sicut præceperat ei Dominus, equos eorum subnervavit, currusque combussit igne.

10 Reversusque statim cepit Asor: & regem ejus percussit gladio. Asor enim antiquus inter omnia regna hæc principatum tenebat.

11 Percussitque omnes animas, quæ ibi de non orabantur: non dimisit in ea ullas reliquias, sed usque ad interuersionem universam vassavit, ipsamque urbem peremit incendio.

12 It omnes per circuitum civitates, regesque eam cepit, percussit atque delevit, sicut præceperat ei Moyses famulus Domini.

13 Alique enim ibi, quæ erant in collibus & in campis, & ceterasque in monte: unum autem Asor magnam urbem tradidit Achiph.

14 Omneque prædam illarum urbium ac præda dividerent illi filii Israël, cum eis homines bas interfectis.

15 ¶ Sicut præceperat Dominus Moyfi servo suo, ita præcepit Moyses Iosue, & ille universa complevit: non præterit de præceptis mandatis, nec unum quidem verbum quod iusserat Dominus Moyfi.

16 Cæpit itaque Iosue omnem terram montanæ, & meridianæ, terramque Gilead, & planitiem, & occidentalem plagam, montemque Israël, & campestria ejus:

17 Et partem montis quæ ascendit Seir usque Baalgad, per planitiem Libani subter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, percussit, & occidit.

18 Multo tempore pugnavit Iosue contra reges istos.

19 Non fuit civitas quæ se traderet filiis Israël, præter Hevæum, qui habitabat in Gabaon: omnes enim bellando cepit.

20 Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israël & caderent, & non mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut præceperat Dominus Moyfi.

21 In illo tempore venit Iosue, & interfecit Enacim de montanis, Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Iuda & Israël, urbisque eorum delevit.

22 Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in terra filiorum Israël: absque civitatibus Gazi, & Gath, & Azoto, in quibus solis relictæ sunt.

23 Cæpit ergo Iosue omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysem, & tradidit eam in possessionem filiis Israël secundum partes & tribus suas, quæviitque terra ad præliis.

C A P V T XII.

Numerantur reges 31. circa & ultra Iordanem, quos percusserunt Moyses & Iosue.

1 **H**ii sunt reges, quos percusserunt filii Israël, & possederunt terram eorum trans Iordanem ad solis ortum, à torrente Arnon usque ad montem Hermon, & omnem orientalem plagam quæ respicit solitudinem.

2 Schon rex Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroer, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, & medietatis partis in valle, dimidiaque Galaad, usque ad torrentem Iaboc, qui est terminus filiorum Ammon.

3 Et à solitudine usque ad mare Ceneroth contra orientem, & usque ad mare deserti, quod est mare salissimum, ad orientalem plagam per viam quæ ducit Bethsimoth: & ab australi parte, quæ subjacet Agedoth, Phasga.

4 Terminus Og regis Basan, de reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, & in Edrai, & dominatus est in monte Hermon, & in Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos.

5 Gassari, & Machati, & dimidia partis Galaad: terminos Schon regis Hesebon.

6 Moyses famulus Domini, & filii Israël percusserunt eos, tradiditque terram eorum Moyses in possessionem Rubenitis,

& Gaditis, & dimidia tribui Manassæ.

7 Hii sunt reges terræ, quos percussit Iosue, & filii Israël, trans Iordanem ad occidentalem plagam, à Baalgad in campo Libani, usque ad montem cuius pars ascendit in Seir: tradiditque eam Iosue in possessionem tribubus Israël, singulis partes suas.

8 Tam in montanis quam in planis atque campestribus. In Agedoth, & in solitudine, ac in meridie Hethæus fuit & Amorrhæus, Chananzus & Pherezzus, Hevæus & Jebusæus.

9 Rex Iericho unus: rex Hai, quæ est ex latere Bethel, unus:

10 Rex Ierusalem unus, rex Hebron unus:

11 Rex Ierimoth unus, rex Lachis unus,

12 Rex Eglon unus, rex Gazer unus,

13 Rex Dabir unus, rex Gader unus,

14 Rex Herma unus, rex Hered unus,

15 Rex Lebna unus, rex Odullam unus,

16 Rex Maceda unus, rex Bethel unus,

17 Rex Thaphua unus, rex Opher unus,

18 Rex Aphec unus, rex Saron unus,

19 Rex Madon unus, rex Afor unus,

20 Rex Semeron unus, rex Achsaph unus,

21 Rex Thenac unus, rex Mageddo unus,

22 Rex Cades unus, rex Iachanan Carmeli unus,

23 Rex Dor, & provinciæ Dor unus, rex Gentium Galgal unus.

24 Rex Therfa unus: omnes reges triginta unus.

C A P V T XIII.

Iubet Dominus Iosue ut terram occupatam Israelitis divideret: recensentur jam ante assignata portiones Ruben, Gad, & dimidia tribui Manassæ trans Iordanem.

1 **I**osue senex, provectusque ætatis erat & dixit Dominus ad eum: Senuisti & longævus es, terraque latissima derelicta est, quæ necdum forte divisa est:

2 Omnis videlicet Galilæa, Philisthiim, & universa Gessuri.

3 A fluvio turbido, qui irrigat Ægyptum, usque ad terminos Accaron contra aquilonem. Terra Chanaan, quæ ut quinque regulos Philisthiim dividitur, Gazzo, & Azotios, Ascalonitas, Gethæos, & Accaronitas.

4 Ad meridiem vero sunt Hevzi, omnis terra Chanaan, & Maara Sidon orum, usque Apheca & terminos Amorrhæi,

5 Etque confinia Libani quoque regio contra orientem, à Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediatis Emath.

6 Omnium qui habitant in monte, à Libano usque ad aquas Maserephoth, usque Sidonii. Ego sum qui delebo eos à facie filiorum Israël. Veniat ergo in partem hereditatis Israël, sicut præcepi tibi.

7 Et nunc divide terram in possessionem novem tribubus, & dimidia tribui Manassæ.

8 Cum qua Ruben & Gad possederunt terram, quæ quam tradidit eis Moyses famulus Domini, trans fluentia Iordanis ad orientalem plagam.

9 Ab Aroer, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in vallis nedab, usque ad campestria Medaba, usque Niboa.

10 Et cunctas civitates Schon: &

Amor

Amorrhæi, qui regnavit in Hesebon, usque ad iter ad filiorum Ammon.

11 Et Galaad, ac terminum Gessuri & Machathi, & omnem montem Hermon, & universam Basan, usque a Salecha,

12 Omne regnum Og in Basan, qui regnavit in Attaroth & Edrai, ipse fuit de reliquis Raphaim, percussitque eos Moyse, atque delavit.

13 Nolueruntque disperdere filii Israël Gessuri & Machathi: & habitaverunt in medio Israël usque in presentem diem.

† Num. 18. 20. 14 † Tribus autem Levi non dedit possessionem: sed sacrificia & victimæ Domini Dei Israël, ipsa est ejus hæreditas, sicut locutus est illi.

15 Dedit ergo Moyse possessionem tribui filiorum Ruben juxta cognationes suas.

16 Fuitque terminus eorum ab Aroër, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in valle ejusdem torrentis media: universam planitiem, quæ ducit Medaba,

17 Et Hesebon, cunctosque viculos eorum, qui sunt in campestribus: Dibon quoque, & Bamoth baal, & oppidum Baalmaon,

18 Et Iassa, & Cedimoth, & Mephaath,

19 Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathasar in monte convallis.

20 Bethphogor & Afedoth, Phasga & Bethicimoth.

† Num. 31. 8. 21 Et omnes urbes campestres, universaque regna Sehon regis Amorrhæi, qui regnavit in Hesebon, quem percussit Moyse cum principibus Madian: Hevæum, & Rechem, & Suri, & Hur, & Rebe duces Sehon habitatores terræ:

22 Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israël gladio cum ceteris interfectis.

23 Factusque est terminus filiorum Ruben Jordanis fluvius Hæc est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium & viculorum,

24 Deditque Moyse tribui Gad & filiis ejus per cognationes suas possessionem, ejus hæc divisio est.

25 Terminus Iaser, & omnes civitates Galaad, & dimidiam partem terræ filiorum Ammon, usque ad Aroër, quæ est contra Rabba,

26 Et ab Hesebon usque Ramoth, Masphe & Betonim: & à Manaim usque ad terminos Dabir.

27 In valle quoque Betharan, & Bethnemra, & Socoth, & Saphon reliquam partem regni Sehon regis Hesebon: hujus quoque finis Jordanis est, usque ad extremam partem maris Cenereth trans Jordanem ad orientalem plagam.

28 Hæc est possessio filiorum Gad per familias suas, civitates & villæ earum.

29 Dedit & dimidiam tribui Manasse filiisq; ejus juxta cognationes suas possessionem,

30 Cuius hoc principium est: à Manaim universam Basan, & cuncta regna Og regis Basan, omnesque viculos Iair, qui sunt in Basan, in sexaginta oppida,

31 Et dimidiam partem Galaad, & Attaroth, & Edrai, urbes regni Og in Basan: filius Machir, filii Manasse, dimidiam parti-

tionum Machir juxta cognationes suas,

32 Hanc possessionem divit Moyse in campestribus Moab trans Jordanem contra Jericho ad orientalem plagam.

33 † Tribus autem Levi non dedit possessionem: quoniam Dominus Deus Israël ipse est possessio ejus, ut locutus est illi. † Num. 18. 20.

CAP V T X I V.

Caleb accipit Hebron in hereditatem sibi à Deo promissionem, eo quod aliis exploratoribus detrahentibus terra promissa, ipse sequatur per Dominum.

1 **H**Oc est quod possederunt filii Israël in terra Chanaan, quam dederunt eis Eleazar sacerdos & Josue filius Nun, & principes familiarum per tribus Israël:

2 Sorte omnia dividentes, † sicut præceperat Dominus in manu Moyse, novem tribus, & dimidiæ tribui. † Num. 34. 13.

3 Duabus enim tribubus, & dimidiæ, dederat Moyse trans Jordanem possessionem: abque Levitis, qui nihil terræ acceperunt inter fratres suos:

4 Sed in eorum successerunt locum filii Joseph in duas divisi tribus, Manasse & Ephraim: nec acceperunt Levitæ aliam in terra partem, nisi urbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda jumenta & pecora sua.

5 Sicut præceperat Dominus Moyse, ita fecerunt filii Israël, & diviserunt terram.

6 Accesserunt itaque filii Juda ad Josue in Galgala, locutusque est ad eum Caleb, filius Iephone Cenezæus: † Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysem hominem Dei de me & te in Cadisbarne. † Num. 14. 24.

7 Quadraginta annorum etiam quando misit me Moyse famulus Domini de Cadisbarne, ut confiderarem terram, nuncia- vique ei quod mihi verum videbatur.

8 Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi: nihilominus ego secutus sum Dominum Deum meum.

9 Juravitque Moyse in die illo, dicens: Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, & filiorum tuorum in æternum: qui secutus es Dominum Deum meum.

10 Concessit ergo Dominus vitam mihi, sicut pollicitus est usque in presentem diem. Quadraginta & quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum illud ad Moysem quando ambulabat Israël per solitudinem: hodie octoginta quinque annorum sum.

11 Sic valens, ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum: † illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad gradiendum. † Num. 32. 11.

12 Da ergo mihi montem istum, quem pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Eaacum sunt, & urbes magnæ atque munitæ: si forte sit Dominus mecum, & potero delere eos, sicut pronisi mihi.

13 Benedixitque ei Josue: & tradidit ei Hebron in possessionem.

14 Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Iephone Cenezæus usque in presentem diem: quia se servus est Domini Dei Israël.

15 Nomen Hebron ante vocabatur Cariath Arbe: Adam maximus ibi natus est: & terra vocavitur palus,

CAPVT XV.

Sunt tribus Iuda, civitates ex villa eorum. Celsus accipit Axam filiam Caleb, coque d' obtinuit Cariath Sepher, addiditque ei terra triget.

¶ *Nom.* 1. 3. **I**gitur & iors filiorum Iudæ per cognationes suas illa sunt: A termino Idom, desertum Sin contra meridiem, & usque ad extremam partem australis plagæ.

2. Iarim ejus à summitate maris salis finis, & à lingua ejus, quæ respicit meridiem.

3. Egredimurque contra ascensum Scorpionis, & pertransit in Sina: ascenditque in Cadesbarne, & pervenit in Efron, ascendens ad Addar, & circueiens Carcaa.

4. Atque inde pertransiens in Asemona, & perveniens ad torrentem Ægypti: eruntque termini ejus mare magnum: hic erit finis meridiana plagæ.

5. Ab oriente vero erit initium, mare salissimum usque ad extrema Iordanis: & ea quæ respiciunt ad aquilonem, à lingua maris usque ad eundem Iordanis fluvium.

6. Ascenditque terminus in Beth Hagla, & transit ab Aquilone in Beth Araba: ascendens ad lapidem Boen filii Ruben.

7. Et tendens usque ad terminos Debera de Valle Achor, contra aquilonem respiciens Galgala, quæ est ex adverso Ascensionis Adonim, ab australi parte torrentis: transiitque aquas, quæ vocantur Fons solis: & erunt exitus ejus ad Fontem Rogel.

8. Ascenditque per convallē filii Ennom ex latere Jebusæi ad meridiem, hæc est Ierusalem, & inde se erigens ad verticem montis, qui est contra Greenom ad occidentem in summitate vallis Raphaim contra aquilonem.

9. Pertransitque à vertice montis usque ad fontem aquæ Nephtoa: & pervenit usque ad vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quæ est Cariathiarim, id est, urbs silvarum.

10. Et circuit de Baala contra occidentem, usque ad montem Seir: transitque juxta latus montis Iarim ad aquilonem in Chelton: & descendit in Bethsanas, transitque in Thanana.

11. Et pervenit contra aquilonem partis Accaron ex latere: inclinaturque Sechirona, & transit montem Baala: pervenitque in Iebneel, & magni maris contra occidentem sine concluditur.

12. Hi sunt termini filiorum Iuda per circuitum in cognationibus suis.

13. Caleb vero filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda, sicut præcepit ei Dominus: Cariath-Arbe patris Enac, ipsa est Hebron.

¶ *Iudic.* 1. 20. **I**taque ex ea Caleb tres filios Enac, Selai & Ahiman & Tholmai de stirpe Enac.

15. Atque inde conscendens venit ad habitatores Dabir, quæ prius vocabatur Cariath Sepher, id est, civitas literarum.

16. Dixitque Caleb: Qui percussit Cariath Sepher, & cepit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

17. Cuique eam Othoniel filius Cenes frater Caleb junior: deditque ei Axam filiam suam uxorem.

18. Quæ, cum pergerent simul, suasa est à viro suo ut pareret à patre suo agrum, tulitque ut sedebat in agro. Cum Caleb: Quid habes, inquit?

19. At illa respondit: Dedit mihi Benad et omnem: Terram australem & arenem dedit mihi, juncos & irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguam superius & inferius.

20. Hæc est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas.

21. Etantque civitates ab extremis partibus filiorum Iuda juxta terminos Idom à meridie: Cabsecl & Eder & Iagur,

22. Et Cyna & Dimona & Adada,

23. Et Cades & Afor & Iethnam,

24. Ziph & Telem & Baloth,

25. Afor nova & Carioth, Heston, hæc est Afor,

26. Amam, Sama, & Molada,

27. Et Afergadda & Hassemon & Berphelet.

28. Et Hasersual & Bersabee & Baziothia.

29. Et Baala & Iim & Esen,

30. Et Eltholad & Cesil & Haima,

31. Et Siceleg & Medemena & Senfenna,

32. Lebaoth & Selim & Aen & Remmon: omnes civitates viginti novem, & villæ earum.

33. In campestribus vero: Estaol & Sarea & Asena,

34. Et Zanoë & Angannim & Taphua & Enam,

35. Et Ierimoth & Adullam, Socho, & Azeca,

36. Et Saraim & Adichaim, & Gadera & Gederotham: urbes quatuordecim, & villæ earum.

37. Sanan & Hadassa & Magdalgad,

38. Delean & Masepha & Bethel,

39. Lachis & Baschath & Lglon,

40. Chebbon & Lcheman & Cethlis,

41. Et Gideroth & Bethdagon & Naara & Maceda: civitates sedecim, & villæ earum.

42. Labana & Ether & Asan,

43. Iephtha & Esna & Nesib,

44. Et Ceila & Achzib & Maresa: civitates novem, & villæ earum.

45. Accaron cum vicis & villulis suis.

46. Ab Accaron usque ad mare: omnia quæ vergunt ad Azotum & viculos ejus.

47. Azotus cum vicis & villulis suis, usque ad torrentem Ægypti, & mare magnum terminus ejus.

48. Et in monte: Samir & Ither & Socoth.

49. Et Danna & Cariathseffa, hæc est Dabir:

50. Anab & Istemo & Anim,

51. Goto & Olon & Gilo: civitates undecim & villæ earum.

52. Arab & Ruma, & Esan,

53. Et Iatum & Beththaphua & Apheca.

54. Athnatha, & Cariatharbe, hæc est Hebron, & Sior: civitates novem, & villæ earum.

55. Maon & Carmel & Zaph & Iota.

56. Iezrael & Incadam & Zanoë,

57. Accan, Gabaa, & Thanana: civitates decem, & villæ earum.

58. Hallul, & Bithai, & Geder.

59. Marth

59 Mareth, & Bethanoth, & Hecon: civitates sex & villæ earum.

60 Cariathbaal, hæc est Cariathiarim urbs silvarum, & Arebba: civitates duæ, & villæ earum.

61 In deserto Betharaba, Meddin, & Sachach, &

62 Et Nebfan, & civitas salis, & Engaddi: civitates sex, & villæ earum.

63 Iebulæum autem habitatorem Ierusalem non potuerunt filii Iuda delere: habitavitque Iebulæus cum filiis Iuda in Ierusalem usque in præsentem diem.

C A P V T XVI.

Sors Ephraim, urbes & viculi eorum mansique inter hos Chananaeus tributarius.

1 Cecidit quoque sors filiorum Ioseph, ab Iordane contra Iericho & aquas ejus ab oriente: solitudo quæ ascendit de Iericho ad montem Bethel:

2 Et egreditur de Bethel Luza: transitque terminum Archi, Atharoth,

3 Et descendit ad occidentem juxta terminum Iephleti, usque ad terminos Bethhoron inferioris, & Gazer: finiunturque regiones ejus mari magno:

4 Possederuntque filii Ioseph Manasse & Ephraim.

5 Et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas, & possessio eorum contra orientem Atharoth Addar usque Bethhoron superiorem.

6 Egrediunturque confinia in mare: Machmethath vero aquilonem respicit, & circum terminos contra orientem in Thanahtselo: & pertransit ab oriente Ianoe.

7 Descenditque de Ianoe in Atharoth & Naaratha: & pervenit in Iericho, egrediturque ad Iordanem.

8 De Taphua pertransit contra mare in Vallem arundineti, suntque egressus ejus in mare salissimum: hæc est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas.

9 Urbesque separatæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, & villæ earum.

10 Et non interfecerunt filii Ephraim Chananaeam, qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananaeus in medio Ephraim usque in diem hæc tributarius.

C A P V T XVII.

Milia tribui Manasse & filiabus Salphaad sortis assignantur, & augetur sors filiorum Ioseph.

1 Cecidit autem sors tribui Manasse: (ipse enim est primogenitus Ioseph) Machi primogenito Ioseph patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque possessionem Galaad, & Basan:

† Num. 26.30. 2 Et reliquis filiorum Manasse juxta familias suas, filiis Abiezer, & filiis Helec, & filiis Iffai, & filiis Sechem, & filiis Hephher, & filiis Senida. Isti sunt filii Manasse filii Ioseph, males, per cognationes suas.

† Num. 27. 1. 34. 36. 11. 4 Machi vero filio Hephher filii Galaad filii Machi filii Manasse, non erant filii Ioseph, quorum ista sunt nomina, Maad & Noa & Hephher & Melchior & Thara. 4 Remanseruntque in conspectu Ioseph in sacerdotibus, & Ioseph filii Nani, & principum,

dicentes: Dominus præcepit per manum Moyse, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Dedique eis iuxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

5 Et ceciderunt funiculi Manasse, decem, abique terra Galaad & Basan trans Iordanem.

6 Filia enim Manasse possederunt hereditatem in medio filiorum ejus. Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliquerant.

7 Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmerhath quæ respicit Sichem: & egreditur ad dextram juxta habitatores fontis Taphuæ.

8 Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuæ: quæ est juxta terminos Manasse filiorum Ephraim.

9 Decenditque terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim, qui in medio sunt urbium Manasse: terminus Manasse ab aquilone torrentis, & exiit, & pergit ad mare.

10 Ita ut possessio Ephraim sit ab austro, & ab aquilone Manasse, & utraque claudat mare, & conjungantur sibi in tribu Aser ab aquilone, & in tribu Issachar ab oriente.

11 Fuitque hereditas Manasse in Issachar & in Aser, Bethsan & viculi ejus: & Ieblaan cum viculis suis, & habitatores Dor cum oppidis suis, habitatores quoque Eadon cum viculis suis: similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, & habitatores Mageddo cum viculis suis, & tertia pars urbis Nophe h.

12 Nec potuerunt filii Manasse has civitates subvertere, sed coepit Chananaeus habitare in terra sua.

13 Postquam autem convalescerent filii Israël, subjecerunt Chananaeos, & fecerunt sibi tributarios: nec interfecerunt eos.

14 Loquiturque sunt filii Ioseph ad Iosue, & dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem fortis & funiculi unius, cum sim tantæ multitudinis, & benedixerit tibi Dominus?

15 Ad quos Iosue ait: Si populus multus es, ascende in silvam, & occide tibi spem in terra Pherezai & Raphaim: quia angusta est tibi possessio montis Ephraim.

16 Cui responderunt filii Ioseph: Non poterimus ad montana conscendere, cum ferres curribus utamur Chananaei, qui habitant in terra campestris, in qua fixæ sunt Bethsan cum viculis suis, & Izrael mediam possidens vallem.

17 Dixitque Iosue ad domum Ioseph, Ephraim & Manasse: populus multus es, & magnæ fortitudinis, & habebis sortem unam.

18 Sed transibis ad montem & occides tibi, atque purgabis ad habitandum palia: & poteris ultra pro edere cum subverteris Chananaeam, quem d'cis ferreos habere currus, & esse fortissimum.

C A P V T XVIII.

Mittuntur qui describunt terram reliquam tribui, & assignantur sortis Benjamin.

1 Congregatque sunt omnes filii Israël in Silo, & itaque habitabat in conspectu Ioseph, & fuit eis terra sub Ioseph.

2 Remanserant autem filiorum Israël

fratrum tribus, quæ necdum acceperant possessiones suas.

3 At quos Iosue ait : Viquequo marceitis ignavia, & non intratis ad possidendam terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis?

4 Eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos, & pergant atque circumeant terram, & describant eam juxta numerum universique multitudinis, referantque ad me quod descriperint.

5 Dividite vobis terram in septem partes: Iudas sit in terminis suis ab australi plaga, & domus Ioseph ab aquilone.

6 Mediam inter hos terram in septem partes describite: & huc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem:

7 Quia non est inter vos pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum hæreditas, Gad autem & Ruben, & dimidia tribus Manasse, jam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad orientalem plagam: quas dedit eis Moyses famulus Domini.

8 Cumque surrexissent viri, ut pergerent ad describendam terram, præcepit eis Iosue, dicens: Circuite terram, & describite eam, ac revertimini ad me: ut hic coram Domino in Silo, mittam vobis sortem.

9 Itaque perrexerant: & lustrantes eam, in septem partes diviserunt, scribentes in volumine. Reversique sunt ad Iosue in castra Silo.

10 Qui misit sortes coram Domino in Silo, divisiq; terram filiis Israël in septem partes.

11 Et ascendit fors prima filiorum Benjamin per familias suas, ut possiderent terram inter filios Iuda & filios Ioseph.

12 Fuitque terminus eorum contra aquilonem à Iordane: pergens juxta latus Iericho septentrionalis plagæ, & inde contra occidentem ad montana conscendens, & perveniens ad solitudinem Bethaven.

† Gen. 22. 19. 13 Atque pertransiens juxta † Luzam ad meridiem, ipsa est Bethel: descenditque in Ataroth addar, in montem qui est ad meridiem Beth-horon inferioris:

14 Et inclinatur circuiens contra mare ad meridiem montis qui respicit Beth-horon contra Africum: suntque exitus ejus in Cariath baal, quæ vocatur & Cariathiarim, urbem filiorum Iuda; hæc est plaga contra mare, ad occidentem.

15 A meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare, & pervenit usque ad fontem aquarum Nephtoa.

16 Descenditque in partem montis, qui respicit vallem filiorum Ennon, & est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis Raphaim. Descenditque in Geennom (id est, vallem Ennon) juxta latus Iebusæi ad austrum: & pervenit ad fontem Rogel,

17 Transiens ad aquilonem, & egrediens ad Iosemes, id est, fontem solis:

18 Et pertransit usque ad tumulos, qui sunt à regione ascensus Aalonim: descenditque ad Aenboen, id est, lapidem Boen filii Ruben, & pertransit ex latere aquilonis ad euryclia: descenditque in plantiæ,

19 Et pertransgreditur contra aquilonem Bethhagla: suntque exitus ejus contra linguam maris saliffini ab aquilone in fine Iordanis ad australem plagam:

20 Qui est terminus illius ab oriente; hæc est possessio filiorum Benjamin per terminos suos in circuitu, & familias suas.

21 Fueruntque civitates ejus, Iericho & Bethhagla & Vallis Casis,

22 Beth-Araba & Samaraim & Bethel.

23 Et Avim & Aphara & Ophera,

24 Villa Emona & Ophni & Gabee:

25 Civitates duodecim & villæ earum,

26 Gabaon & Rama & Beroth,

27 Et Mesphe & Caphara, & Amosa,

28 Et Recem, Iarephel & Tharela.

29 Et Sela, Eleph, & Iebus, quæ est Ierusalem, Gabaath & Cariath: civitates quatuordecim, & villæ earum. Hæc est possessio filiorum Benjamin juxta familias suas.

C A P V T X I X.

Assignantur sortes sex tribubus Simeon, Zabulon, Issachar, Aser, Nephthalim, Dan, & Iosue.

1 **E**T egressa est fors secunda filiorum Simeon per cognationes suas: fuitque hæreditas

2 Eorum in medio possessionis filiorum Iuda: Bersabee & Sabee & molada.

3 Et Haferfual, Bala & Asem.

4 Et Eltholad, Betul & Harna,

5 Et Siceleg & Bethmarchaboth & Haferfusa.

6 Et Bethlevaath & Sarohen: civitates tredecim, & villæ earum:

7 Ain & Remmon & Athar & Asan: civitates quatuor, & villæ earum:

8 Omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Baalath Beer Ramath contra australem plagam. Hæc est hæreditas filiorum Simeon juxta cognationes suas.

9 In possessione & funiculo filiorum Iuda: quia major erat, & idcirco filii Simeon possederunt in medio hæreditatis eorum.

10 Ceciditque fors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas: & factus est terminus possessionis eorum usque Sarid.

11 Ascenditque de Mari & Merala, & pervenit in Debbaseth, usque ad torrentem qui est contra Ieconam.

12 Et revertitur de Sared contra orientem in fines Ceselethhabor: & egreditur ad Dabereth, ascenditque contra Iaphie.

13 Et inde pertransit usque ad orientalem plagam Geth-hepher: & Thacasin: & egreditur in Remmon, Amhar & Noa.

14 Et circuit ad aquilonem Hanathon: suntque egressus ejus vallis Iephahel,

15 Et Careth & Naalol & Semeron & Iedala & Bethlehem: civitates duodecim, & villæ earum:

16 Hæc est hæreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, urbes & viculi earum.

17 Issachar egressa est fors quarta per cognationes suas.

18 Fuitque ejus hæreditas Iezrael & Calsath & Sunem.

19 Et Hapharam & Seon, & Anaharath.

20 Et Rabboth & Cision, Abes,

21 Et

21 Et Ramoth, & Tugannim, & Ithadda, & Bethphages.

22 Superior terminus eius usque Thabor & Sechem & Bethlames: eruntque exiis eius Iordanis, civitates sedecim, & villæ earum.

23 Hæc est possessio filiorum Issachar per cognationes suas, urbes & viculi earum.

24 Ceciditque fors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas:

25 Fuitque terminus eorum Halcath & Chali & Beten & Axaph.

26 Et Elmelech & Amaad & Messal: & pervenit usque ad Carmelum maris & Sihor & Labanath.

27 Ac revertitur contra orientem Bethdagon: & pertransit usque Zabulon & vallem Iphthael contra aquilonem in Berhemec & Nehiel. Egrediturque ad lavam Cabul,

28 Et Abrian & Rohod & Hamon & Cana, usque ad Sidonem magnam.

29 Revertiturque in Horma usque ad civitatem munitissimam Tyrum, & usque Horsa: eruntque exiis eius in mare de funiculo Achziba:

30 Et Amma & Aphec & Rohob, civitates viginti duæ, & villæ earum.

31 Hæc est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque & viculi earum.

32 Filiorum Nephthali sexta fors cecidit per familias suas:

33 Et coepit terminus de Heleph & Elon in Saananim, & Adami, quæ est Neceb, & Iebnael usque Lecum: & egressus eorum usque ad Iordanem:

34 Revertiturque terminus contra occidentem in Azanothabor atque inde egreditur in Hicuca, & pertransit in Zabulon contra meridiem, & in Aser contra occidentem, & in Iuda ad Iordanem contra ortum solis,

35 Civitates munitissimæ, Assedim, Ser, & Emath, & Recchath & Cenereth,

36 Et Edema & Arama, Asor,

37 Et Cedes & Edrai, Enhafor,

38 Et Ieron & Magdalel, Horem & Bethanath & Bethlames: civitates decem & novem, & villæ earum.

39 Hæc est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas urbes & viculi earum.

40 Tribui filiorum Dan per familias suas egressa est fors septima,

41 Et fuit terminus possessionis eius Sarai & Elthaol, & Hirsemes, id est, civitas solis.

42 Selebin & Ajalon & Iethela,

43 Ilon & Thenna & Acon,

44 Elthee, Gebbethon & Balaath,

45 Li Iul & Bane & Barach & Gethemnon:

46 Et Mejaron & Arecon, cum termino qui respicit Ioppen,

47 Et ipso sine concluditur. Ascenderuntque filii Dan & peragraverunt contra Iesem, cepervitque eam, & percusserunt eam in ore gladii, & possederunt, & habitaverunt in ea, voca ves nonne a eius Iesem Dan, ex nomine Dan patris sui.

48 Hæc est possessio tribus filiorum Dan per cognationes suas, urbesque & viculi earum.

49 Quæque compleretur sorte dividere ter-

ram sive illis per tribus suas, dederunt filii Israel possessionem Iosue filio Nûn in nectro suo,

50 Iuxta præceptum Domini, urbem quam postulavi, Thannach Sarai in monte Ephraim: & edificavit civitatem, habitavitque in ea.

51 Hæc sunt possessiones, quas sorte dividerunt Eleazar sacerdos & Iosue filius Nûn, & principes familiarum ac tribuum filiorum Israël, in Silo, coram Domino, ad ostium tabernaculi testimonii, partique sunt terram.

CAPV T XX.

Sexrefugii civitates eis & trans Iordanem, & qui ad eas possint confugere: & quomodo eas remanere debeant.

1 ET locus est Dominus ad Iosue, dicens: Loquere filiis Israel, & dic eis:

2 Separate urbes fugitivorum, & de quibus locus sum ad vos per manum Moyli;

3 Ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius: & possit evadere iram proximi, qui ultor est sanguinis:

4 Cum ad unam harum confugerit civitatem, stabit ante portam civitatis, & loquetur senioribus urbis illius ea quæ se compromittunt innocentem: sicque suscipient eum, & dabunt ei locum ad habitandum.

5 Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus ejus: quia ignorans percussit proximum ejus, nec ante biduum, triduumve, ejus probatur inimicus.

6 Et habitabit in civitate illa, donec stet ante iudicium causam reddens facti sui, & moriatur sacerdos magus, qui fuerit in illo tempore: tunc revertetur homicida, & ingredietur civitatem & domum suam de qua fugerat.

7 Decreeveruntque Cedes in Galilæa montis Nephthali, & Sichein in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebron, in monte Iuda.

8 Et trans Iordanem contra orientalem plagam Iericho, & stauerunt Bosor, quæ sita est in campestri solitudine, de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Basan de tribu Manasse.

9 Hæc civitates constitutæ sunt cunctis filiis Israël, & advenis qui habitabant inter eos: ut fugeretur ad eas qui animam nescius percussisset, & non moreretur in manu proximi, effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum exposturus causam suam.

CAPV T XXI.

Levitis assignantur civitates quadraginta octo cum subditis: & completa Desponsione dñi Patriarchis facta, pax & requies datur pñi Israël.

1 ACCESSERUNTQUE principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, & Iosue filium Nûn, & ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israël:

2 Locumque dant ad eos in Silo terre Chanaan, atque dixerunt: & Dominus per ceperat per manum Moyli, ut daretur a vobis urbes ad habitandum, & vinebantia cultui ad altaria iherosolyma.

3 Dederuntque filii Israël de possessione

hæc suis juxta imperium Domini, civitates & suburbana earum.

4 Igredaque est fors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotum, de tribubus Juda, & Simeon, & Benjamin, civitates tredecim:

5 Et reliquis filiorum Caath, id est, Levitis qui supersuerant de tribubus Ephraim, & Dan, & dimidia tribu Manasse, civitates decem.

6 Porro filii Gerson egressa est fors, ut acciperent de tribubus Issachar & Aser & Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan, civitates numero tredecim.

7 Et filiis Merari per cognationes suas, de tribubus Ruben & Gad & Zabulon, urbes duodecim.

8 Dederuntque filii Israel Levitis civitates & suburbana earum, sicut præcepit Dominus per manum Moyfi, singulis sorte tribuentes.

† 1 Pa- 9 De tribubus filiorum Juda & Simeon
ral. 6. dedit Iosue civitates, † quarum ista sunt
25. nomina,

10 Filiis Aaron, per familias Caath Levitici generis (prima enim fors illis egressa est)

11 Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Juda, & suburbana ejus per circuitum.

† 3 sup. 12 † Agros vero & villas ejus, dederat
14. 14. Caleb filio Iephone ad possidendum.

13 Dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem, ac suburbana ejus & Lobnam cum suburbanis suis:

14 Et Iether, & Estemo,

15 Et Holon, & Dabir,

16 Et Ain, & Iera, & Bethsames, cum suburbanis suis: civitates novem de tribubus, ut dictum est, duabus.

17 De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, & Gabae,

18 Et Anathoth & Almon, cum suburbanis suis: civitates quatuor

19 Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotum, tredecim, cum suburbanis suis.

20 Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici generis, hæc est data possessio.

21 De tribu Ephraim urbes confugii, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, & Gazer,

22 Et Cibsam & Beth-horon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

23 De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabbaton,

24 Et Ajalon & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

25 Porro de dimidia tribu Manasse, Tharab & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates duæ.

26 Omnes civitates decem, & suburbana earum, datæ sunt filiis Caath inferioris generis.

27 Filiis quoque Gerson Levitici generis de filiis dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gethron in Basan, & Bosram, cum suburbanis suis, civitates duæ.

28 Porro de tribu Issachar, Cefion, & Zebulon,

29 Et Ramoth & Ragannim, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

30 De tribu autem Aser, Matat & Aldon,

31 Et Helcath & Rohob, cum suburbanis suis civitates quatuor.

32 De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedes in Galilæa, & Hammoth Dor, & Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres.

33 Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim, cum suburbanis suis

34 Filiis autem Merari Levitis interioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Iecnam, & Cartha,

35 Et Damna & Naalol, civitates quatuor cum suburbanis suis.

36 De tribu Ruben ultra Jordanem contra Iericho civitates refugii, Bosor in solidudine, Mitor & Iaser, & Iethison & Mephaath, civitates quatuor cum suburbanis suis.

37 De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, & Manaim & Hesebôn & Iaser, civitates quatuor cum suburbanis suis.

38 Omnes urbes filiorum Merari per familias & cognationes suas, duodecim.

39 Itaque civitates universæ Levitarum in medio possessionis filiorum Israël fuerunt quadraginta octo.

40 Cum suburbanis suis singulæ per familias distributæ.

41 Deditque Dominus Deus Israël omni nem terram, quam traditurum se patribus eorum juraverat: & possederunt illam, atque habitaverunt in ea.

42 Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt.

43 Ne unum quidem verbum, quod illis præstiturum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

C A P V T XXII.

Remisse ad suam possessionem trans Jordanem tribus Ruben, & Gad & dimidia Manasse, suspicionem movent cæteris tribubus, propter extructum ad Jordanem altare: sed missi legati suscipiunt justam eorum excusationem.

1 Eodem tempore vocavit Iosue Rubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Manasse,

2 Dixitque ad eos: Fecistis omnia quæ præcepit vobis Moyles famulus Domini: mihi quoque in omnibus obedistis,

3 Nec reliquistis fratres vestros longo tempore, utque in præsentem diem, custodientes in perium Domini Dei vestri.

4 Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem & pacem, sicut pollicitus est: revertimini, & ne in tabernacula vestra, & in terram possessionis, quam tradidit vobis Moyles famulus Domini, ut trans Jordanem:

5 Ita dumtaxat ut custodiaris armente, & opere completis mandatum & legem quam præcepit vobis Moyles famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum vestrum, & amuletis in omnibus viis vestris, & observetis mandata illius, adhæreatque cor vestrum in omni corde & in omni manu & vestra.

6 Benedic

† Num.

32. 33.

34. 35.

36. 37.

38. 39.

40. 41.

42. 43.

44. 45.

46. 47.

48. 49.

50. 51.

52. 53.

54. 55.

6 Benedixitque eis Iosue, & dismisit eos. Qui reversi sunt in tabernacula sua.

7 Porro idem autem tribus Manasse possessionem Moyles dederat in Basan: & idcirco multæ quæ superflue, dedit Iosue sortem inter ceteros fratres suos trans Iordanem ad occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula sua, & benedixisset eis,

8 Dixit ad eos: In multa substantia atque civitibus revertimini ad sedes vestras, cum argento & auro, ære ac ferro, & veste multiplici: dividite prædam hostium cum fratribus vestris.

9 Reversique sunt, & abierunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manasse, à filiis Israël de Silo, quæ sita est in Chanaan, ut intrarent Galaad terram possessionis suæ, quam obtinuerant juxta imperium Domini in manu Moyli.

10 Cumque venissent ad tumulos Iordanis in terram Chanaan, ædificaverunt juxta Iordanem altare infinitæ magnitudinis.

11 Quod cum audissent filii Israël, & ad eos certi nuntii detulissent, ædificavisse filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse, altare in terra Chanaan, super Iordanis tumulos, contra filios Israël.

12 Convenerunt omnes in Silo, ut ascenderent & dimicaret contra eos.

13 Et interim miserunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari sacerdotis,

14 Et decem principes cum eo, singulos de singulis tribubus.

15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse, in terram Galaad, dixeruntque ad eos:

16 Hæc mandat omnis populus Domini: Quæ est ista transgressio? Cur reliquistis Dominum Deum Israël, ædificantes altare sacrilegum, & à cultu illius recedentes?

+ Num. 25. 3. Deut. 4. 3. 17 An parum vobis est quod peccastis in Baelphegor, & usque in præsentem diem macula hujus sceletis in nobis permanet? multique de populo corruerunt.

18 Et vos hodie reliquistis Dominum, & cras in universum Israel ira ejus defæviet.

19 Quod si putatis immundam esse terram possessionis vestræ, transire ad terram, in qua tabernaculum Domini est, & habitare inter nos: tantum ut à Domino, & à nostro consortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei nostri.

+ Sap. 7. 1. 20 Nonne Achan filius Zare, præterit mandatum Domini, & super omnem populum Israël ira ejus incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam solus perisset in scelere suo.

21 Responderuntque filii Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse, principibus legationis Israël:

22 Fortissimus Deus Dominus, Fortissimus Deus Dominus, ipse novit, & Israel simul intelliget: si prævaricationis animo hoc altare construximus, non custodiat nos, sed perdat nos in præsentem:

23 Et si ea mente fecimus, ut holocausta, & sacrificium, & pacificas victimas super eo in præseamus, ipse querat & iudicet:

24 Et non ea magis cogitatione atque tra-

ctatu, ut diceremus: Cras dicent filii vestri, filius nostrus. Quid vobis & Domino Deo Israël?

25 Terminum posuit Dominus inter nos & vos, & filii Ruben, & filii Gad, Iordanem fluvium: & idcirco partem non habetis in Domino. Et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros à timore Domini. Putavimus itaque melius,

26 Et diximus: Extruamus nobis altare, non in holocausta, neque ad victimas offerendas

27 Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestramque progeniem, ut serviamus Domino, & juris nostri sit offerre, & holocausta, & victimas, & pacificas hostias: & nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris: Non est vobis pars in Domino.

28 Quod si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29 Absit à nobis hoc scelus, ut recedamus à Domino, & ejus vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta, & sacrificia, & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri, quod extructum est ante tabernaculum eius.

30 Quibus auditis, Phinees sacerdos, & principes legationis Israël, qui erant cum eo, placati sunt: & verba filiorum Ruben & Gad, & dimidiæ tribus Manasse, libentissime susceperunt.

31 Dixitque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis à prævaricatione hac, & liberastis filios Israël de manu Domini.

32 Reversusque est cum principibus à filiis Ruben & Gad, de terra Galaad, filium Chanaan, ad filios Israël, & retulit eis.

33 Placuitque sermo cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii Israël, & nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent contra eos, atque pugnarent, & deleverent terram possessionis eorum.

34 Vocaveruntque filii Ruben, & filii Gad, altare quod extruxerant, Testimonium nostrum, quod Dominus ipse sit Deus.

C A P V T XXIII.

Iosue senex, jamque moribundus, exhortatur filios Israël ad servanda Dei præcepta, & cavendam societatem cum gentibus.

1 Equam pacem dederat Dñs Israël, subiectis in gyro nationibus universis, & Iosue jam longævo, & per senilis ætatis:

2 Vocavit Iosue omnem Israelem, majoresque natu, & principes ac duces, & magistros, dixitque ad eos: Ego senex, & progreffioris ætatis sum:

3 Vosque cernitis omnia, quæ fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipse pugnaverit:

4 Et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram, ab orientali parte Iordanis usque ad mare magnum, multa que adhuc superant nationes,

21 Dixitque populus ad Iosue: Nequaquam ita, ut loqueris, erit, sed Domino serviemus.

22 Et Iosue ad populum: Testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis vobis Dñm ut serviat ei. Responderuntque: Testes.

23 Nunc ergo, ait, auferite deos alienos de medio vestri, & inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israël.

24 Dixitque populus ad Iosue: Domino Deo nostro serviemus, & obedientes erimus præceptis ejus.

25 Percussit ergo Iosue in die illo fœlus & proposuit populo præcepta atque judicia in Sichem.

26 Scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: & tulit lapidem pergrandem, posuitque eum subter quercum, quæ erat in sanctuario Domini.

27 Et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit vobis in testimonium, quod audierit omnia verba Domini quæ loutus est vobis: ne forte postea negare velitis, & mentiri Domino Deo vestro.

28 Dimisitque populum, singulos in possessionem suam.

29 Et post hæc mortuus est Iosue filius Nun servus Domini, centum & decem annorum:

30 Sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnathfare, quæ est sita in monte Ephraim, à septentrionali parte montis Gaas.

31 Servivitque Israël Domino cunctis diebus Iosue, & seniorum qui longo vixerunt tempore post Iosue, & qui noverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israël.

† Gen. 50.24. filii Israël de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri: † quem emerat Iacob 13.10. à filiis Hemor patris Sichem, centum novem vellis ovibus & fuit in possessionem filiorum Iosue. 33.19.

33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: & sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

L I B E R

I V D I C V M,

Hebraice

S O P H E T I M.

C A P V T P R I M V M.

Juda dicitur cum fratre suo Simeone plurimè cum civitate de agnate: Othoniel obtenta Cariath Sepher dicitur Axam filiam Caleb, addita terra magna: Chananzum urbs à qua se vocatur.

1 **P**OST mortem Iosue consuluerunt filii Israël Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananzum, & erit dux belli.

2 Dixitque Dominus: Iudas ascendet: ecce tradidit in manus ejus.

3 Et ait Iudas fratri suo: Ascende nunc in sortem meam, & pugnabo contra Chananzum, ut & ego pugnem te-

cum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

4 Ascenditque Iudas, & tradidit Dominus Chananzum ac Pherezum in manus eorum: & percusserunt in Bezec decem milia virorum.

5 Invenieruntque Adonibezec in Bezec, & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananzum & Pherezum.

6 Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, caesis summitatibus manuum ejus ac pedum.

7 Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summitatibus, colligebant sub nentia mea ciborum reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ierusalem, & ibi mortuus est.

8 Oppugnantes ergo filii Iuda Ierusalem cepērunt eam, & percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem,

9 Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananzum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem, & in campestribus.

10 † Pergensque Iudas contra Chananzum, qui habitabat in Hebron, (cujus nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percussit Sefai, & Ahiman, & Tholmai: † 10f. 15.14.

11 Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabit, cujus nomen verus erat Cariath-Sepher, id est, civitas litterarum.

12 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath-Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13 Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam conjugem.

14 Quam pergentem in itinere innotuit vir suus ut peteret à patre suo agrum. Quæ cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?

15 At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arenam dedisti mihi: da & irriguam aquis. Pedit ergo ei Caleb irriguum superius & irriguum inferius.

16 Filii autem Cinai cognati Moyfi, ascenderunt de civitate palmarum, cum filiis Iuda, in desertum sortis ejus, quod est ad meridiem Arad, & habitaverunt cum eo.

17 Abiit autem Iudas cum Simeone fratre suo, & percusserunt simul Chananzum qui habitabat in Sephaad, & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, Anathema.

18 Cepitque Iudas Gazam cum finibus suis, & Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis.

19 Fuitque Dominus cum Iuda, & montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.

20 Dederuntque Caleb Hebron, † sicut dixerat Moyfes qui delevit ex ea tres filios Laai. † Num. 14.21. 10f. 15.

21 Jebuseum autem habitatorem Ierusalem non delaverunt filii Benjamin: habitavitque Jebuseus cum filiis Benjamin in Ierusalem, usque in præsentem diem.

22 Dominus quoque Iosue ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.

23 Nam

23 Nam cum obsiderint urbem, quæ prius Iuzã vocabatur,

24 Viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, & faciemus tecum misericordiam.

25 Qui cum ostendisset eis, percussit eum urbem in ore gladii hominem autem illum, & omnem cognationem ejus, diruerunt.

26 Qui dimissus, abiit in terram Hethim, & ædificavit ibi civitatem, vocavitque eam Iuzam: quæ ita appellatur usque in præsens diem.

27 Manasses quoque non delevit Bethsan, & Thanac cum viculis suis, & habitatores Dor, & Iebloom, & Mageddo cum viculis suis, cepitque Chananeus habitare cum eis.

28 Postquam autem confortatus est Israël, fecit eos tributarios, & delere noluit.

29 Ephraim etiam non interfecit Chananeum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo.

30 Zabulon non delevit habitatores Ceton, & Naalol: sed habitavit Chananeus in medio eius, factusque est ei tributarius.

31 Aser quoque non delevit habitatores Accho, & Sidonis, Ahalab, Achazib & Helo, & Aphec: & Robob:

32 Habitavitque in medio Chananeus habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.

33 Nephthali quoque non delevit habitatores Bethanmes, & Bethanath: & habitavit inter Chananeum habitatorem terræ, fueruntque ei Bethsanitæ & Bethanith tributarii.

34 Arctavitque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent:

35 Habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testaceo, in Ajalon & Salehim. Et aggravata est manus domus Ioseph, factusque est ei tributarius.

36 Fuit autem terminus Amorrhæi ab Ascensu Scorpionis, petra, & superiora loca.

C A P V T II.

Angelus Dei beneficiis refert: quos auditis, flet populus: post mortem tamen Iosue ex coarctatum, Israël frequenter liberatur semper in peiora recidit.

1 Ascenditque Angelus Domini de Galgalis ad locum flentium, & ait, Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in terram, pro qua iuravi patribus vestris: & pollicitus sum, ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum.

2 Ita duntaxat ut non ferneretis fœdus cum habitatoribus terræ huius, sed aras eorum subverteretis: & nolistis audire vocem meam: cur hoc fecistis?

3 Quam ob rem nolui delere eos à facie vestra, ut haberetis hostes, & dii eorum sint vobis in ruinam.

4 Cumque loqueretur Angelus Domini hi, verba ad omnes filios Israël: elevaverunt ipsi vocem suam, & reverterunt.

5 Et vocatum est nomen loci illius: Locum flentium, sive la ryanum: immolaveruntque ibi hostias Domino.

6 Dixit ergo Iosue populum, & abierunt filii Israël unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent eam:

7 Servieruntque Domino cunctis diebus eius, & tenotum qui longo post eum veniit tempore, & noverant omnia opera Domini quæ fecerat cum Israël.

8 Mortuus est autem Iosue filius Nuni, famulus Domini, centum & decem annorum.

9 Et sepelierunt eum in filiis suis possessionis sue in Thanachlare in nomine Ephraim, à septentrionali plaga montis Gaas.

10 Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos: & surrexerunt alii, qui non noverant Dominum, & opera quæ fecerat cum Israël.

11 Feceruntque filii Israël malum in conspectu Domini, & servierunt Baalim.

12 Ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxerat eos de terra Ægypti: & se uti sunt deos alienos, deosque populorum, qui habitabant in circuitu eorum, & adoraverunt eos: & ad iracundiam concitaverunt Dominum.

13 Dimittentes eum, & servientes Baal & Asaroth.

14 Iratusque Dominus contra Israël, tradidit eos in manus diripientium: qui ceperunt eos, & vendiderunt hostibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt resistere adversariis suis:

15 Sed quocumque pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sicut locutus est, & iuravit eis: & vehementer afflicti sunt.

16 Suscitavitque Dominus iudices: qui liberarent eos de vastantium manibus: sed nec eos audire voluerunt.

17 Fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos cito deseruerunt viam per quam ingressi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia se e contraia.

18 Cumque Dominus iudices suscitarer, in diebus eorum flectebatur misericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vastantium.

19 Postquam autem mortuus esset Iosue, revertebantur, & multo faciebant pejora quam fecerant patres eorum, sequentes deos alienos, servientes eis, & adorantes illos. Non dimiserunt adinventiones suas, & viam durissimam, per quam ambulaverant, consueverunt.

20 Iratusque est furor Domini in Israël, & ait: Quia irritum se iit gens ista pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire conenpsit?

21 Et ego non delebo gentes, quas dimisit Iosue, & mortuus est.

22 Ut in ipsis exspectet Israel, utrum custodiant viam Domini, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.

23 Dimisit ergo Dominus omnes nationes has, & cito subvertere noluit, nec tradidit in manus Iosue.

C A P V T III.

Israel dum scitatur centum à Domino devotum, ad id se exercitatum, etiam fides exercituum in idem lapsa, per extraneos, captivatur: sed respiciens, per Gilead, ad deum Samariam liberatur.

1 Hicque, ut tradit in eis, in e-

lent

lem: & omnes qui non noverant bella Chananzorum.

2 Ut postea differrent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem praelii diu.

3 Quinque satrapas Philistinorum, omnemque Chananzum, & Sidonum, atque Hezeum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Emath.

4 Dum inque eos, ut in ipsis experiretur Israël, utrum audiret mandata Domini quæ præceperat patribus eorum per manum Moysi, an non.

5 Paque filii Israël habitaverunt in medio Chananzii, & Hebraei, & Amorritæ, & Pherezzi, & Hevæi, & Jebusæi:

6 Et duxerunt uxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradiderunt, & servierunt diis eorum.

7 Feceruntque malum in conspectu Domini, & oblii sunt Dei sui, servientes Baalim & Astaroth.

8 Iratusque contra Israel Dominus; tradidit eos in manus Chusan Rasathaim regis Mesopotamiæ, servieruntque ei octo annis.

9 Et clamaverunt ad Dominum, qui suscitavit eis salvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem:

10 Fuitque in eo Spiritus Domini, & iudicavit Israël. Egressusque est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus ejus Chusan Rasathaim regem Syriæ, & oppressit eum.

11 Quievitque terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.

12 Addiderunt autem filii Israël facere malum in conspectu Domini: qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in conspectu ejus.

13 Et copulavit ei filios Ammon, & Amalec: abique & percussit Israël, atque possedit urbem palmarum.

14 Servieruntque filii Israël Eglon regi Moab decem & octo annis:

15 Et postea clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filii Iemini, qui iuraque manu pro dextera utebatur. Miseruntque filii Israël per illum munera Eglon regi Moab.

16 Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmæ manus, & accinctus est eo subter sagum in dextro femore.

17 Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.

18 Cumque obtulisset ei munera, profectus est socios, qui cum eo venerant,

19 Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad Regem: Verbum secretum habeo ad te. O Rex. Ille imperavit silentium: egressique omnes qui circa eum erant,

20 In throno sedebat Aod ad eum: sedebat autem in altivo cœnaculo solus: dixitque: Verbum habeo ad te. Qui statim surrexit de throno.

21 Extenditque Aod sinistram manum, & tulit eam de dextro femore, & ceciditque eam in ventrem ejus.

22 Tunc valde in capulus regneretur ter-

rum in valde re, ac pinguisimo a lipe stringeretur. Nec eduxit gladium, sed ita ut percussisset, reliquit in corpore: statimque per secreta naturæ alvi stercore proruperunt.

23 Aod autem clausis diligentissime ostiis cœnaculi, & obfirmatis fœra;

24 Per posticum egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores cœnaculi, atque dixerunt: forsitan purgat alvum in æstivo cubiculo.

25 Expectantque diu donec erubescerent, & videntes quod nullus aperiret, tulerunt clavem: & aperientes invenerunt dominum suum in terra jacentem mortuum.

26 Aod autem, dum illi turbarentur, effugit, & pertransiit locum idolorum, unde reversus fuerat. Venitque in Seirath:

27 Et statim insonuit buccina in monte Ephraim: descenderuntque cum eo filii Israël, ipso in fronte gradiente.

28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum, & occupaverunt vada Iordanis quæ transmittunt in Moab: & non dantesunt transire quemquam:

29 Sed percusserunt Moabitas in tempore illo, citius decem millia, omnes robustos & fortes viros, nullus eorum evadere potuit.

30 Humiliatusque est Moab in die illo sub manu Israël: & quievit terra octoginta annis.

31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philistiim sexcentos viros vomere: & ipse quoque defendit Israël.

C A P V T I V.

Debbora prophetissa & Barac adversus Sisaram principem militia regis Iabin feliciter dimicantem quem profugum occidit Isabel uxor Haber Cenez.

1 Addideruntque filii Israël facere malum in conspectu Domini post mortem Aod.

2 Et tradidit illos Dominus in manus Iabin regis Chanaan, qui regnavit in Asor: habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram, ipse autem habitabat in Haroseth gentium.

3 Clamaveruntque filii Israël ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppresserat eos.

4 Erat autem Debbora prophetis uxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore.

5 Et sedebat sub palma, quæ nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel in monte Ephraim: ascendebantque ad eam filii Israël in omne iudicium.

6 Quæ misit & vocavit Barac filium Abinoem de Cades Nephthali, dixitque ad eum: Præcepit tibi Dominus Deus Israël, vade, & duc exercitum in montem Thabor, tollisque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon:

7 Et ego adducam ad te in loco torrentis Cenez, Sisaram principem exercitus Iabin, & currus ejus, atque omnem militum ejus, & tradam eos in manum tuam.

8 Dixitque ad eam Barac: Si venis mecum

† 20
Reg.

12. 24

4

mecum, vadam: si nolueris venire mecum, non pergam.

9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sitara. Surrexit itaque Debbora, & perterrita cum Barac in Cedes.

10 Qui, accitis Zabulon & Nephtali, ascendit cum decem millibus pugnatorum, habens Debboram in comitatu suo.

11 Haber autem Cinæus recesserat quondam à cæteris Cinæis, fratribus suis filiis Hobab, cognati Moyli: & tetenderat tabernacula usque ad vallem, quæ vocatur Sennin, & erat iuxta Cedes.

12 Nunciavimque est Sisara, quod ascendisset Barac filius Abinoem in montem Thabor:

13 Et congregavit nongentos falcatos currus, & omnem exercitum de Haroseth gentium ad torrentem Cison.

14 Dixitque Debbora ad Barac: Surge, hæc est enim dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac de monte Thabor, & decem millia purgatorum cum eo.

† P/al. 22.10. 15 † Perterruitque Dominus Sisaram, & omnes currus ejus, universamque multitudinem, in ore gladii, ad conspectum Barac: in tantum ut Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret,

16 Et Barac persequeretur fugientes currus, & exercitum, usque ad Haroseth gentium, & omnis hostium multitudo usque ad internecionem caderet.

17 Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel uxoris Haber Cinæi, erat enim pax inter Iabin regem Azor, & domum Haber Cinæi.

18 Egressa igitur Iahel in occursum Sisara, dixit ad eum: Intra ad me domine mi: intra, ne timeas. Qui ingressus tabernaculum ejus, & operuit ab ea pallio,

19 Dixit ad eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ, quia sitio valde. Quæ aperuit utrem lactis, & dedit ei bibere, & operuit illum.

20 Dixitque Sisara ad eam: Sta ante ostium tabernaculi: & cum venerit aliquis interrogans te, & dicens: Numquid hic est aliquis? Respondebis: Nullus est.

21 Tulit itaque Iahel uxor Haber clavum tabernaculi, assumens pariter & malleum: & ingressa abscondite & cum silentio, posuit supra tempus capitis ejus clavum percussitque malleo defixit in cerebrum usque ad terram: qui soporem morti consocians defecit, & mortuus est.

22 Et ecce Barac sequens Sisaram veniebat: egressaque Iahel in occursum ejus, dixit ei: Veni, & ostendam tibi virum quem quæris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram jacentem mortuum, & clavum infixum in tempore ejus.

23 Humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israël.

24 Qui credebant quotidie, & fortimani opprimebant Iabin regem Chanaan, donec deleterent eum.

Canticum triumphale & gratiarum actionis Debbora & Barac post victoriam

1 Cœneru ique Debbora & Barac filius Abinoem in illo die, & centes.

2 Qui sponte obtulistis de Israël animas vestras ad periculum, benedicite Domino.

3 Audite reges, auribus percipite principes: Ego sum, ego sum quæ Domino canam, psallam Domino Deo Israël.

4 Domine cum exires de Seir, & transires per regiones Edom, terra mota est, calique ac nubes distillaverunt aquis.

5 Montes fluxerunt à facie Domini, & Sinai à facie Domini Dei Israël.

6 In diebus Sangar filii Anath, in diebus Iahel, quieverunt semitæ: & qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.

7 Cessaverunt fortes in Israël, & quieverunt: donec surgeret Debbora, surgeret mater in Israël.

8 Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit: clypeus & hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israël.

9 Cor meum diligit principes Israël: qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino.

10 Qui ascenditis super nitentes asinos, & sedetis in iudicio, & ambulatis in via, loquimini.

11 Vbi collisi sunt currus, & hostium suffocatus est exercitus, ibi narrantur iustitiæ Domini & clementia in fortes Israel: tunc descendit populus Domini ad portas, & obtinuit principatum.

12 Surge, surge Debbora, surge, surge, & loquere canticum: surge Barac, & apprehende captivos tuos fili Abinoem.

13 Salvatæ sunt reliquæ populi, Dominus in fortibus dimicavit.

14 Ex Ephraim delevit eos in Amalec, & post eum ex Benjamin in populos tuos O Amalec: de Machir principes descendunt, & Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.

15 Duces Issachar fuere cum Debbora, & Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in princeps ac Barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben magnanimatorum, reperta est contentio.

16 Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimatorum reperta est contentio.

17 Galaad trans Iordanem quiescebat, & Dan vacabat navibus: Afer habitabat in littore maris, & in portibus morabatur.

18 Zabulon vero & Nephtali obtulerunt animas suas morti in regione Merome.

19 Venerunt reges & pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.

20 De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine & cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt.

21 Torrentis Cison traxit cadavera eorum, torrentis Calumm, torrentis Cison: conculca anima mea robustos.

22 Vngu'z

21 Vagula equorum ceciderunt, fugientibus in petro, & per præceptis ruentibus fortissimis hostium.

22 Maledicte terræ Meroz, dixit angelus Domini: maledicte habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum ejus.

23 Benedicte inter mulieres Iahel uxor Haber Canani, & benedicatur in tabernaculo suo.

24 Aquam perenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.

25 Sinistram manum misit ad clavum, & dexteram ad fabrorum malleos, percussitque Sisaram quærens in capite vulneri locum, & tempus valide perforans.

26 Inter pedes ejus ruit: defecit, & mortuus est: volvebatur ante pedes ejus, & jacebat exanimis & miserabilis.

27 Per fenestram respiciens, ululabat mater ejus: & de coenaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus ejus? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?

28 Una sapientior ceteris uxoribus ejus, hæc socru verba respondit:

29 Forsitan nunc dividit spolia, & pulcherrima feminarum eligitur ei: vestes diversorum colorum Sisara traduntur in prædæ, & supellex varia ad ornanda colla congeritur.

30 Si pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilent.

31 Quievitq; terra per quadraginta annos.

C A P V T . VI.

Israelitis à Madian oppressis Gedeon multis signis auxilio designatur, qui post sacrificium altare Deo erectum, destruxit aram Baal, eique rursum datur signum in vellere.

1 Fecerunt autem filii Israël malum in conspectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian septem annis.

2 Et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antia & speluncas in montibus, & munitissima ad repugnandum loca.

3 Cumque servisset Israël, ascendebat Madian & Amalec, ceterique orientalium nationum:

4 Et apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad interiorum Gazæ nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israël, non oves, non boves, non asinos.

5 Ipsi enim & universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, & instar locustarum universa complebant, innumera multitudo hominum & camelorum, quidquid tegerant devastantes.

6 Humiliatusque est Israël valde in conspectu Madian.

7 Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas.

8 Qui misit ad eos virum prophetam, & locutus est hæc dicit Dominus Deus Israël: Ego vos teci conscendere de Ægypto, & eduxi vos de domo servitutis.

9 Et liberavi de manu Ægyptiorum, & omnium inimicorum, qui assiliebant vos: cecique eos ad introitum vestrum, & tradidi vobis terram eorum.

10 Et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et nolistis audire vocem meam.

11 Venit autem angelus Domini, & sedit sub quercu, quæ erat in Ephra, & pertinet ad ad soas patrem familiæ Izri. Cumque Gedeon filius ejus excuteret arque purgaret frumenta in torculari, utingeret Madian.

12 Apparuit ei angelus Domini, & ait: Dominus tecum, virorum fortissime.

13 Dixitque ei Gedeon: Obsecro, mi domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia? ubi sunt mirabilia ejus, quæ narraverunt patres nostri, atque dixerunt: De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Dominus, & tradidit in manu Madian.

14 Respexitque ad eum Dominus, & ait: † 1. † Vade in hac fortitudine tua, & liberabis † 2. † Israel de manu Madian: scito quod misce- 12.113

15 Qui respondens ait: O' secro, mi domine, in quo liberabo Israël? ecce familia mea infirma est in Manasse, & ego nunquam in domo patris mei.

16 Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum: & percuties Madian quasi unum virum.

17 Et ille, Si inveni, inquit, gratiam coram te, da mihi signum quod tu sis qui loqueris ad me.

18 Nec recedas hinc, donec revertar, ad te, portans sacrificium, & offerens tibi. Qui respondit: Ego præstolabor adventum tuum.

19 Ingressus est itaque Gedeon & coxit hoedum, & de farine modio azymos panes: carnesque ponens in canistro, & jus carniū mittens in ollam, tulit omnia sub quercu, & obtulit ei.

20 Cui dixit angelus Domini: Tolle carnes & azymos panes, & pone supra petram illam, & jus desuper funde. Cumque tectisset ira,

21 Extendit angelus Domini summitatem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos: ascenditque ignis de petra, & carnes azymosque panes consumpsit: angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus.

22 Vidensque Gedeon quod esset angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini facie ad faciem.

23 Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas: non morieris.

24 Edificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax, usque in præsentem diem. Cumque adhuc esset in Ephra, quæ est familiæ Izri,

25 Nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, & alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal, quæ est patris tui: & nemus, quod circa aram est: succide:

26 Et edificabis altare Domino Deo tuo in summitate petre hujus, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, & offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris.

27 Assumpsit ergo Gedeon decem viris

de servis suis, sicut sicut praeceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, & homines illius civitatis, per diem noluit id facere, sed omnia nocte complevit.

28 Cumque surrexissent viri oppidi eius mane, viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum, & tantum alterum inpositum super altare, quod tunc edificatum erat.

29 Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit haec omnia.

30 Et dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, & succidit nemus.

31 Quibus ille respondit: Numquid ultores estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius est eius, moriatur antequam lux crassima veniat: si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram eius.

32 Ex illo die vocatus est Gedeon, Iero-baal, eo quod dixisset Ioas: Vilescatur se de eo Baal, qui suffodit aram eius.

33 Igitur omnis Madian, & Amalec, & orientales populi congregati sunt simul: & transeuntes Iordanem, castrametati sunt in valle Izrael.

34 Spiritus autem Domini induit Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum Abiezer, ut sequeretur se.

35 Misitque nuncios in universum Manassen, qui & ipse secutus est eum: & alios nuntios in Aser & Zabulon & Nephthali, qui occurrerunt ei.

36 Dixitque Gedeon ad Deum: Si salvi facis per manum meam Israel, sicut locutus es,

37 Ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israel.

38 Factumque est ita. Et de nocte consurgens, expresso vellere, concham rore implevit.

39 Dixitque rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel tentavero, signum querens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.

40 Fecitque Deus nocte illa ut postulaverat: & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

C A P V T . VII.

Probatu ad aquas huius qui ad bellum essent progressuri, Gedeon audito unius de castris Madianitarum gemitu; in eos irruit, tubis, lagenis ac lucernis armatus; quos cum Oreb & Zee principibus eorum devicit.

1 Igitur Ierobaal qui & Gedeon de nocte consurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad; erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi.

2 Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus ejus: ne gloriatur contra me Israel, & dicat: Meis viribus liberatus sum.

3 Loquere ad populum, & cunctis audientibus praedica: Qui formidolosus & timidus est, reuertatur. Recesseruntque de monte Galaad, & reversi sunt de populo viginti duo milia virorum, & tantum decem milia remanserunt.

4 Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, & ibi probabo illos: & de quo dixerō tibi ut tecum vadat, ipse pergat: quem ite prohibebo, revertatur.

5 Cumque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6 Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os propiciente lambuerant aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7 Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum.

8 Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis, omnem reliquam multitudinem abire praecipit ad tabernacula sua: & ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle.

9 Eadem nocte dixit Dominus ad eum: Surge, & descende in castra: quia tradidi eos in manu tua.

10 Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus.

11 Et cum audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuae, & securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse & Phara puer ejus in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliae.

12 Madian autem & Amalec, & omnes orientales populi, fusi jacebant in valle, ut locustarum multitudo: cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena quae jacet in litore maris.

13 Cumque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo: & in hunc modum referebat quod viderat: Vidi somnium & videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terrae funditus corquavit.

14 Respondit is, cui loquebatur: Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri Israëlitarum: tradidit enim Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus.

15 Cumque audisset Gedeon somnium, & interpretationem ejus, adoravit: & reversus est ad castra Israël, & ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian.

16 Divisitque trecentos viros in tres partes, & dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum,

17 Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite: ingrediar partem castrorum, & quod fecero faciamini.

18 Quando personneri, tuba in manu mea vos quoque per castrorum circuitum clangite & conclamate: Domino & Gedeoni.

19 Ingressusque est Gedeon & trecenti viri qui erant cum eo, in partem castrorum incipientibus vigiliis noctis mediae, & custodibus facerent, coeperunt buccinas clangere, & complodere inter se lagenas.

20 Cum

20 Cumque per gyrum castrorum intri-
bus personarent loca, & hydrias contre-
gissent, tenuerunt sinistris manibus lampa-
des, & dextris sonantes tubas, clamave-
runtque: Gladius Domini & Gedeonis:

21 Stantes singuli in loco suo per cir-
cuitum castrorum hostilium. Omnia itaque
castra turbata sunt, & vociferantes, ulu-
lantesque fugerunt:

† *Psalm.*
82.10. 22 Et nihilominus insistebant trecenti viri
buccinis personantes. † Immisitque Domi-
nus gladium in omnibus castris, & mutua
se exde truncabant.

23 Fugientes usque ad Bethsetta, & crepi-
dinem Abelmehula in Tebbath. Conclaman-
tes autem viri Israël de Nephthali, & Aser,
& omni Manasse, persequiebantur Madian.

24 Misitque Gedeon nuncios in omnem
montem Ephraim, dicens: Descendite in
occursum Madian, & occupate aquas us-
que Bethbera atque Iordanem. Clamavit-
que omnis Ephraim, & præoccupavit aquas
atque Iordanem usque Bethbera.

Psalm.
82.12. 25 † Apprehensosque duos viros Madian,
82.10. Oreb & Zeb, interfecit Oreb in petra
174.10. Oreb, Zeb vero in torculari Zeb. Et persecuti
26. sunt Madian, capita Oreb & Zeb portantes
ad Gedeon trans fluenta Iordanis.

C A P V T V I I I.

*Tribus Ephraim insurgis adversus Gedeon, quod
putares se contemptam, quam blandis verbis
compescit, & devictis Zabee & Salmana, viros
Soccoth & Phanuel perdidit, & ex inauribus
aliisque populi donis fecit Ephod, quod domui
sue & Israël fuit in ruinam: postquam autem
quadraginta annis præfuit, generatis 70. filiis
ex uxoribus, & uno Abimelech ex concubina,
mortuus est, rediitque Israël ad idololatriam.*

1 **D**ixeruntque ad eum viri Ephraim:
Quid est hoc quod facere voluisti,
ut nos non vacares, cum ad pugnam perge-
res contra Madian? iurgantes fortiter, &
prope vim inferentes.

2 Quibus ille respondit: Quid enim tale
facere potui, quale vos fecistis? nonne
melior est racemus Ephraim, vindemiis
Abiezer?

3 In manus vestras Dominus tradidit
principes Madian, Oreb & Zeb: qui tale
facere potui, quale vos fecistis? Quod
cum locutus esset, requievit spiritus eo-
rum, quo tumebant contra eum.

4 Cumque venisset Gedeon ad Iordanem,
transivit cum cum trecentis viris qui secum
erant: & præ lassitudine, fugientes perse-
qui non poterant,

5 Dixitque ad viros Soccoth: Date, ob-
secro, panes populo qui mecum est, quia
valde defecerunt: ut possimus persequi
Zabee & Salmana reges Madian.

6 Responderunt principes Soccoth: For-
sitam palmæ manuum Zabee & Salmana in
manu tua sunt: & idcirco postulas ut de-
mus exercitui tuo panes.

7 Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit
Dominus Zabee & Salmana in manus
vestras, conteram carnes vestras cum spinis
tribulisque deserti.

8 Et inde descendens, venit in Phau-
nel, locutusque est ad viros loci illius

similia. Cui & illi responderunt, sicut re-
sponderant viri Soccoth.

9 Dixit itaque & eis: Cum reversus fuero
victor in pace, destruam turrin hanc.

10 Zabee autem & Salmana requiesce-
bant cum omni exercitu suo. Quindecim
enim millia viri remanserant ex omnibus
tumulis orientalium populorum, ceteris cen-
tum viginti millibus bellatorum educen-
tium gladium,

11 † Ascendensque Gedeon per viam eo-
rum qui in tabernaculis morabantur, ad
orientalem partem Nobe & Ighaa, per-
cussit castra hostium qui secuti erant, & ni-
lli adversi suspicabantur.

12 Fugeruntque Zabee, & Salmana, quos
persequens Gedeon comprehendit, tur-
bato omni exercitu eorum.

13 Revertensque de bello ante solis or-
tum,

14 Apprehendit puerum de viris Soccoth,
interrogavitque eum nomina principum
& Seniorum Soccoth, & descripsit septua-
ginta septem viros.

15 Venitque ad Soccoth, & dixit eis: En
Zabee & Salmana, super quibus exprobra-
stis mihi, dicentes: Forsitan manus Zabee
& Salmana in manibus tuis sunt, & idcirco
postulas ut demus viris, qui lassii sunt &
defecerunt, panes.

16 Tulit ergo seniores civitatis & spinas
deserti ac tribulos, & contrivit cum eis,
atque comminuit viros Soccoth.

17 Turrim quoque Phanuel subvertit,
occisis habitatoribus civitatis.

18 Dixitque ad Zabee & Salmana: Qua-
les fuerunt viri, quos occidistis in Thabor?
Qui responderunt: Similes tui, & unus ex
eis quasi filius regis.

19 Quibus ille respondit: Fratres mei fue-
runt, filii matris meæ, vivit Dominus, quia
si servassetis eos, non vos occiderem.

20 Dixitque Iether primogenito suo: Sur-
ge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium:
timebat enim, quia adhuc puer erat.

21 Dixeruntque Zabee & Salmana: Tu
surge & irruere in nos: quia iuxta ætatem
robur est hominis. Surrexit Gedeon, † & † *Psalm.*
interfecit Zabee & Salmana & tulit orna- 82.13.
menta ac bullas, quibus colla regaliū ca-
melorum decorari solent.

22 Dixeruntque omnes viri Israël ad Ge-
deon: Dominare nostri tu, & filius tuus,
& filius filii tui: quia liberaasti nos de manu
Madian.

23 Quibus ille ait: Non dominabor ve-
stri, nec dominabitur in vos filius meus,
sed dominabitur vobis Dominus.

24 Dixitque ad eos: Vnam petitionem
postulo à vobis: Date mihi inanes ex
præda vestra. Inanes enim aureas Iinacii-
te habere consueverant.

25 Qui responderunt: Libentissime dabi-
mus. Expandentesque super terram pal-
lum, projecerunt in eo inanes de præda:

26 Et fuit pondus postolarum inaurium
molæ septingenti auri fidei, abique orna-
mentis, & monilibus, & veste purpurea,
ceterisque reges Madian qui secuti erant, &
prætorques aureas cancellorum.

27 Fecitque ex eo Gideon Ephod, & posuit illud in civitate sua Iphra. Fornicatusque est omnis Israel in eo, & factum est Gedeoni & omni domui ejus in turram.

28 Humiliatus est autem Madian coram filiis Israel, nec potuerunt ultra cervices elevare: sed quicquid terra per quadraginta annos, quibus Gideon præsuit.

29 Abiit itaque Ierobaal filius Ioas, & habitavit in domo sua:

30 Habuitque septuaginta filios, qui egressi sunt de femore ejus: eo quod plures haberet uxores.

31 Concubina autem illius, quā habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32 Mortuusque est Gideon filius Ioas in senectute bona, & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri.

33 Postquam autem mortuus est Gideon, aversi sunt filii Israel, & fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal fordas, ut esset eis in deum:

34 Nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum,

35 Nec fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon, juxta omnia bona quæ fecerat Israël.

C. A. P. V. T. IX.

Abimelech occisis 70. fratribus suis, imperium sibi tyrannice usurpat; qui post parabolam Ierobaal fratris ejus qui servatus erat, exercitum Galadecit, turrimque Sichem exussit, & a muliere tandem fragmine mola oppressus est.

1 **A**biit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris suæ, & loquutus est ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matris suæ dicens:

2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est rebus, ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii Ierobaal, an ut dominetur unus vir? simulque considerate, quod os vestrum & caro vestra sunt.

3 Locuti que sunt fratres matris ejus de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, & inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4 Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberith. Qui conduxit sibi ex eo, viros inopes & vagos, secutique sunt eum.

5 Et venit in domum patris sui in Ephra, & occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros, super lapidem unum: remansitque Ioathan filius Ierobaal minimus, & absconditus est.

6 Congregati sunt autem omnes viri Sichem, & universæ familiæ urbis Mello: abiitque & constituerunt Regem Abimelech, juxta quercum quæ stabat in Sichem.

7 Quod cum nunciatum esset Ioathan, ivit, & stetit in vertice montis Garzim: elevataque voce, clamavit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus.

8 Iterum ligna utINGERENT super se regem: dixeruntque obvæ: Impera nobis.

9 Quæ respondit: Numquid possum deferere progredinem meam, quæ & diuivum & homines, & venire ut inter ligna promovear?

10 Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, & super nos regnum accipe.

11 Quæ respondit eis: Numquid possum deferere dulcedinem meam, fructusque suavissimos, & ire ut inter cetera ligna promovear?

12 Locutaque sunt ligna ad vitem: Veni & impera nobis.

13 Quæ respondit eis: Numquid possum deferere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter ligna cetera promoveri?

14 Dixeruntque omnia ligna ad thamnium: Veni, & impera super nos.

15 Quæ respondit eis: Si vere me regem vobis constitutis, venite, & sub umbra mea requiescite, si autem non vultis, egrediatur ignis de thamno, & devoret cedros Libani.

16 Nunc igitur si recte & absque peccato constitutis super vos regem Abimelech, & bene egistis cum Ierobaal, & cum domo ejus, & reddidistis vicem beneficiis ejus, qui pugnavit pro vobis,

17 Et animam suam dedit periculis, ut emeret vos de manu Madian,

18 Qui nunc surrexistis contra domum patris mei, & interfecistis filios ejus septuaginta viros super unum lapidem, & constitutis regem Abimelech, filium ancillæ ejus super habitatores Sichem, eo quod frater vester sit:

19 Si ergo recte & absque vitio egistis cum Ierobaal, & domo ejus, hodie lateramini in Abimelech, & ille lateretur in vobis.

20 Sin autem perverse: egrediatur ignis ex eo, & consumat habitatores Sichem & oppidum Mello: egrediaturque ignis de viris Sichem & de oppido Mello, & devoret Abimelech.

21 Quæ cum dixisset, fugi & abiit in Bera: habitavitque ibi ob metum Abimelech fratris sui.

22 Regnavit itaque Abimelech super Israël tribus annis.

23 Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech & habitatores Sichem: qui ceperunt eum deestari,

24 Et scelus interfectionis septuaginta filiorum Ierobaal, & effusionem sanguinis eorum conferte in Abimelech fratrem suum, & in ceteros Sichimorum principes, qui eum adjuverant.

25 Posueruntque insidias adversus eum in summitate montium: & dum illius præstolabantur adventum, exercebant latrocinia, agentes prædas de prætereuntibus, nunciatumque est Abimelech.

26 Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis, & transivit in Sichem. Ad cuius adventum erecti habitatores Sichem,

27 Egredi sunt in agros, vastantes vineas, & uvasque calcantes: & factis cantationibus choris, ingressi sunt fanum Dei sui, & inter epulas & pocula maledicebant Abimelech,

28 Clamante Gaal filio Obed: quis est Abimelech, & quæ est Sichem, ut iteramus ei? numquid non est filius Ierobaal, & constituit principem? & bulterium domus

super

super viros Emor patris Sichem? Cui ergo serviemus ei?

29 Utinam daret aliquis populum istum sub manu tua, ut auferem de medio Abimelech. Dictumque est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, & veni.

30 Zebul enim princeps civitatis, auditis sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde.

31 Et misit clam ad Abimelech nuntios, dicens: Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus suis, & oppugnat adversum te civitatem.

32 Surge itaque nocte cum populo qui tecum est, & latita in agro:

33 Et primo mane oriente sole, irruere super civitatem, illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei quod potueris.

34 Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, & retendit insidias juxta Sichimam in quatuor locis.

35 Egrediusque est Gaal filius Obed, & stetit in introitu portæ civitatis. Surrexit autem Abimelech, & omnis exercitus cum eo de insidiarum loco.

36 Cumque vidisset populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce de montibus multitudo descendit. Cui ille respondit: Umbras montium vides quasi capita hominum, & hoc errore deciperis.

37 Rursumque Gaal ait: Ecce populus de umbilico terræ descendit, & unus cuneus venit per viam quæ respicit quercum.

38 Cui dixit Zebul: Vbi est nunc os tuum, quo loquebaris: Quis est Abimelech ut serviamus ei: Nonne hic populus est, quem despiciebas? Egredere & pugna contra eum.

39 Abiit ego Gaal, spectante Sichimorum populo, & pugnavit contra Abimelech.

40 Qui persecutus est eum fugientem, & in urbem compulit: cecideruntque ex parte ejus plurimi, usque ad portam civitatis:

41 Et Abimelech sedit in Ruma: Zebul autem, Gaal & socios ejus expulit de urbe, nec in ea passus est commorari.

42 Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nunciatum esset Abimelech.

43 Tulit exercitum suum & divisit in tres turmas, tendens insidias in agris. Videntesque quod egrederetur populus de civitate, surrexit, & irruit in eos.

44 Cum cuneo suo oppugnans, & obsidens civitatem: dux autem turmæ palantes per campum adversarios persequabantur.

45 Porro Abimelech omni die illo oppugnabat urbem: quam cepit, interfectis habitatoribus ejus, ipsaque destructa, ita ut sal in ea dispergeret.

46 Quod cum audissent qui habitabant in turre Sichinorum, ingressi sunt sanum Dei in Beth, ubi fœdus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen accepit, qui erat nuntius valde.

47 Abimelech quoque audiens viros militum Sichinorum pariter conglobatos,

48 Ascendit in montem Sichin cum omni populo suo: & accepta secuti, præcedit

arboris rami, impositumque ferens hamulo, dixit ad socios: Quod me videtis facere, cito facite.

49 Ig tur certatim ramos de arboribus præcidentes sequebantur ducem. Qui circumdantes præsidium, succederunt: atque ita factum est, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem.

50 Abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitu.

51 Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausa firmissime janua, & super turris tectum stantes per propugnacula.

52 Accedensque Abimelech juxta turrim, pugnabat fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur:

53 † Et ecce una mulier fragmen molæ desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus.

54 † Qui vocavit cito armigerum suum, & ait ad eum: Evagina gladium tuum, & percutite me: ne forte dicatur quod à femina interfectus sum. Qui jussa perficiens, interfecit eum.

55 Illoque mortuo, omnes qui cum eo erant de Israël, reversi sunt in sedes suas:

56 Et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suum, interfectis septuaginta fratribus suis.

57 Sichimitis quoque, quod operati erant, retributum est, & venit super eos maledictio Ioatham filii Ierobaal.

C A P V T X.

Thola dux creatus, huic vita functo Iair succedit: Israëlita vero in idololatriam lapsi traduntur Philistinis & Ammonitis; quibus penitentibus, Dominus ingratitude improperat, tandemque eorum miseretur.

1 **P**ost Abimelech surrexit dux in Israël, Thola filius Phua patris Abimelech, vir de Issachar, qui habitavit in Samir, montis Ephraim:

2 Et judicavit Israël viginti tribus annis, mortuusque est, ac sepultus in Samir.

3 Huic successit Iair Galaadites, qui judicavit Israël per viginti & duos annos.

4 Habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum, & principes triginta civitatum; quæ ex nomine ejus sunt appellatæ Havoth Iair, id est, oppida Iair, usque in præseque diem, in terra Galaad.

5 Mortuusque est Iair, ac sepultus in loco cui est vocabulum Canon.

6 Filii autem Israel peccatis veteribus jungentes nova, fecerunt malum in conspectu Domini, & servierunt Idolis, Baalim & Asarothe, & diis Syriæ & Sidonis & Moab & filiorum Ammon & Philistini dimiseruntque Dominum, & non coluerunt eum.

7 Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manu Philistini & filiorum Ammon.

8 Afflicti quoque sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo, omnes qui habitabant trans Jordanem in terra Amorrhæ, qui est in Galaad.

† 2 Reg. 11. 21.

† 1 Reg. 31. 4. 1. Para. 10. 4.

9 In tantum, ut filii Ammon, Iordanem transisset, vallarent Iudam & Benjamin & Ephraim: nihilque est Iſrael nimis.

10 Et Clamantes ad Dominum dixerunt:
Pe cavinus tibi, quia dereliquimus Domi-
num Deum nostrum, & servivimus Baalim.

in Quibus locus est Dominus: Nun-
quid non Aegyptii & Amorrhæi, filique
Ammon & Philistini;

12 Sidonii quoque & Amalec & Chanaan, oppresserunt vos, & clamastis ad me, & erui vos de manu eorum?

17 Et tamen reliquistis me, coluistis
deos alienos: idcirco non addam ut ultra
vos liberem:

14 Ite, & invoke deos quos elegistis:
† ipsi vos liberent in tempore angustiarum.

15 Dixeruntque filii Israël ad Dominum :
Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi
placet : tantum nunc libera nos.

16 Quæ dicentes, omnia de finibus suis
alienorum deorum idola propecerunt, &
servierunt Domino Deo: Qui doluit su-
per miteriis eorum.

17. Iaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregati filii Israel, in Malpha castrametati sunt.

18 Dixeruntque principes Galaad singuli
ad proximos suos: qui primus ex nobis
contra filios Ammon coeperit dimicare,
erit dux populi Galaad.

CAPVT. XI.

Teste Index factus, Dei spiritum accensus, pri-
mo in ratione a se com rege Ammonitarum : dein-
de universis vitificet, et unum semere factum fi-
t am quam unum Deo sacrificet.

Exit illo tempore Ieph'e Galaatides
 vir fortissimus atque pugnator, si
 usum uheris maternicis, qui natus est de
 Galaad.

2. Habuit autem Galaad uxorem, de qua suscepit filios: qui postquam creverant, eiecerunt Iephre, dicentes: Heres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre natus es.

; Quos ille sapiens atque devotus, ha-
bitavit in terra Tob : congregatique sunt
ad eum viri inopes, & latrocinantes, &
quasi princeps sequebantur :

4 In illis diebus pugnabant filii Ammon
contra Israël.

5 Quibus acriter instantibus , perrexerunt majores natu de Galaad , ut tollerent in auxilium sui Iephthe de terra Tob :

6 **Dixeruntque ad eum : Veni & esto princeps nobis, & pugna contra filios Ammon.**

† Gen. 26. 37. 7 Quibus ille respondit: † Nonne vos
estis, qui odistis me, & ejecistis de domo
patris mei, & nunc venistis ad me neces-
sitate compulsi?

8 Dixeruntq; principes Galaad ad Iephthe :
O. hanc igitur Causam nunc ad te veni-
mus, ut proficiamus nobiscum, & pugnes
cum filios Ammon, filij e. d. x. omnium
qui habitant in Galaad.

2 Iteque quoque dicit eis: Si vere venistis
a Deo, impudenter provocatis filios
Abrahæ, qui habuerunt eos Dominus in
numeros de 25. 4. Quid vultis principis?

10. *Quelques observations* : *Boissieu*, 101

hac audis, ipse mediator ac testis est, quod
nostra promissa taceamus.

II Aont itaque Iephie cum principibus Galaad, fecitque cum omnis populus principem sui. Locutusque est Iephie omnes sermones suos coram Domino in Maipha.

12 Et misit nuncios ad regem filioem
Ammon, qui ex persona sua diceret :

Quid mihi & tibi est, quia venisti contra me, ut vastares terram meam?

13 Quibus ille respondit : † Quia tulit †
Israel terram meam, quando ascendit de
Ægypto, à finibus Arnon, usque Iaboc
aque Iordanem : nunc ergo cum pace red-
de mihi eam.

14 Per quos rursum mandavit Iephthe, & imperavit eis ut dicerent regi Ammon :

15 Hæc dicit Iephthæ : Non tulit Israël terram Moab, nec terram filiorum Ammon :

16 Sed quando de Ægypto conscende-
runt, ambulavit per solitudinem usque ad
mare rubrum, & venit in Cadès.

17 † Misitque nuncios ad regem Edom,
dicens : Dimitte me ut transeam per terram
tuam. Qui noluit acquiescere precibus eius.
Misit quoque ad regem Moab, qui & ipse
transitum præbere contempsit. Mansit ita-
que in Cades.

18 Et circumivit ex latere terram Edom ,
& terram Moab : venitque contra Orien-
talem plagam terræ Moab, & castrame-
tatus est trans Arnon : † nec voluit intrare
terminos Moab : Arnon quippe confinium
est terræ Moab.

19 Misit itaque Israël nuncios ad Schon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, & dixerunt ei: Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium.

20 Qui & ipse Israël verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudo congregata, egressus est contra eum in Iasa & fortiter resistit, bar.

21 Tradiditque eum Dominus in manus
Israël cum omni exercitu suo, qui percussit
eum, & possedit omnem terram Amorrhæi
habitoris regionis illius

22 En univerſos fines ejus , de Arnon uſque Iaboc , & de ſolitudine uſque ad Iordanem.

23 Dominus ergo Deus Israël subvertit
Amorrhæum, pugnante contra illum po-
pulo suo Israel, & tu nunc vis possidere
terram eius?

24 Nonne ea quæ possidet Chamos deus tuus, tibi jure debentur? Quæ autem Dominus Deus noster Victor obtinuit, in nostram cedent possessionem.

25 † Nisi forte melior es Balac filio † Ne
Schor rege Moab : aut docere potes, quod
iurgatus sit contra Israel, & pugnaverit
contra eum.

26 Quando habitavit in Bethon, & viculis ejus, & in Aroer, & villis illius, vel in cunctis civitatibus, juxta Jordanem, per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil super hac repetitione retulisti?

27. Igitur non ergo peccata restant, sed
transcendunt agas, adfectus enim habet
iustitiam. Sed ex hoc non est ab eo liberatus
inter spem & caritatem. Amen.

28 Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iephthe, quæ per nuncios mandavit.

29 Factus est ergo super Iephthe Spiritus Domini & circumiens Galaad, & Manasse, Maspha quoque Galaad, & inde transiens ad filios Ammon,

30 Votum vovit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas.

31 Quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihiq; occurrerit revertenti cum pace à filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino.

32 Transivitque Iephthe ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus ejus.

33 Percussitque ab Aroër usque dum venias in Mennith, viginti civitates, & usque ad Abel, quæ est vineis confita, plaga magna nimis, humiliatique sunt filii Ammon à filiis Israël.

34 Revertente autem Iephthe in Maspha domum suam, occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis & choris, non enim habebat alios liberos.

35 Qua visa, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me, filia mea, decepisti me, & ipsa decepta es: aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.

36 Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis.

37 Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: Dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, & plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.

38 Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis flebat virginitatem suam in montibus.

39 Explevisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, & fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbuit in Israël, & consuetudo servata est:

40 Ut post anni circulum conveniant in unum filia Israël, & plangent filiam Iephthe Galaaditæ diebus quatuor.

C A P V T X I I.

Ephraim ei injuste adversus Iephthe insurgentes ad vada Jordanis ad 42. millia occiduntur, cum vocem Sibboleth proferre non possent: quo vita fausta, succedant duces Abesam, Ahialon, & Abdon.

1 Ecce autem in Ephraim orta est seditio: nam transeuntes contra aquilonem, dixerunt ad Iephthe: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos voluisti, ut pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam.

2 Quibus ille respondit: Disceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehemens, vocaviq; vos, ut præberetis mihi auxilium, & facere nolistis.

3 Quod respondit animam meam in manibus meis, transivique ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manus meas. Quid commoveret, ut advertum me cōlingam in prælium?

4 Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim, percussuntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: fugitivus est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.

5 Occupaveruntque Galaaditæ vada Jordanis, per quæ Ephraim reversurus erat. Cumque venisset ad ea de Ephraim numero, fugiens: atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis: dicebant ei Galaaditæ: Numquid Ephraimæus es? quo dicente: Non sum:

6 Interrogabant eum: Dic ergo Sibboleth, quod interpretatur Spica. Qui respondit, Sibboleth: eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugalabant in ipso Jordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.

7 Judicavit itaque Iephthe Galaadites Israël sex annis: & mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad.

8 Post hunc judicavit Israël Abesam de Bethlehem:

9 Qui habuit triginta filios, & totidem filias, quas emittens foras, maritis dedit: & ejusdem numeri filiis suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis judicavit Israël.

10 Mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem.

11 Cui successit Ahialon Zabulonites: & judicavit Israel decem annis:

12 Mortuusq; est, ac sepultus in Zabulon.

13 Post hunc judicavit Israël Abdon, filius Illel, Pharathonites:

14 Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinorum, & judicavit Israël octo annis.

15 Mortuusque est, ac sepultus in Pharathon terræ Ephraim, in monte Amalec.

C A P V T X I I I.

Israhelita rursus in idololatriam lapsi Philistia traduntur: Samson nasciturus ab angelo prædicatur matri, & deinde patri, natusque à Domino benedicuntur.

1 Rursumque filii Israël fecerunt malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis.

2 Erat autem quidam vir de Saraa, & de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem.

3 Cui apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam: Sterilis es & absque liberis: sed concipies & paries filium:

4 Cave ergo ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quidquam comedas:

5 Quia concipies, & paries filium, cujus non tanget caput novacula: erit enim nazæus Dei ab infantia sua, & ex matris utero, & ipse incipiet liberare Israël de manu Philistinorum.

6 Quæ cum venisset ad matrem suam, dixit ei: Vir Derivit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quum cum interrocassem, quis esset, & unde venisset, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere.

7 Salutaris respondit : Ecce concipies & paries filium : cave ne vinum bibas , nec ficeram , & ne aliquo vescaris immundo : erat enim puer nazareus Dei ab infanzia sua , ex utero matris suæ usque ad diem mortis suæ.

8 Oravit itaque Manue Dominum , & ait : Obsecro Domine , ut vir Dei , quem misisti , veniat iterum , & doceat nos quid debeamus facere de puero , qui nasciturus est.

9 Exaudivitque Dominus deprecantem Manue , & apparuit rursus Angelus Dei uxori ejus sedenti in agro. Manue autem maritus ejus non erat cum ea. Quæ cum vidisset angelum ,

10 Festinavit , & cucurrit ad virum suum , nuntiavitque ei , dicens : Ecce apparuit mihi vir , quem ante videram.

11 Qui surrexit , & secutus est uxorem suam : veniensque ad virum , dixit ei : Tu es qui locutus es mulieri ? Et ille respondit : Ego sum :

12 Cui Manue : Quando , inquit , sermo tuus fuerit expletus , quid vis ut faciat puer ? aut à quo se observare debebit ?

13 Dixitque Angelus Domini ad Manue : Ab omnibus quæ locutus sum uxori tuæ , abstineat se.

14 Et quidquid ex vinea nascitur non comedat , vinum & ficeram non bibat , nullo vescatur immundo : & quod ei præcepi , impleat atque custodiat.

15 Dixitque Manue ad Angelum Domini : Obsecro te ut acquiescas prælibus meis , & faciamus tibi hœdum de capris.

16 Cui respondit Angelus : Si me cogis , non comedam panes tuos : si autem vis holocaustum facere , offer illud Domino. Et nesciebat Manue quod Angelus Dñi esset.

17 Dixitque ad eum : Quod est tibi nomen , ut , si sermo tuus fuerit expletus , honoremus te ?

18 Cui ille respondit : † Cur quæris nomen meum , quod est mirabile ?

19 Tulit itaque Manue hœdum de capris & libamenta , & posuit super petram , offerrens Domino , qui facit mirabilia , ipse autem & uxor ejus intuebantur.

20 Cumque ascenderet flamma altaris in cælum , Angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidissent Manue & uxor ejus , prostrati ceciderunt in terram ,

21 Et ultra eis non apparuit Angelus Domini. Statinque intellexit Manue Angelum Domini esse ,

22 Et dixit ad uxorem suam : Morte moriemur , quia vidimus Deum.

23 Cui respondit mulier : si Dominus nos vellet occidere , de manibus nostris holocaustum & libamenta non suscepisset , nec ostendisset nobis hæc omnia , neque ea quæ sunt ventura dixisset.

24 Peperit itaque filium & vocavit nomen ejus Sanson. Crevitque puer , & benedixit ei Dominus.

25 Cœpitque Spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa & Elthaol.

C A P V T X I V.

Sanson uxorem ducit Philisteam ; quam cum vidisset , leonem laceravit , in cujus ore postmodum

reperit melle , sumpsit ab eo parabolam : qua sordibus proposita , illi interpretationem per Sansonem uxorem intellexerunt.

1 Descendit ergo Sanson in Thamnatha vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthiim ,

2 Ascendit , & nuntiavit patri suo , & matri suæ , dicens : Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philisthinorum : quam quero ut mihi accipiat uxorem.

3 Cui dixerunt pater & mater suæ : Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum , & in omni populo n eo , quia vis accipere uxorem de Philisthiim , qui incircumcisi sunt ? Dixitque Sanson ad patrem suum : Hanc mihi accipe , quia placuit oculis meis.

4 Parentes autem ejus nesciebant quod res à Domino fieret , & quæreret occasionem contra Philisthiim , eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israël.

5 Descendit itaque Sanson cum patre suo & matre in Thamnatha. Cumque venissent ad vineas oppidi , apparuit catulus leonis savus , & rugiens , & occurrit ei.

6 Irruit autem Spiritus Domini in Sanson , & dilaceravit leonem , quasi hœdum in frustra discerpens , nihil omnino habens in manu : & hoc patri & matri noluit indicare.

7 Descenditque & locutus est mulieri , quæ placuerat oculis ejus.

8 Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam , declinavit ut videret cadaver leonis , & ecce examen apum in ore leonis erat , ac favus mellis.

9 Quem cum sumplisset in manibus , comedeat in via : veniensque ad patrem suum & matrem , dedit eis partem , qui & ipsi comederunt : nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis assumpserat.

10 Descendit itaque pater ejus ad mulierem , & fecit filio suo Sanson convivium : sic enim juvenes facere consueverant.

11 Cum ergo cives loci illius vidissent eum , dederunt ei sodales triginta ut essent cum eo.

12 Quibus locutus est Sanson : Proponam vobis problema : quod si solveritis mihi intra septem dies convivii , dabo vobis triginta sindones , & totidem tunicas.

13 Sin autem non potueritis solvere , vos dabitis mihi triginta sindones , & ejusdem numeritunicas. Qui responderunt ei : Proponere problema , ut audiamus.

14 Dixitque eis : De comedente exivit cibus , & de forti egressa est dulcedo : nec potuerunt per tres dies propositionem solvere.

15 Cumque adesset dies septimus , dixerunt ad uxorem Sanson : Blandire viro tuo , & suade ei ut indicet tibi quid significet problema , quod si facere nolueris , incendemus te , & domum patris tui , an ideo vocastis nos ad nuptias ut solamur ?

16 Quæ fundebat apud Sanson lacrymas , & querebatur dicens : Odisti me , & non diligis : ideo problema , quod proposuisti filiis populi mei , non vis mihi exponere. At ille respondit : Patri meo & matri nolui dicere : & tibi indicare poterò ?

17 Septem igitur diebus convivii habebat ante

32.39.

que eum : tandemque die septimo cum ei esset molesta , expotuit. Quæ statim indicavit civibus suis.

18 Illi dixerunt ei die septimo ante solis occubum : Quid dulcius melle , & quid fortius leone ? Qui ait ad eos : Si non grasseris in vitula mea , non invenissetis propositionem meam.

19 Irruit itaque in eum spiritus Domini , descenditque Alcalonem , & percussit ibi triginta viros ; quorum ablatas vestes dedit eis qui problema solverant. Iratusque nimis ascendit in domum patris sui :

20 Vxor autem eius accepit maritum unum de amicis ejus & pronubis.

C A P V T . XV.

Trecentis vulpibus & seculis Samson Philisthæorum segetes incendit , & fractis funibus quibus ligatus erat , mille Philisthæos asini maxilla prostravit : & eorum dente molari aqua sitiens fluxerunt.

1 **P**ost aliquantulum autem temporis , cum dies triticeæ messis instarent , venit Samson , invisere volens uxorem suam , & attulit ei hædum de capris. Cumque cubile ejus solito vellet intrare , prohibuit eum pater illius , dicens :

2 Putavi quod odisses eam , & ideo tradi illâ amico tuo : sed habet sororē , quæ junior & pulchrior illa est , sit tibi pro ea uxor.

3 Cui Samson respondit : Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthæos : faciam enim vobis mala.

4 Perrexitque & cepit trecentas vulpes , caudasque earum junxit ad caudas , & facies ligavit in medio :

5 Quas igne succendens , dimisit ut huc illacque discurrerent. Quæ statim perrexerunt in segetes Philisthinorum. Quibus succensis , & comportatæ jam fruges , & adfluc stantes in stipula , concrematæ sunt , intantum , ut vineas quoque & oliveta flamma consumeret.

6 Dixeruntque Philisthiim : Quis fecit hanc rem ? Quibus dictum est : Samson gener Thamnathæi quia tulit uxorem ejus , & alteri tradidit , hæc operatus est. Ascenderuntque Philisthiim : & combusserunt tam mulierem quam patrem ejus.

7 Quibus ait Samson : Licet hæc feceritis , tamen adhuc ex vobis expectam ultionem , & tunc quiescam.

8 Percussitque eos ingenti plaga , ita ut stupentes suam femori imponderent. Et descendens habitavit in spelunca petreæ Eram.

9 Igitur ascendentes Philisthiim in terram Iuda , castrametati sunt in loco , qui postea vocatus est Iechi , id est , maxilla , ubi eorum effusus est exercitus.

10 Dixeruntque ad eos de tribu Iuda. Cur ascendistis adversum nos ? Qui responderunt : Ut ligemus Samson , veni us , & redamus ei quæ in nos operatus est.

11 Descenderunt ergo una millia virorum de Iuda , ad specum filicis Eram , dixeruntque ad Samson : Nescis quod Philisthiim expectent nobis ? quare hoc facere voluisti ? Quibus ille ait : Sicut fecerunt mihi , sic feceris.

12 Ligare , inquit , te venimus , & tradere in manus Philistinorum. Quibus

Samson , iurate , ait , & spondete mihi quod non occidatis me

13 Dixerunt : non te occidemus , sed vincum traheamus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus , & tulerunt eum de petra Eram.

14 Qui cum venisset ad locum maxillæ , & Philisthiim vociferantes occurrisset ei , irruit spiritus Domini in eum : & sicut solent ad odorem ignis lina consumi , ita vincula quibus ligatus erat , dissipata sunt & soluta.

15 Invenitque maxillam , id est , mandibulam asini , quæ jacebat , arripens , interfecit in ea mille viros.

16 Et ait : In maxilla asini , in mandibula pulli asinarum , delevi eos , & percussi mille viros.

17 Cumque hæc verba canens compleret , projecit mandibulam de manu , & vocavit nomen loci illius Ramathlechi , quod interpretatur elevatio maxillæ.

18 Sitiensque valde , clamavit ad Dominum , & ait : Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam : en si morior , incidamque in manibus incircumcisorum.

19 Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini , & egressæ sunt ex eo aquæ. Quibus haustis refocillavit spiritum , & vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius , Fons invocantis de maxilla , usque in præsentem diem.

20 Iudicavitque Israël in diebus Philisthiim viginti annis.

C A P V T XVI.

Samson observantibus eum custodibus , portas Gaza urbis in montem detulit : à Dalila autem cui , sapius illuseat , cognita causa fortitudinis , detonsus , illuditur & excacatur ad hostibus ; quos tandem una secum interemit , videlicet 3000. Philisthæorum.

1 **A**bit quoque in Gazam , & vidit ibi mulierem meretricem , ingressusque est ad eam.

2 Quod cum audissent Philisthiim , & percrebrisset apud eos , intrasse urbem Samson , circumdederunt eum , positis in porta civitatis custodibus : & ibi tota nocte cum silentio præstolantes , ut facto mane exeuntem occiderent.

3 Dormivit autem Samson usque ad medium noctis : & inde consurgens , apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis & sera , impositasque humeris suis portavit ad verticem montis , qui respicit Hebron.

4 Post hæc amavit mulierem , quæ habitabat in valle Sorec , & vocabatur Dalila.

5 Veneruntque ad eam principes Philistinorum , arque dixerunt : Decipe eum , & disce ab illo , in quo habeat tantam fortitudinem , & quo modo eum superare valeamus , & victum asilgere : quod si feceris , dabimus tibi singuli mille & centum argenteos.

6 Locuta est ergo Dalila ad Samson : Dic mihi obsecro , in quo sit tua maxima fortitudo , & quid sit quo ligatus erumpere nequeat ?

7 Cui respondit Samson : Si septem ver-

Signa estis vobis & vobis

vices funibus, nec lum fœcis & adhuc humentibus ligatus fuero, infirmus ero ut ceteri homines.

8 Attuleruntque ad eam satrapæ Philisthinorum septem iunces, ut dixerat: quibus vincit eum.

9 Late vibus apud se infidiis, & in cubiculo finem rei expectantibus, clamavitque ad eum: Philisthim super te Samson. Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filum de stuppæ tortum pyramine cum odorem ignis a ceperit: & non est cognitum in quo esset fortitudo ejus.

10 Dixi que ad eum Dalila: Ecce illasisti mihi, & falsum locutus es: saltem nunc indicas mihi quo ligari debeas.

11 Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis funibus, qui nunquam fuerunt in opere, infirmus ero, & aliorum hominum similis.

12 Quibus rursus Dalila vinxit eum, & clamavit: Philisthim super te Samson, in cubiculo infidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum.

13 Dixitque Dalila rursus ad eum: Vsq. quo decipis me, & falsum loqueris. ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, & clavum his circumligaveris terræ fixeris, infirmus ero,

14 Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthim super te Samson. Qui confurgens de somno extraxit clavum cum crinibus & licio.

15 Dixitque ad eum Dalila: Quo modo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit mecum? Per tres vices mentitus es mihi, & noluisti dicere in quo sit maxima fortitudo tua.

16 Cumque molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhzreret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima ejus, & ad mortem usque lassata est.

17 Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum nunquam ascendit super caput meum quia Nazareus, id est, consecratus Deo sum de utero matris meæ: si rasum fuerit caput meum, recedet à me fortitudo mea, & deficiam, eroque sicut ceteri homines.

18 Vidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philisthinorum ac mandavit: Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt, assumpta pecunia quam promiserant,

19 At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, & rasit septem crines ejus, & coepit abigere eum, & à se repellere: statim eum ab eo fortitudo discessit:

20 Dixitque: Philisthim super te Samson. Qui de somno confurgens, dixit in animo suo: Egrediar sicut ante feci, & me exuriam, nesciens quod recessisset ab eo Dominus.

21 Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim erurrunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vinculam catenis, & clausum in carcere molere fecerunt.

22 Tandem capilli ejus renasci coeperant,

23 Et principes Philisthinorum conveniunt in novum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo, & epularentur, dicentes: Tradidit deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras.

24 Quod etiam populus videns, laudabat deum suum, eademque dicebat: Tradidit deus noster adversarium nostrum in manus nostras, qui delevit terram nostram, & occidit plurimos.

25 Istantesque per convivia, sumptis jam epulis, præceperunt ut vocaretur Samson, & ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos, feceruntque eum stare inter duas columnas.

26 Qui dixit puero regenti gressis suos: Dimittite me, ut tangam columnas, quibus omnis imminet domus, & reclinet super eas, & paululum requiescam,

27 Domus autem erat plena virorum, ac mulierum, & erant ibi omnes principes Philisthinorum, ac de tecto & solario circiter tria millia utriusque sexus spectantes ludentem Samson.

28 At ille invocato Domino ait: Domine Deus, memento mei, & redde mihi nunc fortitudinem pristinam, Deus meus, ut ulciscar me de hostibus meis, & pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam.

29 Et apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur domus, alteramque earum dextera, & alteram læva tenens,

30 Ait: Moriatur anima mea cum Philisthim: concussisque fortiter columnis, cecidit domus super omnes principes, & ceteram multitudinem quæ ibi erat: multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat.

31 Descendentes autem fratres ejus, & universa cognatio tulerant corpus ejus, & sepelierunt inter Saraa & Esthaol in sepulchro patris sui Manue: judicavitque Israël viginti annis.

C A P V T X V I I I

Mater Michæ conflavit ipsi de servato argento idolum; cui ille primo filium suum, deinde Levitam Benilehemitem præfecit sacerdotem.

1 Fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas,

2 Qui dixit matri suæ: Mille & centum argenteos, quos separaveras tibi, & super quibus me audiente juraveras, ecce ego habeo, & apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus Domino

3 Reddidit ergo eos matri suæ, quæ dixerat ei: Consecravi & vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, & faciat sculptile atque conflatile: & nunc trado illud tibi.

4 Reddidit igitur eos matri suæ: quæ tulit ducentos argenteos, & dedit eos argentario ut faceret ex eis sculptile atque conflatile, quod fuit in dono Michæ.

5 Qui adiculam quoque in ea Deo preparavit, & fecit ephod, & theraphim, id est, vestem sacerdotalem, & idola: implevitque unus filiorum suorum manum, & factus est ei sacerdos.

6 In diebus illis non erat rex in Israël, sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

7 Fuit quoque alter adolescens de Bethlehemi Iuda, ex cognatione ejus eratque ipse Levites, & habitabat ibi.

8 Egrediebaturque de civitate Bethlehem, peregrinari volebat ubicumque sibi commodum reperisset. Cumque venisset in montem Ephraim, iter faciens, & declinasset parumper in domum Michæ,

9 Interrogatus est ab eo unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehemi Iuda, & vado ut habitem ubi posuerit, & utile mihi esse perspexero.

10 Dixitque Michas: Mane apud me, & esto mihi parens ac sacerdos: daboque tibi per annos singulos decem argenteos, ac vestem duplicem, & quæ ad victum sunt necessaria.

11 Acquievit, & mansit apud hominem, fuitque illi quasi unus de filiis.

12 Implevitque Michas manum ejus, & habuit puerum sacerdotem apud se.

13 Nunc scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habenti Levitici generis sacerdotem.

C A P V T XVIII.

Missis primum exploratoribus, secuti postea sunt sexcenti viri de tribu Dan, quærentes sibi possessionem: & ablato Michæ idolo cum sacerdote, urbem Laïs vi capientes inhabitaverunt.

1 IN diebus illis non erat rex in Israël, & tribus Dan quærebat possessionem sibi, ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter cæteras tribus sortem non acceperat.

2 Miserunt ergo filii Dan, stirpis & familie sue quinque viros fortissimos de Saraa & Esthaol, ut explorarent terram, & diligenter inspicerent: dixeruntque eis: Ite, & considerate terram. Qui cum pergentes venissent in montem Ephraim, & intrassent domum Michæ, requieverunt ibi:

3 Et agnoscens vocem adolescentis Levitæ, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hæc agis? quam ob causam huc venire voluisti?

4 Qui respondit eis: Hæc & hæc præstitit mihi Michas, & me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos.

5 Rogaverunt autem eum, ut consuleret Dominum, ut scire possent an prospero itinere pergerent, & res haberet effectum.

6 Qui respondit eis: Ite in pace: Dominus respicit viam vestram, & iter quo pergitis.

7 Locos igitur quinque viri venerunt Laïs: videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore, juxta consuetudinem Sidoniorum, securam & quietam, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, & procul à Sidone atque à cunctis hominibus separam.

8 Reversique ad fratres suos in Saraa & Esthaol, & quid egissent scribantibus reportaverunt:

9 Surgite, ascendamus ad eos: videmus enim terram valde opulentam & uberem: nobis e regno est, nobis cessare curam, & possidere auctorem, nullus erit labor.

10 Intrabimus ad locum, in regione autem la-

isdoniam, tradetque nobis Dominus locum in quo nullius erit penuria, eorum quæ gignuntur in terra.

11 Profecti igitur sunt de cognatione Dan, id est, de Saraa & Esthaol, sexcenti viri accincti armis bellicis.

12 Ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iudæ: qui locus, ex eo tempore, Castorium Dan nomen accepit, & est post tergum Cariathiarim.

13 Inde transierunt in montem Ephraim. Cumque venissent ad domum Michæ,

14 Dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandam terram Laïs, cæteris fratribus suis: Nostis quod in domibus istis sit ephod, & theraphim, & sculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat.

15 Et cum paululum declinassent, ingressi sunt domum adolescentis Levitæ, qui erat in domo Michæ: salutaveruntque eum verbis pacificis.

16 Sexcenti autem viri ita ut erant armati, stabant ante ostium.

17 At illi qui ingressi fuerant domum juvenis, sculptile, & ephod, & theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, & Sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus.

18 Tulerunt igitur qui intraverant, sculptile, ephod, & idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis?

19 Cui responderunt: Tace, & pone digitum super os tuum: venique nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu & familia in Israël?

20 Quod cum audisset, acquievit sermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac sculptile, & profectus est cum eis.

21 Qui cum pergerent, & ante se ire fecissent parvulos ac jumenta, & omne quod erat pretiosum.

22 Et jam à domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ clamantes secuti sunt.

23 Et post tergum clamare coeperunt. Qui cum respexissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas?

24 Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulisti, & sacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis: Quid tibi est?

25 Dixeruntque ei filii Dan: Cave ne ultra loquaris ad nos, & veniant ad te viri animo concitati, & ipse cum omni domo tua pereas.

26 Et sic coepo itinere perrexerunt. Videntes autem Michas, quod fortiores se essent, reversus est in domum suam.

27 Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, & quæ supradiximus: veneruntque in Laïs ad populum quiescentem atque securum, & peremerunt eos in ore gladii: urbemque incendio tradiderunt.

28 Nullo penitus terente præsidium, eo quod procul habitarent à Sidone, & cum nulli hominum haberent quidquam societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Ruben: quam unum ex filiis exstiterat habitantem in ea.

20 Vocato nomine civitatis Dan, juxta vocabulum patris sui, quem genuerat Israel quæ prius Lais dicebatur.

21 Posueruntque sibi sculptile, & Jonathan filium Geraam filii Moyfi, ac filios ejus sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem captivitatis suæ.

22 Mansitque apud eos idolum Michæ omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo; in diebus illis non erat rex in Israel.

C A P V T XIX.

Con Levita suam uxorem à parentum domo reducit, ipsa à Gabonitis qui tribus erant Benjamin, prodigiosa libidine extincta, maritus in duodecim partes corpore scisso, ad singulas tribus singulas portiones misit, ad infundum scelus ulciscendum reliquis tribus evocans.

1 Fuit quidam vir Levites habitans in latere montis Ephraim, qui accepit uxorem de Bethlehem Iuda:

2 Quæ reliquit eum, & reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque apud eum quatuor mensibus.

3 Securusque est eam vir suus, volens reconciliari ei, atque blandiri, & secum reducere, habens in comitatu puerum & duos asinos: quæ suscepit eum, & introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset socer ejus, eumque vidisset, occurrit ei lætus,

4 Et amplexatus est hominem. Mansitque gener in domo soceri tribus diebus comedens cum eo & bibens familiariter.

5 Die autem quarto de nocte consurgens, proficisci voluit; quem tenuit socer, & ait ad eum: Gusta prius paxillum panis, & conforta stomachum, & sic proficisceris.

6 Sederuntque simul, ac comederunt & biberunt. Dixitque pater puellæ ad generum suum: Quæso te ut hodie hic maneas, pariterque lætemur.

7 At ille consurgens, coepit velle proficisci. Et nihilominus obnixè eum socer tenuit, & apud se fecit manere.

8 Mane autem facto, parabat Levites iter. Cui socer rursus: Oro te, inquit, ut paululum cibi capias, & assumptis viribus, donec increseat dies, postea proficiscaris. Comederunt ergo simul.

9 Surrexitque adolescens, ut pergeret cum uxore sua & puero. Cui rursus locutus est socer. Considera quod dies ad occasum declivior sit, & propinquat ad vespertinum: mane apud me etiam hodie, & duc lætum diem, & cras proficisceris ut vadas in domum tuam.

10 Noluit gener acquiescere sermonibus ejus: sed statim perrexit, & venit contra Jebus, quæ altero nomine vocatur Ierusalem, ducens secum duos asinos onustos, & concubinam.

11 Iamque erant juxta Jebus, & dies mutabatur in noctem: dixitque puer ad dominum suum: Veni, obsecro, declinemus ad urbem Jebusorum, & maneamus in ea.

12 Cui respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ non est de filijs Israel, sed transibo usque Gabaa:

13 Et cum illuc pervenero, manebimus in ea, aut certe in urbe Rama.

14 Transierunt ergo Jebus, & campum

carpebant iter, occubuitque eis sol juxta Gabaa, quæ est in tribu Benjamin:

15 Diverteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum intrassent, sedebant in platea civitatis, & nullus eos recipere voluit hospitio.

16 Et ecce, apparuit homo senex, reversus de agro & de opere suo vesperti, qui & ipse de monte erat Ephraim, & peregrinus habitabat in Gabaa; homines autem reg omnis illius erant filii Iemini.

17 Elevatque oculis, vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis: & dixit ad eum: Unde venis? & quo vadis?

18 Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Iuda, & pergitimus ad locum nostrum qui est in latere montis Ephraim, undè ieramus in Bethlehem: & nunc vadimus ad domum Dei, nullusque sub tectum suum nos vult recipere.

19 Habentes paleas & scenum in asinorum pabulum, & panem ac vinum in meos & ancillæ nostræ usus, & pueri qui mecum est: nulla re indigemus nisi hospitio.

20 Cui respondit senex: Pax tecum sit, ego præbebo omnia quæ necessaria sunt: tantum, quæso, ne in platea maneas.

21 Introduxitque eum in domum suam, & pabulum asinis præbuit: ac postquam laverunt pedes suos, recipit eos in convivium.

22 Illis epulantibus, & post laborem itineris, cibo & potu refectis, viribus corpora, venerunt viri civitatis illius, filii Belial, (id est, absque iugo) & circumdantes domum senis, fores pulsare coeperunt, clamantes ad dominum domus, & que dicentes: † Gen 19. 5.
† Educ virum, qui ingressus est domum tuam, ut abutamur eo.

23 Egressusque est ad eos senex, & ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc: quia ingressus est homo hospitium meum, & cessare ab hac stultitia.

24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis eas, & vestram libidinem complearis: tantum, obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum.

25 Nolebant acquiescere sermonibus illius; quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam suam, & eis tradidit illam: qua cum tota nocte abusi essent, dimiserunt eam mane.

26 At mulier, recedentibus tenebris, venit ad ostium domus, ubi manebat dominus suus, & ibi corruit.

27 Mane facto, surrexit homo, & aperuit ostium, ut ceptam expleret viam: & ecce concubina ejus jacebat ante ostium, sparsis in limine manibus.

28 Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur: Surge, & ambulemus. Quæ nihil respondente, intelligens quod eam morua; tulit eam, & in posuit asino, reversusque est in domum suam.

29 Quam cum esset ingressus, arripit gladium, & cadaver uxoris eius in ostium suum in duodecim partes ac multa concidens, misit ea omnesque vias Israel.

30 Quod cum vidissent filii Dan, convenerunt ad eum, & dixerunt:

habant : Numquam res talis facta est in Israel, ex eo die quo ascenderunt partes nostrae de Aegyptu, utque in praesens tenemus ferre sententiam, & in commune decernite quid tacto opus sit.

C A P V T X X.

Ob hoc scelus pugnantes reliqui tribus adversus Benjamin, semel atque iterum bello inferiores terantur, ac committentes iussu Domini praelium, tribum istam, praeter sexcentos qui in solitudinem fugerant, penitus deleverunt.

† 07.
9.9.

1 **E**gressi itaque sunt omnes filii Israel, & pariter congregati, quasi vir unus de Dan usque Bersabee, & terra Galaad, ad Dominum in Maspha :

2 Omnesque anguli populorum, & cunctae tribus Israel in Ecclesiam populi Dei conveniunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.

3 (Nec latuit filios Benjamin, quod ascendissent filii Israel in Maspha.) Interrogatusque Levita, maritus mulieris interfectae, quomodo tantum scelus perpetratum esset,

4 Respondit : Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illucque diverti :

5 Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum, in qua manebam, volentes me occidere, & uxorem meam incredibili furoris libidinis vexantes, denique mortua est.

6 Quam arreptam, in frustra concidi, misique partes in omnes terminos possessionis vestrae : quia nunquam tantum nefas, & tam grande piaculum factum est in Israel.

7 Adestis omnes filii Israel, decernite quid facere debeatis.

8 Stansque omnis populus, quasi unius hominis sermone respondit : Non recedemus in tabernacula nostra, nec suam quamquam intrabit domum :

9 Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus.

10 Decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus Israel, & centum de mille, & mille de decem millibus, ut comportent exercitui cibaria, & possimus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro scelere, quod meretur :

11 Convenitque universus Israel ad civitatem, quasi homo unus, eadem mente, unoque consilio.

12 Et miserunt nuntios ad omnem tribum Benjamin, qui dicerent : Cur tantum nefas in vobis repertum est ?

13 Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, & auferatur malum de Israel. Qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israel audire mandatum :

14 Sed ex cunctis urbibus, quae fortis suae erant, conveniunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, & contra universum populum Israel dimicarent.

15 Inventique sunt viginti quinque millia de Benjamin eductum gladium, praeter habitantes Gabaa,

16 Qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinistra ut dextra praebantes, & sic iunctis lapides ad certum jacientes, ut capillum quoque possent percutere, & nequaquam in alteram partem relictis lapidibus derelictis.

17 Virorum quoque Israel, absque filiis Benjamin, inventa sunt quadringenta millia eductum gladium, & paratorum ad pugnam.

18 Qui surgentes venerunt in Domum Dei hoc est, in Silo : consulueruntque Deum, atque dixerunt : Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin? Quibus respondit Dominus : Iudas sit lux vester.

19 Statimque filii Israel surgentes mane, castrametati sunt juxta Gabaa :

20 Et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, urbem oppugnare ceperunt.

21 Egressique filii Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israel de illo viginti duo millia virorum.

22 Rursum filii Israel & fortitudine & numero confidentes, in eodem loco, in quo prius certaverant, aciem direxerunt :

23 Ita tamen ut prius ascenderent & starent coram Domino usque ad noctem : consulerentque eum, & dicerent : Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus ille respondit : Ascendite ad eos, & intete certamen.

24 Cumque filii Israel altera die contra filios Benjamin ad praelium processissent,

25 Emperunt filii Benjamin de portis Gabaa : & occurrentes eis, tanta in illo caede hacchari sunt, ut decem & octo millia virorum eductum gladium prosternerent.

26 Quamobrem omnes filii Israel venerunt in domum Dei, & sedentes stabant coram Domino : jejunaveruntque die illo usque ad vesperam, & obrulerunt ei holocausta, atque pacificas victimas,

27 Et super statu suo interrogaverunt. Lo tempore ibi erat arca foederis Dei,

28 E Phinees filius Eleazari filii Aaron praepositus domus. Consuluerunt igitur Dominum atque dixerunt : Exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros, an quiescere? Quibus ait Dominus : Ascendite : cras enim tradam eos in manus vestras.

29 Posueruntque filii Israel insidias per circuitum urbis Gabaa :

30 Et tertia vice, sicut semel & bis, contra Benjamin exercitum produxerunt.

31 Sed & filii Benjamin audacter eruperunt de civitate, & fugientes adversarios longius persecuti sunt, ita ut vulnerarent ex eis sicut primo die & secundo, & caderent per duas semitas vertentes terga, quarum una ferebatur in Bethel & altera in Gabaa, atque prosternerent triginta circiter viros :

32 Putaverunt enim solito eos more cedere. Qui fugam arte simulantes, inierunt consilium ut abstraherent eos de civitate, & quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent,

33 Omnes itaque filii Israel surgentes de sedibus suis, tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baal thamar. Insidiae quoque, quae circa urbem erant, paulatim se aperire ceperunt.

34 Et ab occidentali urbis parte procedente Sed & alia decem millia virorum de universo Israel, habitantes urbis ad certamina provocant. Ingavataque est bellum

contra

contra filios Benjamin & non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus. 35 Percussitque eos Dominus in contpectu filiorum Israël, & interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque millia & centum viros, omnes bellatores & eductes gladium.

36 Filii autem Benjamin, cum se interiores esse vidissent, ceperunt fugere. Quod cernentes filii Israël, dederunt eis ad fugiendum locum, ut ad preparatas insidias devenirent, quas juxta urbem posuerant.

37 Qui cum repente de latibulis surrexissent, & Benjamin terga cadentibus daret ingressi sunt civitatem, & percusserunt eam in ore gladii.

38 Signum autem dederant filii Israël his quos in insidiis collocaverant, ut postquam urbem cepissent, ignem accenderent: ut ascendente in altum fumo, captam urbem demonstrarent.

39 Quod cum cernerent filii Israël in ipso certamine positi (putaverunt enim filii Benjamin eos fugere, & instantius persequerentur, cæsis de exercitu eorum triginta viris.)

40 Et viderent quasi columnam fumi de civitate conscendere; Benjamin quoque aspiciens retro, cum captam cerneret civitatem, & flammam in sublimem ferri:

41 Qui prius simulaverant fugam, versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent filii Benjamin, in fugam versi sunt,

42 Et ad viam deserti ire ceperunt, illuc quoque eos adversarii persequentibus: sed & hi qui urbem succenderant, occurrerunt eis.

43 Atque ita factum est, ut ex utraque parte ab hostibus cæderetur, nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa.

44 Fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt, decem & octo millia virorum, omnes robustissimi pugnatores.

45 Quod cum vidissent qui remanserant de Benjamin, fugerunt in solitudinem: & pergebant ad petram, cuius vocabulum est Remmon. In illa quoque fuga palantes, & in diversa tendentes, occiderunt quinque millia virorum. Et cum ultra tenderent, persecuti sunt eos, & interfecerunt etiam alia duo millia.

46 Et sic factum est, ut omnes qui ceciderant de Benjamin in diversis locis, essent viginti quinque millia, pugnatores ad bella promptissimi.

47 Remanserunt itaque de omni numero Benjamin, qui evadere, & fugere in solitudinem potuerunt, sexcenti viri: sederuntque in petra Remmon mensibus quatuor.

48 Regressi autem filii Israël, omnes reliquias civitatis, à viris usque ad jumenta, gladio percusserunt, cunctasque urbes & viculos Benjamin vorax flamma consumpsit.

C A P V T XX I.

Instauratur tribus Benjamin ex 400 virginibus in eade habitantium Iabes Galaad reservatis, & ex captis ducentium choros in Silo virginibus.

1 Venerunt quoque filii Israël in Maspha & dixerunt, Nullus nostrum dabit

filio Benjamin de filiabus suis uxorem.

2 Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, & in conspectu ejus sedentes usque ad vespertinam, levaverunt vocem, & magnus ululatus ceperunt flere, dicentes:

3 Quare Domine Deus Israël factum est hoc natum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis?

4 Altera autem die diluculo consurgentes, extruxerunt altarem obtuleruntque ibi holocausta, & pacificas victimas, & dixerunt:

5 Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israël? Grandi enim juramento se constinxerant, cum essent in Maspha, interfici eos qui delinissent.

6 Ductique poenitentia filii Israël super fratre suo Benjamin, ceperunt dicere: Abblata est tribus una de Israël.

7 Unde uxores accipient? omnes enim in commune juravimus, non daturus nos his filias nostras.

8 Idcirco dixerunt: Quis est de universis tribubus Israël, qui non ascendit ad Domum in Maspha? Et ecce inventi sunt habitatores Iabes Galaad in illo exercitu non fuisse.

9 (Eo quoque tempore cum essent in Silo nullus ex eis ibi repertus est.)

10 Miserunt itaque decem millia viros robustissimos, & præceperunt eis: Ire, & percutite habitatores Iabes Galaad in ore gladii, tam uxores quam parvulos eorum.

11 Et hoc erit quod observare debebitis: ^{† Numi} Omne generis masculini, & mulieres quæ ^{31. 17.} cognoverunt viros, interficite, virgines autem reservate.

12 Inventæque sunt de Iabes Galaad quadringintæ virgines, quæ nescierunt viri thoram, & adduxerunt eas ad castra in Silo, in terram Chanaan.

13 Miseruntque nuncios ad filios Benjamin, qui erant in petra Remmon, & præceperunt eis, ut eos susciperent in pace.

14 Veneruntque filii Benjamin in illo tempore, & datæ sunt eis uxores de filiabus Iabes Galaad: alias autem non repererunt, quas simili modo traderent.

15 Univerfusque Israël valde doluit, & egit poenitentiam, super interfectione unius tribus ex Israël.

16 Dixeruntque majores natu: Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? omnes in Benjamin feminæ conciderunt.

17 Et magna nobis cura, ingentique studio providendum est, ne una tribus deleatur ex Israël.

18 Filias enim nostras eis dare non possumus, constituti juramento & maledictione, qua diximus: Maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin.

19 Ceperuntque consilium atque dixerunt: Ecce solemnitas Domini est in Silo anniversaria, quæ fita est ad septentrionem urbis Bethel, & ad orientalem plagam viæ, quæ de Bethel tendit ad Sichimam, & ad meridiem oppidi Lebona.

20 Præceperuntque filios Benjamin atque dixerunt: Ire, & latitare in vineis.

21 Cumque videritis filias Silo ad duccendos choros ex more procedere, ex se repate

repente de vineis, & rapite ex eis singuli uxores singulas, & pergit in terram Benjamin.

22 Cumque venerint patres eorum, ac fratres, & adversum vos queri ceperint, atque iurargi, dicemus eis: Misereamini eorum: non enim rapuerunt eas iure bellicum, atque victorum: sed rogantibus ut acciperent, non dedistis, & à vestra parte peccatum est.

23 Feceruntque filii Benjamin, ut sibi fuerat imperatum: & juxta numerum suum, rapuerunt sibi de his quæ ducebant choros uxores singulas: abieruntque in possessionem suam, ædificantes urbes: & habitantes in eis.

24 Filii quoque Israel reversi sunt per tribus & familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in Israel: sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

L I B E R

R V T H.

CAPVT I.

Elimelech Bethlehemitæ pro nimia fame cum uxore Noëmi ac duobus filiis in terram Moab concessit; quæ una cum filiis mortuo, Noëmi cum Ruth nuru sua in Bethlehem reversens, non vult vocari Noëmi, sed Mara.

IN diebus unius iudicis, quando iudices præerant, facta est fames in terra. Abiitque homo de Bethlehemiuda, ut peregrinaretur in regione Moabitudine cum uxore sua ac duobus liberis.

2 Ipse vocabatur Elimelech, & uxor ejus Noëmi: & duo filii, alter Mahalon: & alter Chelion, Ephrathæi de Bethlehemiuda. Ingressique regionem Moabidem, morabantur ibi.

3 Et mortuus est Elimelech maritus Noëmi: remansitque ipsa cum filiis.

4 Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis.

5 Et ambo mortui sunt Mahalon videlicet & Chelion: remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito.

6 Et surrexit ut in patriam pergeret, cum utraque nuru sua, de regione Moabitude: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas.

7 Ingressa est itaque de loco peregrinationis suæ, cum utraque nuru: & jam in via revertendi posita in terram Iuda,

8 Dixit ad eas: Ite in domum matris vestræ, faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecit cum mortuis & mecum.

9 De vobis invenire requiem in domibus vestrorum, quos sortituri estis. Et osculata est eas. Quæ elevata voce flere cœperunt,

10 Et dixit: Tecum pergemus ad populum tuum.

11 Quibus illa respondit: Revertimini filie mee, cur venitis mecum? nam ultra habeo filios in utero meo, ut vos ex ore sperare possitis?

12 Reversæ sunt filie mee, & abierunt: venit cum Noëmi, de regione Moabitude.

iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo conjugali, etiam si possem hac nocte concipere, & parere filios,

13 Si eos expectare velitis, donec crescant, & annos pubertatis implant, ante eritis vetulæ quam nubatis. Nolite, quæso, filie mee: quia vestra angustia magis me premit, & egressa est manus Domini contra me.

14 Elevata igitur voce rursus flere cœperunt: Orpha osculata est socrum, ac reversa est: Ruth adhæsit socrui suæ.

15 Cui dixit Noëmi: En reversa est cognata tua ad populum suum, & ad deos suos, vade cum ea.

16 Quæ respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te & abeam: quocumque enim perrexeris, pergam: & ubi morata fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.

17 Quæ te terra morientem suscepit, in ea moriar: ibique locum accipiam sepulture. Hæc mihi faciat Dominus, & hæc addat, si non sola mors me & te separaverit.

18 Videns ergo Noëmi, quod obstinato animo Ruth decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ad suos ultra reditum persuadere:

19 Profectæque sunt simul, & venerunt in Bethlehemi. Quibus urbem ingressis, vox apud cunctos fama percrebuit: dicebantque mulieres: Hæc est illa Noëmi.

20 Quibus ait: Ne vocetis me Noëmi (id est, pulchram) sed vocate me Mara (id est, amarā) quia amaritudine valde replevit me Omnipotens.

21 Egressa sum plena, & vacuum reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noëmi, quam Dominus humiliavit, & affixit Omnipotens?

22 Venit ergo Noëmi cum Ruth Moabitude nuru sua, de terra peregrinationis suæ: ac reversa est in Bethlehemi, quando primum hordea metebantur.

CAPVT II.

Ruth pressa fame, spicas in agro Booz affinis sui colligens, gratiam apud eum invenit, & loca videri ad socrum reversa, multum frumenti ei de ciborum reliquiis ei offert.

ERat autem viro Elimelech consanguineus, homo potens, & magnarum opum, nomine Booz.

2 Dixitque Ruth Moabitis ad socrum suam: Si iubes, vadam in agrum, & colligam spicas, quæ fugerint manus metentium, ubicumque elementis in me patrisfamilias reperero gratiam. Cui illa respondit: Vade filia mea.

3 Abiit itaque & colligebat spicas post tergumetentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine Booz, qui erat de cognatione Elimelech.

4 Et ecce, ipse veniebat de Bethlehemi, dixitque messoribus: Dominus vobiscum. Qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus.

5 Dixitque Booz iuveni, qui messoribus præerat: Cupis est hæc puella?

6 Cui respondit: Hæc est moabitis, quæ reversa est cum Noëmi, de regione Moabitude.

7 Et

7 It rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens metellorum vestigia : & de nocte utque tunc stat in agro, & ne ad momentum quidem domum reversa est.

8 Et ait Booz ad Ruth : Audi filia, ne Vadas in alterum agrum ad colligendum, nec recedas ab hoc loco; sed jungere puellis meis.

9 Et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi: sed etiam si sitieris, vade ad sarcinulas, & bibe aquas, de quibus & pueri bibunt.

10 Quæ cadens in faciem suam & adorans super terrâ, dixit ad eum : Vnde mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris peregrinam mulierem?

11 Cui ille respondit : nunciata sunt mihi omnia, quæ feceris socru tua post mortem viri tui : & quod reliqueris parentes tuos, & terram in qua nata es, & veneris ad populum quem antea nesciebas.

12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam mercedem recipias à Domino Deo Israel, ad quem venisti, sub cujus conjugii alas.

13 Quæ ait : Inveni gratiam apud oculos tuos domine mi, qui consolatus es me; & lo utus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum similis unius puellarum tuarum.

14 Dixitque ad eam Booz : Quando hora vesendi fuerit, veni huc, & comede panem, & inunge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad Metellorum latus, & congestit polentam sibi, comeditque & saturata est, & tulit reliquias.

15 Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris suis, dicens. Etiam si vobiscum metere voluerit, ne prohibeatis eam :

16 Et de vestris quoque manipulis projici e de industria, & remanere permittite, ut absque rubore colligat, & colligentem nemo corripiat.

17 Collegit ergo in agro usque ad vesperam : & quæ collegerat vinga cadens & excutiens, invenit hordei quasi ephi mensuram, id est, tres modios.

18 Quos portans reversa est in civitatem, & ostendit socru suæ : insuper protulit, & dedit ei de reliquiis cibi sui, quo saturata fuerat.

19 Dixitque ei socrus sua, Vbi hodie collegisti, & ubi fecisti opus? sit benedictus qui misericors est tui. Indicavitque ei apud quem fuisset operata : & nomen dixit viri, quod Booz vocaretur.

20 Qui respondit Noëmi : Benedictus sit à Domino : quoniam eandem gratiam, quam prabuerat vivis, servavit & mortuis. Rursusque ait : Propinquus noster est homo,

21 Et Ruth, Hoc quoque, inquit, præcepit mihi, ut tamdiu messoribus ejus jungerer, donec omnes legeres meterebantur.

22 Cui dixit socrus : Melius est, filia mea, ut cum puellis ejus ex eas ad metendum in alieno agro quâ spiam resistat tibi.

23 Iuncta est itaque puellis Booz : & rediit cum eis messum, donec hordea & triticum ad horreos conderentur.

Ruth sive de consilio abscit ad pedes. Ruth dicitur remanere, & nunciat verecunde postulat; accepto lato responso, sex hordei modios alijerum accepit.

1 Postquam autem reversa est ad forum suum, audivit ab ea : Filia mea, quæram tibi requiem, & providebo ut bene sit tibi.

2 Booz iste, cujus puellis in agro iuncta es, propinquus noster est, & hac nocte aream hordei ventilat.

3 Lava te igitur, & ungere, & induere cultioribus vestimentis, & descende in aream : non te videat homo, donec esum potumque fini rit.

4 Quando autem jerit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat : veniesque & discooperies pallium, quo operitur à pede pedum, & projicies te, & ibi jacebis : ipse autem dicet tibi quid agere debeas.

5 Quæ respondit : Quidquid præceperis faciam.

6 Descenditque in aream, & fecit omnia quæ sibi imperaverat socrus.

7 Cumque comidisset Booz & bibisset, & factus esset hilarior, isseque ad dormiendum juxta acervam manipulorum, venit abscondite, & discooperto pallio à pedibus ejus, se projecit.

8 Et ecce, nocte jam media expavit homo, & conturbatus est : viditque mulierem jacentem ad pedes suos,

9 Et ait illi : Quæ es? illaque respondit : Ego sum Ruth ancilla tua : expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es.

10 Et ille, Benedicta, inquit, es à Domino filia, & priorem misericordiam posteriore superasti : quia non es secuta juvenes, pauperes sive divites.

11 Noli ergo metere, sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis meæ, & mulierem te esse virtutis.

12 Nec abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior.

13 Quiesce hac nocte : & facto mane, si te voluerit propinquitatis jure retinere, bene res acta est : sin autem ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione suscipiam, vivit Dominus, dormi usque mane.

14 Dormivit itaque ad pedes ejus usque ad noctis abscissum. Surrexit itaque antequam homines te cognoscerent mutuo, & dixit Booz : Cave ne quis noverit quod huc veneris.

15 Et rursus, Expande, inquit, pallium tuum quo operiris, & tene utraq; e manu. Quæ extendente, & tenente, mensus est sex modios hordei, & posuit super eam. Quæ portans ingressa est civitatem,

16 Et venit ad socrum suam. Quæ dixit ei : Quid egisti filia? Narravitque ei omnia, quæ sibi fecisset homo.

17 Et ait : Ecce sex modios hordei dedit mihi, & ait : Nolo vacuum te reverti ad socrum tuum.

18 Dixitque Noëmi : Expecta filia donec videamus quem res exitum habeat : atque conat

enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est.

CAPVT IV.

Post eam senioribus civitatis, accipit possessionem Elimelech, & Ruth uxorem defuncti in uxorem credente alio propinquitate iuri propinquitatis) ex qua genuit Obed avum Davidis regis.

1 Ascendit ergo Booz ad portam, & sedit ibi. Cumque vidisset propinquum praeterire, de quo prius sermo habitus est, dixit ad eum: Declina paulisper, & sede hic: vocans eum nomine suo. Qui divertit, & sedit.

2 Tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis, dixit ad eos. Sedete hic.

3 Quibus sedentibus locutus est ad propinquum: Partem agri fratris nostri Elimelech vendet Noëmi, quæ reversa est de regione Moabitis:

4 Quod audire te volui, & tibi dicere coram cunctis sedentibus, & maioribus natu de populo meo. Si vis possidere iure propinquitatis eme, & posside: sin autem displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut sciam quid facere debeam: nullus enim est propinquus, excepto te, qui prior es: & me, qui secundus sum. At ille respondit: Ego agrum emam.

5 Cui dixit Booz: Quando emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitis, quæ uxor defuncti fuit, debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua.

6 Qui respondit: Cedo iuri propinquitatis: neque enim posteritatem familiae meae delere de loco tuo meo utere privilegio, quo me libenter catere profiteor.

† Deut. 25. 7. 7 Hic autem erat mos antiquitus in Israël inter propinquos, ut si quando alter alteri suo iuri cedebat, ut esset firma concessio, solvebat homo calceamentum suum, & dabat proximo suo: hoc erat testimonium cessionis in Israël.

8 Dixit ergo propinquo suo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo.

9 At ille maioribus natu, & universo populo. Testes vos, inquit, estis hodie, quod possiderim omnia quæ fuerunt Elimelech, & Chelion, & Mahalon, tradente Noëmi:

10 Et Ruth Moabitis, uxorem Mahalon, in conjugium sumpserim, ut suscitarem nomen defuncti in hereditate sua, ne vocabulum ejus de familia sua ac fratribus & populo deleatur. Vos, inquam, hujus rei testes estis.

11 Respondit omnis populus, qui erat in porta, & maiores natu: Nos testes sumus: faciat Dominus hanc mulierem, quæ ingreditur domum tuam, sicut Rachel & Lia, quæ edificaverunt domum Israël: ut sit exemplum virtutis in Ephraim, & habeat celebre nomen in Bethlehem:

† Gen. 38. 29. 12 Postque domus tua, sicut domus Phares, & quæm Thamar peperit Iudæ, de te nascetur quod tibi deditur Iussu & hac pacta.

13 Tunc tunc Booz Ruth, & accepit uxorem, & cohabitavit ad eam, & dedit illi Dominus in conceptu, & peperit filium.

14 Dixeruntque mulieres ad Noëmi: Benedictus Dominus, qui non est passus ut deficeret successor familiae tuæ, & vocaretur nomen ejus in Israël.

15 Et habens qui consoletur animam tuam, & nutriat senectutem: de nunc enim tua natus est, quæ te diligit: & multo tibi melior est, quam si septem haleres filios.

16 Suscepitque Noëmi puerum posuit in sinu suo, & nutricis ac gerulae fungebatur officio.

17 Vicinae autem mulieres congratulantes ei, & dicentes: Natus est filius Noëmi: vocaverunt nomen ejus Obed: hic est pater Isai, patris David.

18 Hæ sunt generationes Phares: † Phares genuit Elron,

19 Elron genuit Aram, Aram genuit Aminadab.

20 Aminadab genuit Nahasson, Nahasson genuit Salmon,

21 Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed,

22 Obed genuit Isai, Isai genuit David.

LIBER PRIMVS
SAMVELIS;

Quem nos
PRIMUM REGVM
DICIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Elcana habuit uxores Annam & Phenennam; quarum Anna diu sterilis & amala improprie vestitis, fusa in Silo coram Heli oratione ad Dominum, genuit Samuel, quem ablactatum Domino obtulit, ut voverat.

1 **F**VIT vir unus de Ramathaim Ephraim, de monte Ephraim, & nomen ejus Elcana, filius Ierohan, filii Eliu, filii Thohu filii Suph, Ephraïtaus:

2 Et habuit duas uxores, nomen unius Anna, & nomen secundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filii: Annæ autem non erant liberi.

3 Et ascendebat Vir ille de civitate sua statutis diebus, ut adoraret & sacrificaret Domino exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni, & Phinees, sacerdotes Domini.

4 Venit ergo dies, & immolavit Elcana, deditque Phenennæ uxori suæ, & cunctis filiis ejus, & filiabus partes:

5 Annæ autem dedit partem unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam ejus.

6 Affligebat quoque eam amala ejus, & vehementer angebat, in tantum, ut exprobraret quod Dominus conclusisset vulvam ejus.

7 Sequē faciebat per singulos annos, cum redente tempore ascenderent ad templum Domini: & sic provocabat eam, potius illa flebat, & non capiebat cibum.

8 Dixit ergo ei Elcana vir suus: Anna, cur illes? & quare non comedis? & quam ob rem affligunt cor tuum? Numquid non ego

† 1 Par.
2. 5. &
4. 1.
Matth.
1. 3.

ego melior tibi sum, quam decem filii?

9 Surrexit autem Anna postquam comederat & biberat in Silo. Et Heli sacerdote se lente super sellam ante postes templi Domini,

10 Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum, flens largiter,

11 Et votum novit, dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem faculæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque servæ tuæ sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, & novacula non ascendet super caput ejus.

12 Factum est autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli observaret os ejus.

13 Porro Anna loquebatur in corde suo, tan unque labia illius movebantur, & vox penitus non audiebatur. Estimavit ergo eam Heli temulentam,

14 Dixitque ei: Usquequo ebria eris? digere paulisper vinum, quo mades.

15 Respondens Anna, Nequaquam, inquit domine mi: nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque & omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini.

16 Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris & mœroris mei, locuta sum usque in præsens.

17 Tunc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Israel det tibi petitionem tuam, quam rogasti eum.

18 Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam, & comedit, vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati.

19 Et surrexerunt mane, & adoraverunt coram Domino: reversique sunt, & venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem suam, & recordatus est ejus Dominus.

20 Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, & peperit filium, vocavitque nomen ejus Samuel: eo quod à Domino postulasset eum.

21 Ascendit autem vir ejus Elcana, & omnis domus ejus, ut immolaret Domino hostiam solemnem, & votum suum,

22 Et Anna non ascendit: dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans, & ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, & maneat ibi jugiter.

23 Et ait ei Elcana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur, & mæde donec ablactes eum: precorque ut impleat Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, & lactavit filium suum, donec amoveret eum à lacte.

24 Et adduxit eum secum, postquam ablactaverat, in vitulis tribus, & tribus modis farinæ, & ac phora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem non erat adhuc infantulus:

25 Et immolaverunt vitulum, & obtulerunt puerum Heli.

26 Et ait Anna: O recto mi domine, vi-
xi ante te in domo tua ego sum illa mulier, quæ stetit coram te hic orans Dominum.

27 Pro puero isto oravi, & dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulavi: cum

28 Idcirco & ego consolavi eum Domino, cunctis diebus quibus fuerit commo-
datus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, & ait:

C A P V T II.

*Anna canticum in gratiarum actionem; præ-
vultum tres filios & duas filias genuerit; ob-
scata autem filiorum Heli, & nimiam patris indul-
gentiam, seu illi ex domus ejus comminatio, ac
mors filiorum prædicatur*

1 Exultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo meo: dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo.

2 Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster.

3 Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes; recedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum, Dominus est: & ipsi præparantur cogitationes.

4 Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore.

5 Repleti prius, pro panibus se locaverunt: & famelici saturati sunt, donec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

6 † Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. † *Deus. 32. 29.*

7 Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat. † *Job. 13. 2.*

8 Suscitavit de pulvere egenum, & de stercore elevavit pauperem: ut sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. † *Job. 16. 13.*

9 Pedes sanctorum suorum servabit, & impij in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

10 Dominum formidabunt adversarii ejus: & super ipsos in caelis tonabit: Dominus judicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui.

11 Et abiit Elcana Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis.

12 Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum.

13 Neque officium sacerdotum ad populum: sed quicumque immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis, dum coquerentur carnes, & habebat fuscinulam tridentem in manu sua.

14 Et mittebat eam in leberem, vel in caldariam, aut in ollam, sive in cacabum: & omne quod levabat fuscinula, tollebat sacerdos tibi, sic faciebant universo Israeli venientium in Silo.

15 Etiam antequam adolerent adipem, veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti: Damihi carnem, ut coquam sacerdoti: non enim accipiam à te carnem coctam, sed crudam.

16 Tollebatque illi immolans secundam partem juxta morem holie adeps, & tollebat quicquidque desiderat à viro. Qui respondebat, dicebat ei: Nequaquam: tunc enim dabis, alioquin tollam vi-

17 Erat ergo peccatum puerorum grande
coram Domino : quia retrahabant
homines à sacrificio Domini.

18 Samuel autem ministrabat ante faciem
Domini, puer, accit. etas ephod lineo.

19 Et tabernaculum parvum faciebat ei mater
sua, quam adhibebat statim diebus, detinens
eum vultu suo, ut immolaret hostiam
oleum rem.

20 Et benedixit Heli Elcanæ & uxori ejus:
dixitque ei: Reddat tibi Dominus semen de
muliere hac, pro scenore quod commodasti
Domino. Et abierunt in locum suum.

21 Visitavit ergo Dominus Annam, &
concepit, & peperit tres filios, & duas fi-
lias: & magnificatus est puer Samuel apud
Dominum.

22 Heli autem erat senex valde, & audivit
omnia quæ faciebant filii sui universo Is-
raël: & quomodo dormiebant cum mulieri-
bus quæ observabāt ad ostium tabernaculi.

23 Et dixit eis: Quare facitis res hujus-
cemodi, quas ego audio, res pessimas, ab
omni populo?

24 Nolite filii mei: non enim est bona
fama quam ego audio, ut transgredi facia-
tis populum Domini.

25 Si peccaverit vir in virum, placari ei
potest Deus: si autem in Dominum pecca-
verit vir, quis orabit pro eo? Et non au-
dierunt vocem patris sui: quia voluit Do-
minus occidere eos.

26 Puer autem Samuel proficiebat, atque
crescebat, & placebat tam Domino quam
hominibus:

27 Venit autem vir Dei ad Heli, & ait
ad eum: Hæc dicit Dominus Numquid non
aperte revelatus sum domui patris tui, cum
essent in Ægypto in domo Pharaonis?

28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Is-
rael mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad
altare meum, & adoleret mihi incensum, &
portaret ephod coram me: & dedi domui
patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël.

29 Quare calce abiecastis victimam meam,
& munera mea quæ præcepi ut offerrentur
in templo: & magis honorasti filios tuos
quam me, ut comederitis primitias omnis
sacrificii Israël populi mei?

30 Propterea ait Dominus Deus Israël:
† Loquens locutus sum, ut domus tua, &
† 3. domus patris tui, ministraret in conspectu
† 2. meo, usque in sempiternum. Nunc autem
† 27. dicit Dominus Absit hoc à me: sed quicum-
que glorificaverit me, glorificabo eum:
qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

31 Ecce dies veniunt, & præcidam bra-
chium tuum, & brachium domus patris tui,
ut non sit senex in domo tua.

32 Et videbis ænulum tuum in templo,
in universis prosperis Israël: & non erit se-
nex in domo tua omnibus diebus.

33 Verumtamen non auferam penitus vi-
rum ex te ab altari meo: sed ut deficient
oculi tui, & tabescat anima tua: & pars
magis domus tue morietur, cum ad viri-
tatem tuam venerit.

34 Hæc autem tenet tibi signum, quod ven-
turus est duobus filiis tuis, Ophai &
Iphai. In die quo non oraveris a tebo.

35 Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem,
qui iuxta cor meum, & animam meam sa-
ciet: & ædificabo ei domum fidelem, & am-
bulabo coram Christo meo cunctis diebus.

36 Futurum est autem, ut quicumque res
manserit in domo tua, veniat ut oretur pro
eo, & offerat nummum argenteum, &
totam panis, dicatque: Dimitte me ob-
secro ad unam partem sacerdotalem, ut
comedam buccellam panis.

C A P V T III.

Samuel quater à Domino vocatur, revelationem
sibi adversum Heli factam, et refert: & pœdationem
toti Israël suis prophetis innuit.

1 Ver autem Samuel ministrabat Do-
mino coram Heli, & sermo Domini
erat pretiosus in diebus illis, non erat vltro
manifesta.

2 Factum est ergo in die quadam, Heli
jacebat in loco suo, & oculi ejus caligave-
rant, nec poterat videre:

3 Lucerna Dei antequam extingueretur,
Samuel dormiebat in templo Domini, ubi
erat arca Dei.

4 Et vocavit Dominus Samuel. Qui res-
pondens, ait: Ecce ego.

5 Et cucurrit ad Heli, & dixit: Ecce ego,
vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi:
revertete, & dormi. Et abiit, & dormivit.

6 Et adjecit Dominus rursus vocare
Samuelem. Consurgensque Samuel, abiit
ad Heli, & dixit: Ecce ego: quia vocasti
me. Qui respondit: Non vocavi te fili mi:
revertete, & dormi.

7 Porro Samuel necdū sciebat Dominum,
neque revelatus fuerat ei sermo Domini.

8 Et adjecit Dominus, & vocavit adhuc
Samuelem tertio. Qui consurgens abiit ad
Heli.

9 Et ait: Ecce ego: quia vocasti me. In-
tellexit ergo Heli quia Dominus vocaret
puerum: & ait ad Samuelem: Vade, & dor-
mi: & si deinceps vocaverit te, dices Loque-
re Domine, quia audit servus tuus. Audiit
ergo Samuel, & dormivit in loco suo.

10 Et venit Dominus, & stetit: & vocavit,
sicut vocaverat secundo: Samuel, Samuel.
Et ait Samuel: Loquere Domine, quia au-
dit servus tuus.

11 Et Dixit Dominus ad Samuelem: Ecce
ego facio verbum in Israël: quod quicum-
que audierit, rinnient antra aures ejus.

12 In die illa suscitabo adversum Heli
omnia quæ locutus sum super domum ejus:
incipiam, & complebo.

13 Prædixi enim ei quod judicatus es-
set domus ejus in æternum, propter in-
iquitatem, eo quod noverat indigne agere
filios suos, & non corripuerit eos.

14 Idcirco juravi domui Heli, quod non
expietur iniquitas domus ejus victimis &
muneribus usque in æternum.

15 Dormivit autem Samuel usque mane,
aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel
inebat indicare visum rem Heli.

16 Vocavit ergo Heli Samuelem, & dixit:
Samuel fili mi? Qui respondens, ait: Præsto
sum.

17 Et interrogavit eum: Quis est sermo,
quam locutus est Dominus a te? Oravit
†

ne celaveris me, hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, si absconderis à me sermonem, ex omnibus verbis quæ dicta sunt tibi.

18 Indicavit itaque ei Samuel universos sermones, & non abscondit ab eo. Et ille respondit Dominus est: quod bonum est in oculis tuis faciat.

19 Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram.

20 Et cognovit universus Israël, à Dan usque Berthæe, quod fidelis Samuel propheta esset Domini.

21 Et addidit Dominus ut appareret in Silo quoniam revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo, juxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis universo Israël.

C A P V T I V.

Caduntur Israelitæ à Philistiis, rursusque adducta in castra arca caduntur, captæque arca duo filii Heli occiduntur; quibus auditis, Heli corruens occumbit, & nurus ejus in partu moritur.

1 ET factum est in diebus illis, convegerunt Philistiim in pugnam: & egressus est Israël obviam Philistiim in prælium, & castrametatus est juxta lapidem adjutorii. Porro Philistiim venerunt in Aphec,

2 Et instruxerunt aciem contra Israël. Intro autem certamine, terga vertit Israël Philistiis, & cæsa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quatuor millia virorum.

3 Et reversus est populus ad castra: dixeruntque majores natu de Israël: Quare percussit nos Dñs hodie coram Philistiim? Afferamus ad nos de Silo arcam fœderis Domini, & veniat in medium nostri, ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum,

4 Misit ergo populus in Silo, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum sedentis super Cherubim: erantque duo filii Heli cum arca fœderis Dei, Ophni & Phinees.

5 Cumque venisset arca fœderis Domini in castra, vociferatus est omnis Israël clamore grandi, & personavit terra.

6 Et audierunt Philistiim vocem clamoris, dixeruntque: Quanam est hæc vox clamoris magni in castris Hebræorum? Et cognoverunt quod arca Domini venisset in castra.

7 Timueruntque Philistiim, dicentes: Venit Deus in castra. Et ingemuerunt, dicentes:

8 Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio heri & nudi sterius: væ nobis. Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium istorum? hi sunt Dii, qui percusserunt Ægyptum omni plaga, in deserto.

9 Confortamini, & estote viri, Philistiim: ne servietis Hebræis, sicut & illi servierunt vobis: confortamini, & bellate.

10 Pugnauerunt ergo Philistiim, & cæsus est Israël, & fugit unusquisque in tabernaculum suum: & facta est plaga magna in eos, & ceciderunt de Israël viginti millia pedum.

11 Et arca Dei capta est: duo quoque filii Heli mortui sunt, Ophni & Phinees.

12 Currens autem vir de Benjamin ex acie, venit in Silo in domum illam, scissa veste, & cor spersus pulvere caput.

13 Cumque ille venisset, Heli sedebat super tellam contra viam spectans. Erat enim cor ejus pavens pro arca Dei. Vir autem ille postquam ingressus est, nuntiavit urbi: & ululavit omnis civitas.

14 Et audivit Heli sonitum clamoris, dixitque: Quis est hic sonitus tumultus huius? At ille festinavit, & venit, & nuntiavit Heli.

15 Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi ejus caligaverant, & videre non poterat.

16 Et dixit ad Heli: Ego sum qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actum est fili mi?

17 Respondens autem ille, qui nuntiabat, Fugit, inquit, Israël coram Philistiim, & ruina magna facta est in populo: insuper & duo filii tui mortui sunt, Ophni & Phinees: & arca Dei capta est.

18 Cumque ille nominasset arcam Dei, cecidit de sella retrorsum juxta ostium, & fractis cervicibus mortuus est. Senex enim erat vir & grandævus: & ipse judicavit Israël quadraginta annis.

19 Nurus autem ejus, uxor Phinees, prægnans erat, vicinaque partui: & audito nuncio quod capta esset arca Dei, & mortuus esset socer suus, & vir suus, incurvavit se & peperit: irruerant enim in eam dolores subiti.

20 In ipso autem momento mortis ejus dixerunt ei quæ stabant circa eam: Ne timeas, quia filium peperisti. Quæ non respondit eis, neque animadvertit.

21 Et vocavit puerum, Ichabod, dicens: Translata est gloria de Israël, quia capta est arca Dei, & pro socero suo & pro viro suo:

22 Et ait: Translata est gloria ab Israël, eo quod capta esset arca Dei.

C A P V T V.

Dagon coram arca semel ac iterum corruit, abscessit in limine capite & manibus Philistiis quoque mariscis & muribus percussus, & arcam a se repellunt.

1 Philistiim autem tulerunt arcam Dei, & asportaverunt eam à lapide adjutorii in Azotum.

2 Tuleruntque Philistiim arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, & statuerunt eam juxta Dagon.

3 Cumque surrexissent diluculo Azotii altera die, ecce Dagon jacebat pronus in terra ante arcam Domini: & tulerunt Dagon, & restituerunt eum in locum suum.

4 Rursusque mane die altera consurgentes, invenerunt Dagon jacentem super faciem suam in terra coram arca Domini: caput autem Dagon, & dux palmarum manuum ejus abscessisse erant super limen:

5 Porro Dagon solus truncus remanserat in loco suo. Propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum ejus, super limen Dagon in Azoto, usque in hodiernum diem.

6 Aggravata est autem manus Domini super Azotios, & demoluntur eos, & percussit

percutiunt in secretiori parte natium Azotum, & fines ejus. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis illius, & nati sunt nates, & tacta est confusio mortis magnæ in civitate.

7 Videntes autem viri Azotii hujusmodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Israël apud nos: quoniam dura est manus ejus super nos, & super Dagon deum nostrum.

8 E-mittentes congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum ad se, & dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israël? Responderuntque Gethæi: Circumducatur arca Dei Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israël.

9 Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini per singulas civitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros unius usque urbis, à parvo usque ad majorem, & computrescebant prominentes extales eorum. Inieruntque Gethæi consilium, & fecerunt sibi sedes pelliceas.

10 Miserunt ergo arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes, Adduxerunt ad nos arcam Dei Israël, ut interficiat nos & populum nostrum.

11 Miserunt itaque & congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum: qui dixerunt: Dimitte arcam Dei Israël, & revertatur in locum suum, & non interficiat nos cum populo nostro.

12 Erat enim pavor mortis in singulis urbibus, & gravissima valde manus Dei, viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natium: & ascendebat ululatus uniuscujusque civitatis in cælum.

C A P V T VI.

Philisthæi arcam cum vestivis donariis, muribus & anis aureis, suorum sacerdotum consilio, à se remittunt per vaccas lactantes & novum plaustrum usque Bethsames, ubi vaccas super ligna plaustrum Bethsamitæ immolaverunt, plurimum de populo de plebe à Domino interemptis, quod arcam Dei non sua reverenter conflexissent.

1 **E**rgo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus.

2 Et vocaverunt Philisthim sacerdotes & divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? Indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt:

3 Si remittitis arcam Dei Israël, nolite dimittere eam vacuum, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, & tunc curabimini: & sciatis quare non recedat manus ejus à vobis.

4 Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi:

5 Juxta numerum provinciarum Philisthinorum, quinque anos aureos facietis, & quinque mures aureos: quia plaga una fuit omnibus vobis, & satrapis vestris. Facietisque similitudines anorum vestrorum, & similitudines murum, quod demolita est terra, & dabitur Deo Israël gloria: si forte relevet manum suam à vobis, & à divinis vestris, & à terra vestra.

6 Quare aggravatis corda vestra, sed

aggravavit Aegyptus, & Pharaon cor suum? ^{† Exod. 12 31} & nonne postquam percussus est tunc dimisit eos, & abierunt?

7 Nunc ergo arripite & facite plaustrum novum unum: & duas vaccas scetas, quibus non est impositum iugum, juncite in plaustrum, & recludite vitulos earum domi.

8 Tolleisque arcam Domini, & ponetis in plaustrum, & vasa aurea, quæ exsolvistis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus ejus: & dimitte eam ut vadat.

9 Et aspicietis: & si quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande: sin autem, minime: sciatis quia nequaquam manus ejus tetigit nos, sed casu accidit.

10 Fecerunt ergo illi hoc modo: & solentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos, junxerunt ad plaustrum, vitulosque earum concluderunt domi.

11 Et posuerunt arcam Dei super plaustrum, & capsellam, quæ habebat mures aureos & similitudines anorum.

12 Ibant autem in directum vaccæ, per viam quæ ducit Bethsames, & itinere undegradiebantur, pergentes & mugientes: & non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram: sed & satrapæ Philisthim sequebantur usque ad terminos Bethsames,

13 Porro Bethsamitæ metebant triticum in valle: & elevantes oculos suos, viderunt arcam, & gavisi sunt cum vidissent.

14 Et plaustrum venit in agrum Iosue Bethsamitæ, & stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plaustrum, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum Domino.

15 Levitæ autem deposuerunt arcam Dei, & capsellam quæ erat juxta eam, in qua erant vasa aurea, & posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitæ obtulerunt holocausta, & immolaverunt victimas in die illa Domino.

16 Et quinque satrapæ Philisthinorum viderunt, & reversi sunt in Accaron in die illa.

17 Hi sunt autem ani aurei, quos reddiderunt Philisthim pro delicto, Domino: Azotus unum, Gaza unum, Ascalon unum, Geth unum, Accaron unum:

18 Et mures aureos secundum numerum urbium Philisthim, quæque provinciarum, ab urbe murata usque ad villam quæ erat absque muro, & usque ad Abelmagnam, super quem posuerunt arcam Domini, quæ erat usque in illum diem in agro Iosue Bethsamitis.

19 Percussit autem de viris Bethsamitis, eo quod vidissent arcam Domini, & percussit de populo septuaginta viros, & quinquaginta milia plebis. Luxitque populus eo quod Dominus percussisset plebem plaga magna.

20 Et dixerunt viri Bethsamitæ: Quis poterit stare in conspectu Domini, & servare hunc? & ad quem accedet à nobis?

21 Miseruntque nuncios ad habitatores Carthiathim, dicentes: Reduxerunt Philisthim arcam Domini, descendite, & servate eam ad vos.

CAPVT VII.

Reduxit autem et dominum, Abinadab in Gabaa; Samuel autem habebat Israel ad Dominum conuersum, Philistini autem vicerunt, orante pro ipsis Samuel.

Venerunt ergo viri Cariatiatim, & reduxerunt arcam Domini, & intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt, ut custodiret arcam Domini.

2 Et factum est: ex qua die mansit arca Domini in Cariatiatim, multiplicati sunt dies (erat quippe iam annus vigesimus) & requieuit omnis domus Israël post Dominum.

3 At autem Samuel ad universam domum Israël, dicens: Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri, Baalim & Astaroth, preparate corda vestra Domino, & servite ei soli, & eruet vos de manu Philistinum.

4 Abstulerunt ergo filii Israël Baalim & Astaroth, & servierunt Domino soli.

5 Dixit autem Samuel: Congregate universum Israël in Masphath, ut orem pro vobis Dominum.

6 Et convenerunt in Masphath: hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, & ieiunaverunt in die illa, atque dixerunt ibi: Peccavimus Domino. Iudicavitque Samuel filios Israël in Masphath.

7 Et audierunt Philistinum quod congregati essent filii Israël in Masphath, & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israël. Quod cum audissent filii Israël, timuerunt à facie Philistinorum.

8 Dixeruntque ad Samuelem: Ne cesses pro nobis clamare ad Dñm Deum nostrum: ut salvet nos, de manu Philistinorum.

9 Tulit autem Samuel agnum lactentem unum, & obtulit illum holocaustum integrum Domino: & clamavit Samuel ad Dominum pro Israël, & exaudivit eum Dominus.

10 Factum est autem, cum Samuel offerret holocaustum, Philistinum iniere prælium contra Israël: intonuit autem Dominus furore magno in die illa super Philistinum, & exterminavit eos, & cæsi sunt à facie Israël.

11 Egressique viri Israël de Masphath, persecuti sunt Philistinos, & percusserunt eos, usque ad locum qui erat subter Berhach.

12 Tulit autem Samuel lapidem unum, & posuit eum inter Masphath & inter Sen: & vocavit nomen loci illius, Lapis adjutorij. Dixitque: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus.

13 Et humiliati sunt Philistinum, nec apposuerunt ultra ut venirent in terminos Israël. Facta est itaque manus Domini super Philistinos, cunctis diebus Samuelis.

14 Et reddita sunt urbes, quas tulerant Philistinum ab Israël, Israël, ab Accaron usque Geth, & terminos suos: liberavi quoque Israël de manu Philistinorum, eratque pax inter Israël & Amorrhæum.

15 Iudicabat quoque Samuel Isaaclem cunctis diebus vite sue.

16 Tribat per supulos annos circumiens Bethel & Galgala & Masphath, & iudicabat Isaaclem in supradictis locis.

17 Revertebaturque in Ramatha: ibi enim erat domus eius, & ibi posuit altare suum: edificavit etiam ibi altare Domino.

CAPVT VIII.

Filiis Samuelis ad auxilium decem in luge perit populus per se in more Gentium, quibus Samuel, habente Dominum, ducem per regem predictis: sed non audierunt.

1 Factum est autem cum senisset Samuel, posuit filios suos iudices Israël.

2 Fuitque nomen filii eius primogeniti Joel, & nomen secundi Abia, iudicumque Bersabee.

3 Et non ambulaverunt filii illius in viis eius: sed declinaverunt post avaritiam, acceperuntque munera, & pervererunt iudicium.

4 Congregati ergo universi maiores natu Israël, venerunt ad Samuelem in Ramatha.

5 Dixeruntque ei: Ecce tu senisti, & filii tui non ambulant in viis tuis: & constitue nobis regem, ut iudicet nos, sicut & universæ habent nationes.

6 Displicuit sermo in oculis Samuelis, eo quod dixissent: Da nobis regem, ut iudicet nos. Et oravit Samuel ad Dominum.

7 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi, non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos.

8 Iuxta omnia opera sua, quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Aegypto usque ad diem hanc, si ut dereliquerunt me, & servierunt diis alienis, sic faciunt etiam tibi.

9 Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen contestare eos, & prædic eis jus regis, qui regnaturus est super eos.

10 Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui penerat à se regem.

11 Erat: Hoc erit jus regis, qui imperaturus est vobis: Filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietque sibi equos & præcursores quadrigarum suarum,

12 Et constituet sibi illos, & centuriones, & aratores agrorum suorum, & moltores segetum, & tabros arborum & cunctorum suorum.

13 Filias quoque vestras faciet sibi unguentarias, & locarias, & panificas.

14 Agros quoque vestros, & vineas, & oliveta optima tollet, & dabit servis suis.

15 Sed & segetes vestras, & vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis & famulis suis.

16 Servos etiam vestros, & ancillas, & juvenes optimos & alios auferet, & ponet in opere suo.

17 Gieges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei servi.

18 Et clamabitis in die illa à facie regis vestri, quem elegistis vobis: & non exaudiet vos Dominus in die illa, quia peristis vobis regem.

19 Nola autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam, rex enim erit super nos.

20 Et erimus nos quoque sicut omnes gentes & iudicabit nos rex & tollent & erunt a facie nostra & pugnabunt contra nos.

21 Et audivit Samuel omnia verba populi, &

† 62.

13 12.

14.

13 21.

& locutus es ea in auribus Domini.

22 Dixit autem Dominus ad Samuel:
23 alio non coram, & constituetur eos
regem. Itaque Samuel alios Israel: Vadit
unusque in civitatem suam.

C A P V T I X.

Strips Senecae, q. i. navendo p. ante. affinas per-
venit ad Sammelon, cui revelatum augendum rex,
cum quo venisset, ac nate hostibus receptus.

ET erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filius Seror, filius Bechozath, filius Apha, filii viri Lemni, fortis robore.

2. Erat ei filius vocabulo Saul electus & bonus, & non erat vir de filiis Israël melior illo, ab humero & sursum eminebat super omnem populum.

3 Perierant autem asinae Cis patris Saul :
& dixit Cis ad Saul filium suum : Tolle te-
cum unum de pueris , & confurgens vade,
& quære asinas. Qui cum transissent per
montem Ephraim ,

4 Et per terram Salisa, & non invenissent, transferunt etiam per terram Salini, & non erant: sed & per terram Iemini, & minime repererunt.

5 Cum autem venissent in terram Suph,
dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni
& revertamur ne forte dimiserit pater meus
asinas, & sollicitus sit pro nobis.

6 Qui ait ei : ecce vir Dei est in civitate hac , vir nobilis : omne quod loquitur , sine ambiguitate venit , nunc ergo eamus illuc , si forte indicet nobis de via nostra , propter quam venimus.

7 Dixitque Saul ad puerum suum : Ecce ibimus : quid feremus ad virum Dei ? panis defecit in frascis nostris : & sportulam non habemus , ut demus homini Dei , nec quidquam aliud.

8 Rurſum puer reſpondit Sauli , & ait :
Ecce inventa eſt in manu mea quarta pars
ſtateris argenti, demus homini Dei , ut iſ-
clicet nobis viam noſtram.

9 (Olim in Israël, sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: Venite, & eamus ad Videntem. Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim Videns.) —

10 Et dixit Saul ad puerum suum : Opti-
mus ferro tuus. Veni, eamus. Et ierunt in
civitatem, in qua erat vir Dei.

11. Curque ascenderent clivum civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, & dixerunt eis, Num hic est Videns?

12 Quæ respondentes, dixerunt illis :
Illi est, ecce ante te, festina nunc : hodie
enim venit in civitatem, quia sacrificium
est hodie populi in excelso.

13 Ingredientes urbem, statim invenietis eum antequam ascendat excessum ad ves- cendum, neque enim comesturus est popu- lus donec ille veniat: quia ipse benedicit hostiæ, & deinceps comedunt, qui vocati sunt. Nunc ergo conscendite, quia hodie reperietis eum.

14. Et ascendunt in civitatem. Cumque
intus stabulant in medio urbis, apparuit
sibi angelus dei et clivantes, ut ascenderet
in excelsum.

15. † Dominus autem revelaverat autem. † 47.
Iam Samuelis autem unam diem quam veni- 13. 31.
ret Saul, dicens :

16 Hac platura, quæ nunc est, cras mietam virum ad te de terra Benjamin, & unges eum ducem super populum meum Israel: & salvabit populum meum de manu Philistinorum: quia respexi populum meum, venit enim clamor eorum ad me.

17 Cumque alpeisset Samuel Saulem,
Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram
tibi, iste domus habitabit populo tuo.

18 Accessit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, & ait : Indica, oro, tibi, ubi est domus V. dentis.

19 Et respondit Samuel Sauli dicens : Ego sum Videns , ascende ante me in excelsum , ut comedatis mecum hodie , & dormitis mane : & omnia quæ sunt in corde tuo , indicabo tibi.

20 Et de asinis, quas nudius tertius perdidisti, ne sollicitus sis, quia inventæ sunt. Et cujus erunt optima quæque Israel? nonne tibi & omni domui patris tui?

21 Respondens autem Saul, ait: Numquid non filius Iemini ego sum, de minima tribu Israël, & cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin? quare ergo locutus es mihi sermonem istum?

22 Affluens itaque Samuel Saulem, & puerum ejus introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum qui fuerant invitati : erant enim quasi viginti viri.

23 Dixitque Samuel coco: Da partem
quam dedi tibi, & præcepi ut reponere
seorsum apud te.

24 Levavit autem cocus aratum, & posuit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod remansit, pone ante te & comede: quia de industria servatum est tibi, quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele in die illa.

25 Et descenderunt de excelso in oppidum, & locutus est cum Saule in solatio: stravitque Saul in solatio, & dormivit.

26 Cumque mane surrexissent, & jam elucesceret, vocavit Samuel Saulem in Solario, dicens; Surge & dimittam te. Et surrexit Saul: Egrediente sunt autem o, ipse videlicet, & Samuel.

27 Cumque descenderent in extrema parte civitatis, Samuel dixit ad Saul - Dic puero ut antecedit nos, & transeat: tu autem subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum Domini.

C A P V T X.

Eligitur Saul in regem à Samuele, dedit ac præcedentibus signis, prophetas inter pro Iehu, & missis scribis à Samuele confirmare in regem: lex re aut in libro scripta, coram Iohanne, edita.

TVLII. 7. autem Sa. uel. lenti culam
 olei, & effudi super caput ejus, &
 deosculatus est eum, & ait: Ecce, nunc te
 Dominus super hereditatem tuam in prin-
 cipe n., & liberabis populum tuum de o-
 mnibus inimicis tuis, qui crederentur
 tui. Et hoc non figuris, quia uixit te Deus
 in principe n.

2. Cumbler's hoodie and, inventory of os
vires ja da Lepidochrym R. bel in faldas

Benjamin, in meridie, dicentque tibi: Inventæ sunt asinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermissis pater tuus asinis, sollicitus est pro vobis, & dicit: Quid faciam de filio meo?

3 Cumque Abieris inde, & ultra transieris, & veneris ad quercum Thabor invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel, unus portans tres hœdos, & alius tres rotas panis, & alius portans lagenam vini.

4 Cumque te salutaverint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.

5 Post hæc venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum: & cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis gregem prophetarum descendendum de excelsu, & ante eos psalterium & tympanum, & tibiā, & citharam, ipsosque prophetantes.

6 Et insiliet in te Spiritus Dñi, & prophetaabis cum eis, & mutaberis in virum alium.

7 Quando ergo evenerint signa hæc omnia tibi, fac quæcumque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est,

8 Et descendes ante me in Galgala, (ego quippe descendam ad te) ut offeras oblationem, & immoles victimas pacificas: septem diebus expectabis, donec veniam ad te: & ostendam tibi quid facias.

9 Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret à Samuele, immutavit ei Deus cor aliud: & venerunt omnia signa hæc in die illa.

10 Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus prophetarum obvius ei: & insiluit super eum Spiritus Domini, & prophetavit in medio eorum.

11 Videntes autem omnes qui noverant eum heri & nudiustertius, quod esset cum prophetis, & prophetaret, dixerunt ad invicem: Quænam res accidit filio Cis? num & Saul inter prophetas?

12 Responditque alius ad alterum, dicens: Et quis pater eorum? propterea versum est ^{† Infr.} in proverbium: [†] Num & Saul inter prophetas? ^{19.24.}

13 Cessavit autem prophetare, & venit ad excelsum.

14 Dixitque patruus Saul ad eum, & ad puerum ejus: Quo abistis? Qui responderunt: Quærere asinas; quas cum non reperissemus, venimus ad Samuelem:

15 Et dixit ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.

16 Et ait Saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia inventæ essent asinæ. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel.

17 Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maspha:

18 Et ait ad filios Israël: Hæc dicit Dñs Deus Israël: Ego eduxi Israël de Ægypto: & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum qui affligebant vos.

19 Vos autem hodie projecistis Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis & tribulationibus vestris: & dixistis: ^{† Nequaquam:} sed regem constituimus super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras & per familias.

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Israël, & cecidit fors tribus Benjamin.

21 Et applicuit tribum Benjamin & cognationes ejus, & cecidit cognatio Merri, & pervenit usque ad Saul filium Cis. Quæsierunt ergo eum, & non est inventus.

22 Et consuluerunt post hæc Dominum, utrumnam venurus esset illuc. Responditque Dominus: Ecce absconditus est domi.

23 Cucurrerunt itaque & tulerunt eum inde: stetitque in medio populi, & altior fuit universo populo ab humero & sursum.

24 Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit Dominus quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, & ait: Vivat Rex.

25 Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, & scripsit in libro, & reposuit coram Domino: & dimisit Samuel omnem populum, singulos in domum suam.

26 Sed & Saul abiit in domum suam in Gabaa: & abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda.

27 Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille vero dissimulabat se audire.

C A P V T XI.

Saul irruente in ipsum spiritu Domini, divisitque suis bobus, populum ad bellum convocat, vincitque Naas regem Ammonitarum, liberatisque viris Iabes Galaad, & regnum ejus instantatur in Galgala.

1 ET factum est quasi post mensem, accendit Naas Ammonites, & pugnare coepit adversum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos foederatos, & serviemus tibi.

2 Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum foedus, ut etiam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israël.

3 Et dixerunt ad eum seniores Iabes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuncios ad universos terminos Israël: & si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te.

4 Venerunt ergo nuncii in Gabaa Saulis, & locuti sunt verba hæc, audiente populo: & levavit omnis populus vocem suam, & flevit.

5 Et ecce Saul veniebat, sequens boves de agro. & ait: Quid habet populus quod plo- rat? Et narraverunt ei verba virorum Iabes.

6 Et insilivit Spiritus Domini in Saul, cum audisset verba hæc, & iratus est furor ejus nimis.

7 Et assumens utrumque bovem, concidit in frustra, misitque in omnes terminos Israël per manum nunciorum, dicens: Quicumque non exierit, & secutus fuerit Saul & Samuel, sic fiet bobus ejus. Invasit ergo timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir unus.

8 Et recensuit eos in Bezech: fueruntque filiorum Israël trecenta millia: virorum autem Iuda triginta millia.

9 Et dixerunt nuncii, qui venerant: Sic dicetis viris, qui sunt in Iabes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol.

Veneruntque

Venerunt ergo nuncii, & annuntiaverunt viris Iahes: qui lætati sunt.

10 Et dixerunt: Mane exhibimus ad vos: & facietis nobis omne quod placuerit vobis.

11 Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes: & ingressus est media castra in vigilia matutina, & percussit Ammon usque dum incalesceret dies: reliqui autem dispersi sunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter.

† *Supr.* 10.27. 12 Et ait populus ad Samuelem: † Quis est iste qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros & interficiemus eos.

13 Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dominus salutem in Israël.

14 Dixit autem Samuel ad populum: Venite & eamus in Galgala, & innovemus ibi regnum.

15 Et perrexit omnis populus in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, & immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et lætatus est ibi Saul, & cuncti viri Israël nimis.

C A P V T XII.

† Samuel populi iudicio probatus innocens. Israël ingratitudinis erga Deum arguit, datus è calisignis dicta sua confirmat, hortaturque ut Domino adhæreant: non cessans pro ipsis orare.

1 Dixit autem Samuel ad universum Israël: Ecce audivi vocem vestram, juxta omnia quæ locuti estis ad me, & constitui super vos regem.

2 Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, & incanui: porro filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad hanc diem, ecce præsto sum.

† *Ecclesi.* 30.22. 3 † Loquimini de me coram Dño, & coram Christo ejus, utrum bovem cujusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum: si oppressi aliquem: si de manu cujusquam munus accepi: & contemnam illud hodie, restituanque vobis.

4 Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicujus quippiam.

5 Dixitque ad eos: Testis est Dominus adversum vos, & testis Christus ejus in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis.

6 Et ait Samuel ad populum: Dominus, qui fecit Moysen & Aaon, & eduxit patres nostros de terra Egypti.

7 Nunc ergo state, ut iudicio contendam adversum vos coram Domino, de omnibus misericordiis Domini, quas fecit vobiscum, & cum patribus vestris:

† *Gen.* 46.5. 8 † Quo modo Iacob ingressus est in Egyptum, & clamaverunt patres vestri ad Dominum: & misit Dominus Moysen & Aaron & eduxit patres vestros de Egypto: & collocavit eos in loco hoc.

† *Judic.* 4.2. 9 Qui obliti sunt Dñi Dei sui, & tradidit eos in manu Sisaræ magistri militiæ Habor, & in manu Philistinorum, & in manu regis Moab, & pugnaverunt adversum eos.

10 Postea autem clamaverunt ad Dominum, & dixerunt: Peccavimus, quia derelinquimus Dominum, & servivimus Baalim &

Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, & serviemus tibi.

† *Judic.* 6.14. 11 † Et misit Dominus Ierobaal, & Badan & Iephthe, & Samuel, & eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, & habitastis confidenter.

12 Videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos, dixistis mihi: † Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum Dominus Deus vester regnaret in vobis. † *Supr.* 8.19. 10.

13 Nunc ergo præsto est rex vester, quem elegistis & petistis: ecce dedit vobis Dominus regem. 19.

14 Si timueritis Dominum & servieritis ei, & audieritis vocem ejus, & non exasperaveritis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum.

15 Si autem non audieritis vocem Dñi, sed exasperaveritis sermones ejus, erit manus Dñi super vos, & super patres vestros.

16 Sed & nunc state, & videte rem istam grandem, quam facturus est Dominus in conspectu vestro.

17 Numquid non messis tritici est hodie? invocabo Dominum, & dabit voces & pluvias: & scietis, & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini, petentes super vos regem.

18 Et clamavit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluvias in illa die.

19 Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem, & dixit universus populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur, addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem.

20 Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis universum malum hoc: verumtamen nolite recedere à tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro.

21 Et nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt.

22 Et non derelinquet Dominus populum suum, propter nomen suum magnum: quia juravit Dominus facere vos sibi populum.

23 Absit autem à me hoc peccatum in Dominum, ut cessem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.

24 Igitur timeate Dominum, & servite ei in veritate, & ex toto corde vestro, vidistis enim magnifica quæ in vobis gesserit.

25 Quod si perseveraveritis in malitia: & vos & rex vester pariter peribitis.

C A P V T XIII.

Visti à Saule Philisthai maximo apparatu adversus Israël armantur: territi Hebraei in austris latitant: Saul quia non expectato Samuelis adventu, obtulit holocaustum, reprobatus à Domino dicitur: de cautela Philisthaeorum ut Israëlita armis spoliarentur.

† Filius unius anni erat Saul cum regnare cœpisset, duobus autem annis regnavit super Israël.

2 Et elegit sibi Saul tria millia de Israël: & erat cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Ionatha in

Gabaa Benjamin: porro ceterum populum sensit unumquemque in tabernacula sua. Et percussit Ionathas stationem Philisthinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebræi.

4 Et universus Israël audivit hujuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philisthinorum: & erexit se Israël adversus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala.

5 Et Philisthiim congregati sunt ad præliandum contra Israël, triginta millia currum, & sex millia equitum, & reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethaven.

6 Quod cum vidissent viri Israël se in arcto positos, (afflictus enim erat populus) absconderunt se in speluncis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, & in cisternis.

7 Hebræi autem transierunt Iordanem in terram Gad & Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est, qui sequebatur eum.

8 Et expectavit septem diebus juxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est populus ab eo.

9 Ait ergo Saul: Afferte mihi holocaustum, & pacifica. Et obtulit holocaustum.

10 Cumque compleisset offerens holocaustum ecce Samuel veniebat: & egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum.

11 Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberetur à me, & tu non veneras juxta placitos dies, porro Philisthiim congregati fuerant in Machmas,

12 Dixi: Nunc descendent Philisthiim ad me in Galgala, & faciem Domini non placavi. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum.

13 Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, jam nunc præparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum,

14 Sed nequaquam regnum tuum ultra [†] *con*surget. [†] *Quæ*sivit Dominus sibi virum [†] *juxta* cor suum: & præcepit ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris quæ præcepit Dominus.

15 Surrexit autem Samuel, & ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recensuit Saul populum, qui inventi fuerant cum eo, quasi sexcentos viros.

16 Et Saul & Ionathas filius ejus, populusque qui inventus fuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin: porro Philisthiim condescenderant in Machmas.

17 Et egressi sunt ad prædandum de castris Philisthinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad terram Sual.

18 Porro alius ingrediebatur per viam Bethoron, tertius autem verterat se ad iter terminum imminens valli Seboim contra desertum.

19 Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israël, caverant enim Philisthiim, ne forte facerent Hebræi gladium aut lanceam.

20 Descendebat ergo omnis Israël ad Philisthiim, ut exacueret unusquisque vomerem suum, & ligonem, & securim, & farculum.

21 Retusæ itaque erant acies vomerum, & ligonum, & tridentum, & securium, usque ad stimulum corrigendum.

22 Cumque venisset dies prælii, non est inventus ensis & lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Ionatha, excepto Saul & Ionatha filio ejus.

23 Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas.

C A P V T XIV.

Ionathas Domino fidens, cum armigero suo Philisthaos dispersit; verum, post victoriam, melle gustato, contra patris prohibitionem quædam ignorabat, populi auxilio vix mortem evasit.

1 **E**T accidit quadam die ut diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, & transeamus ad stationem Philisthinorum, quæ est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit.

2 Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa, sub malo granato, quæ erat in Magron: & erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum.

3 Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees, [†] qui ortus fuerat ex [†] *Supra* Heli sacerdote Domini in Silo, portabat Ephod. Sed & populus ignorabat quo [†] *4.21.* esset Ionathas.

4 Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Ionathas transire ad stationem Philisthinorum, eminentes petrae ex utraque parte, & quasi in modum dentium scopuli hinc & inde prærupti, nomen uni Boses, & nomen alteri Sene:

5 Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas, & alter ad meridiem contra Gabaa.

6 Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus ad stationem incircumcisorum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile salvare, vel in multis, vel in paucis.

7 Dixitque ei armiger suus: Fac omnia quæ placent animo tuo: perge quo cupis, & ero tecum ubicumque volueris.

8 Et ait Ionathas: Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis,

9 Si taliter locuti fuerint ad nos, manete donec veniamus ad vos: stemus in loco nostro, nec ascendamus ad eos.

10 Si autem dixerint: Ascendite ad nos: ascendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: hoc erit nobis signum.

11 Apparuit igitur uterque stationi Philisthinorum: dixeruntque Philisthiim: En Hebræi egrediuntur de cavernis, in quibus absconditi fuerant.

12 Et locuti sunt viri de statione ad Ionatham, & ad armigerum ejus, dixeruntque: Ascendite ad nos, & ostendemus vo-
bis

† 1.
Mach.
4. 30.

his rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum : Ascendamus, sequere me : † tradidit enim Dominus eos in manus Israël.

13 Ascendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger ejus post eum. Itaque alii cadebant ante Ionatham, alios armiger ejus interficiebat sequens eum.

14 Et facta est plaga prima, qua percussit Ionathas & armiger ejus, quasi viginti virorum, in media parte jugeri, quam par boum in die arare consuevit.

15 Et factum est miraculum in castris, per agros : sed & omnis populus stationis eorum, qui ierant ad prædandum, obstupuit, & conturbata est terra : & accidit quasi miraculum à Deo.

16 Et respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Benjamin, & ecce multitudo prostrata, & huc illucque diffugiens.

17 Et ait Saul populo, qui erat cum eo : Requiritis, & videte quis abierit ex nobis. Cumque requisissent, repertum est non adesse Ionatham, & armigerum ejus.

18 Erat Saul ad Achiam : Applica arcam Dei. (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Israël.)

19 Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est in castris Philisthinorum : crescebatque paulatim, & clarins resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem : Contrahe manum tuam.

20 Conclamavit ergo Saul, & omnis populus qui erat cum eo, & venerunt usque ad locum certaminis : & ecce versus fuerat gladius uniuscujusque ad proximum suum, & cædes magna nimis.

21 Sed & Hebræi qui fuerant cum Philisthim heri & nudius tertius, ascenderantque cum eis in castris, reversi sunt ut essent cum Israël, qui erant cum Saul & Ionatha.

22 Omnes quoque Israëlitarum qui se absconderant in monte Ephraim, audientes quod fugissent Philisthæi, sociaverunt se cum suis in prælio. Et erant cum Saul, quasi decem millia virorum.

23 Et salvavit Dominus in die illa Israël, pugna autem pervenit usque ad Bethaven.

24 Et viri Israel sociati sunt sibi in die illa : adjuravit autem Saul populum, dicens : Maledictus vir, qui comederit panem usque ad vespem, donec ulciscar de inimicis meis. Et non manducavit universus populus panem :

25 Omneque terræ vulgus venit in salutum, in quo erat mel super faciem agri.

26 Ingressus est itaque populus salum, & apparuit fluens mel, nullusque applicuit manum ad os suum, timebat enim populus juramentum.

27 Porro Ionathas non audierat cum adjuraret pater ejus populum : extenditque summitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in favum mellis : & convertit manum suam ad os suum, & illuminati sunt oculi ejus.

28 Respondensque unus de populo, ait : Iurejurando constrinxit pater tuus populum, dicens : Maledictus vir, qui comederit panem hodie, (defecerat autem populus.)

29 Dixitque Ionathas : Turbavit pater

meus terram : vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eo quod gustaverim paululum de melle isto :

30 Quanto magis si comedisset populus de præda inimicorum suorum, quam reperit? nonne major plaga facta fuisset in Philisthim?

31 Percusserunt ergo in die illa Philisthæos à Machmis usque in Ajalon. Defatigatus est autem populus nimis :

32 Et versus ad prædam tulit oves, & boves, & vitulos, & mactaverunt in terra : comeditque populus cum sanguine.

33 Nunciaverunt autem Sauli dicentes, quod populus peccasset Domino, comedens cum sanguine. Qui ait : Prævaricati estis : volvite ad me jam nunc saxum grande.

34 Et dixit Saul : Dispergimini in vulgus, & dicite eis, ut adducat ad me unusquisque bovem suum & arietem, & occidite super illud, & vescimini, & non peccabitis Domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem : & occiderunt ibi.

35 Edificavit autem Saul altare Domino : tuncque primum coepit ædificare altare Domino.

36 Et dixit Saul : Irruamus super Philisthæos nocte, & vastemus eos usque dum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus : Omne quod bonum videtur in oculis tuis, fac. Et ait sacerdos : Accedamus huc ad Deum.

37 Et consuluit Saul Dominum : Num persequar Philisthim, si trades eos in manus Israel? Et non respondit ei in die illa.

38 Dixitque Saul : Applicate huc universos angulos populi : & scitote, & videte, per quem acciderit peccatum hoc hodie.

39 Vivit Dominus salvator Israel, quia si per Ionatham filium meum factum est, absque retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo.

40 Et ait ad universum Israel : Separamini vos in partem unam, & ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad Saul : Quod bonum videtur in oculis tuis, fac.

41 Et dixit Saul ad Dominum Deum Israel : Domine Deus Israel da indicium : quid est quod non responderis servo tuo hodie? Si in me, aut in Ionatha filio meo, est iniquitas hæc, da ostensionem : aut si hæc iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas & Saul, populus autem exivit.

42 Et ait Saul : Mittite sortem inter me, & inter Ionatham filium meum. Et captus est Ionathas.

43 Dixit autem Saul ad Ionatham : Indica mihi quid feceris? Et indicavit ei Ionathas, & ait : Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior.

44 Et ait Saul : Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Ionatha.

45 Dixitque populus ad Saul : Ergone Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc nefas est : vivit Dominus, si ceciderit capillus de capite

